

تصویر ابو عبد الرحمن الكردي

خه و نامه ی

ابن سیرین

وهرگیرانی :
حسین نه جمه دین

خه و نامه ی ئیبن سیرین

خه و نامه ی ئیبن سیرین

نوسینی :

ومرگێرانی : حسهین نه جمه دین

چاپی دووهم

سلیمانی

۲۰۰۶

چوارچرا

Email \ cwarera_slemani@yahoo.com

Mobile \ 1575067

۱۱۲۸۳۸۸

ناوی کتیب : خه و نامه ی ئیبن سیرین

بابه ت : لیکدانه وهی خه ون

وهرگپرانی حسه یین نه جمه دین

نۆبه تی چاپ : چاپی یه که م سلیمانی ۲۰۰۶

چاپخانه : چوارچرا

تایپ : ماموستا عوسمان

پیاچونه وهی : مخمه د عه لی کوره داوی

تیراژ : ۲۰۰۰ دانه

ژماره ی سپاردن (۹۷۷) سالی (۲۰۰۵)

پیرست^۷

۷	پیتی تلف
۱۹	(ب)
۲۷	(پ)
۵۱	(ت)
۶۱	(ج)
۶۷	(چ)
۷۵	(ح)
۷۹	(خ)
۹۰	(د)
۱۰۷	(ر)
۱۱۵	(ز)
۱۲۵	(ژ)
۱۲۹	(س)
۱۴۲	(ش)
۱۵۲	(ع)
۱۵۶	(غ)
۱۵۷	(ف)
۱۶۱	(ق)
۱۷۱	(ک)
۱۸۹	(گ)
۲۰۵	(ل)
۲۱۱	(م)
۲۲۵	(ن)
۲۳۷	(و)

پيتى (۱)

ئاو : ئەگەر كەسنى لەخەويدا بەسەر ئاودا بىروات وەك ئاوى
 دەرياو روبار، دەلالەت لەبەھىزى بىروباومى دەكات. ئەگەر بېينى لە
 ئاويكى پاك و بېگەرد ئەنۇشنى دەلىلى ئەومىيە تەمەنى زىاد دەكات
 زىانى پېردەبى ئە كامەرانى وە ئەگەر بېينى لە ئاوى سوپىر بخواتەو
 واتاكەى پېچەوانەى ئەومىيە وە ئەگەر بېينى لە ئاوى دەريا كە ئاويكى
 بېگەرد بخواتەو ماناى ئەومىيە لەلايەن پادشاو پان دەسلەتدارەو
 سەرومت و سامانىكى لە ئەندازە بەدەرى بۇ دى وە ئەگەر بېينى ھەمو
 ئاوى دەرياكەى خواردمو ماناى ئەومىيە پادشاھەك دەست بەسەر
 ھەمو جېھاندا دەگرئ بەلام ئەگەر ئاوەكە لىل بىت ئەوۋى بە دەستى
 دەكات پەنج و نارەحەتى و ترسو بەدبەختى لەگەندايە.

ئاوهدانى : ئەگەر بېينى جېگەيەكى كاوت ئاوەدان دەكردەو
 وەكو مزگەوت و قوتابخانە و تەكيە و ھاوشىۋەكانى ئەوانە بەلگەى
 پىك و دروستى باومرو عەقلى و چاكەخوازىيە و پاداشتى پۇزى كۇتايى
 ھەيە وە ئەگەر بېينى مالى تايبەت بە خۇتت ئاوەدان بگەيتەو وەكو
 خانو و دوكان ماناى ئەومىيە چاكەى دىيائى بەدەست دىنى. وە ئەگەر
 بېينى جېگەيەكى ئاوەدانى رۇبىچى و بېروخى خەلكى ئەو جېگەيە
 توشى بەلاو نارەحەتى دەبن.

ئاورېشم : ماناى بېينى ئاورېشم لەخەودا ئەگەر سېى بىت
 سودە وە ئەگەر زەردبىت نەخۇشىيە وە ئاورېشمى پاك چاگرە

له خام، نه گهر بېښنې ناوړېشمه که ی نه و وون بې پان له ناوېچې زیان
ده بېښنې نه گهر بهرگی ناوړېشمې له خه و دابیت بو پیاوان ناپه سنده و
بو ژنان چاک و په سنده.

ثیبلیس (شهیتان) : نه گهر بېښنې له گهډل شهیتاندا شهر
دمکاتو شهیتان بېمزیښنې نه و ه حمر و نارو ووی له دینداری ده بې
و نه گهر بېښنې شهیتان نه وې به زاند پېچه وانه ی نه وې تره وه نه گهر
بېښنې شهیتان ناموژگاری بکاتو حمری لی بکات سامان و گیان و
دارایی نه و کهسه زیانی بهر ده که ویت.

ناوچو (بیره) : نه گهر کهسې له خه و د بېښنې ناوچو بخواته و ه
خرمه تکاریک دمیته هوکاري ناسایش و نیسراحتی نه و و گهر بېښی
ناوچو به کهسېک بدات له مال و دارایی خو ی به و کهسه ده به خوشی.

ناوله : بېښنې ناوله له خه و د زیادکردنی سامانه، نه گهر بېښنې
ناوله له لهشی بدات به نه ندازه ی نه و ناوله یه مال و سامان به ده ست
دینې.

ناگر : نه گهر کهسې له خه و د ناگری بې دوکله ی بېښی نریک
دمیته و ه له پادشاو دمرگای داخراوی کارمکانی به پرویدا دمکریته و ه،
وه نه گهر بېښنې کهسې هرېی دداته ناو ناگره و ه، ناگره که نه وې
نموتاند دمکریته ژر ستمی پادشاوه به لام زوو دمر باز دمی و ه
نه گهر بېښنې ناگر نه وې سوتاند به بې حمر و نارو و سطر دمکات و ه
نه گهر ناگری به گرو به تینی بېښی توشی تا دمیته. وه نه گهر ناگر
لهشی نه وې سوتاند به نه ندازه ی سوتاوییه که رنچ و نازار دمکیش و ه
نه گهر بېښی ناگر بهر بې له ماله که ی و ه مو لاشمی بسوتینې به لام

ترسو نیکمرانی له دلیدا نه بینئ دهلیلی نهومیه نازارو موسیبه تیک
 که توشی ده بیئت به هوی نه خوشی وهك سهرماو تاعون و ناو له و
 کۆکهومیه. نه گهر ببینئ ناگری تیبه ربی به نه ندازه ی نهو ناگره مالی
 حهرام بهو دهکات وه نه گهر ببینئ ناگر له گهل دوکه لدا پیکه وه بون
 نهو مال و سامانه حهرامه به ناسۆرو زه حمه ته وه به شهر و کینه وه
 به دهست دینئ وه نه گهر ببینئ پریشکی ناگری بۆدی کهسئ غه بیه تی
 نهو دهکات. نه گهر بینئ ژیری قابله مه گری گرت وه ناو قابله مه که
 گوشت یان هر خواردنیکی تری تیابو به لگهی نهومیه که یانوی نهو
 ماله به هره ی لی دهبأ وه نه گهر ببینئ ناو قابله مه که هیچ
 خواردنیکی تیا نه بی به لگهی کاری غه مگین و په ژارمییه. نه گهر
 ببینئ ناگری بۆ روناکی هه لگرئ مانای نهومیه کاریک به به لگه وه
 رپون ده بیته وه. نه گهر ببینئ ناگری داگیرسان تا گهرم بیته وه یان
 کهسیکی تر گهرمی بیته وه نهو به شوین شتی که وه میه سودی لی دهبات
 وه نه گهر به بی هۆ ناگری داگیرساند به لگهی نهومیه به بی هۆ شهر و
 دوژ منایه تی دهکات.

ناگر په رستن : نه گهر کهسئ ببینئ ناگر ده په رستن و کرنوشی
 بۆ دهبات مانای نهومیه کرنوش بۆ پادشایه کی سته مکار دهبات و
 سهرقانی خزمه تکردنی نهو ده بیئت به شیوه یه که بیزار دهبی لی.
 وه نه گهر ببینئ کرنوشی بۆ ناگری ته نور یان چرایه ک کرد سهرقانی
 خزمه تکردنی ژنان ده بیئت.

ناگردان : ناگردان له خه ودا ژنیکه خزمه تی ماله وه دهکات به لām
 نه گهر ناگردانه که ناسنی بو نهو ژنه له نزیکه کانی نهو ماله ده بیئت
 وه نه گهر ناگردانه که تهخته یان داری بو نهو ژنه له خرمو

خۆشەكەنى ئەمەس مائە نەبەتتە ۋە دوو پەۋە ۋە ئەگەر ئاگرەنەكە
خەلۋى بۇ ئەمەس ۋە سەر كەش ۋە بى باۋەرەكەن دەبەت.

ئاگرەكەش مەش : ئاگرەكەش ۋە بەردى ئاگرەنەكە دوو شەرىكەن
كەمەكەن بەھىزە دىلەرو ئەمەس تەرىنەكە دىل پەق ۋە بەردەكەن پەكەۋە
خەلۋى بۇ شەرىفە سەرەزە ۋە كارەكەنەكە گەنەكە ۋە دار دەكەن.

ئازادبەن : دانىال (ع) ئەلە : كەسەنەكە بەھىزەكە ئازاد بەكەن
ۋە بەنەكە كەسەكە ئەمەس ئازادكە ئەگەر ئەخەش بەت بەكە دەبەتەۋە ۋە
ئەگەر قەرزەبەت قەرزەكە دەدەتەۋە ۋە ئەگەر بۇ بەكەكەن
نەپەشەتەن بۇ بەكە دەپەتە ۋە ئەگەر كۆپەش بەت ئازاد بەكە ۋە
ئەگەر گەنەكە بەت دەگەرەتەۋە سەر پەكەكە پەست.

ئەستەكەكە : ئەگەر ئەخەدەكە بەنەكە كەسەكە ئەستەكەكە
تەمەنەكە دەرە دەبە ۋە ئەگەر بەنەكە ئە ئەستەكەكە بە گەندەكە
ئەدەنەكە بەكە بەكەكە مەنە ئەمەس ئە بەكەكە بەكەكە ۋە
دەرەكەكە بەكە بەكە ۋە ئەگەر بەنەكە ئەكەتەكە تەرەبەنەكە پەقەكە
كەسەكە بۇ دەرەكە بەكە بەكە، مەنە ئەمەس ئە بەكەكە بەكەكە
فەسەكەكە ۋە گەمەكە بەكە بەكە.

ئەدە : مەنە بەنەكە ئەدەكە بۇ بەھىزەكە ئەمەس ۋە ئەدەكە
سەمەنەكە پە سەدەكە ئە بەزەكەنەكە بەدەستەكە ۋە ئەدەكە
بەزەكە سەمەنەكە بە بەكە بەگەتەكە بەنەكە ئەدەكە مەنە
سەمەنەكە بەكە بەكە پەنەكە ۋە بەدەستەكە بەدەستەكە.

ئەسەنە : ئەگەر كەسەكە ئەخەدەكە خەكە ئە ئەسەنەكە بەنەكە
سەفەكەكە ئەمە سەفەكەكە پەمەكە ۋە سەرەزەكە بەدەستەكە بەنەكە

وه نهگەر ببینی له پانایی ئاسماندا بفری بۆ سهفهريکی پر له
 نيعمتهت دمروات وه نهگەر ببینی راستهوخو بفری تا بگاته ئاسمان
 زیان و گهزنه دو رهنجی توش دهی. وه نهگەر بینی بۆ ئاسمان
 رۆیشتو بهو نیازهی که نهگه پته وه سهرزوی گه ورهیی و پاشایهتی
 پهیدا دهکات و شوین مهبهستیکی گه وره دهکهوئ و دهستی دهکهوئ
 وه نهگەر له ئاسماندا بانگهوازی ببیست بهلگهی خێرو سهلامهتی
 ههیه وه نهگەر ببینی بالندهیهك لهگهڵ نهودا له ئاسمان هسه بکات
 مانای نهومیه شادمان دهییت.

ئاش : مانای ئاش لهخهودا شهرو ناکۆکییه نهگەر کهسیک خوی
 له ناشدا بینی یهوه لهگهڵ کهسیکدا شهرو دهکات بهلام نهگەر بزانیته
 ناشهکه خوی خاوهنییهتی ئاسانهتر دهییت وه نهگەر دانهویته له
 ناشهکهدا نهبو بهلام سهیری سورانهوی ناشهکه بکات مانای نهومیه
 سهفهرو دهکات وه نهگەر بهرداشی ناشهکه مس یان برنجه ومیان ناسن
 بیت بهلگهی شهرو ناکۆکییه وه نهگەر بهرداشی ناشهکه شوشه بیت
 لهگهڵ ژندا شهرو ناکۆکی دهییت وه نهگەر ببینی له ناشهکهدا
 بهجیی دانهویته بهردو ناسن بهاری لهنیوان نهوو کهسیکدا شهرو
 ناکۆکی پهیدا دهییت وه نهگەر ببینی ناشهکه بهدهست بگیری
 شهريکیکی بێ رهحمی دهی که لهگهڵیدا سهرمایه بهدهست ناهینیته.

ئاشهوان : ئاشهوان لهخهودا کهسیکه رزق و پۆزی خهلکی
 بهدهسته، نهگەر ئاشهوان لهخهودا گهنج بیت مانای خیره وه نهگەر
 ببینی ئاش بههوی کمر یان حوشترهوه بهچرخو ئاردی باشی لی
 بیته دمرهوه ئاشهوان خێرو کامهرا نی دهییت وه نهگەر لهکاتی
 سورانهوی ناشهکهدا گوئی لهدهنگی بهرداشهکه بو کارهکی بهرهو

بیش دەرۆات. ئاواز : ئاوازی بیاو لەخەودا ئەگەر بەرزبێت لەنیوان خەلکیدا پلەوپایەى بەرز پەیدا دەکات ئەگەر ببینی ئاوازی بەرزبویەوه بە ئەندازەى ئەو ئاوازه بەرزە ناوی بەرز دەبێتەوه وه ئەگەر ئاوازی لاوازیبێت ناوی لاواز دەبێت بەشیۆمیهکی وا لە کۆمەلگادا کەسێک ناوی ئەو ناهێنێت.

ئاواز خوێندن : ئەگەر کەسێ لەخەویدا ببینی ئاوازخوێنى بکات و سازو نامێره موسیقیهکان لى بدات بەلگەى ئەومیه حەزى لەکاری حەرامه، ببینی ئاواز خوێندن لەخەودا هیچ سودێکی نییه.

ئاهەك (قەسل) : ئاهەك كردن لەخەودا بۆ كەسى بەتوانا زیادکردنى تواناكەبەتى وه بۆ هەزار دانەوهى قەرزمکانییەتى وه بۆ كافر موسلمان بونییهتى.

ئاسن : ئەگەر ببینی کەسێک ئاسنى بێ بدات بە ئەندازەى ئەو ئاسنە مال و سامان بەئەو دەبەخشرى وه ئەگەر ببینی ئاسن یان مس بئاوینیتەوه غەیبەت و خراپگۆى خەلکی دەکات.

ئاوینە : ئاوینە لەخەودا پلەوپایەو فەرمان ڕەوايیه ئەگەر ببینی ئاوینەیهك بەکەسێ بدات سامان و دارایی خۆى لەلای کەسێک دادەنێ وه ئەگەر سەیری ئاوینەى زیو بکات لە پلەوپایەى خۆى زەحمەت و نارهەتەى دەبینی چونکە خەوناسەکان ئاوینەى زیو بە ناپەسەند ئەزانن.

ئالاً : ئالاً لەخەودا لێکدانەوهى بیاویکی زانا، زاهر، پێشەوا، دەولەمەند، وهیان کەسێکی سەخیه، ئەگەر لەخەودا ببینی ئالاکە هەبێت بەلگەى ئەومیه کە لەو کەسانەوه سودو قازانجی پێدەکات.

نهگەر بينى ئالاکه بکهوئیت یان وون ببیت لیکندهوی پیچهوانه
دهبیت.

ئالو : نهگەر کهسی لهخهویدا ئالوی سور یان ریش ببینی
لهومرزی خویدا بهلگهی نهومیه سامانیك دهموزیتهوه، بینینی ئالوی
زهره بهلگهی نهخوشییه، نهگەر ئالوی شیرینی زهره یان سور یان
ریشی هئ بدریت یان خوی همیبیت بهلگهی نهومیه بهو نهندازهیه
سهرومت پهیدا دهکات نهگەر ئالوی زهردی همیبیت که لهومرزی خویدا
نهبیت نهوا دوجاری غهمو پهزاره دهبیت.

ئارەق کردن : نهگەر کهسێك لهخهودا بینى ئارەق بملهدا بیته
خوارهوه نهوا به نهندازهی نهو ئارەقه لهسهرومتی کهم دهبیتهوه
بهتابهت نهگەر ئارەقهکهی بکهوئیته سهرزهوی، نهگەر بینى ئارەق
جلو بهمرگهکهی تهر بکات نهوا به نهندازهی نهو ئارەقه
لهسهرومتهکهی ددهات به هاوسهرمهکهی، نهگهربینى ئارەقهکهی سپی
و بۆن خوش بیت نهوا بهلگهی نهومیه سهرومتهکهی پاک و حهلاله
وه نهگەر پیچهوانهی بینى بهلگهی نهومیه سهرومتهکهی حهرامه.
نهگەر نهخوشیك له خهویدا ئارەق ببینی چاک دهبیتهوه و به
ئارمزموگانى دهکات.

ناموزگاری کردن : نهگەر کهسی ببینی کهسی ناموزگاری
دهکات که تییدا خیری دین و راست کرداری تیدابن مزدهیهکی خوشه
بۆ نهو کهسه خیری دین و دنیاى تیدایه، وه نهگەر پیچهوانهکهی
ببینی فهسادى دین و دنیاى نهو کهسهیه.

نامۇزگارى كار : ئەگەر كەسنىڭ لەخەويدا بېيىنى نامۇزگارى خەلگى دەكات شادمان دەپىت، ئەگەر نەخۇشنىڭ نەم خەۋە بېيىنى چاك دەپىتەۋە، ئەگەر بېيىنى نامۇزگارى كەسنىڭ بىكات كە لەو نامۇزگارىيەدا بەرژەۋەندى دىن و دىيائى تىدابىت كاروبارى دېن و دىيائى باش و بەرمە پېش دەچىت.

ئامانەت ((سپاردن)) : ئەگەر كەسنىڭ لەخەويدا بېيىنى شتىڭ بە كەسنىڭ بېسپىرېت بەلگى ئەۋەپە كە ئەۋەشەى بۇ دەپىتەۋە و بەهرەى لىدەبات.

ئالتون : ((زېر)) : لە خەۋدا بېيىنى ئالتون بۇ پياۋان غەم و پەژارەپە. بەلام بۇ ژنان چاك و پەسەندە. ئەگەر كەسنىڭ لە خەۋدا بېيىنى ئالتون بدۆزىتەۋە يان كەسنىڭ پېنى بدات ئەۋا سەرومىتى لە دەست دەدات و ميان غەرامەپەكى دەكەن و ميان كەسنى رەقلى لى ھەلدەگى.

ئاۋدەستخانە : دروستكردنى ئاۋدەست لەخەۋدا بەلگەى سورىۋەنە لەسەر كۆكردنەۋەى پارە و پەل و ھېچى لى نەبەخىش و خەرج نەكات، ئەگەر لەخەۋدا مىزو پېسى بىكات بەلگەى ئەۋەپە لەسەرومىتى خۇى خەرج دەكات، ئەگەر لەخەۋدا بىكەۋىتە چالى ئاۋدەستەۋە بەلگەى ئەۋەپە سەرگەرمى كۆكردنەۋەى پارە و پەل دەپىت، ئەگەر بېيىنى كەسنىكى تر بىكەۋىتە چالى ئاۋدەستەۋە بەلگەى ئەۋەپە بەزۇر پارە لەخەلگى دەسنىنى، ئەگەر لەخەۋدا بىكەۋىتە چالى ئاۋدەستەۋە دەست و ھاجى بىشكى بەلگەى ئەۋەپە دوحارى بەلەپەك دەپىتەۋە.

ئاسك : ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى بى ئەۋەدى شكار بىكات
 ناسكىڭ راوبىكات يان تۆۋ بوشىنىڭ كە نىزەكىڭ يان ئۇنىڭ
 ھەلدەگىرىت ۋە ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى لە شكار كىرىددا
 ناسكىڭ راوبىكات دەۋلەتمەندى بەدەست دىنى. ۋە ئەگەر كەسنىڭ لە
 خەويدا بىنى ناسك لە مائەكەيدا بىرىت بۇ ئۇنەكەى دەكەۋىتە غەم
 ۋ پەژارەۋە. ۋە ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى بەرد يان تىر بدات
 لە ناسك قىسمى خىراپ ۋ ناشرىن بە ئۇنەكەى دەلىت.

ئەسپ : ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى بەرۋى سۈرى ئەسپ
 بوە ئازار ۋ گوناھى زۆرتر دەبىت ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى
 ئەسپ روت ۋ قوت بىت بەلام دەستەمۇ بىت بەلگەى بەرزى پەلو
 پايەپە. ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى سۈرى ئەسپ بوە ۋە
 ئەسپەكەش لەسەر بان يان دىۋار راۋەستابىت دۈجارى گوناھى
 گەۋرەتر ۋ سەخت تر دەبىت ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى سۈرى
 ئەسپ بوە ۋ ئەسپەكەش لە ھەۋادا ۋەكو بالندەگان بالدار بىت ۋ
 بىرپىت شەرقى گەۋرەى لە دىن ۋ دىيادا دەست دەكەۋىت ۋە
 لەۋانەشە سەفەر بىكات.

ئەسپى : ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا ئەندازەپەكى زۆر ئەسپى
 بەسەر لەشپەۋە بىنى يان ئەسپى تى دابوۋ سەرۋىت ۋ سامانى زىاد
 دەكات.

ئەشكەنچە : ئەشكەنچە لەخەۋدا بەلگەى بىچارەپە. ئەگەر
 كەسنىڭ لە خەويدا بىنى كە كەسنىڭ ئەشكەنچە بدات ئەۋا ئەۋكەسە
 لەنىۋان خەلگىدا رساۋا زەلىل دەكات.

ئەلئەھى پەنجە (مستىلە) : ئەگەر كەسنى لەخەويدا بېيىنى
مستىلەى وون بېيىت يان دز بىدزىت لە كاروبارەكانىدا ئاڧاتو دژوارى
دەيىنىت وە ئەگەر مستىلەكەى شكاو نڭىنەكەى بىيىنىتەو پەلوپايەى
ئەو نامىنى و ئابرو رېزى لەكەدار دەيىت، وە ئەگەر نڭىنى
مستىلەكەى بشكى ئابرو رېزى لەناو دەچى و پايەى لە جىي خۆى
دەيىنىتەو، وە ئەگەر مستىلەكەى خۆى بە كەسنى بەخشى بەشيك
لە سامانەكەى دەبەخشى، وە ئەگەر مستىلەكەى خۆى بفرۆش و
بەهاكەى وەرگرت ھەموو دارايىيەكەى خۆى دفرۆش و خەرجى
دەكات، وە ئەگەر بەهاكەى وەرنگرت بەشيك لە سامانەكەى
دفرۆش.

ئەيوان (تاق) : لەخەودا بېيىنى تاقى مال، ماناى دايك و باوكە.
ئەگەر تاقى خۆت تازەو بەرزبېيىنى، تەمەنى دايك و باوكت درىز
دەيىتەو وە ئەگەر بېيىنى تاقى خانووكەى خراپ بى، پىچەوانەى
نەومپە.

ئەستىرە ناس : ئەگەر كەسنى لەخەودا بېيىنى بوپىت بە
ئەستىرە ناس بەلگەى نەومپە لە نىو گەورە پياواندا پەلو پايەى
دەست دەكەوئ بەلام درۆ دەكات.

ئەژدىھا : ماناى ئەژدىھا لەخەودا دوژمنايەتتە ئەگەر بېيىنى
لەگەل ئەژدىھادا شەرى كردو بەزاندى لەگەل دوژمندا دەجەنگى و
دەبەزىنى ئەگەر بېيىنى ئەژدىھاكەى كوشت و گوشتەكەى خوارد
بەسەر دوژمندا زال دەيىت سەرۆت و سامان و مردەگرى و خەرجى
دەكات.

ئىسقان : ماناي ئىسقان لەخەودا سامانتيكە بزيوي و زياني
 مروفي لەگەلدايە، ئەگەر بيبيني ئىسقاني بەدەستەووبى و ئەو
 ئىسقانە گوشتى پيۈەبو بە ئەندازەى ئەو گوشتە خيرو سامان بەو
 كەسە دەگات، ئەگەر بيبى گوشتى پيۈە ئەبو قازانچىكى ئەندەكى پى
 دەگات وە ئەگەر بيبىنى ئىسقان بەكەسى بدات لەو كەسەوە بۆ ئەو
 خيرو چاكەى پى دەگات.

ئەشك : كرمانى ئەلى : ئەگەر خەوبىبىنى فرمىسكى سارد
 لەچاوت بىتە خوار خۇشحال و شادمان دەبىت وە ئەگەر بيبىنى
 فرمىسك لەچاوى بىتە خوار غەمگىن و پەژارە دەبىت وە ئەگەر
 بيبىنى بەبى گريان فرمىسك بەرۈمەتتەوە بو قەسەى ناخۇش و
 ناشرىن دەبىسى وەئەگەر بيبىنى فرمىسك بەرۈخسارىدا ھاتە خوار
 سامانى خوى خەرج دەگات.

ئەشكەوت : ئەگەر كەسك لەخەويدا بۆ ئەشكەوت بىروات و
 لىنى نىشتەجى بىت ئەوا بە زووى دەمرىت. ئەگەر بيبىنى بچىتەناو
 ئەشكەوتەكە بەلام بىتە دەرەو ئەوا سەرگەرمى كارىكى سەخت
 دەبىت، ئەگەر بيبىنى بچىتە ناو ئەشكەوتىكەوە كە روناك بىت ئەوا
 زىندانى دەكرىت و دەمرى.

ئەژنۇ : بيبىنى ئەژنۇ لە خەودا بەلگەى بزيوي بىنەرى
 خەوەكەپە. ئەگەر بيبىنى ئەژنۇى شكاوبى ئەوا كارو كاسپى بى
 رەونەق دەبىت. ئەگەر كەسك لە خەويدا بيبى ئەژنۇى گەورە و
 بەھىز بووبىت ئەوا كارو كاسپى چاك و روولە زىادىبون دەبىت.
 ئەگەر كەسك لە خەويدا بيبى لەسەر ئەژنۇ بەرپدا بىروات ئەوا

كارو كاسپيه كەي لاواز ز بى رەونەق دەبىت. ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى كلاوى ئەزىنۇكەي شكا بىت ئەوا چاومېنى دەستى خەلكى دەكات. ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى كلاودەكەي ئەزىنۇي داكەوېت ئەوا سەروەت و سامانى لە دەست دەدات.

ئىشى لەش : ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى ھەموو لەشى نىش و نازارى ھەبىت ئەوا سەروەتەكەي لەكىس دەچىت وە ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى سەرى نىش و نازارى ھەبىت ئەوا دوچارى گوناھى زۆر دەبىتەو و پىويستە تەوبە بىكات و خىرو خىرات بىكات.

ئىظلىجى : ئەگەر كەسنى لە خەويدا ئىظلىج بىت بەلگەي ئەوئەپە لە كارەكانىدا دەستە و ئەزىنۇ دەمىننىتەو، ئەگەر ئىظلىجىك بىبىن چاك بوبىتەو ئەوا لە كارەكانىدا بەرمو پىش دەروات وە ئەگەر لە خەويدا بىبىن ئىظلىجىەكەي زىكەكى بىت ئەوا لە تاوانەكان و گوناخەكانى تۆبە دەكات، ئەگەر بىبىن ئىظلىجىك بە ئەزىنۇكانى بەرپىدا بىروات ئەوا دەستكورت و ھەزار دەكەوېت، ئەگەر بىبىن كەسنىك ئىظلىج بىبىت و لەزەويدا بىكەوېت ئەوا زەرەرو زىان بە كەسنىك دەگەپەنىت.

پیتی (ب)

بانگ (بانگی نوڤڙ) : همرکەسێ لەخەویدا ببینی بانگ بدات
 لە شوێنێکی دیارو ناسراودا ئەو کەسە بۆ حەج دەروات.
 بادام : ببینی بادام لەخەودا رزق و رۆزییە بەلام بەشەرو
 ناکۆکی بەدەست دێت، ئەگەر ببینی بادام بەدەستەو بەگرت بە
 ئەندازەمی ئەو رزق بە دژوارییەو بەدەست دێت هەندیکیش دەلێن
 بادام لەخەودا زانست و شیفایە لەنەخۆشی، وە ئەگەر ناوکی بادام
 ببینی باشترە.

باخ : دانیال (ع) دەلێ : ببینی باخ لەخەودا ژنە، ئەگەر
 ببینی باخ ناو دەدات لەگەڵ ژنەکەمی خۆیدا جوت دەبێت، وە ئەگەر
 باخی ناودا بەلام تەرنەبوو ژنەکەمی جوت بون و ژن و میردایەتی لێ
 دەوێ وە ئەگەر ببینی لەباخدا گۆل و پێحانە برۆینی منداڵێکی
 سالتو چاکی لێ پەیدا دەبێ، وە ئەگەر ببینی لەباخدا هەلۆژە
 دەروزیی منداڵێکی لێ پەیدا دەبێت کە بە خێرای زانست و هونەر
 فێردەبێ وە ئەگەر ببینی لە باخدا پێحانەمی پواندو گەشە بکات و
 بۆنەکەمی بگاتە شام منداڵێکی دلێرو داناو بەغیرەتی لێ پەیدا دەبێت
 وە ئەگەر ببینی باخەکەمی ناوێدان و سەرسەوزو پەر لەمیوێ و ناوبێت
 وە لە میوێکانی خوارد لەگەڵ ژنەکەمی خۆیدا لە گەشت و سەفەردابوو
 مانای ئەوێیە کە خەلکی بەهەشتن. وە ئەگەر ببینی لە باخێکی
 ناوێداندا بێ وە لە میوێ درەختەکانی خوارد لەگەڵ ژنێکی

سهرمايه داردا هاوسهرگيرى دهگات وه لهو ژنه وه مال و سامانى پى دهگات وه نهگهر ببينى له وهرزى پايزدا بو باخىكى نا ناشنا رۆشت و گهلای درهختهكان گهلاريزانيان بيت دوچارى خه مو پهژاره دهبيت ه وه نهگهر ببينى له باخىكدا بيت كه پر بيت له كۆشك و مالى جوان و سهرسهوزو ناوى رهوان و درهختى جوان وه ژنىكى جوان بانگى لى كرد به پلهى شهيدى دهگات وه له كۆتاييدا به بهههشت و حۆرى پاداشت دهريته وه وه نهگهر ببينى باخىكى ههيه وهيان كه سيك باخىك بهو بدات وه له ميوهى نهو باخهى خوارد نهوا ژنىكى سهرمايه دار دههينى وه نهگهر ببينى له باخدا بهسهر درهختى كه وه خهوتوه وه وه مندالى نهو زياد دهگات.

باران : نهگهر كه سى ببينى كه بارانىكى توندو لهناكاو بارى بهسهر لهشكر يان سوپاى نهو شوينه دا بهلاو غهم دهبارى، وه نهگهر بينى كه به ناوى باران مهسحى كرد له ترسو لهرز بهدوور دهين وه نهگهر ببينى باران بهسهر سهرى نهودا بارى سههر دهگات و به هازانجه وه دهگهرپته وه وه نهگهر بينى باران وهكو لافاو بهسهر خهلكيدا بارى لهو جىگهيه دا مردنى لهناكاو پهيدا دهين وه نهگهر ببينى لهگهه ههر دلۆپى باران دهنگ و ناوازى لهگهه لداين، پلهوپايهى نهو كه سه بهرزتر دهبيت ه وه وه نهگهر ببينى بارانىكى زور بارى به شيوهيك كه جوگه لهى لى پهيداين بهلام زيان بهو نهگات پادشا دل رهق دهين بهلام زيانى بو نهو نابى، وه نهگهر ببينى لهو جوگه لانه نهتوانى بهرپته وه شمري پادشا لهخوى دوور دهخته وه، وه نهگهر ببينى بارانى زور به باوه بارى، نهشكه نهجى خوايى و نهخوشى لهو جيهه دا پهيدا دهبيت.

بارانی (نەو بەرگەى دژە بارانە) : نەگەر كەسنى بىنى كە
 بارانى لەبەر كەردوودو لەلای پادشا بىت، ناو چاكى نەو كەسە لە نىو
 خەلكىدا دەردەكەوى، وە نەگەر قوماشى بارانىيەكەى نەو لە جوړى
 برد بىت (نەو جوړە پارچە كەتانیيە كە لەپەمەندا دروست
 دەگرىت) سوډەكانى دین و دنیایى دەبى.

باركىشان (كۆل كىشان) : نەگەر ببىننى كۆلىكى سوكى
 لەكۆلدا بىت بە ئەندازەى جوړى نەو كۆلە سوډ بەو كەسە دەكات، وە
 نەگەر ببىننى كۆلىكى قورسى بەكۆلەو بىت گوناحىكى زۆر گەورە
 دەكات.

بازوو : بازوو لەخەودا برا يان كۆپ وە يان ھاوړپىيەكى چاكە،
 نەگەر بازووى بەهيزو بە توانى بىنى لەو كەسانەدا سوډى پى دەكات،
 وە نەگەر بازووى لاواز ببىننى هيج سوډو كەلكىكى لەو كەسانەدا
 بەدەست ناگات وە نەگەر ببىننى بازووى لى بويەو وە يان كەسىك
 بازووى لى كەردەو بەرايان ھاوړى يان شەرىكى دەمرىت وەيان لىيان
 دوور دەكەوێتەو.

بارمته : نەگەر كەسنى لەخەويدا خۆى بە بارمته دانا بەلگەى
 نەومىيە خۆى لەگوناح و تاوان بەدور دەگرىت، نەگەر منداڵەكەى خۆى
 يان خىزانەكەى بە بارمته دابىننى بەلگەى نەومىيە كەسىك ستمى لى
 دەكات، نەگەر كەسىك خۆى كەردە بارمته لەلای نەو نەوا نەو كەسە
 پىويستى بەو دەبىت.

بالى بەربون : نەگەر كەسنى لەخەويدا ببىننى لەنىوان
 كۆمەلىكدا باى لى بەربويەو وە خەلكى گوێى لى بى، قەسەپەكى خراب

دهكات كه خهلكى سمرزدهشتى دهكهن به شيومهكى وا له نيوان
خهلكيدا رسوا دهبيت وه نهگهر باى بى دهنگى لى بهربويهوهو خهلكى
گوئى لى نهبن پيچهوانهى نهويه.

بانگهوازگار : نهگهر كهسيك ببينى كه هاوار دهكاتو نهوى كه
دهيلن لهگهل زانستو بنهماكانى راستيدا گونجاوبيت و خوشى
پياويكى دروستكارو سالح بيت، بهلگهى خيرو بهرمكهتو چاكييه.
باينجان : خواردنى باينجان لهخهودا چ به سورگراومى چ به
كالى چ لهكاتى خوئيدو چ تهر بيت يان ووشك غهمو پهزارهيه بهو
نهنزازميهى كه دهپخوات.

با ههنگردن : نهگهر كهسيك لهخهويدا بينى بايهكى توند
ههلبكات خهلكى نهو جينگهيه دوچارى ترسو لهرز دهبن وه نهگهر
ببينى رهشهباكه نهوهنده توندبيت به شيومهك كه دارو درهخت
ههلبكهنييت ويترانه به شوين خوئيدا دپنيت خهلكى نهو جينگهيه
دوچارى نهخوشى تاعون و كوليراو هاوشيوهكانى نهوانه دهبن.

باخ : نهگهر كهسيك له خهويدا بينى لهباخدا رو بجيت نهوا
زانستى پرو پوچ واز ليدپينى و ريگاي راست دهگريته بهر.

بالنده : نهگهر ببينى بالندهيهكى هميه له دهستى بهربىو
دوباره بيگريتهوه نهو كهسه پيداويستيهكانى رپوزانهى دهست
دهكهويتهوه، وه نهگهر بينى بالندهكه له دهستى بفرىو نهيجريتهوه
بهشيكى سهرومتو سامانى له كيس دهچيت.

بانگکردنى نازهلهكان : بانگکردنى نازهلهكان و مرؤلهكان له
خهودا بهلگهى غهم و پهزارميه لهو شوينهدا. نهگهر كهسيك له

خهويدا بينى له شوينىكى دوروه بانگيان ليكرد وه نهوئش وهلامى
 دايهوه نهوا دهست بهجى نهمرىت بهلام نهگهر وهلامى نهدايهوه نهوا
 نهخوش دهكهوئت، نهگهر بينى دهنكى گريان بيټ نهوا خوشحال
 دهبيټ نهگهر دهنكى هاوار و ناله ببيسى نهوا قسهى ناپهسهندي
 پندهلئين ومنهگهر دهنكى هاوار و زارى ببيسى نهوا پنداويستيهكانى
 دهستهبهر دهن و بهسهر دوزمندا زال دهبيټ وه نهگهر جنيو ببيسى
 نهوا شتيكى ناپهسهند و ناشيرينى پندهكات بهلام بهخيرايى
 لادهجيت.

بهيانى (بهرهبهيان)) : نهگهر كهسيك له خهويدا بينى
 بهيانى ساف و بيگهرد و ههوا پاك بيټ بهلگهى نهوميه خهلكى نهو
 جيگهيه ناسايش پهيدا دهكهن. نهگهر بينى پاش روناكى دوباره ههوا
 تاريك بوو نهوا ليكدانهوهكهى به پيچهوانهوه دهبيټ.

باز : نهگهر كهسيك له خهويدا بينى بازيك بگريټ وهيان
 كهسيك پيى بدات وه نهو بازدهش دهستهموبيټ بهشيومهك كه
 لهسهر دهستی بنيشيتهوه نهوا نهو كهسه گهرهيهي دهست دهكهوئت.
 وه نهگهر كهسيك له خهويدا بينى بازىكى سپى لهسهر دهستی
 بنيشيتهوه لهلايهن پاشاوه پلهو پايهى دهست دهكهوئت. نهگهر
 كهسيك له خهويدا بينى باز لهدهستی بكهوئت و بمرىټ له پلهو
 پايه و دهولهمنديهوه دهگوريټ بو پهزارهيهي وههزارى.

بنيشټ : نهگهر ببينى لهخهودا بنيشټ دهجويى. بهشهرو
 ناردهحتى سامان بهدهست دينى. نهگهر ببينى بنيشټى خسته سهر
 ناگر به نهندازهى نهوه له سامانهكهى كه مدهبتهوه. هرهينهى زور

: ئەگەر بېيىن قىزىنى ترش و ناخۇشى كرد، قىسەيك دەكات زىيان بەخش و دژوار دەيى بۇي وە ئەگەر بېيىن قىزىنى دوکەلاوى كرد، بەيى ھۆو بەلگە ھەر لەخۇيەو قىسەيك دەكات كە دەيىتە ھۆكارى سەرزەنشت كردنى وە سەر ئەنجام لىي پەشىمان دەيىتەو.

بەور ((بەبر)) : بەور ئاژەلىكى دېندەيە بېيىنى لەخەودا بەلگەي دوژمنى بەھيزو ئازايە بەلام مېھرىبانىشە. ئەگەر كەسيك لە خەويدا بېيى ئەگەر بەوردا بەجەنگ بېت و زالىو بەسەريدا ئەوا بەسەر دوژمندا زال دەيىت. ئەگەر كەسيك لە خەويدا بېيى و لىي بىرسى و بەدەست بەورەو شەكست بخوات ئەوا بەدەست دوژمنەو شەكست دەخوات.

بەرچاڭ (پشتوین - توپشەبەرە - چارەكە) : ئەگەر لەخەودا بېيى كە پشتوین يان توپشەبەرەي پانى راخست و لەسەري دانىشت رزق و رۆزى زۆر دەيى و تەمەنى درىز دەيىت.

بەشگردن : ئەگەر كەسى لەخەويدا بېيى (بېت المال)ى بە رېكوپېتى بەسەر خەلگىدا دابەش بکات ئەوا لە كۆمەلگادا بە دادپەرۋەرى رەفتار دەكات، ئەگەر بېيى مالى خۇي بە رېكوپېتى دابەش بکات ئەوا ھاوسەر ددگريت بۇ مائەكەنى بەلام ئەگەر بېيى مائەكەي خۇي بە نادروستى دابەش بکات ئەوا ھال و ھەزەي خراپ دەيىت.

بەخشين : ئەگەر لەخەودا بېيى كە مالى خۇي لە رېڭاي خېردا بېەخشى بۇ كۆر يان يەككە لە نزيكەكەنى خۇي ژن دەھيىن مالى خۇي لە نيوانياندا دابەش دەكات، وە ئەگەر مالى خۇي لە رېڭاي

فەساد دا بەخشی بەرەو فەسادو حەرام ئارەزوو پەیدا دەگات. وە
ئەگەر مائى خۆى بە بىگانهگان بەخشی سامانەگەى لە گاتى ژيانى
خۆیداو لە پاش خۆى پەرتەوازە دەبێت.

بەفر : مانای بەفر لەخەودا، پەژارەو غەمو ئەشکەنجەیه مەگەر
ئەوێ کەمى ببینى، وە ئەگەر لە زستاندا لەخەویدا بەفر ببارى یان
لەو جێیەى کە هەمیشە بەفرى لى دەبارى، بەسەر خەلگى ئەو
جێیەدا غەمو پەژارە دەبارى.

بەرسیلە : ((ھالە)) : ئەگەر کەسێک بىنى لە خەویدا بەرسیلە
بخوات کە لە وەرزی خۆیدا بێت ئەوا بەسەختى و ئارەحمەتى سەروەت
بەدەست دێنى .

بەراز : مانای بەراز لەخەودا پیاویکی پلەوپایە بەرزو دژوارە
چونکە پارچەو جل و بەرگ لەخەودا بە درهەمو دینار دەکڕى و
دەفرۆشێ وە مانای درهەمو دینار لەخەودا شتیکی خراپ و
ناپەسەندەو هیچ خێریکی تێدانىیە، بەلام ئەگەر ئالوگۆرکردنى
جل و بەرگ لەخەودا درهەمو دینار نەبێت چاکى و خراپىیەکەى
بەندە بە جۆرى ئەو شتەى کە ئالوگۆرى پى دەگات.

بەرگی شمشیر : ئەگەر کەسێک لەخەویدا ببینى شمشیرەکەى
لە بەرگەکەى دەر بھێنى بەلگەى ئەوێیە کە ھاوسەرەکەى کۆرپى
دەبێت و وەلىکدانەوێ کار یان خنجەر هەمان شتە.

بەندە : ئەگەر کەسێ بەندەو نۆکەرێکی نابالغى لە خەودا ببینى
کە بانگ بووبى ئەوا ئەو بەندەى نازاد دەبێت، وە ئەگەر ببینى
بەندەىکى نازادکرد ئەوا ئەو کەسە زوو دەمریت، وە ئەگەر ببینى

بهندهكه خاوهنهكهى خوى بفرۆشئ نهوا غهمگين و پهزاره دهبيت، وه نهگهر بيبينئ بهندهكهى بفرۆشئ نهوا شادمان دهبيت.

بهرد : ليكدانهوى جوړهكانى بهرد له خهودا نارېحهتیه له كارمگاندا. نهگهر كهسيك له خهويدا بينى بهرد له ژير ناودا كوېكاتهوه نهوا به هرت و فيل و زهحمهت نهندازميهك سامان كوډمكاتهوه. نهگهر كهسيك له خهويدا بينى له كيودا بهرد ههلبكهنيئ نهوا له پياويكى گهوره و دل رهق به هرت و فيل سهروت بهدمست دينئ. نهگهر كهسيك له خهويدا بينى له بياپاندا بهرد كوېكاتهوه نهوا لهسفهردا به هرت و فيل سامان كوډمكاتهوه. نهگهر كهسيك له خهويدا بينى بهرد بهرهو لای يهكيك بهاويزيئ نهوا بهبئ حهزو مهيل شتيكى خوى به كهسيك دمدات. نهگهر كهسيك له خهويدا بينى چهو يان ورده بهردى هيئا بو مالهكهى خوى نهوا بهو نهندازميه سهروت و سامان بهدمست دههينيئ.

بهقالي : بينينى بهقالي لهخودا كوڅش كردنه له كارمگاندا بو پيداكردنى بزيوى ژيان و دهستهبهركردنيهتى، وه نهگهر بيبينى بهقالي دمكهيت به كارو كاسبیهوه سهرگهرم دهبيت به نهندازى نهو كالايانهى كه له خهوهكهدايه سهروت و سامانى دنيا بهدمست دينيت. بههئ : ليكدانهوى بههئ لهخهودا بهلگهى نهوخوشى يه، ههرچهند زهنگى بههئ كهزمردتر بيت نهوخوشى يهكه سهخت تردهبيت.

بهرمال : نهگەر کهسیک له خهویدا بینی له مزگهوت دابنیشی
نهوا سهفهری حج ددگات. بهتایبهت نهگەر کهسیک له خهویدا بینی
له مزگهوتدا سهرگهرمی بهندایهتی بیت.

بهړه (جوړه فهرشیکی کوڼه) : لیکدانهوی بهړه لهخهودا
پیاویکی سالح و دیندارو گهوردیه.

بهړو : بینینی بهړو لهخهودا رزقو رۆزی حهلاله به نهندازهی
بینراو خوراو، نهگەر بینینی له مالهکهیدا کیسهیهک بهړووی ههبن
بهو نهندازهیه سهرومت و سامانی حهلالی دهبیت، وه نهگەر بهړو له
مالی خهلیکداییت نهوا خهلکی نهمانمت گهلک له لای نهو دادهنن.

بههار : بینینی بههار لهخهوداو له وهرزی بههاردا. پاشاییه. وه
نهگەر بینینی وهرزی بههاره بهلام ههوا ناههوارهو خهلکی له ددست
گهرما یان سهرما ههراسانن بو خهلکی نهو سهر زدمینه له لایهن
پاشاوه نازارو گهزمندهیان پی ددگات، وه نهگەر بینینی ههوا سازگاربو
وه ههموو جیگهیهک پر بوو له گول و گولزار نهوا خهلکی نهو
جیگهیه شادمان دهبن و له لایهن پاشاوه خیر و بهرمکمت و قازانجیان
پی ددگات. وه نهگەر بههاری لهکاتی خویدا به سازگاری بینینی
بهلگهی. سهرفرازییه وه له لایهن پاشاوه یارمهتی به خهلیکی نهو
جییه ددگات و بهلگهی دادپهرودری نهو پادشاییهیه. مانای وهرزی
پایزیش ههر بهههمان شیودیه.

بهههشت : بینینی بهههشت لهخهودا شایهتی شادمانی و مژدهی
خوای گهوردیه. نهگەر بینینی له میوهکانی بهههشتی کردهوه یان
کهسی پتی بههخشی به نهندازهی نهوه که خواردویهتی زانست و

دانایی فیردهبیت وه رینگاو ریبازی دین فیر دهبیت و بهلام سودی نابیت وه نهگهر ببینی له بهههشتدا مایهوه بهلام نهویان کرده دمهوه له دنیاذا نهو کهسه حمزی له فسادو گوناچه. وه نهگهر ببینی دهرگای بهههشت بهرویدا داخراوو دایک و باوکی نهو کهسه لئی نارازین وه نهگهر تا نزیکي بهههشت رۆشتو گهرايهوه تا دهمریت نهخۆش دهبیت بهلام شیفا پهیدا دهکات وه نهگهر ببینی هریشتهکان دهستیان گرتو بو بهههشتیان بردو نهویش بروات و لهزیر درهختی تۆبهدا دانیشت له دنیاو رۆزی کوتاییدا کامهران دهبیت وه نهگهر له بهههشتدا شیرو خواردنهوهیان پی نهدا بهلگهی خراپی نهو کهسهیه له دیندا.

به‌رگ شورین : نهگهر کهسیک له خهویدا بینی جلو به‌رگ شورى بکات بهلام پیشه‌کهی جلو به‌رگ شورین نه‌بیت به‌لگهی نه‌ودیه له تاوان و گوناھ تۆبه دهکات و به‌ندایه‌تی خوی گه‌وره دهکات. چونکه لیکدان‌ه‌ودی چلک غمه و جلو به‌رگ شور نهو چلکه پاک دهکاته‌وه.

به‌مردو به‌خشین : نهگهر کهسیک له‌خه‌ویدا جلو به‌رگه‌کهی خوی بدات به‌ مردویه‌ک به‌لگهی نه‌ودیه دوچارى خه‌مو په‌زاره دهبیت. نهگهر ببینی‌ت مردویه‌ک هورنای پی بدات به‌لگهی نه‌ودیه سه‌رگه‌رمی کاری په‌رسن نه‌بیت. نهگهر ببینی مردویه‌ک جلو به‌رگه‌کهی بفرۆشیت به‌لگهی نه‌ودیه نهو جوړه جلو به‌رگه‌گران نه‌بیت.

بهراز : لیكدانهودی بهراز له خهودا پیاوړی بههیز و پاردهداره بهلام پرو پوچ و بڼ خیره. وه بهرازی مالی پیاوړی نازایه بهلام بڼ دینه. وه نهگهر کهسک له خهویدا بینى کومه لیک بهرازی له جپیه کدا به خپوده کردو بهر د لایان ناکات که بلاو بېنه وه نهوا سهرومت و سامانیکی زور له ریځای هه رامه وه کو دهکاته وه.

بهر بونه وه (کهوتنه خواره وه، هاتنه خواره وه) : نهگهر کهسک له خهویدا له بانیک یان کیوړیک بکهوړته خواره وه نهوا له پله وپایه و سهرومتی کهم دمبیته وه. نهگهر ببینى له بهرزییه وه بیته خواره وه نهوا به نهندازى نهو بهرزییه له سهرومتی کهم دمبیته وه، نهگهر ببینى له پله کانه ی گلى یان خشتی بیته خواره وه نهوا له دینه که ی هه سادو گوناخ پهیدا دمبیت، نهگهر له پله کانه ی بهرد یان که ج بیته خواره وه نهوا له کاری دیندا رپاکارو دورو دمبیت.

بهر ده قانى (قوچه قانى) : نهگهر کهسک له خهویدا به بهر ده قانى بهردى هاویشت بو کهسک به لگه ی نه وه یه نهو کهسه رسوا دهکات وه به گشتی بینینى بهر ده قانى له خهودا قسه ی ناخوش و ناپه سهنده.

برنج : نهگهر له خهودا برنج ببینى. به نهندازى نهو برنجه سامان به نار هه تی به ده ست دینى.

برژانندن : بینهرى برژانندن له خهودا خاوه نى هسه یه. وه له سهرده مى فراوانى و پیشک هوتندا، داوا کردنى رزق و روزییه وه بینینى گوشتى کولاو چاکتره له گوشتى کال.

بت : ئەگەر لەخەودا ببینی کە بت ئەپەرستى لەگەڵ خواى گەورەدا درۆ دەکات و بۆ ڕیگای پرۆپوچ دەرواوت وە ئەگەر ببینی بتی تەختەیی بپەرستى لە دیندا دوو ڕوود، وە ئەگەر ببینی ئەو بته زیویى نزیك دەبیتەووە لەو ژنەى کە بە ھۆى ھەواو ھەوسەووە ھەزى لى دەکات، وە ئەگەر بتهکە ئالتون بىت کۆکردنەووى سامانە بە ڕیگای نایاسایى، وە ئەگەر لە ئاسن یان مس بىت مەبەستى لە دیندا بەدەستھێنانى پلەو پایەو سودەکانى دنیاىە.

بىناکارى : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بىنى تەلار یان خویندنگا یان خانەقا دروست دەکات بەلگەى ئەوێە کەبەدواى دینداریدا دەگەریت و چاومرپی پاداشتى رۆزى کۆتای دەکات، ئەگەر لە زدویەکی خراب و بایەخدار تەلار یان دوکان و ھاوشیوکانى دروست بکات بەلگەى ئەوێە سودو قازانجى دەست دەکەوێت

برۆ : مانای برۆ لەخەودا دینە وە ئەگەر برۆکانى بەتەواوى و بەبى کەم و کوڤى ببینی جوانى و ئاراستەى دینى پێگەیشتوو تەواو وە ئەگەر ببینی برۆکانى برۆتیتەووە ماناکەى پێچەوانەى ئەوێە.

بوک : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بوکى بۆ بىت بەلام نەبیبى و ناوێکەى نەزانیت بەلگەى ئەوێە مردنى نزیك بووتەووە، وەئەگەر ببینی بوکەکە و ھاتە مائەکەىووە و لەگەئیدا خەوت بەلگەى ئەوێە بە پلەو پایە دەکات.

بیابان : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بیابانى ببینی بەنەندازەى ئەو بیابانەووە لەلایەن پاشاوە سودو قازانجى دەست دەکەوێت، ئەگەر ببینی لە بیابانىکی فراوان و سەرسەوزدا بىت ئەوا دەبیتە کەسە

نزيكهكانى پاشا وئەگەر بىابانەكە پەر لە دېرك بوو ئەوا لەگەن
 پاشايەكى زۆردار و ستم كاردا دانىشتن و چاۋ پېكەوتن دەكات.
 بېرەن : ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى بېرەنكىهەبوو وە بەو
 بېرەنە ژەنگە ناسنى پاك كەردەو ئەوا لەكارەكانيدا بەرەو پېش
 دەروات.

بۇياخ كەردن (رەنگ - خەنە) : ئەگەر كەسنىك لە خەويدا
 بىنى بە شتەنىك بۇياخ بكات ئەوا خەلگى پەسەندى ناكەن و دەست
 بەكارى بېھودە و ناپەسەند دەكات. ئەگەر بىنى بۇياخەكەى جوان
 رەنگ بگرېت ئەوا حال و ەزەى پەنھان دەبېت. ئەگەر كەسنىك لە
 خەويدا بىنى دەست و قاچى بە خەنە رەنگ بكات ئەو سەرەوتەى
 لەدەستى چووە دووبارە بەدەستى دەھىنىتەو. ئەگەر كەسنىك لە
 خەويدا بىنى ەردوو دەست و قاچى رەنگ بكات ئەوا مندال و
 براكانى خوى بۇ سەر رېگايەك دەبات كە پېچەوانەى دېن بېت.

بۆل ((ەيشو)) : لېكەدانەوى ەيشو لە خەودا ئەگەر تازەو
 سەوزبېت زىاد بونى سەرەوت و مندالە. ئەگەر كەسنىك لە خەويدا
 ەيشوى وشكى بىنى بەرگەى ەهژارى و قات و قېشە و ەيشوى
 خورما و ەيشوى ترى تازە چاكتە بەتايبەت ئەگەر لە تەمەنى
 ەرزى خۇياندا بېت.

بۇق : ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى بۇقى ەيە لەگەن
 كەسنىكى دېندار و پارسادا چاۋپېكەوتن و دانىشتنى دەبېت. ئەگەر
 كەسنىك لە خەويدا بىنى بۇق بكوژېت و گوشتەكەى بخوات
 بياۋچاكتە دەبەزىنى وە ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى ژمارمەكى

زۆر بۇق لە شوپىنىڭدا كۆيۈنەۋەدە لەۋشۈپتەدا بخويىن، نازار و
ئەشكەنچەى خواۋەند بەسەر ئەو شوپىنەدا دادەبارىت. ئەگەر كەسىڭ
لە خەۋىدا بىنى بۇقنىڭ لە ناۋدا بگرىت و بىخاتە سەر زەۋى ئەۋا
ستەم لە پىاۋىكى پاك و خواناس دەكات.

بۇقلىدان : بۇق ئەو نامىرەيە كە سەردەمانى كۆن بە شاخى
ئازەلەكان بۇقىيان پى لى دەدا ۋە يان ئەو نامىرەى كە ھاۋارى پى
دەكرا) ئەگەر كەسىن لە خەۋىدا بۇقى لىدا ماناى ئەۋمىيە كە خەلگى
لە رازو نەينىيەكانى خوى ئاگادار دەكات، ۋە ئەگەر بىينى بۇق
لىدەدات لە نىۋان خەلكانىكى گرنگو ناۋداردا درۋىەكى گەۋرە دەكات
بە سوپىند خۋاردنى درۋىنە درۋكەى دەباتە سەرو لە پاشدا ئاشكرا
دەبىت كە قسەكەى درۋ بوۋە.

بىابان : ئەگەر كەسىن بىينى لە بىابان ھاتەۋە لەخەم ۋە پەۋارە
رەزگارى دەبىت ۋە ئەگەر بۇ بىابان بىروات غەمگىن ۋە دەردەدار دەبىت.
بىزىنگ : لىكەدەۋى بىزىنگ لە خەۋدا خىزمەتكارىكى پاك و
خاۋىنە، ئەگەر بىينى بىزىنگى تازەى ھەبىت ئەۋا رەنجەر يان
كەنیزەكىكى پاك و خاۋىن پەيدا دەكات. ئەگەر بىزىنگەكە ۋون
بوۋىت يان لەناۋ بچىت ئەۋا خىزمەتكارەكەى لى جىادەبىتەۋە.

بىزىنگ : ئەگەر كەسىن لەخەۋىدا بىزىنگەكانى ھەلۋەت
بەلگەى ئەۋمىيە دىن ۋە ئاينى خراپە، ئەگەر بىينى بىزىنگەكانى
ھەلۋەت بەلگەى ئەۋمىيە نەخۇش دەكەۋىت، ئەگەر بىزىنگەكانى
لەجى خوى بىينى بەلگەى ئەۋمىيە پارىزگارى لەدىنەكەى دەكات.

بروسکه : ((چهخماخه)) نهگەر کهسێک له خهویدا بینی
 هه ور ئاگری چهخماخه بۆ زهوی فری بدات نهوا بهقهه در نهو
 چهخماخهیه نازارو نهشکه نهجه و گرفتاری بۆ خه لکی نهو شوینه
 دیته خوار.

بزمار : لیکدانهودی بزمار لهخه ودا کهسیکی یارمهتی دهد.
 نهگەر ببینی بههوی بزمارهوه شتیک بهشتیکی ترهوه بههستیت
 بهلگی نهومیه کار گه ل به میهره بانیهوه دهکات و سهرودت و سامان
 دههه خشی، بهلام نهگەر بزمار وون بکات لیکدانهوه کهی پتچه وانه
 دهیت.

بسته : واتای بسته لهخه ودا سهرودت و سامانه وه نهگەر ببینی
 ناوکی بستهت هه بی له کهسیکی بهخه وه سهرودت و سامان به دهست
 دینی.

بلبله (جوړیکه له سوراحی مسی که پیشینان به گاریان
 دهینا) : بلبله له خه ودا ژنه، نهگەر ببینی بلبله دهکریت یان
 کهس پتی دایت کهنیزه دهکریت یان ژن دهینی، نهگەر ببینی له
 بلبله کهدا ناوت خواردوه له گه ل ژنیکدا جوت دهیت. نهگەر ببینی
 بلبله کهت شکا کهنیزه کهت یان ژنه کهت دهریت. نهبوخه لده ده ل :
 له لای ئهین سیرین بووم، پیاوێک هاتو وتی خه وم بینوه له بلبله دا
 ناوم دهخواردوه وه نهو بلبله یه دوو لیوی پێود بوو له لیوکیان
 ناویکی شیرین و خوش تامو لهو لیوه کهی تر ناویکی سوێرو تالم
 دهخواردوه! ئهین سیرین وهلامی دایه وه : تۆ ژنیک و ژن خوشکیکت
 هه یه له گه ل ههردوکیاندا جوت دهیت، تۆ به بکه و لهخوا بترسه.

پیاوډکه ووتی: هه مان شیوډیه که ددلیئی نیستا تۆبه ددکهو ددگهریمهوه بۆلای خودا.

بومه له رزه : نه گهر که سیك له خهویدا بیینی بومه له رزه بیت نهوا خه لکی نهو سه رزه مینه دوچارى به لا دهبین و له وانه شه دوچارى نه خوشی ببن. نه گهر که سیك له خهویدا بیینی زهوى سهره و ژیر ببیت نهوا خه لکی نهو شوینه دوچارى فیتنه و به لایه کی گه وره دهین.

بریندار بوون : نه گهر که سیك له خهویدا بیینی که سیك له شی بریندار بکات و خوینی لی نهیمت به لگهی نهوډیه نهو که سه قسه یه کی راستی پی دلئیت و نهویش ناتوانی ودلامی بداته وه. نه گهر که سیك له خهویدا بیینی له برینه که ی خوینی لی بیت نهوا نهو که سه قسه ی درۆ و ناشیرینی پی دلئیت. نه گهر که سیك له خهویدا به له شی خویه وه برینی زۆری بیینی نهوا له سهرودتی که م ده بیته وه یان تۆبه له گونا هه کانی ددکات.

بلور : بیینی بلور له خه ودا ژنی بی نه سل و نه سه به، نه گهر بیینی بلورت هه بی یان که سی پیت بدات مانای نهوډیه ژنی بی نه سل و نه سه بیت پی ددرییت وه نه گهر بیینی بلورت هه بو وونت کرد ژن ته لاق ده دهیت یان لیت دوور ده که ویته وه، نه گهر بیینی نه نازدهیه کی زۆر بلورت هه بو به هوی ژانه وه سه رمایه یه کی زۆرت ده ست ده که ویت.

بتلی شوشه : بینینی بتلی شوشه له خه ودا په رته وازدییه له مال و سامانیځدا که پټیان سپاردوود. نه گهر له بتله که دا شتیکی سرخو شکه ری بیننی مانای نه و دیه که حه رام خوړ دهی.

برین : ((زام)) : نه گهر که سیځ له خه ویدا بیننی برین به له شیه وه بوو به لام خوینی لی نه یه ت نه و ا به سر نه و که سه دا زال ده بیټ که خه مباری کردو و هه روه ها خیر و قازانجیش ده کات. نه گهر که سیځ له خه ویدا بیننی له برینه که خوین بیټ و له شی خویناوی بکات نه و ا سه روه تی حه رام به ده ست دینی.

بیڼل : (خا که ناس) : واتای بیڼل له خه ودا خزمه تکاریکه که کاره گان به باشی نه نجام ده دات.

بولبول : کرمانی ده لی : لیکنده وهی بولبول له خه ودا مندالی بچو که وه ناوازی بولبول له خه ودا قسه ی خو ش و خهنده دهره. نه گهر که سیځ له خه ویدا بیننی بولبوله که ی به ربی منداله که ی ون دهی. نه گهر که سیځ له خه ویدا بیننی بولبول به ده ستیه وه به ری نه و ا منداله که ی ده مریت.

بوونی خو ش : بوونی خو ش و ناخو ش له خه ودا به چاک باسکردن و سوپاس کردن و قسه ی ناشیرین و ناپه سه نده وه نه گهر ببینی بوینیکی خو شی کرد واتای نه و دیه سه رزه نشت ده کریت. وه نه گهر بوینیکی زوړ خو شی بهر لوت که وت واتاکه ی مردنه.

برسیټی : لیکنده وهی برسیټی له خه ودا چاکتره له تیږی یان تیږی چاکتره له تینو ټی. نه گهر له خه ودا برسی بیټ و خواردن بخوات نه و ا ته ماع په یدا ده کات.

پیتى (پ)

پاش ناخوړ : ليکدانه ودى پاش ناخوړې نه سپو گاو مانگا له خه ودا سهرومتو سامانه به تايبت نه گهر که سى ببينى پاش ناخوړى زورى هه بېت نه واه سهرومتو سامانى زور به د دست دېنى، پاش خوانى مروځ به لگى سامانى حرامه، نه گهر که سى له خه ويدا ببينى پاش خوانى خوى به خوځ داپوش نه واه سهرومتو سامانى خوى له زه ويدا ده شارپته وده.

پاژنه پې : واته ببينى پاژنه پې له خه ودا رېک وپيک کردنى کارو کاسى خه لگييه، نه گهر ببينى پاژنه پې بشکى سرگرمى کارېک ده بېت که لى په شيمانه وه نه گهر ببينى پاژنه پې بقليشى وه يان بريندار بېت واکه هره هه مان شي ودى ده بې به لام په شيمانيه کهى که متر ده بېت.

پادشا : دوانزه شت بو بينه رى خه وده بېه هوکارى به پادشاهونى نه و که سه: ۱) په کهم ببينى پيغه مېر (ص) بيکاته رابهرو پيشه واه ۲) ببينى زانستو دينو شريعت به ره و پيش ببات ۳) ببينى له پيش پيغه مېره وده چاوهرپى نويز بېت ۴) ببينى له مينه رى پيغه مېره واه (ص) وتار بل ۵) ببينى جل و به رگى پيغه مېره له به ربکات ۶) ببينى مستيله يان نه لقمى له په نهجه دابېت ۷) ببينى که بوبېت به خوړ يان مانگ ۸) ببينى له شى وهک رويارى لى بېت ۹) ببينى چاوى بوبېت به ديوارى شار ۱۰) ببينى چاوى بوبېت به ميحرابى مزگه ووت

۱۱) ببینی پاشایهك مستیلهیهکی بی بدات ۱۲) ببینی چاوی وهك گای لی بیت.

پارو : نهگەر کهسیك لهخهویدا پارویهکی شیرینی له دهمدا بیت بهلگهی ئهوهیه قسهیهکی جوان و خوش دهکات بهلام نهگەر پاروهکه ترش بیت لیکدانهوهکهی پیچهوانه دهبیت.

پاسار : لهخهودا لیکدانهوهی پاسار پاشای زهلیل و ناپهسهنده. نهگەر کهسیك له خهویدا بینی لهژیر پاساردا دانیشتیبت ئهوا دهبیته خزمهتکاریکی پاشایهکی لهوچۆره. نهگەر کهسیك له خهویدا بینی پاسار بهسهریدا بکهویت یان بروخیت و نازاری پێگهیاندهوا پاشا لئی بهقین دهبیت و نازار و نهشکهنجهی نهداث.

پاس کردن : واتای ببینی پاسکردن لهخهودا دو لایهنی ههیه نهگەر ببینی لهخهویدا پاسهوانی له کهسانی چاک بکات سودی دنیاو رۆزی کۆتایی دهبات وه نهگەر ببینی له کۆشکی پاشایدا پاریزگاری له پادشا بکات سودو هازانجی دهست دهکهویت. وه نهگەر بازرگانی نهم خهوه ببینی له بازرگانیدا سودیکی کهم وینهی دهست دهکهویت.

پاسهوان : نهگەر کهسیك له خهویدا بینی لهگهڵ پاسهواندا بگهڕیت وه ئهوه پاسهوانانه کهسانیکی رێک و پێک بوون ئهوا هازانجی پێدهگات وه نهگەر پاسهوانهکان ههساد و نادروست بوون ئهوا دووچارى زیان دهبیت.

پاوانه : پاوانه لهخهودا ببینی قسهیهکی خوشه یان ماچ کردنی منداڵه یان خیزان و هاوڕی، وه نهگەر پاوانهی گهورهی ببینی نیعمهت و رزق و رۆزی ههڵاله بهو نهندازمیهی که بینویهتی، وه

ئەگەر بىيىن پىرژنىك خەرمانىك پاوانەى پى بېخىش بەو ئەندازىيە سەرودەتو سامان بەدەست دىنىت وە ئەگەر بىيى پاوانەى زۆرى ھەبىت و بىدات بە خەلگى يان وونى بکات ئەگەر مال و سامانى ھەبىت ھەمووى خەرج دەکات وە يان وونى دەکات وە لە دەستى دەردەچىت.

پالان (کۆپان) : بىيىنى پالان لەخەودا ژنە، ئەگەر بىيىنى پالانى ھەيە وە يان پالان لە کەسىك وەرگىت ژن نەھىنى يان کەنیزەكىك دەگىت وە ئەگەر بىيىنى پالانى بە پىشتەوە بىت فەرمانبەر و گوپراپەلى ژن دەبىت و ژنەكە بەسەرىدا زال دەبىت وە ئەگەر بىيىنى پالانى وون کرد ژنەكەى لىي حيا دەبىتەو و تەلاقى دەدات.

پاقلە : خواردنى پاقلە لەخەودا چ لە کاتى خۇيدا و چ بە کۆلاوى يان بەکالى، غەم و پەژارەيە. وە ماناى تەر و ووشك و كۆنەشى يەكسانىيە، وە ئەگەر بىيىنى كە پاقلە نەخوى پەژارەو خەمت كەمتر دەبىت.

پاقلەو : ئەگەر كەسى بىيىنى پاقلەو بخوات كە لە بادام و شەكر دروست كرايىت سامانى زۆر بەدەست دىنىت وە ئەگەر پاقلەو نارىگىل و شىر بخوات سودو قازانجى كەمتر دەبىت.

پارنەو : لەخەودا لىكدانەو پارانەو بەلگەى دەستەبەرکردنى پىداويستىەكانە. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىيى بۆ خوى بپارىتەو بەلگەى نەوەيە عاقىبەت خىر دەبىت وە ناردەزوەكانى دىتە دى. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىيى بۆ كەسىك

بپارێتهوه به لگهی نهوودیه دوو چاری ستم و هه ساد دهییت و هه رمان
به چاکه ناکات. نه گهر که سێک له خهویدا بینی ستم لیکراویک
بپارێتهوه نهوه خیرخوازی هه موو خه لکیه و پێداویستییهکانی هه وان
بهراورد دهکات وه نه گهر بینی پارانهدیهکی تایبته بکات نهوا
مندالی دهییت.

پاره دروستکههر : نه گهر که سێک له خهویدا بینی پاره
دروست بکات به لگهی نهوودیه که وتارو جوڵهی خۆی ناراسته دهکات
و به لوت بهرزی و له خۆباییهوه بو خه لکی باس دهکات.

پاچه (سهروپی) : نه گهر که سێ له خهویدا ببینی سهروپی
مههر بخوات بهو نه ندازهیه سهروته و سامانی دهست دهکهوێت وه
نه گهر بینی سهروپی گا بخوات بهو نه ندازهیه سهروته به دهست
دینێ و هراوانی و پێشکهوتن له کارهکانیدا دهبینیت.

پهیزه : نه گهر که سێک له خهوی دا ببینی سهربهکهوێت به سههر
پهیزه ی خشتی یان گلی دا به لگهی نهوودیه کاروبارهکانی به چاکی
به پێوه دهرواته به لام نه گهر پهیزه که له جووری دار بیته به لگهی نهوودیه
دینه که ی سست ولاوازه ، و نه گهر پهیزه که له جووری بهرد یان ناسن
بیته به لگی نهوودیه به هیز دهییت .

پهر : نه گهر که سێ ببینی وهکو بالنده پهری هه بیته به
نه ندازهی نهو پهرانه گهرهیی و سهروهی دهست دهکهوێت هه ندیک
له خه و ناسان ده لێن ببینی پهر له خه ودا، هیزو توانایه .

پهری : نه گهر که سێ له خهویدا بهرییهکی شادو جوانی بینی
سههررازو سهروته بهند دهییت، وه نه گهر پهری ناشیرین و غه مگینی

بینی دوجاری غەمو پەژارە دەبێت، ئەگەر پەری خوش روو بە
مردوویی ببینی لە کاروبارەکانیدا پەڕیشان دەبێت وە ئەگەر ببینی
لەگەڵ پەریدا شەربەتات کارەکانی ئالۆز دەبن و بێ سامان دەبێت.

پەردە : ئەگەر کەسێ لەخەویدا ببینی پەردەیهکی ناسک یان
نەستور بەدەرگای مالهەیدا هەلبواسرێت پەژارە و غەمو ترسو لەرز
دێنێ.

پەرشە : ئەگەر کەسێ لەخەویدا پەرشە بخوات، ئەوا بەو
نەندازمیه دوجاری غەمو پەژارە دەبێت، ئەگەر پەرشە بدات بەکەسێ
وهمیان پێی بفرۆشێت بەلگەی نەومیه غەمو پەژارە دەدات بەو کەسه.

پەلکە : بینینی پەلکە لەخەودا بۆ کەسانی گەورە و خانمان
بەلگەی عیزمت و پایەداریه، بۆ کەسانی دەوڵەمەند بەلگەی
سەرودە، بۆ کەسانی دەرویش و صوفی بەلگەی خوشەویستییه بۆ
بنەمالهکە پێغه‌مبەر (د.خ)

پەشته مال : ئەگەر کەسێ لەخەویدا پەشته مالی هەبێت
بەلگەی نەومیه شادی و کامەرانی بەدەست دێنێت بەلام ئەگەر پەشته
مالهکە کۆنە بێت ئەوا لێکدانەوهکە پێچه‌وانە دەبێت.

پەموو : واتای پەموو لەخەودا مالی دنیایه.

پەنجەگان : مانای بینینی پێنج پەنجەگانی دەستی راست
نوێزمەکانی پێنج فەرزه، پێنج پەنجە دەستی چەپ برازاکانە و
هەندیکیش گوتویانە پەنجە گەورە نوێزی به‌یانیانه پەنجە ئاماژە
نوێزی نیوهرۆیه و پەنجە ناوهراست نوێزی عەسرە و پەنجە
براتوته نوێزی مەغریبه و پەنجە بچکۆله (توته) نوێزی خەوتنانە و

چاکی و رېځ وېښکی نوږه‌کانه. وه نه‌گهر بېښی پهنجه‌ی دهستی
راستی نه‌بی منډال یان براکه‌ی دهریت وه هندیځ وتویانه
کورمه‌ی یان براکه‌ی توشی به‌لایه‌ک ده‌بیت.

پهنیر : نه‌گهر که‌سی پهنیری ووشک بېښی له‌سه‌فه‌ردا مال و
سامانی که‌می دهست ده‌که‌ویت. وه نه‌گهر پهنیری ته‌ری بیښی
سهرومت و سامانی زوری له‌ ولاته‌که‌یدا دهست ده‌که‌ویت.

په‌یکهر : بیښی په‌یکهر له‌خه‌ودا ژنه نه‌گهر بېښی
په‌یکهری که‌ه‌بیت ژن ده‌ه‌یښی وه نه‌گهر بېښی په‌یکهری که‌ه
که‌سیک بکریت که‌نیزه‌کیکی ته‌مهن منډال ده‌کریت وه نه‌گهر
په‌یکهری که‌ه‌بیت و وونی بکات یان له‌ دهستی که‌وته خواری و بشکی
ژنه‌که‌ی ته‌لاق ده‌دات یان ژنه‌که‌ی دهریت وه یان په‌یکهرمه‌ی خوی
به‌شیوه‌یه‌کی تر بیښی گوزهرانی ده‌شیو.

په‌ره‌سیلکه : نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بیښی په‌ره‌سیلکه‌ی
بیښی وه یان که‌سیک پیښی بدات له‌گهل نه‌وکه‌سه‌ی که‌ ناکوک بوه
ناشتی ده‌بیت‌وه. نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بیښی په‌ره‌سیلکه
بکوژیت وه‌یان له‌دهستی به‌ربیت له‌گهل هاوړیه‌کیدا که‌ هه‌میشه
په‌که‌وه‌من جیا ده‌بیت‌وه و دورد‌که‌ویت‌وه.

په‌پوله : له‌خه‌ودا لیکنده‌وه‌ی په‌پوله پیاوی لاواز و نه‌زانه که
به‌ نه‌زانی خوی ده‌خاته مه‌ترسیه‌وه.

پیسته‌چی : له‌خه‌ودا لیکنده‌وه‌ی پیسته‌چی نه‌نجامدانی کاری
خراپه‌یه. نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بیښی پیسته‌چی بکات نه‌وا
کاری خه‌لکی به‌ رینکو پیکی نه‌نجام ده‌دات.

پهرستن : نه‌گهر كه‌سيك له خه‌ويدا بينى خواى گه‌وره
 بپهرستى نه‌وا كارى چاكه و دروست نه‌نجام دهدات، نه‌گهر كه‌سيك له
 خه‌ويدا بينى بو شتيكى تر بيچگه له خوا گرڼوش بهرئيت نه‌وا
 ليكدانه‌وه‌كه‌ى پيچه‌وانه دمبئيت. نه‌گهر كه‌سيك له خه‌ويدا بينى له
 مزگه‌وت يان شوئينيكى پاكداه‌ندايه‌تى بكات نه‌وا كارى خيى زور
 نه‌نجام دهدات وه نه‌گهر له شوئينيكى ناپه‌سه‌ندا به‌ندايه‌تى بكات
 ليكدانه‌وه‌كه‌ى پيچه‌وانه دمبئيت.

په‌لكه زي‌رپنه : نه‌گهر په‌لكه زي‌رپنه له‌ناسماندا زمرديه‌كه‌ى
 زياتر ببئيت نه‌وا خه‌لكى نه‌و سمرزه‌ويه نه‌خوش ده‌كه‌ون. وه نه‌گهر
 زورتر مه‌يله‌و سه‌وز بوو نه‌و نيعمه‌ت و بزيوى نه‌و سمرزه‌مينه زياتر
 دمبئيت وه نه‌گهر سوريه‌كه‌ى زورتر بوو ليكدانه‌وه‌كه‌ى پيچه‌وانه‌ى
 نه‌وه‌يه.

په‌ت (گوريس) : له‌خه‌ودا ليكدانه‌وه‌ى گوريس په‌يمان و
 به‌ئينه. نه‌گهر كه‌سيك له خه‌ويدا بينى چنگى له‌په‌تيك گيركردبى و
 خوى پيا هه‌لواسيبئيت نه‌وا به‌نه‌ندازه‌ى به‌رزى په‌ته‌كه پله‌و پايه
 به‌ده‌ست دئى. نه‌گهر بينى په‌ته‌كه بپچرئ و كه‌ميكى به‌ده‌سته‌وه
 بمئيتته‌وه نه‌وا له‌و پله‌و پايه و سمر به‌رزى ده‌كه‌ويت.

پرد دروستكردن : واتاى پرد له‌خه‌ودا باشايه يان كه‌سيكه كه
 خه‌لكى به‌ هوئى نه‌وه‌وه به‌مه‌به‌ست ده‌گهن.

پشت : پشت له‌خه‌ودا پياويكه كه بينه‌رى خه‌وه‌كه داواى
 يارمه‌تى و هيزو ووزه‌ى لى ده‌كات. نه‌گهر كه‌سى بينى پشتى بشكئيت

كەسەك كە پەشتو پەنايەتى دەمریت، وه ئەگەر ببینی پەشتی
بریندارە بەو كەسەى كە پەشتیوانیەتى نازارو ئەشكەنجەیهك دەگات.

پەلە گۆشت : لیکدانەوێ پەلەگۆشتی کۆلاو باشتەر لە نەکۆلاو وه
هەر چەند تام خۆشتر بیت سودو قازانجی زۆرتر دەبیت، ئەگەر ببینی
لە گۆشتی گای قەلەو پەل و قیمە بخوات ئەوا لەو سالاەدا پارێزراو
دەبیت، ئەگەر لە گۆشتی بزێ پەل بخوات سودی كەمتر دەبیت، ئەگەر
ببینی لە گۆشتی ئەسپ پەل بخوات ئەوا لە لایەن پاشاوه سودو
قازانجی پێ دەگات، ئەگەر ببینی لە گۆشتی ماسی بخوات ئەوا
لەسەفەردا سەروەت بەدەست دێت وە ئەگەر پەلە گۆشتی خوشتر بیت
ئەوا لە كەسەكی گەورەو بەرێزەوه سودی پێدەگات.

پلوسك : ئەگەر كەسێ لەخەودا ببینی ئاوەپلوسك بیتەخوارەوه
بەلگەى ئەوێهە لەوشوینەدا خوین پێژی بەرپادەبیت، ئەگەر ببینی
باران بباری و لەپلوسكەوه بیتەخوارەوه بەلگەى ئەوێهە لەلایەن
پاشای ئەوشوینەوه زەرەروزیان بەخەلكی ئەوشوینە دەگات،
ئەگەر ببینی بەبێ هەور باران بباری و لەپلوسك سەر پێژبكات بەلگەى
ئەوێهە پەرورەدگار رەحمەت بەسەرخەلكی ئەوشوینەدا دەبارینى،
ئەگەر ببینی لەپەشتی بانەكەى خۆیدا پلوسك دابنێ بەلگەى ئەوێهە
لەلایەن كەسەكی گەورەوه قازانجی پێ دەگات، ئەگەر ببینی پلوسك
بکەوینە خوارەوه بەلگەى ئەوێهە زەرەروزیان دەبینى.

پەشتەمل : ئەگەر كەسێ لەخەویدا ببینی شەپازلەیهك لەپەشت
مى بدن وە جینگەكەى وەر مى كرد، لەو كەسەوه كە چەپازلەكەى لێ
دەدات سودو قازانجی پێ دەگات، وە ئەگەر ببینی پەشت مى مویەكى

زوری پیوه بیت، قهرزدار ددیت و نه گهر ببینئ مووی پشته ملی
بتاشیت قهرز دگانی ددهاته وده.

پشیلہ : پشیلہ له خه ودا پیای دز و فاسد و به دگارد. نه گهر
بینی پشیلہ هاته ماله که یه وده نه و دزیک دیت بو ماله که ی. نه گهر
که سیك له خه ویدا بینی پشیلہ شتیکی له ماله که ی خوارد نه و دز
شتیک له ماله که ی ددزیت. و نه گهر بینی پشیلہ که ده کوژیت نه و
دزمکه ده کوژیت وده یان ددست گیری دهکات.

پشیلہ ی بیابانی : لیکدانه وده ی پشیلہ ی بیابانی له خه ودا
به لکه ی سمر وده و سامانه، نه گهر که سیك له خه ویدا بینی له گه
پشیلہ یه کی بیابانیدا شهر بکات له گه که سیکی غه ربه د شهر
دهکات. و نه گهر که سیك له خه ویدا بینی پشیلہ ی بیابانی بکوژیت
و پیسته که ی لی بکاته وده سمر وده و سامانی که سیکی غه ریب تالان
دهکات.

پیای : نه گهر که سی له خه ویدا پیایوکی ناشنای بینی به لکه ی
نه وده یه پیایوکی ناشنای ددبینی به لام نه گهر پیایوکی نه ناسراو ببینئ
به لکه ی رقی و کینه یه.

پیاز : کرمانی ددیت : پیاز له خه ودا، مالی حه رام و هسه ی
ناپه سه ندو ناسیرینه، نه گهر بینه ری خه وده که پیایوکی رهفتار چاک
بوو به کوژشی خو ی له خواردنی مالی حه رام خو ی دور ده خاته وده و
نه گهر رهفتار چاک نه بوو مالی حه رام کو ده کاته وده و خه لکی به رددوام
باسی به خراپه ده که ن، به تایبه ت نه گهر پیازی سوری بینی، نه گهر

پاککراوی بینی سهرته نجام له خواردنی مالی حهرام دور ده که ویتته و ده ده که ریتته و ده بولای خودا.

پیالّه : بینینی پیالّه له خه ودا که نیزدکینکه که له گه لیدا خوشگوزهران ده بیت نه گهر بینینی له پیالّه دا ناو یان گولاو بخویتته و ده نه و دیه له گه ل که نیزه کی کدا به شیوه یه کی حه لال جوت ده بیت وه له گه لیدا ده بیتته خاودنی مندالینکی سالتج وه نه گهر بینینی له و پیالّه دا ناو یان گولاو رزا به لگهی نه و دیه که منداله که ی دهمریت.

پیس (پاشهرن) : بینینی پیسی له خه ودا سهر و مت و سامانه نه گهر که سن بینینی له شی به پیسی پیس بوبی به نه ندازه ی نه و پیسیه سهر و مت و سامان به دهمریت.

پیره ژن : بینینی پیره ژن له خه ودا نه گهر کافر بیت سهر و مت و سامانی حهرامه، نه گهر پیره ژنه که موسلمان بیت سهر و مت و سامانی حه لاله، نه گهر بینینی له گه ل پیره ژنیکدا جوت بیت به نارمزه دکانی دنیایی خو ی دمکات.

پیربون : نه گهر که سن له خه ویدا پیر بون و ریشی سپی بیت پله و پایه دار ده بیت وه نه گهر پیریکی نه ناسراو بینینی که سهر حال و شاد بیت به هو ی دوستیکته و ده به نارمزه دکانت ددگه ییت و له غم به دور ده بیت وه نه گهر پیریکی ناسراوت بینینی له و پیا و ده و شتیکت به دهمریت ده گا وه نه گهر پیره که غه مگین بو و اتاکه ی پیچه وانه ی نه و دیه.

پیو خواردن : نه گهر که سن له خه ویدا بینینی پیو بخوات، فراوانی و سود له کاره کانیدا په یدا دمکات وه نه گهر بینینی که پیوی مهر بخوات به نه ندازه ی نه و پیوه مالی حه لال به دهمریت دینینی وه

نه‌گهر بېښنې پېوى نازدليك بخوات كه نه‌و نازده له‌لال بېت
سهرودتى له‌لال به‌دهست دېښت.

پېلاو : ليكدانه‌ودى پېلاو له‌خه‌ودا ژنه، نه‌گهر پېلاوى تازدى
له‌پېدا بېت ژن ده‌ښتنې، نه‌گهر پېلاوه‌كانى رېش بېت نه‌و ژنه ژنيكى
ده‌وله‌م‌ند ده‌بېت وه نه‌گهر پېلاوه‌كان سه‌وزبېت نه‌وا ژنه‌كه ژنيكى
چاك و خي‌رخواز ده‌بېت، نه‌گهر پېلاوه‌كان سوريېت ژنيكى داوېن
پاك و هاو‌دهم ده‌بېت به‌لام نه‌گهر پېلاوه‌كان زدرديېت نه‌وا نه‌و ژنه
ژنيكى نه‌خوش ده‌بېت.

پېوانه : بېښنې پېوانه له‌خه‌ودا رېك و پېكى و دادو ويژدانه
له‌گه‌ل خه‌لكى به تايېهت نه‌گهر پېوانه‌كه راست و دروست بېت.
نه‌گهر پېوانه‌ى ده‌ست كه‌وت يان كه‌سيك پېى بدات مامه‌له‌ى
دروست و به ويژدان رېچاو ده‌كات وه له كړېن و فروشتندا
به‌رېك‌وپېكى هه‌لس و كه‌وت ده‌كات وه نه‌گهر بېښنې پېوانه‌كه‌ى
بشكى نه‌گهرى مردنى خاونه‌كه‌ى ددرده‌خات وه نه‌گهر بېښنې به
پېوانه شتيك نه‌ندازدگري بكات نه‌گهر خوازيارى زانست بېت ده‌بېته
قازى وه نه‌گهر لايه‌نگري زانست نه‌بېت بو قه‌زاودت كردن و داوهرى
له باب‌ه‌تيكدا پېويستى به قازى يه‌ك ده‌بېت.

پېش نويزى : نه‌گهر كه‌سى له‌خه‌ويدا پېش نويزى كرد بې
نه‌ودى له‌ودو پېش پېش نويزى كردبې. ده‌بېته پېشه‌واو رابه‌رى نه‌و
خه‌لكه وه هه‌موان ده‌بېنه لايه‌نگري نه‌و نه‌گهر بېښنې به دانېشتويى
پېش نويزى بكات نه‌خوش ددكه‌ويټ. وه نه‌گهر به پاله‌ود پېش
نويزى كرد به‌زويى ددمريټ وه نه‌و خه‌لكه نويزى بو ده‌كه‌ن وه

نه‌گەر پېش نوږزى كۆمه‌لەيه‌كى بىنى به نه‌ندازەى گە‌وردىي نه‌و
 پېش نوږزه شه‌ره‌فو پله‌وپايه په‌يدا ده‌كات وه نه‌گەر بېينى به پېش
 نوږزى حكومه‌ت فه‌رمان ر‌ه‌وايى بدات يان له‌گه‌ل پېش نوږزى‌كدا
 چونه مالئك يان پېش نوږزى شتىكى پى بېه‌خسيت يان له‌گه‌ل پېش
 نوږزى‌كدا نانى خوارد به‌و نه‌ندازەيه غه‌م‌و په‌ژاره‌ى پى د‌درئيت.

پلنگ : پلنگ له‌خه‌ودا دوژمنىكى به‌هيزه. نه‌گەر كه‌سيك له
 خه‌ويدا بىنى له‌گه‌ل پلنگدا شه‌ر ده‌كات نه‌وا له گه‌ل دوژمنه‌كه‌يدا
 شه‌ر ده‌كات. وه نه‌گەر پلنگ به‌سه‌ريدا زال بوو نه‌وا دوژمن به‌سه‌ريدا
 زال ده‌بئت. وه نه‌گەر نه‌و به‌سمر پلنگه‌كه‌دا زال بوو نه‌وا نه‌و به‌سمر
 دوژمندا زال ده‌بئت. نه‌گەر كه‌سيك له خه‌ويدا بىنى گوشتى پلنگى
 خوارد نه‌وا دوو‌چارى شه‌ر ده‌بئته‌وه به‌لام سه‌رده‌كه‌وئت و پله‌و
 پايه‌ى زياد ده‌بئت.

پزىشكى چاو : پزىشكى چاو له خه‌ودا به‌لگه‌ى كارگه‌لئك
 سه‌خت و نالۆزه‌و دۆزىنه‌ودى ر‌يگه چاره‌يه كه‌تئيدا بى ناگا‌و گومرا
 هه‌بئت. نه‌گەر كه‌سيك له خه‌ويدا بىنى بو‌دته پزىشكى چاو وه
 ده‌رمانه‌كانى نه‌و بو نه‌خوشى سود مه‌ند بوو به‌لگه‌ى نه‌وديه نه‌و
 سه‌رئيشيو‌وانه‌ى ده‌چنه لاي ر‌يگه‌ى راست ده‌دۆزنه‌وه و سودى لى
 ده‌به‌ن وه نه‌گەر ده‌رمانه‌كانى چاك و كارا نه‌بوون لى‌كدانه‌وه‌كه‌ى
 پيچه‌وانه‌يه.

پرزەى ناگر : له‌خه‌ودا لى‌كدانه‌ودى پرزەى ناگر فه‌سى
 ناشيرينه كه به‌بىنه‌رى خه‌وه‌كه ده‌وترئيت. نه‌گەر كه‌سيك له خه‌ويدا

بینی پرژدی ناگری زۆری بۆ بیت دوو چاری به لای سهخت و ههزاری ده بیت.

پردی سرات : نه گهر كه سێك له خهويدا بینى له سه ر پردی سراتدا و دستا بیت نهوا گونا ه و خراپه گاریه گان به دهستی نهوا لانه بریت.

پزیشك : نه گهر كه سێك له خهويدا بینى پزیشك نه خوشێك چاره سه ربكات نهوا نهو كه سه له گونا ه كردنه وه بانگ هیشت دهكات بۆ رینگای راست و دروست به لام نه گهر نه خوشیه كه ی زیاتر بیت لێكدانه وه كه ی پیچه وانه ده بیت.

پژمه : نه گهر كه سێك له خهويدا بینى پژمه ی كرد و الحمدولله ی كرد به لگه ی نه و دیه به هو ی كه سێكی گه و رد وه به نارد زود گانی دهكات وه نه گهر بینه ری خه و كه كه سێكی نه خوشی بیت. نه گهر كه سێك له خهويدا بینى سێ جار به سه ریه كه و د پژمه ی كرد نهوا شتیکی باشه به لام نه گهر پژمه ی زۆری كرد زۆر به سه ختی به نارد زود گانی دهكات.

بیتى (ت)

تا : ئەگەر كەسنى لەخەويدا ببينى ھەمىشە تاى ھەبىت و تاكەى دانەبەزى بەلگەى ئەودىە ھەمىشە و بەردەوام ھەساد و گوناخ دەكات پىويستە تۆبە بكات تا لە ڕەنج و ناردەحتى دەربازبى.

تاج : تەعبىرى تاج لەخەودا بۆ پاشا حكومت و دەسلەتە بۆ ژنان مىردەو بۆ خەلكى ناساىى چاكبونى مال و گوزەرانى خەلكىيە. ئەگەر كەسنى ببينى تاجى ئالتون لەسەرى بىت بە پلەوپايەيەكى بەرز دەكات بەلام لە دىندا لاوازە ئەگەر ژن ئەم خەودە ببينى ھاوسەردەگەى دەبىتە خاوەن دەسلەت و پاشايەتى.

تالان : ئەگەر ببينى مال و نىعمەتى كەسىك بە تالان ببات بىنەرى خەودكە بە ئەندازەى ئەودى تالانى كردوود زيانى لى دەكەوئیت و غەم و پەزارەى بۆ دئیت.

تالانى : جابر مغرىبى دەلئیت : ئەگەر كەسنى لەخەويدا ببينى لەشكرى موسولمانان لەسەر زەوى كاراندا تالانى بكات ئەوا كاھردگان دوجارى بەلاو ئەشكەنجە دەبنەود. بەلام ئەگەر بە پىچەواژەودە بىت ئەوا موسولمانان دوجارى بەلاو غەم دەبنەود.

تارىكى : ببينى تارىكى لەخەودا لە رېڭا لادانى دىنە ئەگەر ببينى تارىكى ھەموو جىڭەيەكى گرتەود وە ئەو تارىكىە روناك بويهود تۆبە دەكات و دەرگاى دىن بەرويدا دەكرىتەود.

تاوس : لیكدانهودی تاوس له خهودا پاشای عهجهمه. نهگەر
كهسێك له خهویدا تاوسی نیردی ههبی له پاشای عهجهمهوه
سهرومتی دهست دهكهوێت. وه نهگەر كهسێك له خهویدا بینی
تاوسی مییهی ههبوو ژن دههینییت و مندالی لی دهبییت و سهرومت و
سامان بهدهست دههینی.

تاوڵه : نهگەر لهخهویدا بینی یاری تاوڵه بکات بهلگهی نهودییه
کاریکی پرپوچ نهجام دهدات. نهگەر بینی تاوڵهکهی لهبهرامبهر
بردهوه بهسهر دوژمندا زال دهبییت وه نهگەر دوژاندی تهعبیرهکهی
پنجهوانهیه.

تاعون : تاعون لهخهودا بهلگهی شهرو دوژمنایهتیه. نهگەر
كهسێك له خهویدا تاعونی بینی نهوا دوچاری بهلاو نازار دهبییت.
تهپل : بینینی تهپل لهخهودا بهلگهی قسهیهکی درویه. نهگەر
كهسێك له خهویدا بینی ردهس و نهی لهگهڵ تهپلدا بیکهوه بن نهوا
کاریکی قازانجدار نهجام دهدات.

تهپو توژ : نهگەر كهسێك لهخهویدا ببینی تهپوتوژ نیشتهیه
سهر شتیکی نهوا بهو نهندازدیه سامان بهدهست دینی. نهگەر له
زهوی و ئاسماندا تهپو توژ ببینی بهلگهی نهودییه لهو شوینهدا گرفتی
سهخت دیته پیش. نهگەر تهپوتوژ له روخساری بنیشی نهوا دوچاری
گرفت دهبیتهوه.

تهرازوو : بینینی تهرازوو لهخهودا هازیه نهگەر ببینی
تهرازویهکی تازمت ههبی یان كهسێك پتی دایت لهو شوینهدا هازیهکی
دروستکارو دادپهروهر پهیدا دهبییت وه تای تهرازو تافهتو تهحهمولی

قازييه وه نهو درهه مانه‌ی که له ترازودايه نهو شه‌رو ناكوکيانه‌يه که ده‌چنه لای قازي وه سه‌نگي ته‌رازووه‌که دادو ويژدانی قازييه که له نيوان دوو دوژمندا قه‌زاوت ددکات وه نه‌گهر ببيني ته‌رازووه‌که راست بيت به‌لای هيچ که‌سي‌کدا داناتاشي به‌ريکي حکوم ددرددکات وه نه‌گهر ته‌رازووه‌که راست نه‌بي قازييه‌که دروستکارو به ويژدان نابي.

تهم : نه‌گهر که‌سي له‌خه‌ويدا ببيني تهم هه‌مو جينگه‌يه‌ک بگريته‌وه به‌لگه‌ی نه‌وه‌يه سه‌ري لي ده‌شيويت له‌ديندا، نه‌گهر ببيني هه‌مو جينگه‌يه‌ک بگريته‌وه به‌لام ورده ورده بره‌ويته‌وه و روناك بيت به‌لگه‌ی نه‌وه‌يه وه‌زعو کاری به‌ردو چاکی دم‌روات، نه‌گهر ببيني هه‌وا روناك بيت به‌لام له‌ناکاو تهم هه‌ل بکاتو هه‌مو شوينيك بگريته‌وه ليکدانه‌وه‌که‌ی سه‌کته‌و مردنی کتوپره.

ته‌ور : ته‌ور له‌خه‌ودا خزمه‌تکارينه‌که که ده‌يه‌ويت کارينک نه‌نجام بدات وه نه‌گهر کارينکيان لي داوا کرد به چاکی نه‌نجامي نادات له‌به‌ر نه‌ودي جاريني تر کاری لي داوا نه‌که‌ن. به کورتي خزمه‌تکاريني لاساره.

ته‌شت : ليکدانه‌وه‌ی ته‌شت له خه‌ودا ره‌نجه‌رو و خزمه‌تکاره، نه‌گهر که‌سي‌ک له خه‌ويدا ته‌شتيني کړي نه‌وا له‌گه‌ل ژنيکي خزمه‌تکاردا هاوسه‌رگيري نه‌نجام نه‌دات، به‌گشتي ته‌شت له‌خه‌ودا ژنه‌که پيداويستيه‌کاني مال دمباريزيت.

ته‌لاق : نه‌گهر که‌سي‌ک له خه‌ويدا ببيني ژنه‌که‌ی ته‌لاق بدات وه‌ته‌نها ژنيکي هه‌بيت نه‌وه به‌لگه‌ی گه‌وره‌ی و شه‌ره‌في نه‌و که‌سه‌يه

به لām نه گهر ژنيکي تري هه بئيت وديان که نيزدگيک نهوا له پله و
پايه ي نه و که سه که م دد بئته وه.

تهخته : ليکدانه ودي تهخته له خه ودا دوو روپيه و
هه نديکيش ده لئین نه گهر که سيک له خه ويدا بيني له خه ودا تهخته
ببينئيت بينه ري تهخته که دوو رووه. نه گهر که سيک له خه ويدا بيني
که سيک تهخته ي پئيدات نهو که سه له گه ليدا به دوو رووي ردفتر
دهکات وه ليکدانه ودي تهخته ي لار له خه ودا و دگو ليکدانه ودي
تهخته ي راسته.

تهرم : نه گهر که سيک له خه ويدا بيني تهرميک دد بهن
نه و که سه ي که تهرمه که ي دد بهن به سهر نهو گروپه دا که به شوين
تهرمه که يه وه بوون دد بئته حاکم به لām به سهر ياندا زولم و ستم
دهکات. نه گهر که سيک له خه ويدا بيني که مردود و تهرمه که ي
دد بهن و خه لکي له پئيش تهرمه که ي نه ودا به ريدا برؤن ليکدانه وده که ي
نه وده پله و پايه ي زياد دهکات به لām له کاري دونيادا خراپه يان
به سهر نهو خه لکه دا که له پشت تهرمه که يه وه بوون دد بئته حاکم وه
نه گهر که سيک له خه ويدا بيني تهرمي مردويه که هه ئبگريت و
بيبات بولای پاشا نهوا سهر قال دد بئيت و سودو قازانچي دست
ده که وئيت وه نه گهر که سيک له خه ويدا بيني گروپيک به شوين
تهرمه که يه وه به ئاسماندا برؤن نهوا پياوئکي گه وري خه لکي نهو
شاره له سه فهدا دد مرئيت. وه نه گهر که سيک له خه ويدا تهرمي خوي
بينی که به سهر زه ويدا راي بکيشن نهوا بو سه فهدر دد روا.

ته‌رزه : لیکنده‌ودی ته‌رزه له‌خه‌ودا سزاو گرفتارییه له دنیا‌دا مه‌گه‌ر ته‌رزه‌دکه که‌م بی‌ت وه نه‌گه‌ر له‌کاتی خوی‌دا بی‌ت بو‌ خه‌لکی نه‌و جینگه‌یه نیعمه‌تی فراوانه به‌لام نه‌گه‌ر ته‌رزه له وهرزو کاتی خوی‌دا نه‌بی‌ت خه‌لکی نه‌و جینگه‌یه دوچار ی غه‌م و په‌ژاره و گرفتاری ده‌بنه‌وه.

ته‌رخون : ته‌رخون له‌خه‌ودا پی‌اوی به‌دکردار و خراپه. نه‌گه‌ر ببینی ته‌رخونی هه‌یه وه یان که‌سن پنی بدات، له‌و که‌سه‌وه زمره‌رو زیانی پنی ده‌گات وه نه‌گه‌ر ببینی ته‌رخون به‌ که‌سن بدات وه یان فرپی بدات له هاو‌پیه‌تی کردنی نه‌و جو‌ره پی‌اوانه به‌دور ده‌بی.

ته‌ره‌گال (سه‌وزه‌فروشی) : نه‌گه‌ر که‌سن له‌خه‌ویدا سه‌وزه فروشی کرد ته‌عبیره‌که‌ی چاکه به‌لام خواردنی (سه‌وزه) له‌خه‌ودا نه‌خو‌شی و هه‌زاری و په‌ژاره‌یه.

ته‌سبیحات‌کردن : ته‌سبیحات‌کردن له‌خه‌ودا. خواپه‌رستییه. نه‌گه‌ر ببینی ته‌سبیحات بکات گو‌پراپه‌لی په‌روه‌دگار ده‌بی و له‌غه‌م و په‌ژاره دهر‌باز ده‌بی نه‌گه‌ر بینی ته‌سبیحی پنی بو‌و غه‌م و په‌ژاره‌ی پنی ده‌گات به‌لام پاداشت و خیری تئ‌دایه بو‌ی وه نه‌گه‌ر به‌ ته‌سبیح سوپاسی خوی گه‌وره‌ی کرد له‌کاری دین‌دا به‌هیز ده‌بی و سه‌روه‌ت و سامان په‌یدا ده‌گات. وه نه‌گه‌ر نه‌م خه‌وه حا‌کمیک ببینی و لات‌ه‌که‌ی ناوه‌دان ده‌بی‌ت.

ته‌کبیر (الله اکبر) : نه‌گه‌ر که‌سن له‌خه‌ویدا (الله اکبر) ی کرد له‌شه‌ری دو‌ژمنه‌کانی پارێزراو ده‌بی و دهر‌گای چاکه‌خو‌ازی به‌پو‌یدا ده‌کر‌ته‌وه.

تەۋابونى كار : ئەگەر كەسنى لەخەويدا بېيىنى كارەكانى دىيائى تەۋاو كىردوۋە ۋە بە نارىزوۋدكان ۋە مەبەستى خۇى گەشتوۋە شىۋازى ژيانى پەشىۋ دىبىت ۋە ئەگەر بىنى كارەكەى تەۋاو نەبوۋە شىۋازى ژيانى دەگۆرپت ۋە ئەگەرى ئەۋەى لى دەكرىت تەمەنى تەۋاو بىيى يان ستم كارىكە كە تۆلەى لى دەسىنىتەۋە.

تەنگەبەرى : ئەگەر كەسنى لەخەويدا لە جىگەى تەنگەۋە بۇ جىگەى فراۋان يان لە جىگەى ترسناكەۋە بۇ جىگەى نارام ۋە ئاسودە بىروات بەلگەى ئەۋمىيە كارەكانى گونجاۋ رېك بەند دەبىت ۋە لە ئازارو ئەشكەنجەۋە بۇ ئاسودەىى ۋە بەختەۋمىرى دىروات ۋە ئەگەر پېچەۋانەى ئەمانە بېيىنى لىكدانەۋەكەشى پېچەۋانەىيە.

تەنور : لىكدانەۋەى تەنور لەخەۋدا سەرۋك ۋە گەۋرەى مىللەتە، ۋە پىۋاى بەرپوۋەبەرى كاروبارى مائە، ھەندىكىش ۋوتويانە ژنو كەپبانوۋى مائە، ئەگەر بېيىنى تەنورى لەبەردەستدائى لە كاروبارى مائدا رېك بەنەدى ۋە تەندروستى لەش پەيدا دەكات ۋە ئەگەر بىنى تەنورەكە بىكەۋىت ۋە خراپ بىت، بەلگەى رەنج ۋە نەخۇشى ۋە ئازارو خراپ بونى كاروبارى مائە، ئەگەر بېيىنى لەتەنوردا نان بىكات بە ئەندازەى ئەۋ نانانە رزق ۋە رۆزى ھەلال بەدەست دىنى ۋە كاروبارەكانى چاك دەبن.

تەۋورات : ئەگەر كەسنى لەخەويدا بېيىنى تەۋورات دەخوئىنىتەۋە لە كەسانى گرنگ ۋە ناۋبانگەۋە يارمەتى پى دەكات، ۋە ئەگەر بېيىنى روكەشانە تەۋورات دەخوئىنىتەۋە، لەگەل كەسىكدا ئاكۆك دەبىت ۋە شەر

دهکات و بهسهریدا زال دهبیت و به ناردزودهکی دهکات، نهگهر ببینی
تهورات فیری کهسی دهکات لهو کهسهود خیر و بههری پی دهکات.

تف : نهگهر کهسی ببینی تف بکات قسهیهک دهکات که رهواو
دروست نهبیت وه نهگهر ببینی له مزگهوت تف بکات له کاروباری
دینییهوه قسه دهکات، وه نهگهر لههر جبییهکدا تزی کرد لهباری
کاروباری نهو جیگهیهوه قسه دهکات وه نهگهر ببینی تزی له دیوار
کرد مال و دارایی لهپیناو خوادا خهرج دهکات وه نهگهر ببینی تزی
کرده سهر زهوی کیلگه و باخ دهکریت.

تازهبونهوه : لیكدانهودی ههرشتی تازهبیتتهوه لهخهودا خیر و
بههرکهته.

تۆو چاندن : نهگهر کهسی لهخهویدا تۆوی چاند وه
بههرهمهکی کۆکردهوه، شهرهفو پلهوپایه بهدهست دینی وه نهگهر
ببینی لهو بههرهمهی که چاندویهتی بغوات تهعبیرهکی چاکتر
دهبیت وه نهگهر ببینی لهودی که چاندویهتی بههرهمی ددهست
نهکهویت یان نهزانیت بههرهمهکه جییه و نهاندازی کهم و
زۆرییهکی نهزانیت دوجاری غه و پهژاره دهبیت.

تیربون : کرمانی دهلی : نهگهر کهسیک له خهویدا تیر بیت
نهوا سهرووت مهند دهبیت، نهگهر خوی به برسی و لاوازی ببینی
نهوا دوجاری گوناوه تاوان دهبیت. چاکترین لیكدانهوه بو نهو
خهودی که نه تیر بیت و نهبرسی چونکه له نهاندازی ناودراست و
لهنگهر گرتودایه.

ترشه سماق : کرمانی دهلیت : لیکدانهودی خواردنی ترشه
سماق له خه ودا، شهرو دوژمنایه تیه. نه گهر کهسیک له خه ویدا بینى
سماق بخوات، له گهل کهسیکدا دوژمنایه تی ددکات. به گشتی خواردنی
سماق له خه ودا هیچ قازانجیکی نیه.

تور : کرمانی دهلی : نه گهر کهس له خه ویدا تور ببینی دوچارى
غمه و په زاره ده بیت هوه به تایبته نه گهر ببخوات، نه گهر ببینی
کهس توری پی بدات لهو که سه وه غمه و په زاره ی پی ددکات به لام
نه گهر نهو توری به کهسیکدا و دیان له ماله کهی فرییداته دهره وه و
هیچی لی نه خوات له غمه و په زاره رزگاری ده بیت.

توتی : بینینی توتی له خه ودا به لکهی نوکهر و منداله. نه گهر
کهسیک له خه ویدا بینى توتی به دهسته وه به رببی منداله کهی
سه فهر ددکات. نه گهر کهسیک له خه ویدا بینى توتی له گهل قسه
بکات کاریک ددکات که خه لکی پی سهرسام دهن. نه گهر کهسیک له
خه ویدا توتی مییه بینى کچی ده بیت. وه توتی نیره له خه ودا
به لکهی دینداره و دیان نوکهری دینداره.

توو : نه گهر کهس له خه وى دا توو له ودرزی خویدا بخوات
به لکهی نه وه یه به و نه ندازه یه له کارو کاسپی دا قازانج ددکات به لام
نه گهر خواردنی توو له ودرزی خویدانه بیت خه و په زاره یه.

تیر : دانیال (ع) دهلیت : تیر له خه ودا پیاویکی راستگویه که لهو
پیاوه خیر به خه لکی ددکات وه نه گهر کهس ببینی بهردو رووی
تیر بهاویژری، په یامیکی پی ددکات. به تایبته نه گهر ببینی به

نەنقەست تیرەگە بتهقینى ۋە نەگەر ببىنى خۇى بە نەنقەست تیر
بە كەسكە ۋە بىنى نامە بۇ نەو كەسە دەنیرى.

تىنویتى : تەعبیری تیراوبون لەخەودا چاکترە لە تینویتى.
نەگەر ببىنى زۆر تینووی بى ۋە ناوی دەست نەكەوئیت توشى رەنج ۋە
نازار دەبئیت ۋە نەگەر ببىنى تینووی بى ۋە ناوی دەست نەكەوئیت
ۋەیان كەسى ناوی بى بدات ۋە نەپخواتە ۋە لە رەنج ۋە بەلا دەر باز دەبى ۋە
سەر نەنجام بە نارەزو مەكانى دەگات.

ترس : تەعبیری ترس لەخەودا نارامى ۋە ئاسايش ۋە ئۆقرەيپە.
نەگەر لەخەودا ببىنى لەكەسك دەترسى ۋە نەش زانى ترسەكەى
لەو كەسە چيپە لەو كەسە ۋە رەنج ۋە نازارى بى دەگات.

ترى : لەخەودا خواردنى ترى سەوزە كەلە ۋە رزى خۇى دا بئیت
بەلگەى سەر ۋە تىكە بە نارەحتى بە دەست دئت، ببىنى ترى
سورلە ۋە رزى خۇيدا بەلگەى قازانچىكى كەمە ۋە ھەر ترى يەك
پئستەكەى نەستور بئیت بەلگەى سامانىكە بە نارەحتى دەست
دەكەوئیت، ترى يەك پئستەكەى ناسك بئیت بەلگەى سامانى ھەلا،
ترى سوربا ۋە بەلگەى پلە ۋە پاىپە ۋە ھەر ترى يەك شىرىن ترو تازەتر
بئیت بەلگەى پلە ۋە پاىپە زياتر بەلام نەگەر ناوی ترى لئىل ۋە تەلخ
بئیت بەلگەى سەر ۋە تى ھەرامە.

ترشى : ترشى خواردن لەخەودا غەم ۋە پەژارە ۋە نىگەرانيپە بە
تايبەت ميوە ترشەكان، نەگەر ببىنى كەسك ترشى بى بدات لەو
كەسە ۋە غەم ۋە پەژارەى بى دەگات ۋە نەگەر ببىنى ترشى بە كەسى

بدات غەم و پەژارە بەو كەسە دەدات. بەھەر شۆدییەك بێت ترشی
ھیچ خێرو چاكەییەكی ئێدا نییە.

تۆبەگەردن : ئەگەر كەسێ لەخەویدا بینی تۆبە دەكات،
لەھەموو گوناحەكانی تۆبە دەكات و كارگەلیك ئەنجام دەدات كە
پەرۆمردگار بەلایەود پەسەندن وە لە دنیا پەرستی دەگەرێتەو وە بە
كارەكانی رۆژی كۆتاییەو وە خەریك دەبێت.

تلیاك : ئەگەر كەسێك لەخەویدا بۆ چارەسەر كردنی نەخۆشی
تلیاکی خوارد، لە رەنج و گەشتاری دەرباز دەبێ وە كارگەلیك ئەنجام
دەدات كە دەبێتە هۆی فراوانبونی ئەو كەسە ھەرچەندیش دژە
بۆچونی تری ھەیه واته غەم و پەژارە ھێنە.

پیتی (ج)

جام : کرمانی دهلیت : نه گهر له خه ودا ببینی جامی پر ناو یان
 گولاو له ددست دابی و دیان که سیك پیټ بدات ود لهو ناوه یان
 گولاو دت خوارده وه، ژن نه هیڼی ود یان که نیزه کیك ده گریټ وه
 مندالټکی سالتج و پارسات ددهیت، نه گهر ببینی جامه ناوه که که و ته
 خواره وه و جامه که به ساغی مایه وود منداله که ددمریت و مندال و
 دایکه کهش ده مینیت وه.

جال جالوکه : جال جالوکه له خه ودا لیکنده وه که ی پیاوی بی
 توانا و خرابه. نه گهر که سی له خه ویدا ببینی جال جالوکه بگری
 به سهر نه و جوړه پیاوړه دا زال ددهیت.

جادوگه ری : جادوگه ری کردن له خه ودا. کاری پروپوچ کردنه،
 نه گهر له خه ودا ببینی جادوگه ری بکات، کاری بیهوده و خراب نه انجام
 ددهات.

جهژن : نه گهر که سیك له خه ویدا ببینی جهژنی قوربان بیت
 نه و له گهل که سانی ناقل و ژیر جاوپیکه و تن و دانیشن ددکات،
 نه گهر که سیك له خه ویدا ببینی جهژنی رده مزان بیت نه و له لایه نی
 که سانی چاکه خوازان و خوا په رستانه وه سودی پیده گات.

جه لایی کردن : جه لایی کردن له خه ودا به لگه ی پاشایه کی
 گهوره ده. نه گهر که سیك له خه ویدا ببینی شتیك جه لایی بکات نه و
 بو خزمه تی پاشایه ک دپروات.

جهنگ : ليكدانه‌ودى جهنگ له‌خه‌ودا نه‌خۆشى تاعونه. نه‌گهر
ببينى له‌ جهنگو گۆردپانى جهنگدا دوژمن تيك بشكىنى به‌لگه‌ى
ئه‌وديه‌ دربارز ده‌بيت له‌ نه‌خۆشى تاعون، نه‌گهر ببينى دوژمن زان
ببيت به‌سه‌ريدا ليكدانه‌ودگه‌ى پتچه‌وانه‌ ده‌بيت.

جه‌وال : بينينى جه‌وال له‌ خه‌ودا به‌لگه‌ى پياودتیه، نه‌گهر
كه‌سيك له‌ خه‌ويدا بينى جه‌والى گه‌وره‌ و تازدى هه‌يه‌ سودو قازانچ
ده‌بينى وه‌ نه‌گهر جه‌والى بچوكى بينى ئه‌وا قازانجى كه‌مه‌تر ده‌بينى.

جه‌وال دوور (سوزن) : ليكدانه‌ودى جه‌وال دوور (سوزن)
له‌ خه‌ودا پياويكه‌ كاره‌كانى خه‌لكى پتكه‌وه‌ بيه‌ستى به‌ تايه‌مت كارده‌
بچوكه‌كان، نه‌گهر كه‌سيك له‌ خه‌ويدا بينى جه‌وال دوورىكى ده‌ست
كه‌وت يان كه‌سيك پتت بدات له‌گه‌ل نه‌و كه‌سه‌دا ده‌بيت هاورى وه‌
نه‌گهر جه‌وال دووره‌كه‌ شكاه‌يان ون بوو ئه‌وا ئه‌وپياوه‌ ده‌مرى.

جلو به‌رگ : نه‌گهر كه‌سى له‌خه‌ويدا جلو به‌رگى هاوينه‌ى
پۆشى بيت به‌لام وه‌رزى زستان بيت نه‌وا به‌ ئه‌ندازدى نرخى نه‌و
جلو به‌رگانه‌ سه‌رووتى زياد ده‌كات، نه‌گهر به‌رگى زستانه‌ى له‌به‌ردا
بيت به‌لام وه‌رزى هاوين بيت به‌لگه‌ى ئه‌وديه‌ دوچارى ترسو له‌رز
ده‌بيت، نه‌گهر ژن له‌خه‌ويدا به‌رگى پياوانه‌ى له‌به‌رداييت سودو
قازانجى ده‌ست ده‌كه‌ويت.

جلو به‌رگى خه‌و : ليكدانه‌ودى جلو به‌رگى خه‌و ژنه، نه‌گهر
به‌رگى خه‌وه‌كه‌ى پاك بيت نيماندار ده‌بيت، نه‌گهر به‌رگى خه‌وه‌كه‌
رهنكى ره‌ش بيت به‌لگه‌ى ئه‌وديه‌ به‌ده‌ست ژنه‌كه‌يه‌وه‌ دوچارى خه‌مو
به‌ژاره‌ ده‌بيت. هه‌ندىك ده‌لێن به‌رگى ره‌ش له‌خه‌ودا بو پاشا چاكه‌

به لّام بو خه لکی ناسایی خراپه. نه گهر بهرگی خه وه که ی دراوو پیس
بیّت نهوا ژنه که ی مالان گهرو پیسو یوخل دهبیّت. نه گهر ببینی
بهرگی خه وه که ی وون کردبیّت یان دزرا بیّت به لگه ی نهو دیه ژنه که ی
ته لاق ددات. نه گهر بهرگی خه وه که ی گر بگریّت و بسوتی به لگه ی
نهو دیه ژنه که ی ددمریّت.

جلو بهرگی کوّنه : نه گهر که سی له خه ودا جلو بهرگی کوّنه
دابکه نیّت و فرپی بدات به لگه ی نهو دیه له خه و په ژاره رزگاری
دهبیّت. به گشتی هه مو شتیکی تازه له خه ودا لیکنده وه که ی چاکه یه
جگه له جوزه.

جلو بهرگی مردو : نه گهر که سیك له خه ویدا ببینی
مردویهك بهرگی جوانی له بهر کردبی به لگه ی نهو دیه نهو که سه له م
دونیا یه دا به نیمانه وه مردوه وه نه گهر مردو به جلو بهرگی
سپییه وه ببینی به لگه ی نهو دیه له پروژی دوا ییدا و مزعی باش دهبیّت،
نه گهر ببینی مردو بهرگی رهشی پوْشی بیّت لیکنده وه که ی پیچه وانه
دهبیّت. جلو بهرگی زهره نیهانه ی دمردو نه خوشییه، نه گهر ببینی
جلو بهرگ بکاته بهر مردو به لگه ی نهو دیه مهرگی نزیك دهبیّته وه.

جنیو : نه گهر که سیك له خه ویدا جنیو بدات به لگه ی نهو دیه
که وه زع و حالی چاك و کارا دهبیّت.

جگهر : لیکنده وه ی جگهر له خه ودا خوش حالی و شادیه.
نه گهر که سیك له خه ویدا بینی نه اندازه یه کی زور جگهر هه یه نهوا
خوش حال و شاد دهبیّت. نه گهر که سیك له خه ویدا بینی جگهر
به که سیك بدات نهوا خزمه تیك بهو که سه دهکات.

جگەر : لىكدانهودى جگەر له خهودا سهرودتى شاراوديه. نهگەر كهسنىك له خهويدا جگهرى خهلكى بينى سهرودتى شاراوه ددووزيتهوه و خهرجى دهكات، نهگەر كهسنىك له خهويدا بينى نهئندازديهكى زور جگهرى برژاو يان سورهكراو يان كالى ههبي نهوا گهنجينه ددووزيتهوه وه جگهرى مانگاوه مهريش سهرودت و سامانه.

جيماع : نهگەر كهسنىك له خهويدا بينى لهگهل زنى خوى يان ههر ژنىكى تر له ريگاي نادروست جوت بى پياويكى ناپهسهندو به شوين كارى خراپهوهيه. نهگەر كهسنىك له خهويدا بينى لهگهل دايقى يان خوشكى يان كهسىكى تر كه دهست نويزيان لى نهشكىنى جيماع بكات نهوا پهيوئندى نيوان خوشهويستيان دهپچرپت.

جولا : جولايى لهخهودا پياوى گهشتيار يان تهتيره كه له جيهاندا ههميشه ددگهري وه نهگەر ببينى جولا بهرگ بچنى لهنيوان نهو وه كهسىكى تردا جهنگو ناكوكى روو دهكات.

جوكهله ناو : نهگەر كهسنىك له خهويدا جوكهله ناوى بينى بهلام جوكه ناوى سازگار و پاك نهوا زيانى نهوكهسه خوش و نارام دهبيت، وه نهگەر كهسنىك له خهويدا بينى له جىگهيهكى نهئاسراودا له جوكهلهئاويكى پاك ناوى خواردوهوه نهوا بهكارىكى ناديارهوه سهرگهرم دهبي و تهمهنى دريز دهبيت وه بهئندازى نهو ناودى دهيوخاتهوه سودو قازانجى دهست دهكهويت وه نهگەر ناوهكه سوپرو تال بيت نهوه بهلگهى تالى زيانى دهبيت.

جيوه : نهگەر كهسنىك له خهويدا بينى چوه ناو كانى جيوه وه جيوهى ههگرت ژنهكهى كارىكى خراپ دهكات، نهگەر جيوهكهى

خوارد دوجاری رهنج و زیان و نازار دهبیت وه نهگهر لهکانی
جیوهکهدا نوقم بوو نهوا ژنان سیحر و جادوی بو دهکهن.

جوزمه (چهکمه) : نهگهر کهسیک له خهویدا جوزمه بیینی
له گاتیکیدا چهک و نهسلهحهی پییبت دوژمن دوجاری ترس و
نیگهرانی دهکات وه نهگهر جوزمهی بهبی چهک و نهسلهحه بیینی
دوجاری خهم و پهزاره دهبیت. بهلام نهگهر جوزمهی چهرمی بیینی
ژن دههینی.

چال : لیکدانهوهی چال لهخهودا سهرومتیکه که به هروفیل
بهدمست بیت، نهگهر لهخهودا له چالکیدا خووی شاردیتهوه بهلام
رینگای دهربازبونی نهبی بهلگهی نهوهیه ناچاری دهکهن به کاریک که
بههروفیل لیی دهرباز دهبیت.

پیتی (چ)

چال (بیر) : لیكدانهودی چال له خهودا ژنه. نهگهر كهسیك له خهویدا بیینی له شوینیکدا چال ههله بکهنی نهوه داوای ژنهکات. نهگهر كهسیك له خهویدا بیینی له ههلهکهندنی چالهکهدا كهسیك یارمهتی ددات له نیوان نهوو ژنهکهدا كهسیك پهیدا دهبیت که به فرت و فیل ددیهوی نهوو دوو کهسه بنه هاوسهری یهک چونکه چال ههلهکهندن مهکرو حیلویه ههر ودک په‌ند ههیه له‌وباره‌وه ((فلان بو فلان چاک هه‌لدهکهنی)) وه ناو له چالدا به‌لگهی سه‌رووت و سامانی ژنه. نهگهر كهسیك له خهویدا بیینی له چالیکدا یان بیریکدا ناو بخواته‌وه نهوه له‌سه‌رووتی ژن ده‌خوات. وه نهگهر كهسیك له خهویدا بیینی ناوی خواردده‌وه له بیریک وه نهوه بیردش له خشت دروست کرابیت دیسانه‌وه خواردنه له سه‌رووت و سامانی ژن.

چارشیو (عابا) : عابا له خهودا داپوشینی ژنه. نهگهر كهسیك له خهویدا بیینی ودک و ژن چارشیهودی له‌به‌رگرده‌بیت نه‌وا کاریک ده‌کات که له‌وکاردها هه‌م خیری تیدایه هه‌م شهر وه نه‌وکارده‌ش خه‌لگی به‌ناپه‌سه‌ندی ده‌زانن. وه نهگهر كهسیك له خهویدا بیینی چارشیهو بدرپینی وه یان بسوتینی نه‌وا په‌رده‌ی ریژی خیزانه‌کی به‌دراندن و شیواندن ده‌چیت.

چه‌قه‌ل : نهگهر كهسیك له خهویدا له‌گه‌ل چه‌قه‌ل شهر ی کرد نه‌وا له‌گه‌ل خزمه‌کانی خویدا شهر ده‌کات. نهگهر كهسیك له خهویدا

بىنى چەقەل خۇى تى ھەئىسوى ئەوا لە ھىچ كەس ناترسى. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى چەقەل يارى بکات ئەوا عاشقى ژنىك دەبىت. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى گۆشتى چەقەل بخوات ئەگەر نەخۇش بىت چاك دەبىتەودە ئەگەر قەرزار بىت قەرەزەگانی دەداتەودە. گۆشت و ئىسقانى چەقەل لە خەودا بەلگەى سەرودت و سامانە.

چەودەنەر : لىكدانەودى چەودەندەر لە خەودا خەم و پەزارەىە. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى چەودەندەر دەخوات بە ئەندازەى نەودى كە دەىخوات خەم و خەفەت دەخوات، وە ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى چەودەندەر لەمال فرى بداتە دەرەودە لە خەم و پەزارە دەرەز دەبىت وە ھەروەھا ھەندى خەلك دەلین چەودەندەر لە خەودا سودى كەمىك لە ژيانە.

چەك (چەكى بانكى) : ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى چەكى مۆركراو يان واژۆكراوى پىدرا وەيان بىدۆزىتەودە سەرودت و سامان پەيدا دەكات.

چەگوش : لىكدانەودى چەگوش لە خەودا پلەووپاىەو گەوردەىە. ئەگەر كەسى لە خەويدا چەگوشىكى ھەبىت وە يان كەسىك پىى بدات لەگەل سەرگەردەىەكدا چاوپىكەوتن دەكات و دادەنىشىت و سودى لىدەبات وە ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى چەگوشەگەى لىون بوو لە چاوپىكەوتنى گەورە پىاوان و دانىشتن لەگەئاندا بەدوور دەبىت.

چاۋ : لەخەوی پیاۋدا لێكدانەوێ چاۋ بیاپانیه كه بههۆیهوه
 ریگای راست دەست نیشان دەكات وە چاۋی شین بیدعهیه وە چاۋی
 گەوره مندانه وە دووچاۋ دوو مندانه. وە ئەگەر كهسێك له خەویدا
 بینی كوێر بوو ئەو ئەوكەسە گومراپه وە یان مندالی دهمریت.
 ئەگەر كهسێك له خەویدا بینی چاۋێکی كوێر بوو نیوێ دینی
 لەدەست دەدات وە یان گوناھێکی گەوره به یەكدهست یان به یەك
 قاچ ئەنجام دەدات وە یان ئازاریك بهخۆی دەكات یان لەو كارانە
 پەيوەندی بهووه ههیه دوچاری گرفت دەبێتهوه.

چەتر : ئەگەر كهسێك له خەویدا بینی كه بهسەر سهریهوه
 چەتریان گرتبێت ئەگەر شایستهی دەستە ی پادشایهتی بێت ئەوا
 دەبێته پادشا وە ئەگەر شایستهی پادشایهتی نەبوو ئەو پلهو پایهیی
 بهرز دەبێتهوه. ئەگەر كهسێك له خەویدا بینی چەتری پادشای
 بهدەستهوه بێت لەلای پادشا خوشەویست و نازیز و گەوره دەبێت.

چەته : (ریگر) : لەخەودا لێكدانەوێ چەته پیاۋێكه
 كههگەل خەلكدا شەر دەكات. ئەگەر كهسێك له خەویدا بینی
 چەتهیی بكات و سەرۋهتی زۆری بهدەست هێنا بێت ئەوا لهگەل
 پیاۋێك چاۋێكهوتن دەكات كه بهلایهوه نازیز و خوشەویسته و به
 ئەندازە ی ئەوشتانە ی لێی سەندوه سودی لێ وەردهگریت. ئەگەر
 كهسێك له خەویدا بینی ژمارهیهك چەته لهدەوریدا كۆبوونهوه
 بهلام نەتوانن شتیکی لێ بدزن ئەوا دژواری نەخۆشیهکی
 لێدەردەكهویت به ئەندازەیهك كه چاۋمروانی مەرگی لێدەكریت بهلام
 سەر نه انجام چاك دەبێتهوه.

چەم (روبار) : لەخەودا لیکدانه‌وه‌ی چەمی گەوره پیاوی گەوردیه. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی بچیتە چەمێکی گەوردو ساف ئەوا لەگەڵ پیاویکی گەورددا چاوپێکەوتن و دانێشتن دەگات. ئەگەر بۆ چەمێکی گەوره بڕوات کە ئاوه‌کە‌ی لێ‌ی بێت و بنی ئاوه‌کە لێتە بێت ئەوا لیکدانه‌وه‌کە‌ی پێچەوانە‌ی ئەوه‌یه، ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی لەوچەمەدا نوقم ببێت ئەوا بە‌لگە‌ی ئەوه‌یه تاکاتی مەرگ لە خەم و پەژارە‌ی رزگاری دەبێت. هەرچە‌نده چەمە‌کە‌ یان روبارە‌کە‌ گە‌وردتر و ساف‌تر بێت ئە‌وپیاوه‌ گە‌وردتر و پاک‌تر دەبێت. وه هەرچە‌نده لێ‌ی تر بێت ئە‌وا ئە‌وپیاوه‌ ستم گەر تر دەبێت.

چوارپێ : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی چوارپێ‌یه‌کی گرت و ئە‌و چوارپێ‌یه‌ی رام و دەستە‌مۆ کرد بە ئە‌ندازە‌ی ئە‌وه‌ لە پیاوی بیابان نشینه‌وه‌ سودی پێ‌ی دەگات. وه ئە‌گەر کەسێک لە خەویدا بینی کۆمه‌لێک لە چوارپێ‌ی بیابانیه‌کان لە بە‌رده‌میدا بوون هە‌مووشیان رام و مالی بن. گروپێ‌ی لە خە‌لکی بیابان نشین گوێ‌ی رایە‌لی ئە‌و پیاوه‌ دەبن.

چیرۆک : ئە‌گەر کەسێک لەخەویدا چیرۆک بۆ خە‌لکی بگێ‌ڕێتە‌وه‌ بە‌لگە‌ی ئە‌وه‌یه لە دەستی ستم‌کاران و زۆرداران پارێ‌زراو دەبێت.

چێشت لێ‌نەر : ئە‌گەر کەسێک لە خەویدا چێشت لێ‌ی بنیت و خواردنی خۆش دروست بکات ئە‌وا لە‌لایە‌ن پاشاوه‌ سودو هازانجی پێ‌ده‌گات، ئە‌گەر خواردنی ناخۆشی دروست کرد لیکدانه‌وه‌کە‌ی پێچەوانە‌یه.

چەناگە : لیکدانەودى چەناگە لە خەودا گەورەى ھۆز و خاودن کارە. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی چەناگەى گەورە و پان بێت لە پێش خزم و خوێش و خێزانەکەیدا لاسار و ئەقام دەبێت. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی لە چەناگەى ھەوە خوێن بێتە خوار، بە ئەندازەى ئەو خوێنە لە گەورەى ھۆزەکەیانەو زىانى پێ دەگات.

چۆلەگە : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی راوى بێچۆھ چۆلەگە بکات و ملیان ھەلبکەن و بیانخاتە ناو کيسەى ھەوە دەبێتە مامۆستای مندالان و زۆر بە توندی پەرور دەیان دەکات (واتە بە رمقى لەگەڵیان دەجوڵێتەو). وە ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی چۆلەگەى سور راو بکات ئەوا ژنیکی جوان دەھێنێ. وە ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی چۆلەگەى زەرد راو بکات ژنیکی نەخۆش و ڕەنگ زەرد دەھێنێ.

چنگ : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی وەك و بالەندە شکار چیهکان چنگى ھەبێت لە کاروکاسپی و بژیوى رۆژانەیدا بەھێز دەبێ و بەسەر دوژمنەکانیدا زال دەبێت. وە ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی چنگى بالەندەکانى بەدەستەو بێت بە ئەندازەو نرخى ئەو بالەندەى سودو قازانجى پێ دەگات.

چیمەن (سەوزەلانى) : لیکدانەودى چیمەن زار لە خەودا دینی پیرۆزى ئیسلام و موسلمانیه. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی خاوەنى چیمەنەکە کەسێ تر بوو وە ئەو تەماشای کرد ئەوا لەگەڵ کەسانى چاوەگەورەدا دەبێتە ھاوڕێ. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی

له چیمه‌نی خۆیدا ده‌گه‌ریت له کاروباریدا خۆش گوزهرانی و فراوانی
به‌یدا ده‌بی و سه‌رئه‌نجامی به‌ خێرو چاکه‌ ده‌بیٔ.

چرا : کرمانی ده‌لی : له‌خه‌ودا لیکدانه‌وه‌ی چرا خزمه‌ت کاری
ماله‌ هه‌ندیك له‌ لیکدانه‌وه‌انی خه‌ویش نه‌لین نه‌گه‌ر که‌سیك له
خه‌ویدا بی‌نی چرایه‌کی پاک و روشن داگیرسابیٔ که‌ی‌بانوی ماله‌که‌
ژنیکی دروست کار و خۆش ره‌فتار ده‌بیٔ. نه‌گه‌ر که‌سیك له‌ خه‌ویدا
بی‌نی چراکه‌ گز و تاریک بسوتی نه‌وا که‌ی‌بانوی ماله‌که‌ یان خزمه‌ت
کاره‌که‌ دووچارى ره‌نج و نازار ده‌بیٔ وه‌ نه‌گه‌ر که‌سیك له‌ خه‌ویدا
بی‌نی چراکه‌ بکوژیته‌وه‌. که‌ی‌بانوی نه‌و ماله‌ ده‌مریت.

چلک : نه‌گه‌ر که‌سیك له‌ خه‌ویدا بی‌نی جلوه‌برگی پیس و
چلک‌نی له‌به‌ردابوو نه‌وانه‌وکه‌سه‌ خراپه‌ کار و گوناهاکاره‌ وه‌ هه‌رکه‌س
بی‌نی جلوه‌برگی چلک‌ن وه‌یان هه‌رشتیکی تر پیس بی‌ی دین و دنیاى
خراپ ده‌بیٔ، وه‌ نه‌گه‌ر که‌سیك له‌ خه‌ویدا بی‌نی جلوه‌برگی به‌ه‌وی
مردومه‌کانه‌وه‌ پیس ببیت به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه‌ له‌ دیندا خراپ ده‌بیٔ
به‌لام له‌ دنیا‌دا خۆش به‌خته‌وه‌ر و کامه‌رانه‌.

چیشته‌خانه : چیشته‌خانه له‌خه‌ودا ژنیکی خزمه‌تکاره‌ نه‌گه‌ر
بی‌نی له‌ماله‌که‌ی خۆیدا مه‌تبه‌خیکی له‌ خشتی‌ه‌ور دروست کرد
ژنیکی دیندار دینی وه‌ نه‌گه‌ر له‌گه‌ج و خشت دروستی کرد نه‌و ژنه
بی‌ی دین ده‌بی وه‌ نه‌گه‌ر له‌ خه‌ودا بزانیٔ نه‌و چیشته‌خانه‌یه‌ خۆی
خاوه‌نی نییه‌ و که‌سیکی تر خاوه‌نیه‌تی خێرو شه‌ری نه‌و
چیشته‌خانه‌یه‌ بۆ خاوه‌نه‌که‌ی ده‌گه‌رپته‌وه‌ .

چاکه کردن : لیکدانه‌وه‌ی چاکه کردن له‌خه‌ودا، گه‌وره‌یی و پله‌وپایه‌یه له‌دنیا‌داو پاداشت و مرگرتنه له‌رؤژی کوتاییدا.

چیلکه‌ی ددان : له‌خه‌ودا لیکدانه‌وه‌ی چیلکه‌ی ددان چاک نیه چونکه ددانه‌کان له‌خه‌ودا خیزانی بینهری خه‌وه‌که‌یه وه چیلکه‌که‌ش وەك و گسکێک وایه که دهریت له خیزانه‌که‌ی. وه ههر که‌س بیینی له‌خه‌ویدا چیلکه‌ بدات له‌ ددانی به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه به‌ نه‌ندازه‌ی نه‌و پیسیه‌ی له‌ ددانه‌کانه‌وه دهر ده‌هینریت له‌ سه‌رووت و سامانی خیزانه‌که‌ی که‌م ده‌بیته‌وه.

چلم : بیینی چلم له‌خه‌ودا منداڵه. نه‌گهر که‌سێک له‌خه‌ویدا بیینی چلم چوبیت له‌ جلو به‌رگه‌که‌ی به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه کورپکی ده‌بیته. وه نه‌گهر که‌سێک له‌خه‌ویدا بیینی چلم به‌ لوتیدا بیته خواره‌وه نه‌وا به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه که‌ کچیکی ده‌بیته. نه‌گهر که‌سێک له‌خه‌ویدا بیینی چلم بدات له‌ ژنه‌که‌یه‌وه نه‌وا ژنه‌که‌ی حامیله ده‌بیته به‌لام ژنه‌که‌ی نوقسان ده‌بیته وه نه‌گهر که‌سێک له‌خه‌ویدا بیینی ژنه‌که‌ی چلمی لی بدات کورپی ده‌بیته. نه‌گهر که‌سێک له‌خه‌ویدا بیینی چلم بدات له‌ قاپی هاوسیکه‌یه‌وه نه‌وا له‌گه‌ل ژنی هاوسیکه‌یدا سه‌رگه‌رمی کاری فساد ده‌بیته. وه نه‌گهر که‌سێک له‌خه‌ویدا بیینی چلم بدات له‌ جیگه‌ی خه‌وی پیاویکه‌وه له‌ گه‌ل ژنه‌که‌یدا خیانه‌ت و فساد ده‌کات. وه نه‌گهر که‌سێک له‌خه‌ویدا بیینی چلم بخوات نه‌وا سه‌روه‌تی ژن ده‌خوات.

چرۆ : چرۆ بیینی له‌خه‌ودا نه‌گهر له‌ومرزی خویدا بیته خیر و چاکه‌یه. چرۆی دره‌خته‌کان به‌لگه‌ی قسه‌ی خوش و خنده‌داره.

ئەگەر كەسنىڭ ئە خەويدا بىنى چرۇ و خەندە بۇن بىكات ئەوا
خەلكى باسى لىنۇە دەكەن و وەسفى دەكەن.

پیتی (ج)

حاجی لهق لهق : لیكدانهودی لهق لهق له خهودا پیاوی بی نازار و دوور بینو نهسل زادهیه. نهگهر كهسیك له خهویدا بینو لهق لهقی هه بیئت لهگهل پیاوی بی نازار و دوور بین و نهسل زادهدا داده نیشت. وه نهگهر كهسیك له خهویدا بینو لهق لهق به سه ربانه كه میه وه بنیشتیه وه نهوا سه روك یان گه ورهیهك دیت بو مالی. نهگهر كهسیك له خهویدا بینو لهق لهق بكوژیت نهوا دوژمن به سه ریدا زال ده بیئت.

حه لئا : لیكدانهودی هه لئا له خهودا مالی هه رامه كه له دهستی پاشا دابیئت وه هه لئای وشك غم و په ژارهیه له بهر زهردی زهغه رانه كه تییدا به كار برابیئت.

حه مالی : لیكدانهودی هه مالی له خهودا زوری گونا ه و تاوانه. نهگهر كهسیك له خهویدا بینو هه مالی بكات به نه ندازهی نهو بارهی كه به كوئیه وهیه خه و په ژاره و ناره هه تی پی دهگات.

حه وز : بینو هه وز له خهودا ژانایی و داناییه. نهگهر كهسیك له خهویدا بینو خوی له هه وزدا بشوات له كار هكانیدا سه ركهوت و ده بیئت و له گونا ه و تاوان دهست هه لدهگری، نهگهر كهسیك له خهویدا بینو هه موو ناوی هه وزدكه بخواته وه و به لایه وه سازگار بوو ته مه نی به سه لامه تی ده باته سه ر و سه روه تی زیاد دهگات و نهگهر هه ز له زانست بكات زانستی زیاد دهگات.

حەب خواردن : ئەگەر کەسێ لەخەویدا بە مەبەستی چارەسەری نەخۆشی حەب بخوات وە ئەو حەبەنە بێتە ھۆی چارەسەرکردنی ئەوا لە کاروبارەکانیدا سودو قازانج دەبینی وە ئەگەر سودی لە حەبەکان نەبینی ئەوا لیکدانەوێ پێچەوانە دەبێت.

حەج کردن : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی بۆ حەج دەروات بەلگەی ئەوەیە کە خواوەند سەرکەوتوی دەکات لە چونی بۆ حەج کردن. وە ئەگەر نەخۆش بێت ئەوا شفا پەیدا دەکات، وە لە شتیکی بترسێ پارێزراو دەبێت. وە ئەگەر قەرزار بێت قەرزەکی دەداتەو. وە ئەگەر لەسەفەردا بێت بەبێ زیان دەگەرێتەو. ئەگەر لەخەودا ببینی بۆ حەج دەروات بەلام نەتوانی مەراسیم و کارەکانی ئەوێ ئەنجام بدات بەلگەی ئەوەیە تەمەنی درێژ دەبێت و کاروبارەکانی رێکبەند دەبن.

حەرەم : حەرەم بە زمانی تازی و عەرەب بە واتای جێگەی ئارام و شوینی ناسایشه. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی لە حەرەمی کەعبەدا بێت لە ئاھات و بەلای دنیا پارێزراو دەبێت و بەرھو حەج بەرێ دەگەوێت.

حساب : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی حساب دەکات وەیان لەگەڵ کەسێکدا حساب بکات دەکەوێتە ناو رەنج و نازارەو و دوجاری کاریکی ناشرین دەبێت و خەلکی تانە ی دەدەن.

حەوشە (دیوار) : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی بچێتە ناو حەوشەو، لە شەری دوژمنان پارێزراو دەبێت، ئەگەر کەسێک لە

خەويدا بىنى لە خەوشەو دەپتە دەردەو دە يان كەسى لە خەوشە دەرى بىكات، دۆزمن بەسەرىدا زال دەپت.

حوقە (قاپى بچوگى خىش و گەوھەر) : لىكدانەودى

حوقە لە خەودا ژن يان كەنيزدكە. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى حوقەى تازەى كرى يان كەسىك پىنى بدات ئەوا ژن دەهينىت يان كەنيزەكىك دەكرىت. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى حوقەكەى بشكى يان ون بىت ژنەكەى لىي حيا دەپتەو يان دەمرىت.

حجامەت كار (خوڤن گر) : ئەو جۆرە خوڤنگرە

بەمەبەستى دۆزىنەو و پشكىنىي خوڤن لە خەلكىدا دەكرى : ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى كە خوڤن گرىكى نەناسراو لە جىگەيەكى نامۇدا خوڤنى لى بگرىت ئەوا كىتەب دەنوسى و دەپتە والى حوكومەت. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى دۆستىك خوڤنى لى بگرى ئەمانەتىكى پى ئەسپىرى، وە ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى دۆزمنىك خوڤنى لى بگرىت لە شەرى ئەو كەسە پارىزراو دەپت و لە پەژارە دوور دەكەوۋىتەو. وە ئەگەر ئەوكەسە لاوبىت لىكدانەو كەى ھەر واىەو ئەگەر پىرىش بىت پلەو پاىەى دەست دەكەوۋىت.

حجرالاسود (بەردىكى رەشى دىوارى مالى خوايە) : ئەگەر

كەسىك لە خەويدا بىنى دەست بەيىنى بەو (حجرالاسود) دا لە خەلكى عەربىستانەو سودو قازانجى پىدەگات. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى (حجرالاسود) لەجىي خۆى ھەلبكەنى بى مەزھەبو بى باوەر دەپت. وە ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى (حجرالاسود)

له سهر جی خوی دابنی دیسانه وه بو ریځای راست و رهوان
دهگه ریته وه.

حیکمهت (زانست و دانایی) : نهگهر کهسیک له خهویدا
بینی حیکمهت و زانست بخوینیت له قورئان خویندندا سهرکهوت و
دهبیئت. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی کتیب دهربارهی زانست و
دانایی بکریئت نهوا قورئانیک دهکریئت، وه نهگهر کهسیک له خهویدا
بینی کتیبیکی حیکمهت و دانایی بسوتینیت دینی لاواز و خراب
دهبیئت.

حهوزی کهوسهر : نهگهر کهسیک له خهویدا بینی حهشر
ههلسابی و خهلت له دهووری حهوزی کهوسهر کو بکه نه وه بهلگهی
نه وهیه که پاشایهک دیته سهر حوکه له نیوان خهلتیدا به ویزدان و
دادوهر فهрман رهوای دهکات. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی جامیک
له ناوی حهوزی کهوسهر بخواته وه به ئیمان و باوهره وه له دنیا
دهرده چیئت. وه نهگهر کهسیک له خهویدا بینی له دهووبه ریدا
حهوزی کهوسهر بسورپته وه و داوای ناو بکات به لام ناوی پینه دهن
بهلگهی نه وهیه له گهل بنه ماله ی پینغه مبهردا (د. خ) دوژمنایه تی
دهکات. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی پینغه مبهردا (د. خ) ناوی پی
بدات و بیخواته وه له شهفاعه تی نهو پینغه مبهردا (د. خ) به هره
دهیات.

پیتی (خ)

خانو : لیکندهوی خانوی تاک و تهنها له خهودا ژنه نهگهر
 کهسیک له خهویدا بیینی خانو یان دهرگای خانوهکه له جیی خوی
 بهرزبکاتهوه نهوا ژنیکی میهرهبان دهینیت که خهرجیهکهی ژنهکه
 دهیگریته نهستو وه رهنکه ژنهکشی حامیله ببیت. نهگهر کهسیک له
 خهویدا بیینی بهدهرگای تازهدا برواته ژورهوه ژن دهینیت و
 دهولهمنند دهبیت. نهگهر بیینی خانویهکی تاک و تهنیا و گهچکاری
 کراو بیت وه نهزانی کی خاوهنی خانوهکهیه نهوا دهریت وه نهگهر
 کهسیک له خهویدا بیینی رای کرده ناو خانویکهوه و دهرگای
 خانوهکه کلیل نهذات وه نهو خانومش خانوی کهسیکی تربوو نهوا
 لهغم و پهژاره رزگاری دهبیت وه نهگهر نهخوش بیت چالاک
 دهبیتهوه بهلام نهگهر کهسیک له خهویدا بیینی دهرگای خانوهکهی
 خوی شکاند له کهسیکهوه سهروهتی پیدهگات.

خاج (صلیب) : نهگهر کهسیک له خهویدا بیینی خاج بکریت
 وه یان کهسیک پیی بدات بهلگهی نهوهیه که له دین و باومری نهو
 کهسهدا کهم و کورتی تیدایهوه هزی له گوناوو کافرییه. نهگهر
 کهسیک له خهویدا بیینی خاجی لهمل کردبیت نهوا دین و نیمانی
 راستهقینهی نیه. نهگهر کهسیک له خهویدا بیینی خاج پهروستی
 بکات نهوا شهریک بو پهرومردگار دروست دهکات.

خهم و پهژاره : لیکندهوی خهم وپهژاره له خهودا شادی و
 خوش حالیه. نهگهرله خهم و پهژاره رزگاری بوبیت نهوا گرفتاری

خەم و پەژارە دەبیّت. ۋە ئەگەر كەسێك لە خەویدا بینی غەمگین و پەژارەبیّت ئەوا خوش حال و شاد دەبیّت.

خەلکی : ئەگەر كەسێك لەخەودا بینی خەلکی جلو بەرگی سەوز یان سپی یان لەبەرگردیّت بەلگەی ژیانی خوش و كامەرانییە، ئەگەر بینی بەرگی خەلکی رەش بیّت لێكدانەوێكە پێچەوانە دەبیّت، ئەگەر بینی خەلکی بەرگی گەورە یان لەبەرداییت بەلگە نیعمەتی زۆرو ژیانی كامەرانییە.

خەلۆز : لێكدانەوێ خەلۆز لە خەودا سامانی حەرامە. ئەگەر كەسێك لە خەویدا بینی لەشوینیكدە خەلۆز بەدەست بیّت ۋەیان كەسێك پێ بدات ئەوا سەرۋەتی حەرام بەدەست دیّت. ئەگەر كەسێك لە خەویدا بینی خەلۆز بخاتە ناو ئاگرەوێ ئاگرەكە داگیرسا بەلگەی ئەوێ كە بەسەرۋەتی پاشا مامەلە لەگەڵ پاشادا دەكات و سود لەو مامەلەییە دەكات، ئەگەر كەسێك لە خەویدا بینی جلو بەرگەكە یان لەشی بە خەلۆز رەش بیّت ئەوا لەلایەن پاشاوە نازارو ئەشگەنجە ی پێ دەكات.

خەنجەر : ئەگەر كەسێك لە خەویدا بینی خەنجەری بەدەستەوێ بیّت لەگەڵ كەسێك دوژمنایەتی دەكات. ئەگەر كەسێك لە خەویدا بینی خەنجەرەكە ی بشكێت یان ون ببێت جەنگ و ناكوکیان تەواو دەبیّت و ئاشت دەبنەوێ. ئەگەر كەسێك لە خەویدا بینی خەنجەر بەتەنیا بەبێ چەك و ئەسلاحە ی تر بە دەستیەوێ بیّت لەو كارەدا مەبەستی ئەنجام دانیەتی یارمەتی دەدرێت. ئەگەر كەسێك

له خهويدا بينى له گهل خه نجر دا چهكى ترى به دهسته وه بوو
به سهر دوزمندا زال دهبيت و كارو باره گاني ريك بهند دهبيت.

خهنده : ليكده وهى خهنده له خه ودا غهم و په ژارديه. نه گهر
كه سيك له خهويدا بينى به قاقا پي بكني خهم و په ژارده گاني زياد
دهكات. نه گهر كه سيك له خهويدا بينى هياش پي بكني خهم و
په ژارده گاني كه دهينه وه.

خه ساندن : نه گهر كه سيك له خهويدا بينى خوي بخه سيئي
به لگه نه وهيه له كاتي شهر كردن له گهل دوزمندا لاواز و زه بوون
دهبيت به لام حمز له په رستني خودا دهكات. نه گهر كه سيك له
خهويدا بينى كه سيكي نه ناسراو پاك و دروستكار خه ساييت و له
چوارچيوه زانست و زانياريدا قسه بكات به لگه نه وهيه كه
نه وكه سه فرشته يه و بانگي دهكات بو ريگاي راست و دينداري
مژده پي ددات چونكه فرشته گان شه هوتي پياويان نيه وه نه گهر
له قسه گانيدا زانست و حيكمه تي تيدا نه بيت فرشته نيه. نه گهر
كه سيك له خهويدا بينى كه سيكي ناسراو خه ساييت ههر نه وهى له
خه وه كهيدا ده بيني چاك و خرابي په يوفندي به كه سه كه وه هميه.

خه رته له : خه رته له خواردين له خه ودا نيگه راني و خهم و
په ژارديه يان كه بووني دارايي يان نه خوشيه.

خه رمان : بينيني خه رمان له خه ودا به لگه پياويكه به رنج
و زه حمه ته وه سه روت كو ده كاته وه و به بي هوده بو ژنه كه ي خهرج
دهكات نه گهر كه سيك له خهويدا بينى خه رمان خه له (گهم)
بكري وديان كه سي پي بدات ژن دهيني وه هه نديكيش ده لين

لهگهل پياوړيکدا چاو پيکهوتن دهکات که به زحمهتهوه سهروت و سامان بهدهست دهيني.

خهليفه : نهگهر کهسيک له خهويدا بيني خهليفه خوشحال و رو خوش بيت و لهگهلیدا به نهرمي و ميهرهبانیهوه لهگهلیدایه وه قسه بکات نهوا خيري دين و دونيايي پي دهکات. وه نهگهر کهسيک له خهويدا بيني خهليفه هرمانی نهنجام دانی کاریک له کارهکان بدات بهسهریدا نهوا پلهو پایه بهدهست دینی وه نهگهر کهسيک له خهويدا بيني بچیت بو مالی خهليفه نهوا دهبيته نزیکهکان و هاوپړکانی خهليفه. نهگهر کهسيک له خهويدا بيني خهليفه شتيک له نيعمهتی دونيايي پي ببهخشيته نهوا دهبيته کهسه بهناو بانگهکان و پلهو پایه زیاد دهکات.

خهپار : ليکدانهوهی خهپارلهوهرزی خویدا بیستنی قسهی خوشه يان ژنيک حمزی لي دهکات. نهگهر لهوخهپارهی خوارد بهلگهی نهوهیه بهنارمزوووهکانی دهکات ووليکدانهوهی خهپار چههریش هرههمان شيويه.

خهتهنهگردن : نهگهر کهسيک له خهويدا بيني کهسيک خهتهنهی بکات نهوه به سونهت و ريبازی پيغهمير (د. خ) کاردهکات. نهگهر کهسيک له خهويدا بيني جوان خهتهنه نهگراي بهلگهی نهوهیه سهروت و سامانی دونيايي زيادیدهبيت. نهگهر کهسيک له خهويدا بيني خهتهنه بکات سونهتيک نهنجام ددات که له گوناهاکان بهدوری دهکات. نهگهر کهسيک له خهويدا بيني لهکاتی خهتهنهکردندا خوینی لي هات توبه له گوناهاکانی دهکات.

ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى لەكاتى خەتەنە كىردنە كەيدا سەيرى
خەتەنەگە بىكات دۇچارى خەم و پەژارە دەپىتەو.

خەنە : كىرمانى دەئى : ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى دەست
و قاچى خۇى خەنە بىكات، خىزم و خۇيش و ئەندامانى خىزانى خۇى
ئاراشت و جوان دەكات بەلام بۇ قىيامەت و دونىاي باش نىيە.

خەوتىن : لىكەندەوئى خەو لە خەودا بۇ كەسى خەوت و ودىان
بۇ كەسى كە ترس و ھەراسى ھەبى ئاسايشى و ئارامىيە. ئەگەر
كەسنىڭ لە خەويدا بىنى كەسنىڭ لەسەر تەختە خەوئىك يان
دۆشەكلىك خەوتو بىت پەلو پاىيە دەست دەكەوئىت بەلام لە كارو
بارى دىن و پارىزگارى بەدور دەپىت چۈنكە خەوتىن لە كاروبار دىندا
غافل بوون و بى ئاگايىيە. ئەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى لە
جىگايەكى تەسك و خراپدا خەوت و بىت ئەو بەلگەى لارو خراپى
ئەو كەسەيە.

خۇرو ھەسارەگان : بىنىنى خۇر لەخەودا پادشاىەكى
گەورەيە، مانگ و مزىرى پادشا، زوھرە ئىنى پادشا وە عەتارد نوسەرو
راوئىزگارى پادشاىە وە مەرىخ سوپاسالارى پادشاىە وە ئەستىرەكانى
تر سوپاكەى ئەون ئەگەر بىنىنى خۇرىكى پاك و روناك ھەلھات وە
تىشك بۇ خانوۈكەى ئەو بەاويئى لەخەمەكانى خۇى ئىن دىنى، ئەگەر
بىنىنى ھەور يان شتىكى تر بەرى خۇرى گرت ھالى پادشا خراپ و
وئىران دەبى. ئەگەر بىنىنى لە لىئى يەو ھەبىتەدەر روناك بىتەو پادشا
نەخۇش دەكەوئىت بەلام خىرا چاك دەپىتەو وە ئەگەر بىنى بە
تىشكى خۇرەو خورى رستراو يان شتىك ھەئواسرابو وە ئەو چىنگى

لهو شته گیرکرد له لایهن پادشاهه هیزوتوانای پی دهگات وه نهگهر
ببینی خۆرو مانگو نهستیرهکان ههمویان لیل یون بینهری خهوهکه
توشی دمردی سهری و ماندوبون دهبیت.

خوارددهمهنی : لیکدانهوهی خوارددهمهنی بهتام و بۆن خوشهکان
له خهودا چاکی و چاکه خوازییه وه خوارددهمهنیه نا جۆر و
ناخوشهکان بهلگهی شهر و خرابیه. خواردنی سیر و پیاز له خهودا
بهلگهی خهم و پهژاره و خرابی کاروباره. وه نهگهر کهسیک له
خهویدا بینی خۆراکی تال و ناخوش بخواست دوجاری ههژاری
دهبیتهوه.

خواردن : دانیال (ع) دهلی : لیکدانهوهی خواردن له خهودا
سی لایهنی ههیه. ههر خواردنیکی بی ناکام بیت بهلگهی نازار و خهم
و پهژاردیه. خواردنی ترش بهلگهی نهخوشیه، وه خواردنی شیرین
بهلگهی زیانی خوش و کامهرانییه.

خوی : لیکدانهوهی بینینی خوی لهخهودا سهروهته، نهگهر
ببینی خوی سپی ههبیت، سهروته بهدهست دههینی، نهگهر وورده
خوی ههبیت، دهبیت به زاهیدو خواپهرست ههندیکیش دهلین
بینینی خوی لهخهودا بهلگهی شهر و ناکۆکییه.

خوین : نهگهر کهسیک له خهویدا بینی بهبی زام و برین
خوین له لهشی هاته خوار بهلگهی نهوهیه که نهگهر بهرتیل
خۆربیت بهرتیل وهردهگریت وه نهگهر بهرتیل خۆر نهبیت زهرهرو
زیانی پیدهگات. وه نهگهر کهسیک له خهویدا بینی برین
بهلهشیهوهیه و خوینیان لیبتت نهو کهسه دوجاری پهژارهو غهم و

زيان دهبيتتهوه، نهگەر كهسيك له خهويدا بينى كهسيك به شمشير له لهشى بدات و خوينى ليبيتته خوار نهوا خهلكى به خرابه باسى دهكهن و سهرزدهنشتى دهكهن بهلام خير و پاداشتى بۆ نهو كهسه دهبيت. نهگەر كهسيك له خهويدا بينى لهوجييهى كه زام و برينه و خوينى ليبيتته خوار و جلو بهرگهكهى پيس بكات نهوا له ريگهى ناردهواوه سهرووت و سامان بهدهست دينيت.

خۆرئاوابون : ليكدانهوهى خۆرئاوابون لهخهودا باش نيه چونكه شوينى ناوابونى خۆره.

خيگه : خيگهى شير و ماست له خهودا بهلگهى پياويكه كهسهرووت و سامانى ههلان له كارگهلى وهك كاروان سوار و مرگهوت و پرددا خهرج دهكات. وه خيگهى ههنگوين پياويكه زانايه كه زانست فترى خهلكى دهكات و ناموزگارى خهلك دهكات، نهگەر كهسيك له خهويدا بينى خيگهى ههبيت وه يان كهسيك پيى بدات لهگهه پياوى لهو جوژه دادهنيشتو دهبيت به هاوپيى و خيرى لى دهبينيت. نهگەر كهسيك له خهويدا بينى خيگهى لهت لهت كرد وهيان ونى بكات لهگهه نهو جوژه پياوهدا جيا دهبيتتهوه.

خيرکردن (صدقه کردن) : نهگەر كهسيكى زانا لهخهودا بينى خير دهكات نهوا له زيان و تهمهنيدا سود و قازانج بهخهلكى دهگهيهنيت، نهگەر پادشايهك بينى خير و خيرات بكات نهوا دادپهرودرى يهكهى ههموو خهلكى دهگريتهوه.

خيمه : نهگەر كهسيك له خهويدا بينى خيمه بۆ خوى دروست بكات وهيان كهسيك خيمهى بۆ ههلبدات و له خيمهكهدا

دانیشت نهگەر لهشکری بیت به نهندازدی بچوکی و گهرهیی نهو
 خیمهیه سهروخت و سامان بهدهست دینیت. وه نهگەر بازرگان بیت
 بو سهفهردهروات و سهروخت و سامانی زور بهدهست دینیت. نهگەر
 خیمهیه رمش و گهره ههڵ بدات دوجاری خه و پهژاره دهبیتهوه وه
 نهگەر کهسیک له خهویدا بینی خیمهیه دراو یان کونه ههڵبدات
 زهرهرو زیانی لیدهکهوی.

خوم : لیکدانهوهی خوم له خهودا ژنیکه که لهلایهن نهو ژنهوه
 به نهندازدی چاکی و بهکهلکی نهو خومه سود بهو ماله دهگهیهنی.
 خوتبهدان : نهگەر کهسیک کهخوی لایهنگری زانست بیت له
 خهویدا بینی بچیتته سهه مینبهه و خوتبه بدات نهوا عیزهت و
 گهرهیه دهست دهکهوین. وه نهگەر لایهنگری خوتبه و مینبهه بیت
 بهلگهی نهوهیه ماوهیهکی دوروو دریز بو سهفهردهروات و نهگهری
 دژواری تیدایه بوی. نهگەر کهسیک له خهویدا بینی سهرمایهدار
 بیت لهوانهیه ههژار بکهوین. وه نهگەر کهسیک له خهویدا بینی
 نهزان بیت لهوانهیه له نیوان خهڵکیدا رسوا ببیت. وه نهگەر کهسیک
 له خهویدا بینی ناموسلمانیک خوتبه بدات بهلگهی نهوهیه
 موسلمان دهبیت.

خوری : بینینی خوری لهخهودا بهههه شیوهیهک بیت رزق و
 رۆزی ههڵاله. خوری نهپرستراوه چاکتره وه نهگەر بینیت خوریت
 ههبیت یان کهسێ پێی دایت یان کریت بهو نهندازهیه سهروخت و
 سامان بهدهست دینیت.

خنگاندن : نهگەر کهسیک له خهویدا بینی کهسیک دهیخنگینیک بهلگهی نهوهیه غهمگین دهبیئت.

خورما : خورما له خهودا سهرووت و سامانه، نهگهریبینی خورما بخوات زانستی زیاد دهکات نهگهر بازرگان بیئت سهرووتی زیاد دهکات نهگهر خورما بخوات و ناوکهکهی فری بدات یاساگانی دین نهنجام دهدات و نهگهر بازرگان بیئت له دوو وروی و رپاکاری دوورده که ویتتهوه

خشت : لیکدانهوهی بینینی خشت له خهودا سهرووتی زیاده و کۆکراوویه ههروهها لیکدانهوهی ههر خشتیک ههزار درههمه. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی خشت بیریئت و دروستی بکات وه نهو خشتهش وشک بویهوه به نهندازهی نهو خشته سهرووت بهدهست دینی. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی خشت بهدهستیهوه بگریئت وهیان کهسیک پیی بدات ههزار درههم بهدهست دینیئت وه یان کهسیک پیی دهدات. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی خشتیکی زۆری بو کۆکرا بیتهوه نهوا سهرووت و سامانی زۆری بو کۆ ددیتهوه.

خوراندن (ئالۆش) : نهگهر کهسی له خهویدا لهشی ئالۆش بکات نهوا له وهزع و نهحوالی خزمهکانی ئاگادار دهبیئت و لهوانهوه دوچارى غهم و پهژاره دهبیتهوه.

خهوش و خال (زبَل) : بینینی خووش و خال له خهودا بو گشت خهلکی سهرووت و سامانه. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی خووش و خالی بهردمراگهکیان زۆر بیئت وه یان له نیوان خووش و خالدا نیشتهجی بوبی نهوا به نهندازهی نهو خهوش و خاله سهرووت

و سامان به ددست دینیت. نه گهر که سیك له خه ویدا بینى
 خه وش خال (با) بیبات وه یان ناگریك بیسوتینى نهوا پادشا ددست
 به سهر سهرودت و سامانه کهیدا ده گریت. وه نه گهر که سیك له
 نه ویدا بینى. خه وش و خالده کهى له ژیر قابلمه یه کدا وه یان
 نه نوریکدا بسوتینى نهوا سهرودت و سامانه کهى خه رچ ده گات.

خۆل (خاك) : خاك له خه ودا ج كه م ییت، یان زور پارو
 دره مه. نه گهر که سیك له خه ویدا بینى له بهر ده رگایهك خاك و
 خۆل هه بوو به نه ندادى نهو خاك و خۆله پاروى به بى رنج و
 زه حمهت ده ست ده كه ویت. نه گهر که سیك له خه ویدا بینى به سهر
 خۆلدا بروات و دیان خۆل بخوات وه یان خۆل کۆبکاته وه نهوا سهرودت
 و سامان کۆ ده گاته وه.

خۆله میش : خۆله میش له خه ودا سهرودتینى پر و پوچی
 پاشایه كه بۆ هیج كهس نامینیته وه. نه گهر که سیك له خه ویدا بینى
 خۆله میش کۆبکاته وه و له ناو بچی به لگه ی نه زهیه سهرودتینى
 له لایه ن پاشا پى ده گات به لām به ددسته وه نامینیته وه.

خرقه (پارچه - کهشى صوفى و دهر ویش) : نه گهر که سى
 کهشى پازو پاکى له بهر کردبى له غه م و په زارد رزگارى ددبى نه نه
 کهشى ناو ریشمى له خه ودا بینى بۆ که سیك كه له کهشى ناو ریشمى
 له بهر ده گات چا که به لām بۆ که سانى پارساو پاریزگار خراپه وه که شى
 ده تانى له خه ودا به لگه ی سودو قازانجه و که شى خورى به لگه ی
 به یزى دینه.

پیتی (۴)

دارستان : بېشه‌ی دره‌ختان ژنيکی بياپانييه، نه‌گهر بېينى بؤ
نهو بېشه‌يه رۆشتن و بېشه‌گه‌ش سهر سه‌وزبو وه دره‌خته‌گان ميوديان
بېوه بوو به تايبەت له وه‌رزى ميوده‌دا، ژنى داوا ده‌کات نه‌سل و
نه‌سه‌بى نهو ژنه بياپانييه ده‌بى وه لهو ژنه‌شه‌وه خپرو قازانجى
ده‌ست ده‌که‌ويّت وه نه‌گهر نهو بېشه‌يه‌ى به خالى بېنى به‌لگه‌ى
خراپى و زيانه وه نه‌گهر بېينى لهو بېشه‌يه‌دا له جيتى دره‌ختى ميوه
دړک بوو وه نهو دړکانه‌ش بؤ نهو که‌سه گه‌زنده‌بوون له لايهن
ژنانه‌وه دوچارى غەم و په‌ژاره و زيان ده‌بيّت.

دان به‌زه‌ويدا : نه‌گهر له‌خه‌ويدا بېنى که‌سيکى دا به‌زه‌ويدا،
به‌سهر دوژمن‌دا سهر‌ده‌که‌ويّت، وه نه‌گهر بېنى که‌سيک نه‌وى
به‌زه‌ويدا خست دوژمن به‌سهر نه‌ودا زال ده‌بيّت وه گهر بېنى به‌رد
به‌ته‌قيّن بؤ که‌سيکى تر قسه‌يه‌کى ناخوش به که‌سيک ده‌ليّت وه
هه‌نديکيش ده‌ليّن نهو که‌سه به تاوانى زينا تاونبار ده‌کريّت.

دان شتن : نه‌گهر له‌خه‌ودا بېينى دان بشوات به‌لگه‌ى نه‌وديه
پاره بؤ شتيک خه‌رج ده‌کات.

دان‌يشتن : نه‌گهر که‌سى له‌خه‌ويدا بېينى له‌سهر زه‌وى دا‌بن‌يشى
به‌لگه‌ى نه‌وديه له‌سه‌فه‌ردا سه‌روەت به‌ده‌ست ديّن و نه‌گهر بېينى
له‌سهر زه‌وى دا بخه‌ويّت، ليک‌دانه‌وه‌که‌ى هه‌ره‌مان ليک‌دانه‌وه‌يه.

داس : نهگەر کهسیک له خهویدا بینی داسی له ددهستاییت نهوه
 نامیریک دروست دهکات که بههویهوه سهرووت به ددهست دین. نهگەر
 کهسیک له خهویدا بینی به داس درهوبکات به لگهی نهویه که
 بهرنج و زهمهتهوه سهرووت به ددهست دینیت. نهگەر کهسیک له
 خهویدا بینی داسه کهی بشکیت وهیان ون ببیت نهوا له سهرووتی
 کهم دهبیتهوه و زیان دهبین.

داو : بینینی داو له خهودا به لگهی فرت و فیله. نهگەر کهسیک
 له خهویدا بینی قاچی بوو به داوهوه نهوا گرفتاری فرت و فیله
 دهبیتهوه، نهگەر کهسیک له خهویدا بینی قاچی له داو بویهوه
 لیكدانه وه کهی پیچه وانهیه.

داخ کردن : له خهودا داخ کردن پهیدا کردنی گهنج و سهرووته.
 نهگەر کهسیک له خهویدا بینی لهشی داخ کرابیت بهو نه ندایهیه
 گهنج و سهرووت پهیدا دهکات وه نهگەر نهو سهرووته له ریگای
 خواوه سهرف بکات له رۆزی دواپی له نهشکهنجهی خودایی به دوور
 دهبیت بهلام نهگەر نهو سهرووته له ریگایی خرابی و ناردهوایی
 سهرف بکات دوو چاری نهشکهنجهی خودایی دهبیتهوه.

دانهویلهکان : نهگەر کهسیک له خهویدا بینی دانهویلهکان
 رژابنه سهر زهوی نهوا نرخهکانیان ههرزان دهبیت. وه نهگەر کهسیک
 له خهویدا بینی دانهویلهکان له جیکایه کدا ههلبگریت یان له
 جهوالدا ههلبگریت نرخهکانیان زیاد دهکن و گران دهبن.

داخ له دل : نهگەر کهسیک له خهویدا بینی لهسهر ریگای
 خودا داخ له دل بوو به لگهی چاکیه. نهگەر کهسیک له خهویدا بینی

بۆ کاروباری دنیایی داخ لەدل بێت ئەوا دل ئەبەستی بە کاروباری
دنیاییەوه و لە خۆی بایی دەبێت و دەربارەى دین بى ناگا دەبێت.

دارچینی: ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی دارچینی زۆری
هەبێت ئەوا دووچارى خەم و پەژارە دەبێت، وە ئەگەر کەسێک لە
خەویدا بینی دارچینی بخوات ئەوا خەم و پەژارەى زیاتر دەبێت.

دارلێدان : کرمانى دەلێت : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی
کەسێک دارکاری بکەن و خەلکی سەیری بکەن ئەوا ئەو کەسە دەبێتە
حاکمی گروپێک، وە ئەو ئەگەر ببینی کەس سەیری نەکات بە پلەو
بایەى گەورەیی دەکات بەلام پشتی لە دینە. ئەگەر کەسێک لە
خەویدا بینی گوشتی کەسێک بخوات کە کراوە بە دارا ئەوا لە
سەرۆت و سامانی ئەو کەسەى کە بەسەر خەلکیدا حاکمە دەخوات
بەتایبەت ئەگەر ببینی نیشانەى پێوەبێت. ئەگەر کەسێک لە خەویدا
بینی بەداردا هەلیان واسیبێت وە خوێنى لى بێت ئەوا توشى گوناھى
زۆر دەبێت و غەیبەت دەکات.

دارتاشى (نجارى) : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی دارتاشى
دەکات ئەو کەسە خێرخوازی خەلکیە بەلام لە ھەسەکردندا لەگەڵ
خەلکیدا دووڕووی دەکات.

دەروێشى : لەخەودا لێکدانەوهى دەروێشى و ھەزاری چاکترە
لە سەرۆت و سامان دارى بەتایبەتى ئەگەر دەروێشێکە بۆ دین و
دروست کارى بێت. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی بووبێت بە
دەروێش و ھەزار کەوتبى ئەوا دروستکار و عاقیبەت خێر دەبێت وە

نه گهر که سینک له خه ویدا بینی دهوله مه ند بوبیت لیکدانه وهی بیچه وانه دهیت.

دمریا : له خه هودا لیکدانه وهی دمریا پاشایه یان که سیکی زانایه .
 نه گهر که سیک له خه ویدا بینی دمریا رون و ساف بیت سته م کار و
 فاسده . نه گهر که سیک له خه ویدا بینی هه موو ناوی دمریا که
 بخواته وه نهوا پاشایه کی زانایه ، نه گهر که سیک له خه ویدا بینی
 نه ندازمیه ک له ناوی دمریا بخواته وه بهو نه ندازمیه ی که ده بخواته وه
 پله و پایه به ده ست دینی ، نه گهر که سیک له خه ویدا بینی به
 مه له کردن له دمریا بیته دمره وه نهوا له زحمه مت و نازاری پاشا
 رزگاری ده بیت وه یان له زیندان دمر باز ده بیت . نه گهر که سیک له
 خه ویدا بینی له دمریادا رو بجی و بمری پاشان ناوه که بهیته نیته
 سه ره وه نهوا له کاره گانی دونیایدا به نازار و نه شه که نهجه دوو چار
 ده بیت و له ناو ده چیت . نه گهر که سیک له خه ویدا بینی له دوو ره وه
 سهیری دمریا بکات و نزیک ناوه که نه بوپه وه نهوا به نارمه زوه گانی
 خوی ناگات . نه گهر که سیک له خه ویدا بینی به سه ر دمریادا رویش
 و حاجی ته ر نه بوو نهوا له ناگری دوزخ پاریزراو ده بیت و کاره گانی
 دونیایی ناسان ده بیت .

دەست بېرىن : نەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى پاشا يان قازى دەستى بېرىتەو نەوۈ براپەكى وميان خوشكىكى دەمرىت. وە نەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى ھەردو دەستەكەى بېرىتەو نەوا لە كار و كاسپىەكەيدا دەستەو نەژنۇ رادەوۈستى. نەگەر كەسنىڭ لە خەويدا بىنى بەدەستىكى دەستەكەى تىرى بېرىت نەوا لە كار و كاسپىەكەيدا

ستم و بئويژدانی دهکات. نهگەر کهسیک له خهویدا بیینی بهکارد
دهستی خوئی بپریت نهوا عاشق دهبیئت.

دهست بهند : لهخهودا لیكدانهوهی دهست بهند بو ژنان
میرده وه بو پیاوان خهم و پهژارمیه. بهلام نهگەر ببینی دهست
بهندهکهی زیو بیئت خهمهکهی کهمتر دهبیئت.

دۆزینهوه : نهگەر کهسیک لهخهودا شت گهلیک بدۆزیتهوه
بهلام یهک جوړو یهک رهنګ بن بهلگهی نهومیه بو هج دهروات،
نهگەر ژمارهی شتهکان (۱۰) بیئت بهلگهی نهومیه سهروهتی دهست
دهکهویت، نهگەر ژمارهیان سی بیئت، سهرکهوتوو دهبیئت، نهگەر
ژمارهی شتهکان ههزار بیئت چاکتر دهبیئت ههرچهند ژمارهی شتهکان
زۆرتربییئت لیكدانهوهکهی چاکتر دهبیئت، نهگەر ببینی لهکیودا کانه
ئالتون بدۆزیتهوه، بهلگهی نهومیه لهگهڵ ژنیکی خوش پروودا
هاوسهرگیری دهکات.

دوژمن : نهگەر کهسیک له خهویدا بیینی شهر لهگهڵ دوژمندا
بکات نهگەر دوژمن زال بوو بهسهریدا دووچارای خهم و کۆسپ دهبیئت
و پئویسته تۆبه بکات تا لهو بهلایه رزگاری ببیئت.

دهف لیدان : لهخهودا لیكدانهوهی دهف نهمر به چاکهی
لیدهری دهفهکهیه. نهگەر کهنیزیک دهف لی بدات بهلگهی نهومیه که
شتیکی بهناوبانگی پی دهکات بهلام نهگەر لیدهری دهفهکه نازاد بیئت
(بهند نهبیئت) بهلگهی کاریکی بهناوبانگه. نهگەر پیاویکی گهنج
دهف لی بدات به دوژمنهکهی خوئی فرمانی چاکهکردن دهدات. وه

ئەگەر بىرە پياۋىك دەف لى بىدات فرمان بە چاگەگەردن واز لىدىنى و
دەربارەى دروستكارى قىسە دەگات.

دەرمان : ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى دەرمان بخوات بۇ
چارەسەرگەردنى نەخۇشى وە دەرمانەكە چاك بوو بۇى ئەوا ئەوكەسە
بەشوپىن چاكسازى كەردنى دىنىيەومىيەتى. وە ئەگەر ئەودەرمانە
سودمەند نەبوو بۇى ئەوا دىن و دروستكارى خۇى لەدەست دەدات.
ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى دەرمان بۇ خەلگى دروست بكات
ئەوا رىبازى خودا و كەردارى چاك رەفتار دەگات وە ئەگەر بىبىنى
دەرمانى وشك وەر بگىرىت لە خەم و پەژارە رزگارى دەبىت.

دورىنەوہ : دورىنەوہى جلۇبەرگ و شتەگانى تر لەخەودا
بەلگەى شەر و ناكۆكىيە. ئەگەر بىبىنى جلۇبەرگى خۇى يان
خىزانەكەى خۇى يان كلاو بدورىتەوہ ئەوا لەگەل كەسنىك لە
خەمەگانى شەر دەگات.

دەجال : لەخەودا لىكەدانەوہى دەجال پياۋى دووروو خراپە كە
سەر لە خەلگى دەشيوئىنى.

دەبەى رۇن، يان (ھىزە) : لىكەدانەوہى دەبەى رۇن پياۋى
دروستكار و نەمىنە. ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى دەبەى رۇنى
ھەبىت وەيان كەسى پىى بىدات لەگەل پياۋىكى نەمىندا دادەنىشىت و
چاو پىكەوتەن دەگات و بە ئەندازەى گەورەبى دەبەكە خىر دەبىنى.
ئەگەر كەسنىك لە خەويدا دەبەى چىرچ و لۆج و كۆنە بىبىنى ئەوا لەو
پياۋە زەرەر و زىانى پىدەگات. ئەگەر كەسنىك لە خەويدا بىنى

دهبهكهی وون ببی و میان لهناو بچیت نهوا لهو پیاوه جیا دهبیته وه و دانیشن لهگهل نهو پیاوهدا تهرک دهکاتی.

دهرزی : نهگهر کهسیک له خهویدا بینی دهرزیهکی ههبیت و شتیک بدورئ نهوا کارهکانی ناسان دهبیت و پیداوستهکانی ددسته بهر دهبیت.

دهستکهوت : نهگهر کهسیک له خهویدا بینی دمسکهوتیک له کافران بهدهست بینیت نهوا لهوشوینهوا نرخي کالآو شتومهک گران دهبیت.

•

دمرگا : (قاپی) : نهگهر کهسیک له خهویدا بینی دمرگای کهسیک بشکی و دمرگا که بهن و نهزانی که بو کوپیان بردوه بهلگهی نهویدیه که خاوهنی ماله که دووچارى خهم و پهزاره دهبیت. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی دمرگای ماله که هی هه لکه ندرایی نهوا له بهر خیزانه که دووچارى نارچه تی دهبیت و نهگهر کهسیک له خهویدا بینی دمرگای مالتیک داخرا بیت نهوا خه لکی نهو ماله توشی نارچه تی دمبن وه نهگهر کهسیک له خهویدا بینی له ماله که پیدا دمرگایه کی بچوک هه بوو نهوا نازار و نهشکه نهج به ژنه که ی دهکات. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی دمرگای ماله که ی گهوره بیت نهوا و مزعی خیزانه که ی باش دهبیت. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی دمرگای ماله که ی نهومنده گهوره بیت که هیچ دمرگایه کی بهو نه نندازدیه نه بینیت نهوا گروپیک له کاتی نازار و شه پرکردنیاندا به بی مؤله تی نهو دینه ماله که یه وه. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی تهقه تهق به دمسکی دمرگایه ک بکات و له دمرگا بدات نهگهر وه لامیان دایه وه

نهوا پارانه وهکەى گىرا ده بىت ود نه گەر به شوين گهنج و گه وهردا بگه رىت په ىداى دهکات.

دهرگاوانى به ههشت (رزوان) : لىکدانه وى دهرگاوانى فرىشتهى دهرگاوانى به ههشته. نه گەر که سىک له خه وىدا دهرگاوانى به ههشتى بىنى له نه شکه نهجى خوداى به دوور ده بىت. نه گه ربىنى دهرگاوانى به ههشت را وهستابىت نهوا له دونه دهرده بىت.

دهرگاوانى : نه گەر که سىک له خه وىدا بىنى دهرگاوانى بکات به لگهى نه وهىه که پىدا وىستىه کى هه وه به وهى که سىکى پاىه دار وه دهسته به رى دهکات. نه گەر که سىک له خه وىدا بىنى دهرگاوانى بکات به لام دهرگانه بوو نهوا ده بىته که سه نزىکه کانى پادشا. نه گەر که سىک له خه وىدا بىنى پادشا له سه ر کارى دهرگاوانى دهرى بکات لىکدانه وهکەى پىچه وانه ده بىت.

دهزو : بىننى دهزو له خه ودا سه هه رگرده . نه گەر بىننى له خورى دهزو دروست بکات به لگهى نه وهىه سه هه ردهکات و خىر ده بىننى ، نه گەر بىننى له په موو يان له ناو رىشم يان که تان دهزو دروست بکات به لگهى نه وهىه کارىکى حه لال و رهوا نه نجام ده دات . نه گه ربىننى دهزو بو لای چو لا به رى به لگهى نه وهىه سه رگه رمى کارىک ده بىت

دهرع (زرى پوش) : له به رگردهى دهرع له خه ودا به نه ندازهى مه حکمهى و چاکى ده رعه که پشتىوان و په ناپه . نه گەر که سىک له خه وىدا بىنى که ده رعى هه بىت نهوا خوى و خىزانه کهى له دهست دوژمنان پارىزراو ده بن. نه گەر که سىک له خه وىدا بىنى

دهرعی له بهر کړدبی له شی له شهرې دوزمنان پاریزراو دهبیټ، وه
نه گهر که سیک له خه ویدا بیڼی له گهل دهره که دا چه کی تری پی
بیټ له فرت و هیلی دوو رو دکان و شهر دکانیان پاریزراو ده بیټ.

دهم : نه گهر که سیک له خه ویدا بیڼی دهمی به سترابیټ و
قه پات بوبیټ نهوا نازار و نه شکه نهجه ده بیټ یان نه خوش ده بیټ
یان مردنی نریک بوته وه، نه گهر که سیک له خه ویدا بیڼی دهمی
گه وره بوبیټ به شیوه که خوار دنی زور بگریټ نهوا به و
نه ندازه به سهرودت و بژیوی په یدا دکات.

دهنوګ : نه گهر که سی له خه ودا بیڼی وه کو بالنده کان دهنوکی
هه بیټ به نه ندازه دی نهو دهنوکه سهرودت و سامان به ددست دیڼی.
نه گهر بیڼی نهوا یان دل دهنوکی لی بټ زرار چی بگات
به لکه ی نه و دیه زمر و زیان دکات و له سهرودتی که م ده بیټه وه.

دهوول لیډان : دهوول لیډان له خه ودا هه والی ناپه سنده و
دروی ناشکرایه و هه موو نه مانه به لیډری ددهوول که وده به ستر او ده.
نه گهر که سیک له خه ویدا بیڼی له گهل ددهوول که دا (نهی) پش
لیډات و قاج بکیشی به زهوی دا به لکه ی خه م و په ژار دیه. نه گهر
که سیک له خه ویدا بیڼی خو ی به تنهای ددهوول لی یدات نهوا
قه سی پرو پوچ و درو دکات وه یان کاریکی ناشکرا نه انجام ددهات.

دهلالی گردن : نه گهر که سیک له خه ویدا بیڼی دهلالی ددکرد
نهوا دروستکار و خیرخواز و ریڼماکاری خه لکی ده بیټ.

دهسکی دهرگا : نه گهر خاودنی مال بیڼی دهسکی زهردی دهرگا
یان دهسکی سهروی قاپیبه که ی تازه بویه وده مانای نه و دیه ژنه که ی

ته لاق ددات و ژنیکی تر دینیت وه نه گهر ببینی دهسکی سهرودی لی
 بیتوه مانای نهویه خوی ماندو دهکات وه نه گهر بینی ههردولای
 قاپیه که لی بکاته وه و خرابی بکات ژن و پیایو نه و ماله ماندو ددین.
 نه گهر بینی دهسکی دهرگای خانوده که ی بهرزو بلند بیتوه به
 نه ندازدی نه و سامان و شهرده و پله و پاییه ی بهرزه ددیتوه وه نه گهر
 بینی قاپیه که ی روجی پله و پاییه ی نزم ددیتوه وه له بهر چاو خه لکی
 سوک ددیت وه نه گهر ببینی له قاپی خانوده که یدا ناویکی زولال و کو
 باران بیاری به نه ندازدی نه و سامان و خیر و پییری دهست دهک ویت
 وه نه گهر ببینی له قاپی خانوده که یدا مارو دپشک بکه ونه خوارده
 له لایه ن پادشاه و دیان که سیکی ترمه و نه شکه نه جو نازاری بودیت.

ددان. نه گهر که سیک له خه ویدا بینی ددانی پیشه و دی که وته
 له پی دهستی و دیان سهرزدوی به لام توژاوی نه بوو نه و مندالی ددیت
 وه یان خوشک و برای ددیت. وه نه گهر که سیک له خه ویدا بینی
 ددانی پیشه و دی بکه ویت و بکه ویت سهر زهوی و ون بیت یه کیک
 له و که سانه ی دهریت وه یان لی حیاد دینه وه به شیویه که که هیچ
 کهس هه والی نه زانن. نه گهر که سیک له خه ویدا بینی هه ندیک له
 ددانه گانی بشکین وه یان له ناو بچن به لکه ی نه و دیه به لاو کو سپ
 توشی یه کیک له و که سانه ددیت. نه گهر که سیک له خه ویدا بینی
 ددانی پیشه و دی نازاری بیت و دیان زه ربه یه که بخوات له گه ن یه کیک
 له و که سانه دوزمنایه تی دهکات. نه گهر که سیک له خه ویدا بینی
 یه کیک له ددانه گانی پیشه و دی داگه و تبی نه و قسه یه کی ناشیرین به
 یه کیک له و که سانه ده لی و لی دوور دهک ویتوه وه. نه گهر که سیک له
 خه ویدا بینی ددانه گانی پیشه و دی زور بین و دیان چاک و خاوین بین

ئەوا شادى و كامەرانى دەگات بەيەككە لەو كەسانە. ئەگەر كەسك
 لە خەويدا بينى لەلای ددانەكانى پېشەوہى ددانى تر دەربكات
 بەومەرچەى لەرپىزى سەرەوہ بېت ئەوا كورپكى دەبېت يان برايەك
 وە ئەگەر لە رپىزى خوارەو دەبېت ئەوا كچىكى دەبېت. ئەگەر كەسك
 لە خەويدا بينى ھەموو ددانەكانى بکەونە لەپى دەستى وەيان
 بکەونە نزيكى خۆى ئەوا تاكەكانى خېزانەكەى زياد دەكات وە ئەگەر
 كەسك لە خەويدا بينى ھەموو ددانەكانى ھەئومرين و لەناو خۆل
 ون ببن ئەوا گرۈپكەى لە خېزانەكەى دەمرېت. وە ئەگەر كەسك لە
 خەويدا بينى ددانەكانى لەشوشە يان زىوہ ئەوا مردنى نزيكە.

درك : درك لە خەودا قەرزارىە. ئەگەر كەسك لە خەويدا
 بينى درك بچەقئ بە لەشيدا وەيان كەسئ درك بچەقئئ بە لەشيدا
 ئەوا لەكەسك قەرر دەكات بە ئەندازەى ئىش و نازارى ئەو دركە
 قسەى ناخۆش لەو كەسە دەبېسېت. ئەگەر بينى دركى كرد بە
 كەسكدا قەرر دەدات و قسەى ناخۆش و تال دەكات.

دوپشك : بينىنى دوپشك لەخەودا دوژمنىكى لاوازە. ئەگەر
 كەسك لە خەويدا بينى دوپشك پېوہىوہ بەدات دوژمن قسەى تال و
 ناشىرىنى پىدەئىت و غەمگين دەبېت. ئەگەر كەسك لە خەويدا
 بينى دوپشكىك بكوژئ بەسەر دوژمندا زال دەبېت.

دوژمنايەتى (بەربرەكانئ) : كرمانى دەئئ : ئەگەر
 كەسك لە خەويدا بينى لەگەن. حاكىمى ئەو شوپنەدا بەربرەكانئ
 بكات و زال ببئ بەسەرىدا لەلایەن ئەو حاكەمەوہ سود و قازانجى بئ
 دەكات. وە ئەگەر پىچەوانەى ئەوہ ببىنئ لەلایەن حاكەمەوہ زيان و

رهنجی بی دهگات. نهگەر که سیک له خهویدا بینی پادشا
به ره به ره گانی و رق و کینی کرد نهوا پیداو یستیه گانی دهسته بهر
دهبیت.

درهختی ئابنوس : به لگهی پیاویکه که له کاره گانی دهسته
پاچه بیت وه هه ندیکیش ده ئین لیکدانه وه که ی ژن یان که نیزه که.

درهختی ئالو (میوه یه که له هه ئوژه ده چیت) : به لگهی
پزیشکی و دکتوریه که سوده که ی به هه مووان دهگات. درهختی ئالوی
زهره به لگهی نه خوشیه.

درهختی هه نار : به لگهی پیاویکه که سه رومت و سامانی زووری
له بهر ده سندا بیت وه هه ندیکیش ده ئین به لگهی ژنیکی شایسته دار و
دهوله مه نده.

درهختی هه نجیر : به لگهی پیاوی دهوله مه نده.

درهختی تری (میو). : به لگهی ژنی رووخوش و چاکه
خوازه.

درهختی بادام : به لگهی ژنی گونا ه کار و به دکاره.

درهختی بهرو : به لگهی پیاویکی بی خیر و بی که لکه که
له گه ل خیزانه که پدا به دوو روویی هه ئسو که وت دهگات.

درهختی فسته ق (بسته) : به لگهی پیاویکی دهوله مه نده
به لام چه کل و به غیل.

درهختی چنار : به لگهی پیاویکی خوش ناو و خوش به خته
که سود و قازانجی هه یه بو خه لکی.

درهختی خورما : بهلگهی پیاوی زانا و پاك داوینته. وه نهگهر كهسیك له خهویدا بینی دارخورما لهبهر دمرگاكهیدا رواوه لهگهل نهوجۆرهپیاوهدا دادهنیشی و دهبیته هاوړی.

درهختی ههلوژه زمرده (ههلوژه گهوره) : بهلگهی پیاوی نهخۆشه.

درهختی زهیتون : بهلگهی پیاویکی نهسهب داره و نهسله كه سهرووت و داراییهكهی ههنديكه و كهمر لهگهل خهلكیدا چاكه دهكات.

درهختی سهرو (شجرالنبق) : درهختیکی گهرمهسیرییه نزیکهی سی ههزار سال ته مهن دهكات بهرزیهكهی نزیکهی ۴۰ مهتر دهبيت. بهلگهی پیاوی بهشهرهف و به حمایه.

درهختی گوپزی هندی : بهلگهی پیاوی خوش حال و به ووره و خوش رهفتار و سامان داره.

درهختی سیو : لهخهودا لیكدانهوهی درهختی سیو وهك و درهختی (سهرو) ه.

درهختی قوڅ : بهلگهی پیاویکی به توانایه كه به نهرمی زهفتار لهگهل خهلكیدا دهكات.

درهختی سنهوبهر : بهلگهی سوڤی و دهرۆشه كه بی دین بیت نه خپری دنیاو نه خپری ناخیرت دهبینی.

درهختی عمرعر : نهگهر كهسیك له خهویدا بینی درهختی عمرعهری ههبی لهگهل پیاویکی نهسل زادهدا دهبیته هاوړی كه نهوپیاوه كهمر بهكاره چاكهكانهوه خهريك دهبيت.

درهختی عود : بهلگهی پیاویکی جوان و به توانایه.

درهختی فندق: بهلگهی پیاویکی عه‌ره‌ب و دل ره‌قه و خیری
بو خه‌لکی که‌مه.

درهختی گویش : بهلگهی پیاوی فارسه که‌له‌گه‌ل خیزانه‌که‌یدا
به چاکی و میهره‌بانیه‌وه ره‌فتار ده‌کات. نه‌گه‌ر که‌سیک له خه‌ویدا
بینی بو سه‌ر دارگویشیک سه‌رکه‌وتو بیت له‌گه‌ل نه‌و جو‌ره پیاودا
ده‌بیته‌هاوړی.

درهختی هه‌رمی : بهلگهی پیاویکی خوش کردار و سه‌روه‌ت
مه‌نده.

درهختی مورد : حه‌زه‌رتی صادق (ع) ده‌فه‌رمی : له‌خه‌ودا
لیکدانه‌وه‌ی درهختی مورد چوار لایه‌نی هه‌یه.

۱ - کریکاری روژانه. ۲ - مندالی چاک و ره‌فتار جوان. ۳
سه‌روه‌تی زور. ۴ - سود و قازانج.

درهختی نارگیل : بهلگهی پیاویکی جادوگه‌ر و دروژنه.

درهختی نارنج : بهلگهی پیاویکی ره‌نگ زمرد و نه‌خو‌شه.

درهختی نه‌ی : بهلگهی پیاوی به‌دنه‌خلاق و ته‌له‌که‌بازه.

درو : له‌خه‌ودا لیکدانه‌وه‌ی دروکردن فه‌ساد و خرابی دینه،
نه‌گه‌ر که‌سیک له خه‌ویدا بینی شه‌هادتی درو بدات دینه‌که‌ی له‌ناو
ده‌چی. وه به‌گشتی لیکدانه‌وه‌ی درو له خه‌ودا چاک نیه.

دل : له‌خه‌ودا لیکدانه‌وه‌ی بینینی سامانیکه‌که‌ی پیتی ده‌کات.
نه‌گه‌ر که‌سیک له خه‌ویدا بینی دلی له‌دمره‌وه‌ی له‌شیدا بیت نه‌وا

به‌لگه‌ی سه‌لامه‌تی له‌شیه‌تی. نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی د‌لته‌نگ بی‌ت نه‌وا کاره‌کان سه‌خت و د‌ژوار ده‌بن ب‌وی. نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی د‌لخ‌وش و شاد بی‌ت نه‌وا کاره‌کان سانا و ئاسان ده‌بن ب‌وی. نه‌گهر بی‌نی د‌لی گیرابی‌ت ب‌یویسته له‌ گونا‌هه‌کانی ته‌وبه‌ بکات. نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی د‌لی که‌وتی‌ته لای راستیه‌وه نه‌وا نه‌خ‌وشیه‌کی د‌ژوار ده‌گری‌ت. وه نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی به‌ هه‌ردوو ده‌ستی د‌لی گرتبی‌ت نه‌وا کاره‌کانی نه‌نجام ده‌دات.

دومه‌ل : نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی دومه‌لی هه‌بی‌ت به‌ نه‌ندازه‌ی نه‌و دومه‌له‌ سه‌روده‌تی زیاد ده‌کات . نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی دومه‌لی بته‌قی و خوینی لی‌هات نه‌وا به‌شیکی سه‌روه‌ته‌که‌ی له‌ناو ده‌چی‌ت.

دوگ : له‌خه‌ودا لی‌کدانه‌وه‌ی دوگ به‌لگه‌ی کیسه‌یه‌ک پار‌یه‌ که‌ پیاو هه‌لی ده‌گری‌ت وه‌یان سه‌روده‌تی ژنه‌، نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی دوگی کال بخوات نه‌وا سامانی به‌گومانی هه‌یه وه نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی دوگی کول‌او بخوات نه‌وا دوژمن له‌ سه‌روه‌ته‌که‌ی ده‌خوات.

دورین : نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی به‌رگی خو‌ی دوری‌بی‌ت کاره‌کانی به‌ره‌و پ‌یش ده‌روات وه نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی به‌رگی‌ک له‌ ماله‌که‌ی خو‌ی بدوری‌ت لی‌کدانه‌وه‌که‌ی هه‌ر هه‌مان شته. نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی به‌رگی ژنی‌ک بدوری‌ت نه‌وا خه‌م و په‌ژاره‌ی پ‌نده‌گات. نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بی‌نی به‌رگی پیاو‌یک بدوری‌ نه‌وا لی‌کدانه‌وه‌که‌ی چاکه. نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا

بینی دهرزی به دهستیوه بیت و بهرگه که تهواو نه دووریت به لگهی نهوویه که هرکاریک بکاته پیشهی خوی تهواوی ناکات. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی که بهرگی دووراوی زوری له ماله کهیدا هه بیت نهوا خوشی و گامه رانی زیانی زیاد دهکات و سهروه تیک له نیرسه وه به دهستی دهگات.

دوکه ل : دوکه ل له خهودا پاشایه کی زۆردار و سته م کاره. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی له رۆژه لات و رۆژناوای جیگایه ک دوکه ل بهرز ببیته وه نهوا خه لکی نهو سه رزه مینه دووچار ی زو لم و سته می پاشایه ک ده بنه وه. نهگهر کهسیک له خهویدا بینی له هه موو جیگایه ک دوکه ل بهرز ببیته وه و ناگره کهش بلیسه دار بیت نهوا خه لکی نهو سه رزه مینه دووچار ی فیتنه و به لا و نهشکه نجه دهن.

دۆزه خ : نهگهر کهسیک له خهویدا بینی بو دۆزه خ بروات و نهیه ته دهره وه به لگهی نهوویه ده بیته گونا ه کار و به دکار وه پئویسته ته و به بکات به ره و لای خوای گه وره بگه رپته وه چونکه مه رگی نزیك بو بیته وه و له وانه یه به کافری له دنیا دهر بچیت. نهگهر کهسیک له خهویدا دۆزه خی بین ی به لام نازار و نهشکه نجه ی پئ نهگات به لگهی نهوویه دوچاره نازار و نهشکه نجه ی دنیا ده بیت به لام سه رنه نجام رزگاری ده بیت. نهگهر بچیته دۆزه خ وه به لام نه زانی چکات چوه ته ناوی نهوا هه می شه له دنیا دا دوچار ی گر هتار و په شیوی ده بیت. نهگهر کهسیک له خهویدا بین ی له دۆزه خدا خواردن و خواردنه وه بخوات و له ناگر دا بسوتی به لگهی نهوویه که له دنیا دا به دکاره و له رۆزی کو تایدا سزای ده دریت. نهگهر کهسیک

له خهويدا بينى فريشته يهك به هژ ههلى بگريټ و هړي بداته
دوزه خه وه نهوا بينهري خه وهكه دوو چاري بهد به ختي ده بيت.

دينار : نه گهر كه سيك پينچ ديناري له خهويدا بينى به لگه ي
نمويه كاري به سندنانه نه نجام ددات. نه گهر يهك ديناري گه وړه
نهك بچوك ببيني نهوا ده بيت خاوهنى خانويه كي بچوك به تاي بهت
نه گهر كه سيكي ناشنا پي بدات. نه گهر كه سيك له خهويدا بينى
هزار دينار يان سه د ديناري هه بي نهوا زانستك فير ده بيت
به و ممرجه ي ژماره ي دينار هكان جوت بيت. وه نه گهر كه سيك له
خهويدا بينى دينار به يه كيك بدات وه يان ونى بكات به نه ندازه ي
ديناره كه زانست و زانياري له ده ست ددات.

ديلانئ : ته عبري ديلانئ له خه ودا خزمه تكاري ماله نه وه ي
خاوهن مال هه يه تي به سر هاوسهرو نه نداماني مالداسه رهي ده كات
نه گهر ببيني كه ديلانيه كي تازه ي هه بي يان كه سي پي بدات
خزمه تكاري كي سانج و چاكي ده ست ده كه وپت وه يان لي جيا
ده بيت هوه.

ديوار : له خه ودا ليك دانه ووي ديوار بينين به لگه ي و مزع و
حالي ژياني بينهري خه وه كه يه. نه گهر كه سيك له خهويدا بينى
له سر ديوار يكي قايمدا دابنيشيت نهوا حال و و مزعي له ژياندا باش و
توند و تول ده بيت. نه گهر كه سيك له خهويدا بينى ديوار يكي كونه
تيك بدات نهوا سه رومت به ده ست دينيت به لام نه گهر ديواره كه
تازمبوو نهوا به لگه ي خم و په ژار يه. نه گهر كه سيك له خهويدا
بينى له سر ديوار راوستاوه نهوا و مزع و حالي چاك نابيت به ره و

بېش ناروات وه نهگەر كهسيك له خهويدا بينى لهسەر ديوار كهوته
 خواره وه نهوا ومزع و كارهكانى شيرازى تيك دهچيت. نهگەر كهسيك
 له خهويدا بينى به ديواردا ههئواسراوه نهوا پهشيو و بهريشان حال
 دمبيت. نهگەر كهسيك له خهويدا بينى ديواريك لهجنگهى خوى
 بهرز بكاتموه نهوا پياويك به پلهو پايه دهگهيهنى. وه نهگەر كهسيك
 له خهويدا بينى هرې بدات نهوا كاريك لهسەر كارو كاسپى
 دهردهكات.

دؤشاوهكان : دؤشاوهكان همركاميان شيرين و خوش بؤ بيت
 بهلگهى سود و قازانجه وه نهگەر شيرين و خوش بؤ نهبيت نهوا
 دوجارى خهم و پهزاره و بهلا دمبيتوه. كولانى دؤشاوى شيرين
 بهلگهى كار و سوده وه نهگەر ترش بيت ليكدانهوهكهى پيچهوانهيه.

دؤشهك : ببينى دؤشهك لهخهودا ژنه، وه چاكى و
 خراپيهكهى به ژنهكهوه بهنده، نهگەر ببينى دؤشهكهيهك بكرپيت
 يان بيگورپيت يان لهم دؤشهكهوه بؤ دؤشهكهيهكى تر بروات ژنيكى
 تر دينى وه ژنى يهكهى تهلاق دمدات، وه گەر ببينى خهوى
 دؤشهكهكهى گؤراوه حال و نهحوالى ژنهكهى دهگورئ.

پیتی (ر)

ران : لیكدانه و دی رانی راست له خه ودا كوپه، رانی چهپ له خه ودا كچه، نهگمر كهسی له خه ویدا رانی توندو تۆل و بهیژبییت مندالهمه کی سالم و لهش ساغ دهبییت به لام نهگمر رانی لاوازو بی هیژبییت لیكدانه و همه کی پیچه وانهیه.

رازیانه : له خه ودا لیكدانه و دی رازیانه چ له و مرزی خۆیدا بییت و چ له و مرزی ترده به لگه کی خه م و پهزارمیه و خواردنی به لگه کی نازار و نه شكمنجهیه. نهگمر كهسیك له خه ویدا بیینی له شوینیكدا كه مهمله كه متی خۆیمه تی رازیانه ی زۆری هه بییت نه و دوچار ی خه م و پهزاره دهبییت.

رهقس كردن (هه لپه رین) : هه لپه ركۆ و بی كیشان بهزه ویدا خه م و پهزارمیه.

رهگ برین : نهگمر كهسیك له خه ویدا بیینی پیاویکی بیر رهگی بیریت به لگه کی نه ویه كه له لایه ن دوژمنه وه قسه میه ك یان تانه مه ك ده بیسن یان سهروه تی له ناو دهجیت. تهگمر كهسیك له خه ویدا بیینی رهگی بیریت و خوینی لی بییت نه و له لایه ن پاشاوه پهزاره ی بی دهگات و بهمنه ندازه ی نه و خوینه زیانی بی دهكه ویت.

رهنگی سپی : رهنگی سپی له جلوه برگ و له واته تانه به لگه کی دروستکاری و راستی دیانه ته.

رهنگی سور : بۆ پیاوان نازار و نه شكمنجهیه بۆ ژنان چاكهیه.

رەنگى سەوز : لە جلوبەرگ و شەكەكانى تردا بۇ ژنان و پياوان
بەلگەى خىرو چاكەى كاروبارى دىن و دىنايە.

رەنگى زەرد : بۇ ژنان و پياوان بەلگەى نەخۆشە.

رەنگى رەش : رەنگى رەش بۇ جلوبەرگى ژنان و پياوان
نیشانەى نارەحەتىە بەلام بۇ كەسانى كە ھەمىشە رەش پۆشن زىانى
نىيە.

رەنگى كەوى : لە جلوبەرگدا بۇ ژنان و بۇ پياوان بەلگەى خەم
و پەژارە.

رەحەتى : لىكدانەوەى رەحەتى لەخەودا كەنيزەك يان
خەمەتكارە، ئەگەر لە خەويدا ژمارەيك رەحەتى ھەبو بەلگەى
نەومىە نۆكەر يان كەنيزەك دەكرېت، ئەگەر بىيىنى رەحەتییەكى وون
بىيىت بەلگەى نەومىە لە نۆكەرەكەى يان كەنيزەكەى جيا دەبىتەوہ.
رەق و كىن : ئەگەر لەخەودا رەق و كىنى لە سەمكارىك بىيىت
بەلگەى نەومىە زال دەبىت بەسەر ئەو سەمكارەدا ھەندىكىش دەلىن
لىكدانەوہكەى پىچەوانەى نەومىە.

رەنگا : بىيىنى رەنگە لەخەودا بەلگەى گەرانە بەشوپىن دىن و
باوەر و دروستكارى دونىايە. ئەگەر كەسەك لە خەويدا بىيىنى
بەشارەتدا بىرەت ئەوا لە رەنگاى دىن و پەرورەدگاردا ھەنگاو دەنى،
ئەگەر كەسەك لە خەويدا بىيىنى كۆمەلەك بۇ سەر رەنگاى رەست
رەنمەنى بىكات بەلگەى نەومىە كۆمەلەك بۇ سەر رەنگاى راست

رېنمونى دەكات. ئەگەر كەسك لە خەويدا بىنى لەرئىگايەكدا ون
بېيت ئەوا لە كاروبارى دىن و دنيادا سەرگەردان دەبېت.

رېشانەوہ : ئەگەر كەس بىنى دەرشتەوہ و خوڤن ھەلدېنئىتەوہ
زەرمر دەكات (دانيال) (ع) ئەلئ : ئەگەر بىنى رېشايەوہ و بە ناسانى
فريديايە دەرەوہ لەسەرپېچى و گوناھەكان تۆبە دەكات وە ئەگەر
نەيتوانى فريى بداتە دەرەوہ زيانك بەو كەسە دەكات ھەندىكيش
دەلئىن بەلگەى نازارو زيانى سامانە.

رئوى : لەخەودا لىكدانەوہى رئوى پياوى حيلەگەر و ھئل
بازە وە يان ژن و كەنيزەكى درۆزن خزمى بىنەرى خەوہكەيە. ئەگەر
كەسك لە خەويدا بىنى لەگەل رئويدا شەر بكات خزمەكانى
لەگەلدا شەر و ناكۆكى دەكەن، ئەگەر كەسك لە خەويدا بىنى
بەدوای رئويدا بگەرپت ئەوا لە پەرى دەرستيت. ئەگەر كەسك لە
خەويدا بىنى لەگەل رئويدا يارى بكات ئەوا ژنيك خوڤى دەوئت
بەلام خوڤەويستىەكەى لاوازە.

رؤژ ھەلھاتن : لىكدانەوہى رؤژ ھەل ھاتن لەخەودا پاشاكانى
دنيان، ئەگەر كەس لەخەودا بىنى رؤژ ھەلئيت بەلگەى ئەوہيە
ئارموزەكانى بەدى دئىن و لىكدانەوہى رؤژ ئاوابون پېچەوانەيە، ئەگەر
رؤژھەلات لەجىگەى خويدا بىنى بەلگەى ئەوہيە بە ئارموزەكانى
دەكات بەلام ئەگەر لەجىگەى خراپدا بىت لىكدانەوہكەى پېچەوانە
دەبېت.

رؤيشتن : ئەگەر كەسك لە خەويدا بىنى لەشار و شوڤنى
خوى بۆ دەرەوہ برپوات و نەزانى بۆ كوى برپوات ئەوہ بەلگەى ئەوہيە

بېچاره و سرگەردان دەبیت وه ئەگەر لەگەڵ ژن و منداڵەکانیدا
 بپروات ئەوا ھەمویان سرگەردان دەبن. ئەگەر کەسیک لە خەویدا
 بینی وەك و حوشت بپروات ئەوا کامەران دەبیت. ئەگەر کەسیک لە
 خەویدا بینی وەك و ئەسپ یان کەر بپروات ئەوا تەمەن درێژ دەبیت
 بەلام ھەزار دەکەوێت. ئەگەر کەسیک لە خەویدا بینی وەكو نازەلە
 کێویەکان بپروات ئەوا لێکدانەووەکی خراپە بەتایبەت لە بواری
 دینیدا. ئەگەر کەسیک لە خەویدا بینی وەك و بالەندە شاکارەکان
 بپروات لێکدانەووەکی ھەر وا دەبیت بەلام ئەگەر وەك و بالەندەکانی
 تر بپروات بەلگەکی خێر و بەرەکەتە.

ریکاب : (ئەو ئەلقە ناسنێنەیه کە بە زینی ئەسپ و مایندا بۆ
 سواربوون ھەلواسراوه) : ئەگەر کەسیک لە خەویدا بینی کە ریکاب
 لە زین لێ بوبێتەووە بەلگەکی منداڵ یان نۆکەرە. ئەگەر کەسیک لە
 خەویدا بینی ریکاب لەگەڵ زیندا بوو ئەوا منداڵێکی چاک و ڕەوشت
 بەرز پەیدا دەکات کە ھیچ خیانتێکی تیا بەدی ناگات.

رۆشناپی (روناکی) : لەخەودا لێکدانەووەی روناکی ھیواپەتی
 دینی خودایە. ئەگەر کەسیک لە خەویدا بینی رۆشناپەکی زیادی
 کرد وە یان کەسێ پێی ببەخشێ ئەوا کەسیک ھێری زانستی دینی
 دەکات. وە تاریکی لە خەودا نەزانی و نەقامیە لە دیندا.

ریخۆلە : ئەگەر کەسیک لە خەویدا بینی ریخۆلەپەک
 بەدەستیەووە بگرت وە یان کەسیک پێی بدات ئەوا لەلایەن کەس و
 خزمە نزیکەکانیەووە سود و ھازانجی پێدەگات. ئەگەر کەسیک لە
 خەویدا بینی ریخۆلەکانی لەناو سی بێنە دەرەووە ئەوا منداڵێکی

خزمه‌کانی ده‌بیته گه‌وره یان سه‌رۆک. نه‌گهر که‌سیک له خه‌ویدا
بینی ریخۆله‌ی که‌سیک بخوات به‌نه‌ندازه‌ی خواردنه‌که‌ی سه‌روه‌تی
شاراوه‌ی که‌سیک به‌ده‌ست دێنی.

رووت و قوتی : گه‌ که‌سی له‌خه‌ویدا ببینی رووت و قوته‌و شه‌رم
له‌خه‌لگی بکات و بیه‌وێت خۆی به‌ شتی‌ک دا‌پۆشی له‌ بیر‌کردنه‌وه‌ی
حه‌ج‌دا‌یه، وه‌ نه‌گهر بینه‌ری خه‌وه‌که‌ پیاوێکی چاک و پاک و بێ
گه‌ردبێت پیرۆزتر ده‌بیت، وه‌ نه‌گهر پیاوێکی خراپ‌کار بێت
پێچه‌وانه‌ی نه‌وه‌یه.

رۆژو : نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بینی رۆژو بگرت و قورئان
بخوینێت وه‌ یان ته‌زییحاتی خۆی گه‌وره‌ بکات به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه که‌ له
حه‌رام خواردن و کو‌فرکردن ته‌وبه‌ ده‌کات. نه‌گهر ببینی به‌ زمانی
رۆژومه‌وه‌ غه‌یبه‌تی خه‌لگی یان قسه‌ی نا‌په‌سه‌ند بکات به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه
به‌ درۆ و ریاکارانه‌ به‌ندایه‌تی ده‌کات و له‌ رێگای دین راست‌گۆ نیه.

رۆژه‌گان : نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بینی رۆژی هه‌ینی یان
شه‌مه‌یه‌ نه‌وا کارێک ده‌ست پێ‌ده‌کات که‌ وانه‌زانی خێره‌ به‌لام
کارێکی خراپه‌یه‌ وه‌ نه‌گهر له‌ خه‌ودابوو وابه‌زانی شه‌وه‌ به‌لام رۆژ بوو
نه‌وا به‌کاری چاکه‌ و چاکه‌ خوازی ده‌کات.

رۆن : نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بینی هه‌موو له‌شی رۆناوی
بو‌بیت نه‌وا نه‌خۆش ده‌که‌وێت، وه‌ نه‌گهر که‌سیک له‌ خه‌ویدا بینی
رۆن له‌سه‌ری بدات نه‌وا جوانیه‌کانی دونیای ده‌ست ده‌که‌وێت. نه‌گهر
رۆنه‌ بۆن خۆشه‌کانی وه‌ک گۆل و رۆنی یاسه‌مین و وه‌نه‌وشه‌ بیینی

لېڭدانەۋەكەي ھەر ۋا دەبىت. ئەگەر كەسنىڭ لە خەۋىدا رۇنى
ناپەسەند و بۇن ناخۇشى بىنى ئەۋا خەلگى بە خراپە باسى دەكەن.
رشتن : رشتنى پارچە و جل و بەرگ لە خەۋدا گەست كىرنە،
ئەگەر بىبىنى شتىڭ ئەچنى بۇ شوپنىڭ دەچىت.

رېش : لە خەۋدا لېڭدانەۋەي رېش نارامى و جوانى پىاۋان و
زاۋايە. ئەگەر كەسنىڭ لە خەۋىدا بىبىنى رېشى درىز بىت بەلام
گونجاۋ لەبارىت ئەۋا كارى ژيانى و زاۋايەتى بە زوۋى بە ئەنجام
دەگەيەنى. ئەگەر كەسنىڭ لە خەۋىدا بىبىنى درىزى رېشى تا ناۋكى
بىت ئەۋا دوچارى خەم و پەژارە دەبىت. ئەگەر كەسنىڭ لە خەۋىدا
بىبىنى رېشى خۇى بە مەقەست يان نىنۇڭ نارايشت بكات ئەۋا
بەلگەي ئەۋەيە لە كاروبارى مىردايەتى و ناۋمالدا ناگادارە. ئەگەر
كەسنىڭ لە خەۋىدا بىبىنى رېشى خۇى رەنگ بكات بەلام رەنگ
نەگىت ئەۋا ۋەزە و خالى خۇى لە خەلگى ناشارىتەۋە. ئەگەر
كەسنىڭ لە خەۋىدا بىبىنى رېشى لەسەر زەۋى بخشىت ئەۋا مەرگى
نەزىكە. ئەگەر كەسنىڭ لە خەۋىدا بىبىنى ھەموو رېشى لابات بەلگەي
ئەۋەيە زىيانىكى لىدەكەۋىت و پەلو رىزى كەم دەبىتەۋە.

رېخانە : ئەگەر كەسنىڭ لە خەۋىدا رېخانەي سەۋز و تازە و بۇن
خۇش بىبىنى بەلگەي ئەۋەيە مىندالى دەبىت. ۋە ئەگەر كەسنىڭ لە
خەۋىدا بىبىنى رېخانە لە زەۋى ھەلېكىشى دوچارى خەم و پەژارە
دەبىت.

رېخ : لە خەۋدا لېڭدانەۋەي رېخ سەرۋەت و ھازانجە. ئەگەر
كەسنىڭ لە خەۋىدا بىبىنى بەناۋ رېخدا بىرۋات ئەۋا بە ئەندازەي ئەۋ

ریخه بۆ دابینکردنی ژپانی سەرگەرمی کار دەبێت. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی ریخ بخوات یان کۆی بکاتەووە بەو ئەندازەیه سەرودتی بۆ کۆدەبێتەووە. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی ریخ بەکەسێک بدات ئەوا بەو ئەندازەیه سود بەو کەسە دەگەیەنێ.

رێواس : لەخەودا لێکدانەووی رێواس خەم و پەژارەیه. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی رێواس بخوات، بەو ئەندازەیه خەم و پەژارە دەخوات. ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی رێواس بفرۆشێت یان بەکەسێکی بدات ئەوا لە خەم و پەژارە رزگاری دەبێت.

روخسار : ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی روخساری جوانتر بێت لەووی خۆی ئەوا پلەو پایەیی بەرزتر دەبێت. وە ئەگەر کەسێک لە خەویدا بینی روخساری ناشرین بوبێت ئەوا لێکدانەووەکی بێچەوانە دەبێت.

the fact that the *Chrysomelidae* are the most numerous and the most diverse group of insects in the *Chrysomelidae* family. The *Chrysomelidae* are the most numerous and the most diverse group of insects in the *Chrysomelidae* family. The *Chrysomelidae* are the most numerous and the most diverse group of insects in the *Chrysomelidae* family.

The *Chrysomelidae* are the most numerous and the most diverse group of insects in the *Chrysomelidae* family. The *Chrysomelidae* are the most numerous and the most diverse group of insects in the *Chrysomelidae* family. The *Chrysomelidae* are the most numerous and the most diverse group of insects in the *Chrysomelidae* family.

The *Chrysomelidae* are the most numerous and the most diverse group of insects in the *Chrysomelidae* family. The *Chrysomelidae* are the most numerous and the most diverse group of insects in the *Chrysomelidae* family. The *Chrysomelidae* are the most numerous and the most diverse group of insects in the *Chrysomelidae* family.

پیتی (ز)

زانا : نهگەر کهسیک له خهویدا بینی بوبی به فهقی یان زانا،
 نهگەر کهسهکه کهسیکی نهفام و نهزان بیت نهوا لهنیو خهلکیدا
 بهدناو دهبیت وه نهگەر زانایهک نهو خهوه ببینی نهوا زانستهکهی
 زیاد دهکات.

زال بوون : نهگەر کهسیک له خهویدا بینی بهسەر دوژمندا
 زال ببیت نهوا بهسەر دوژمندا زال دهبیت وه نهگەر پیچهوانهکهی
 ببینی نهوا لیکدانهوهکهی پیچهوانه دهبیت.

زالو : لهخهودا لیکدانهوهی زالو دوژمندی تهماع کاره. نهگەر
 کهسیک له خهویدا بینی زالو لهلهشی خوین بمزیت نهوا دوژمن
 بهسهریدا زال دهبیت و به نهندازهی خوینهکه له سهروهتی کهم
 دهبیتهوه، نهگەر کهسیک له خهویدا بینی زالوی کوشت و لهخوی
 دورخستهوه بهسەر دوژمندا زال دهبیت.

زهکەر (نهندامی پیاوهتی) : گهورهیی زهکەر لهخهودا
 بهلگهی خوشی مندال و گهورهیی و ناوبانگه وه بچوکی زهکەر
 بهلگهی بچوکی و بی ناویشانه. نهگەر کهسیک له خهویدا بینی
 زهکهری کۆمهله زهکهریکی تری وهک درهخت لی برۆیت بهلگهی
 زۆربوونی مندالیهتی. نهگەر کهسیک له خهویدا بینی لهزهکهری
 ماسی بیته دهرهوه نهوا گچی دهبیت. نهگەر کهسیک له خهویدا بینی
 لهزهکهری پشیلهمهک بیته دهرهوه کورپیکی دز و چهتهی دهبیت.
 نهگەر کهسیک له خهویدا بینی له زهکهری مریشکیک بیته دهرهوه

ئەوا لىكدانەۋەكەي پەيۋەندى بە جۆرى مريشكەكەۋەيە. ئەگەر
 كەسكىك لە خەويدا بىنى لەزەكەرى مشكىك بىتە دەرۋە ئەوا
 كچىكى دەبىت كە هيچ خىرىكى بۇ نادانەۋە. ئەگەر كەسكىك لە
 خەويدا بىنى لەزەكەرى مار بىتە دەرۋە مندالىكى دەبىت كە بۆي
 دەبىتە دوژمنى. ئەگەر كەسكىك لە خەويدا بىنى لەزەكەرى
 دوپشكىك بىتە دەرۋە ئەوا ھەمان لىكدانەۋەي ھەيە. ئەگەر كەسكىك
 لە خەويدا بىنى لەزەكەرى كرم و مىرولە بىتە دەرۋە بەلگەي ئەوا
 مندالەكەي خراب و پرو پوج دەبىت. ئەگەر كەسكىك لە خەويدا بىنى
 لەزەكەرى ھەۋە نان بىتە دەرۋە ئەوا ھەزار و تەنگ دەست دەبىت.
 ئەگەر كەسكىك لە خەويدا بىنى لەزەكەرى كونجى بىتە دەرۋە ئەوا
 ژنەكەي بە دزىۋە ھەز لەپەكىكى تر دەكات. ئەگەر كەسكىك لە
 خەويدا بىنى لەزەكەرى خوين بىتە دەرۋە ئەوا لەكاتى ھەيز (
 بىنويژى) دا جىماع دەكات. ئەگەر كەسكىك لە خەويدا بىنى كرم و
 جەراعەت لە زەكەرى بىتە دەرۋە ئەوا مندالى كەم ئەندامى ئەبىت.
 ۋە ئەگەر كەسكىك لە خەويدا بىنى ئاۋى پاك لەزەكەرى ھاتە دەرۋە
 ئەوا مندالى پارساۋ رەقتار جوانى دەبىت بەلام ئەگەر ئاۋەكە لىل بوو
 ئەوا لىكدانەۋەكە پىچەۋانە دەبىت. ئەگەر كەسكىك لە خەويدا بىنى
 لەزەكەرى (مەنى) بىتە دەرۋە ئەوا بەۋ ئەندازمىە سەرۋەت و
 سامان پەيدا دەكات. ۋە ئەگەر كەسكىك لە خەويدا بىنى ئاگر لە
 زەكەرى بىتە دەرۋە نيۋەي بۇ رۇژھەلات بىۋات ۋە نيۋەكەي ترى بۇ
 رۇژئاۋا ئەوا مندالىكى دەبىت ۋەكو ئەسكەندەر پاشا رۇژھەلات و
 رۇژئاۋا داگر دەكات. ئەگەر كەسكىك لە خەويدا بىنى لەزەكەرى

چوارپې و پېسی هاته دمرهوه بهلگه‌ی نهومیه حمزی له کاریکی
خرابه وهکو نیږبازی .

زمنگ.زمنگی کلیسا : لیکدانه‌وی زمنگ له‌خه‌ودا که‌سیکی
دوورپوه، نه‌گهریبینی زمنگ ښې بدات بهلگه‌ی نهومیه له‌گه‌ل که‌سیکی
دوورپودا هه‌لس و که‌وت ده‌کات درۆده‌کات نه‌گهریبینی زمنگه‌که
بشکیت بهلگه‌ی نهومیه تۆبه ده‌کات لمدرو کردن

زمان : زمان له خه‌ودا ناشکراکردنی نیه‌تی خاومن زمانه‌که‌یه.
نه‌گهر که‌سیک له خه‌ویدا بینی به‌بی نه‌وی شه‌رو ناکوکی له‌گه‌ل
هیچ که‌سیکدا بییت زمانی بېرن بهلگه‌ی نهومیه کاتی به‌رگری کردن
له خوی زمانی دمبه‌ستړیت. نه‌گهر که‌سیک له خه‌ویدا بینی پانی و
دریژی زمانی زیادی کرد نه‌وا له‌کاتی شه‌رو به‌رگری کردندا زمانی
پاراو دمبیت و به‌سر دوژمندا زال دمی.

زهردنالو : نه‌گهرکه‌سی له‌خه‌ویدا زهرد نالو بخوات ومنه‌گهر
زهرد نالووه‌که شیرین بییت و له‌ومرزی خویدا بییت به‌نه‌ندازدی
نه‌وزهردنالو‌وی که‌ده‌ی خوات پارو نالتونی دمست ده‌که‌ویت به‌لام
نه‌گهر ترش بوو دووچاری خه‌م و به‌ژاردمه‌بیته‌وه.

زهرده‌چه‌وه : بینینی زهرده‌چه‌وه له‌خه‌ودا بهلگه‌ی نه‌خو‌شی و
نازاره. نه‌گهر که‌سیک له خه‌ویدا بینی خه‌رمانیک زهرده‌چه‌وه‌ی
هه‌بی نه‌وا زهررو زیانی پی‌ده‌کات. نه‌گهر که‌سیک له خه‌ویدا بینی
جلوبه‌رگی خوی به زهرده‌چه‌وه رنگ بکات نه‌خو‌ش ده‌که‌ویت وه
نه‌گهر جلوبه‌رکه‌که هی که‌سیکی تربیت نه‌وا خاومن جلوبه‌رکه‌که

نهخوش دهكهوټ. وه بهگشتي زهردهچوه له خهودا هيچ سودو
هازانچيكي تيدا نيه.

زهرنيخ : بينيني زهرنيخ له خهودا بهلگه نهخوشي و نازاره.
نهگهر كهسيك له خهويدا بيني زهرنيخ بخوات نهخوش دهكهوټ.
نهگهر كهسيك له خهويدا بيني زهرنيخ بفروشي وديان بيدات
بهكهسيك وديان وني بكات نهوا له خه و پهزاره دوور دهكهوټهوه.

زعهفران : نهگهر كهسيك له خهويدا بيني زعهفراني
پهبيټ بهلگه نهويه به نهندازه زعهفرانهكه خهلكي باسي به
چاكه دهگهن و سوپاسي دهگهن بهتايبت نهگهر زعهفرانهكه كوتراو
بيټ. نهگهر كهسيك له خهويدا بيني زعهفران بكوت يان بيهاري
نهوا نهخوش دهكهوټ. وه نهگهر كهسيك له خهويدا بيني رهنگي
زعهفران بجيت له جلوبه رگه كهيهوه نهوا نهخوش دهكهوټ وه
نهگهر كهسيك له خهويدا بيني رهنگي زعهفران له جلوبه رگه كهيه
ليبكاتهوه نهوا له نهخوشي رزگاري دهبيټ.

زهكات : نهگهر كهسيك له خهويدا بيني زهكاتي سهرومتي
بدات نهوا سهرومتي زياد دهكات. نهگهر كهسيك له خهويدا بيني
زهكاتي سهرفيتره بدات نهوا زيكرې خوا دهكات و نويز دهكات و راست
و بينگهرده دهبيټ. نهگهر ههزاريش بيت بهخياري ههزرهكهيه
دهداتهوه. نهگهر نهخوش بيت چاك دهبيټهوه وه نهگهر دوژمني
ههبيټ نهوا بهسهريدا زال دهبيټ.

زهوي : نهگهر كهسيك له خهويدا بيني لهسهر زهويهكهيه
سهوزه گيا و خانوي ههبيټ نهوا دهبيټه خاومني زانست و پاداشتي

رۆزى كۆتايى ومردەگىرىت. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى
 لەبىبابانىكدا بوو وہ ئەو شۆينەى ناسى ئەوا سەفەرىكى دوور دەكات.
 ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى زەوى ھەلبەكەنىت و لە خۆلەكەى
 بخوات ئەوا بەئەندازەى ئەو سەرۋەت بەدەست دىنى. ئەگەر كەسىك
 لە خەويدا بىنى بى ئەوۋى چالو چۆلى ھەبىت لەناو زەوىكەدا
 ديارنەمىنى بەلگەى ئەوۋى زو بەزوو دەمرىت. ئەگەر كەسىك لە
 خەويدا بىنى زەوى بەشۆۋى بىر يان ژېر زەمىن ھەلبەكەنىت ئەوا
 بە ھەرت و ھەل سەرۋەت بەدەست دىنىت. ئەگەر كەسىك لە خەويدا
 بىنى زەوى بىگىرىت ئەوا لەلەين ژانەۋە دوچارى خەم و پەژارە
 دەبىت و سەرۋەتى لەدەست دەچىت. ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى
 لە زەوىكى پان و بەرىنەۋە بىرۋات بۇ زەوىكى تەنگ و تەسك ئەوا
 لەكارى چاكەۋە دىرۋات بۇ كارى خراپە.

زەمىلە : لەخەودا لىكەدەۋەى زەمىلە ژان يان كەنىزەكە.
 ئەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى زەمىلەكەى ھەبىت ئەوا
 خەمەتكارىك پەيدا دەكات.

زەنجەفیل : زەنجەفیل لە خەودا بەلگەى خەم و پەژارەى و
 خوارىنى لە خەودا بۇ بىنەرى خەۋەكە زەررە و زىانى ھەيە.
 زەنگى ئاسن : بىننى زەنگى ئاسن لە خەودا خەم و پەژارە و
 لىدانى زۆر خراپە بەگشتى زەنگى ئاسن لە خەودا ھىچ سودو
 ھازانچىكى نەيە.

زەنگ (زەنگۆلە) : بېنىنى زەنگ لەخەودا بەلگەى شەرو
ناکۆکىە. ئەگەر کەسێک لە خەويدا بېنى کەسێکى ناشنا زەنگى
پېيدات ئەوا لەگەلیدا بەشەر دێت.

زەلۇبىيا : بېنىنى زەلۇبىيا لە خەودا بەلگەى هەول و کۆشى زۆر
و بەدەست هێنانى سەرودت و سامان و سەيران و خۆش حالىە.

زەستان : لەخەودا بېنىنى زەستان بەلگەى پادشاىە. ئەگەر
کەسێک لە خەويدا بېنى زەستانىکى ساردەو خەلکى ئەو شوپنە
دوژارى نازار بوون ئەوا خەلکى ئەو شوپنە لەلایەن پاشاوە دوچارى
نازار و چەرمەسەرئ دىمىن. ئەگەر کەسێک لە خەويدا بېنى هەوا
زۆر ساردبێت بەلام نازار بە هېچ کەس نەگەيەنئ ئەوا لەلایەن
پادشاوە سودو قازانج دەگات بە خەلکى ئەو جىيە.

زەهر : لەخەودا لىکدانەودى زەهر سەرودتى حەرام و جەنگ و
پىاو کۆشتنە. ئەگەر کەسێک لە خەويدا بېنى زەهر بخوات بە
ئەندازەى ئەودى کە دەبخوات سەرودتى حەرام دەخوات يان خوينىکى
نارەوا دەرژيێت. ئەگەر کەسێک لە خەويدا بېنى لەشى و مرهەم بکات
بە خواردنى زەهرەگە ئەوا سەرودتى حەرام بەدەست دێنئ.

زەيتونى رەش : ئەگەر کەسێک لە خەويدا زەيتون بېنى ئەوا
دوچارى خەم و پەژارە دىمبێت چونکە زەيتون تام ناخۆش و تال و
رەنگ رەشە. ئەگەر کەسێک لە خەويدا بېنى زەيتون بخوات دوچارى
خەم و پەژارە دىمبێت.

زنجیر : زنجیر له خه ودا به لگه ی تاوان و گوناوه. نه گهر که سیك له خه ویدا بینی زنجیر به چرینیت و توری بدات نه و له گوناوه و تاوان ته و به دهکات و به ره و لای خوی گه و ره ده گهر پته و ده.

زیندان : نه گهر که سیك له خه ویدا بینی له زینداندا بیت وه نه و زیندانه ی هر گیز نه بینیت نه و له ناو ده چیت چونکه زیندانی نه ناسراو همره. نه گهر زیندانیکی ناسراو بینیت نه و دوجاری خه و به ژاره ده بیت. نه گهر که سیك له خه ویدا بینی زیندانی بیت و هاجی کوټ و زنجیر کرابیت نه و له وکارو پیشه یی که همپه تی بو ماومپه کی دورو و دریز دهمینیت و ده.

زیندوبونه و دی مردو : نه گهر که سیك بینین مردویه ک پتی بلن من زیندوم به لگه ی نه و مپه و مزی نه و که سه له هه مو بواره گاندا چاکه و خوی گه و ره له و رازیه.

زیلؤ کومبار (حسیر) : نه گهر زیلؤ له خه ودا پان بیت به لگه ی ته مهن دریز و به رپوه چونی کاره گانه وه همرچی زیلؤ دریز تر بیت لیکدانه و ده که ی چاکتر ده بیت. نه گهر زیلؤ لول کراو بیت ته مهنی که م ده بیت و هزار و که م ده ست ده بیت. نه گهر که سیك له خه ویدا بینی له سهر زیلویه کی بچوک دانیشت بیت و نه و زیلویه له زیریدا دریز و گه و ره بیت نه و بزیوی زیاد دهکات. نه گهر که سیك له خه ویدا بینی زیلؤ به دهستی خوی کوټکاته و ده و بیخاته گو شه په کی ماله که ی به لگه ی نه و مپه پله و پایه یی خوی له ناو دهیات. نه گهر که سیك له خه ویدا بینی زیلوی دابیت به سهر شانیدا و بییات به لگه ی نه و مپه که گوناوه و تاوانی زیاد دهکات. نه گهر که سیك له

خهويدا بينى زيلۇ لول بکات و بيدات بهکەسيك ئەوا تەمەنى
 گەشتووتە کۆتايى. ئەگەر کەسيك لە خهويدا بينى زيلۇى بچوک و
 ئەستورى ھەبىت ئەوا ھەزار دىگەويت بەلام تەمەنى دريژ دەبىت.
 ئەگەر کەسيك لە خهويدا بينى زيلۇى ناسک و گەورەى ھەبىت ئەوا
 بژيوى زياد دىگات بەلام تەمەنى کورت دەبىت.

زرشک : زرشک لە خەودا بەلگەى خەم و پەژارمە. ئەگەر
 کەسيك لە خهويدا بينى زرشک بخوات دوچارى خەم و پەژارە
 دەبىت. ئەگەر کەسيك لە خهويدا بينى زرشک لە درەخت لىبکاتەو
 و کۆى بکاتەو ئەوا لەگەل پياويكى چەکل دا شەر دىگات.

زيادبون : گەر لەخەودا لەچاکەو دروستکاريدا پروو لە زيادبون
 بو ماناکەى چاکەىيە وە ئەگەر زيادبونهکەى لەگوناح دابىت خراپەىيە.
 زراو : ئەگەر کەسيك لە خهويدا بينى زراوى خەلکى بخوات
 ئەوا رقى و کينەى خەلکى دەخوات و پيش دەخواتەو. ئەگەر کەسيك
 لە خهويدا بينى زراوى چوارپى بخوات ئەوا بە ئەندازەى ئەووى کە
 دەبخوات سەرودەتى حەرام بەدەست دىنيت. ئەگەر کەسيك لە خهويدا
 بينى زراوى نازەلە وەحشەکان بخوات بەلگەى ئەوومە تورمو ناساز
 دەبىت.

زيرە : لەخەودا لىکدانەووى زيرە ھەرچەند کەمىک تالە بەلام
 لە تامى شيرين نزيکە بەلگەى سودو ھازانجە وە ئەگەر لە زمغەراندا
 بىت ئەوا بەلگەى نەخۆشەىيە، وە خواردنى شلەى زيرە لە خەودا
 دوژمنى جەنگ و خەم و پەژارمە.

زمرپوت : (نگین) : لهخه ودا ليكدانه ودي زمړوت مندال يان
برا وديان سهرودتي حه لاله. نهگهر كه سيك له خهويدا بيني زمړوتي
همبیت وديان كه سيك پي بدات نهوا مندال يان براكه ي دهرپيت
وديان بيسر و شوپن دهمبیت و سهرودتي له دهست ددات.

زين : لهخه ودا ليكدانه ودي زين نهگهر به سهر پشتي
جوارپيكانه وه نهبیت به لگي خراپيه. نهگهر به سهر پشتي
جوارپيه كه وه بیت ليكدانه و كه ي به ستر وه بهو كه سه وه كه سواي
بوه چونكه زين په كيكه له ناميري جوار پي. نهگهر كه سيك له
خهويدا بيني زينيك بكرپيت يان كه سيك پي بدات نهوا دهمبته
خاومني كه نيزهك يان ژن دمهيني و دهمبته خاومن پارو سهرودت و
سامان وه له وانه يه نيرسي پي بگات. نهگهر زين كه ي بشكي وديان
وني بگات نهوا هاوسهر كه ي دهرپيت وديان نه خوش دمهك ویت.
نهگهر كه سيك له خهويدا بيني زين كه ي له زپر و زيو دروست
كراپيت نهوا ژنه كه ي خوهرست و دهمار زل دهمبیت و له كاروباري
دينيدا سست و تمه ل دهمبیت. نهگهر كه سيك له خهويدا بيني
زينه كه ي رهش و سادهمبیت و نه رازا و دهمبیت نهوا ژنه كه ي پارسا و
ديندار دهمبیت. وه دروستكه ري زين لهخه ودا به لگي خزمه
نزيكه كاني ژنه.

زوران بازی (كوشتي) (مصارع) : نهگهر كه سي لهخهويدا
لهگل كه سيكي تردا زوران بگريو سهرپكه ویت به سهرپدا به لگي
نهويه حال و گوزمراني باش دهمبیت به لام هردوكيان له سهرپي بون و
په كتری نه دهن به زهويدا به لگي نهويه نازار دمدن له په كتری.

پیتى (ژ)

ژیزگ : له خهودا ليکدانه وى ژیزگ دوژمنى ناپاک و به دنده خلاقه. نه گهر که سيک له خهويدا بينى ژیزگی کوشت به سهر دوژمندا زال دمبيت. وه نه گهر که سيک له خهويدا بينى گوشتى ژیزگی خوارد بهو نه ندازه يه سهرودتى دوژمن ده خوات وه نه گهر که سيک له خهويدا بينى ژیزگ نازاريكى پيښگه يهنى له لايهن دوژمنه وه نازارى ددرى به تاييبت نه گهر له برينه کهى خوښى لى بيت.

ژن : بينينى ژنى جوان له خهودا بو پياوان به لگه ي شادى و کامه رانيه وه ژنى پير دونياو سهرقاليه گاني دونيايه. بينينى ژنان له خهودا بو پياوان به گشتى شادى و گه يشتن به مبهسته وه نه ندازه ي نهو شاديه به ننده به جوانى و قه له وى و لاوازي و توانايى و پله ي نهو ژنه وه که ده يبينى. چاگترين ژنان له خهودا ژنيکه که ناسراو نه بيت، ژنى چاک و بالا جوان به لگه ي فراوانى بزيوييه به لام ژنى ناشيرين و لاواز به لگه ي قات و قريبيه. ژنى خوشحال و نارايشکراو به لگه ي دهستکه وتنى ناروه زوه گاني دونيايه. وه پيره ژنى ناشيرين و چلکن به لگه ي خراپى وه زع و نامراده به.

ژپرسک : نه گهر که سيک له خهويدا بينى سه يري ژپرسکى بکات و وابزانيت نهه جيگه يه هيچکات موى پيوه نيه نهوا گاره کهى پهکى ده که ویت و بن به ست دهکات. نه گهر که سيک له خهويدا بينى به ژپرسکيه وه موى زورى پيوه بيت نهوا له بهرانبهر ژناندا فه قير و

ههزار دهبيت وه نهگهر كهسيك له خهويدا بينى لهژيرسكيدا
نهخوشى و نازار پهيدا ببيت نهوا بهونهندازهيه دوحارى نهخوشى و
نازار دهبيت.

ژمارهگان : ژماره يهك لهخهودا چاكهيه، ژماره دوو بۆچونى
لهبارهوه نيبه، بهلام نهگهر ژماره سى بو لهكارى خوت بههرمههه
دهبيت، نهگهر ژمارهكه چوار بوو هيچى ترى لهگهلهدا نهبيت چاكه،
نهگهر ژماره پينچ ببينى لهكاتيكدا نويزهكان بكهيت چاكه، نهگهر
ژماره شهش ببينى زور چاكه و بهئاوات دهگهيت، وه نهگهر حهوت يان
ههشت ببينى خراپه، وه نهگهر ژماره نو ببينى بهلگه زهحمهت و
كهندهليه، نهگهر ژماره ده ببينيت بهئاوات و مهبهستى دين و دنياى
خوت دهگهيت، بهلام ژماره يانزهت نهگهر بينى لهماوهيهكى دزو
دريزدا بهسهر نههجام دهگهيت، وه نهگهر ژماره دوانزهت بينى
چاكهيه، وه نهگهر ژماره سيانزهت بينى كاروبارت گير وگرفت و
داخراو دهبيت، ژماره چواردمهت بينى چاكه، وه نهگهر ژماره
پانزهت بينى كاروبارت شيناو پهرشو بلا و دهبيت، وه نهگهر ژماره
شانزهت بينى حال و گوزمرانت باش دهبيت، وه نهگهر ژماره
حهفدهت بينى شته وون و لهكيس چوووهكان دوباره پهيدا دهبنهوه،
نهگهر ههژدهت بينى كارت بهنههجام ناگات، نهگهر ژماره نوزدهت
بينى كارى بى نهركت بو ديهه پيش، بهلام نهگهر ژماره بيست ببينى
سامان بهدهست ديين و بهسهر دوژمندا زال دهبيت، نهگهر ژماره سى
ببينى لهگهله كهسيكدا شهر دهگهيت و كارتان دهگاته دادگا و بهئاوات
دهگهيت، وه نهگهر ژماره چل ببينى كارت بهبن بهست دهگات، وه
نهگهر ژماره پهنا ببينى دوحارى رهنج و گرهتارىي دهبيت، نهگهر

ژماره شەست ببینی سوئندیکی نارهوت دېته گەردن کهوا پئویست
 دهکات بژیوی شەست ههزار دهیت وه یان پۆزووی بهردموام، وه
 نهگەر ژماره حهفتا ببینی کارت درێزه دهکیشی و دوا دهکهوئیت، نهگەر
 ژماره ههشتا ببینی بهتاوانی زنا دهستگرت دهکهن و ههشتا شهلاقت
 لی دهن، وه نهگەر ژماره نهوه ببینی لهگهل ژنیکی گهوره
 میرزاده هاوسه رگری دهکهیت، وه نهگەر ژماره سهه ببینی
 سه رکهوت و دهیت، وه نهگەر ژماره دوسه ببینی دوژمن به سه رتدا
 زال دهی، وه نهگەر ژماره سی ببینی درهنگ بهئاوات دهکهیت،
 نهگەر ژماره چوارسه ببینی به سه ر دوژمندا زال دهیت، وه نهگەر
 ژماره پنج ببینی کارت وازی دینی و بهنا تهواوی دهیهی ئیته وه،
 نهگەر ژماره شەش ببینی به ئامانج دهکهیت، نهگەر ژماره
حهوت ببینی هیچ بۆ چونیکی له باره وه نییه، به لام نهگەر
ههزار ببینی به سه ر دوژمندا زال دهیت، له باره ژماره
دوههزار وه خراپهیه، نهگەر ژماره سی ههزار ببینی به هیزو توانا
 دهیت، نهگەر چار ههزار ببینی به لگهی توش بون و زیانه، نهگەر
پنج ههزار ببینی ناودار و پیروز دهیت، شەش ههزار ببینی پیروزی
 دهیت، نهگەر حهوت ههزار ببینی فراوانی له کار و بار دایه، نهگەر
ههشت ههزار ببینی کار و بارت پیک و پیک دهیت، وه نو ههزار
 ببینی خراپهیه، وه ژماره دهههزار زیانه، نهگەر بیست ههزار ببینی
 به سه ر دوژمندا زال دهیت، وه سی ههزار به سه رکهوتنه، وه چل
ههزار به سه رکهوتنه وه نهگەر پهنا ههزار ببینی له ناو نازاردا دهیت،
 نهگەر ژماره شەست ههزار ببینی به لگهی شادومانییه، نهگەر
حهفتا ههزار ببینی دوژمن به سه رتدا زال دهی، نهگەر ههشتا ههزار

يان نەمۇد ھەزەرت بىنى بەسەر دوۋمندا زال دەبى، نەگەر سەد
ھەزەرت بىنى بە ئارەزوۋەكانت دەگەيت.

ژمارە گردن : نەگەر كەسىك لە خەويدا بىنى لەگەن
كەسىكدا ژمارەو حساب بكات ئەوا دوچارى رەنج و ئازار دەبىت.
ژنانى : نەگەر كەسىك لەخەويدا ژنانى بىت و خوى وەكو ژنان
ئارايشت بكات ئەوا دوچارى بەلاپەك دەبىت، نەگەر لەگەن
ژنانىيەكاندا ھەلس و كەوتى كرد بەلگەى نەومىيە لەگەن كەسانى بەد
رەوشتدا ھەلسوكەوت دەكات.

پیتی (س)

ساز : لیکدانه وهی ساز له خه ودا قسه ی درۆ و دله سه و هیچ و
 پوچه. نه گهر ببینی که سیک له بهرده میدا ساز لی بدات به لگه ی
 نه ویه که قسه ی بی سهر و به ره و درۆ و پروپوچ دمبیس. نه گهر
 له گهل سازدا هیساره و نه ی ببینی نه و دوچار ی غم و په ژاره دمبیت.
 نه گهر ببینی ساز که ی بشکی یان وون بیت له گوناح و تاوان تۆبه
 دهکات، ههروه ها نه گهر نه خوش بیت له خه ویدا ساز لی بدات دوچار ی
 مه رگ دمبیت هه.

سابون : نه گهر له خه ودا ببینی جل و بهرگی خوی به سابون
 بشوات نه و له گوناح کردن دهست هه ل دهگری و تۆبه دهکات. نه گهر
 جل و بهرگی که سیک تر به سابون بشوات نه و نه و که سه له کاری
 خراپ دوور ده خاته وه، نه گهر له خه ودا سابون بخوات نه و شتیکی
 حه رام ده خوات.

سه ر : نه گهر که سی له خه ویدا ببینی سه ر بر او یک له شوینیکدا
 فری درایت نه و ژماره یه که له سه ر کرده و گه وره پیاوان له و شوینه دا
 کو د مبه نه وه. نه گهر ببینی پیستی سه ری چوار پئییه که یان گیانداریکی
 درنده یان مروفیک بخوات نه و سه ر وه تیک به دهست دینی، نه گهر
 سه ریکی نه ناسراوی خوارد نه و سه رمایه ی که سیک ده خوات. نه گهر
 سه ری مریشکیکی خوارد نه و سه ر وه تی پاشایه که ده خوات. نه گهر
 ببینی سه ری مردوویه که له گهل سه ری تر دا بهینن بوی نه و

سەرکردهی ئەو گروپە دێت بۆلای و لەلایەن ژنانەوه سود و قازانجی
 پێ دەگات بە تایبەت ئەگەر لە خەودا گوشتی ئەو سەرمانە بخوات.
 ئەگەر ژنیك ئەو خەوه ببینی ئەوا لە لایەن كەسیكى سەرمانەدارەوه
 قازانجی پێ دەگات. ئەگەر ببینی سەری مەڕێك بخوات ئەوا تەمەن
 درێ دەبێ و سەرۆت و سامان بە دەست دێت، ئەگەر ببینی سەری
 گایەك بخوات ئەوا سەرۆت و سامانی پێ دەگات هەروەها ئەگەر
 سەری بزنیك بخوات لە لایەن كەسیكى گەورەوه سەرۆت و سامانی پێ
 دەگات.

سەرا : ئەگەر كەسێ ببینی لە سەرمانەكى گەورەدا كە كۆشك و
 تەلاری هەبێ ئەوا لە رۆژی كۆتاییدا پلەو پایەى دەبێت ئەگەر ببینی
 ئەو سەرمانە دەرگاکی بشکێ یان بسووتێ ئەوا نازار و ئەشكەنجە بە
 خاوەنى سەراکە دەگات. ئەگەر ببینی سەراکەى گەورە بێ ئەوا بە
 ئەندازەى ئەوه بژیوى زیاد دەگات و ئەگەر پێچەوانەى ئەوه ببینی
 ئەوا بژیویەكەى كەم دەگات. ئەگەر ببینی دەرگای سەراکەى
 هەلبكەن ئەوا دەرگای خێرو چاکەى بە روودا دادەخەیت و
 بەندایەتى و نوێژکردنى كەم دەبێتەوه. ئەگەر ببینی دەرگای
 سەرمانەكى كۆنە هەلبكەن ئەوا دەرگای چاکەخوای بە روویدا
 دەكرێتەوه و شادمان دەبێت. ئەگەر بچیتە ناو سەرمانەكى تازەوه
 ئەگەر سەرمانەداربێت زیاترى دەبێت و ئەگەر هەزاربێت دەبێتە
 سەرمانەدار.

سەرا : لێكەندەوهى سەرمانە خەودا، رەنج و بەلاو زیانە. ئەگەر
 كەسێ ببینی سەرمانى بێت بە ئەندازەى ئەو سەرمانە دوچارى تەنگ
 دەستى و هەژارى دەبێت. ئەگەر ببینی سەرمانە نازار و گەزەندەى

گهياند به لهشي نهوا له لايهن خرمه گانيپه وه نازاري پي دهگات.
نهگهر ببيني سهرما لهشي ووشك بکات نهوا لهو نزيکانه دا دهرميټ
يان کهسي له خرمه گاني دهرميټ.

سه تل : نهگهر له خه ودا ببيني سه تلې هه بيټ، خرمه ت کارپک
پهيدا دهگات وه نهگهر ببيني سه تله کهي بشکي، خرمه تکاره کهي
دهرميټ.

سهره نيژه : نهگهر له خه ودا ببيني سهره نيژه بکات به لهشي
دوژمندا، به لگه ي نهوويه به به لگه و حيلمه وه به سهر دوژمني دا زال
دهبيټ وه نهگهر ببيني سهره نيژه کهي بشکي وه يان وون بيټ
ليکدانه وه کهي پيچه وانه يه.

سهره گردن : نهگهر کهسي له خه ودا ببيني سهره بکات وه بو
جيگه په ک پروات که چاکتر بيټ له جيگه کهي خو ي نهوا وه زعي چاک
دهبيټ و کاره گاني بهر و پيش دهر و و نهگهر خراپتر بوو
ليکدانه وه کهي پيچه وانه دهبيټ.

سه قايي گردن (ناوگيشي) : بينيني ناوگيش له خه ودا به لگه ي
بياوړيکي دينداره. نهگهر ببيني ناوگيشي بکات و ناو به خه لکي بدات
نهوا چاکه و خير له گه ل خه لکي دهگات.

سه لام گردن : نهگهر کهسي له خه ويدا ببيني هاورپيه کی
سه لامی گرد نهوا له گه ل دوژمنه کهيدا ناشتي دهگات. نهگهر ببيني
که سيکی نامو سه لامی لي بکات نهوا نه ناسراوړيک له گه لي دا دهبيټه
هاوړي. نهگهر ببيني که سيک سه لامی لي بکات وه ههرگيز نهو
که سي نه بينيني نهوا له نه شکه نجه ي په رومردگار به دوور دهبيټ.

ئەگەر بېيىن ئاشنا سەلامى لى بىكەت ئەوا لەگەل ژنىكى
جواندا ھاوسەرگىرى دەكات.

سەرىن : سەرىن لەخەودا بۇ بېنەرى خەودەگە خزمەتكارە، وە
ئەگەر بېيىن سەرىنى تازەو رەنگ سەوزى ھەبى يان كەسى پىي
بىدات خزمەتكارىكى دروست كار پەيدا دەكات وە ئەگەر بېيىن
سەرىنەكەى كۆنەو پىسو رەنگ رەش بى پىچەوانەى ئەودە، وە
ئەگەر بېيىن سەرىنەكەى بدپىت يان بسووتى يان وون بىت
خزمەتكارەكانى را دەكەن يان رەنج و بەلەيك بەسەرىدا دپت.

سەربان : ئەگەر كەسى بېيىن لەسەربانى مالىكى نا ئاشنادا
راوەستاپىت ژنىك دەپنىت كە بە ئەندازەى بەرزى ئەو سەربانە
بەرپزو سەنگىن دەپىت وە ئەگەر بېيىن بەسەربانى ئاشنايەكەو
راوەستاپىت، شەرفىكى گەورەى دەست دەكەووت كارەكانى دروست
دەبن.

سەگ : لىكەدانەو سەگ لەخەودا دوژمنىكى ھەلە خەرجە،
بەلام مېھرەبانە. ئەگەر دەل بېيىن ژنى دەست ھەلەپە وە سەگى
رەش دوژمنىكە لە خىلى عەرب وە سەگى سې دوژمنىكە لە خىلى
فارس و عەجەم. ئەگەر بېيىن سەگ پاسى دەرگاگەى بىكەت لە
دوژمنەو قەسەپەكى رەق دەبىسى. ئەگەر بېيىن سەگ قەپى لى
بگرنىت دوژمن نازارىكى پى دەكەپەنىت وە ئەگەر بېيىن لىكى سەگ
چووە جل و بەرگەكەپەو ئەوا دوژمنىك بىرەومرپەكانى نازار دەدات.
ئەگەر بېيىن گوشتى سەگ بخوات بە دوژمنىك دوژمنىكى تر لەناو
دەبات. ئەگەر بېيىن نان بە سەگ بىدات رزق و رۆزى زىاد دەكات

ئەگەر بېيىن سەگ لىي نزيك بېيىتەۋە ئەۋا دۈژمن تەماعى تى دەكات. ئەگەر بېيىن سەگ ھاناي بۇ بىيىن ئەۋا پىشت بە دۈژمنىكى خراپ ئەبەستىۋ لەكاردا يارمەتى دەدات، ئەگەر بېيىن شىرى سەگ بخوات ئەۋا بەدەست ترسو لەرزىكى گەۋرەۋە ھەراسان دەبىۋ لەنيۋان ئەۋا ۋە دۈژمندا ئەگەرى بەرپاۋونى شەرى تىدايە. ئەگەر بېيىن سەگ لە دەستى رابكات ئەۋا دۈژمن لىي دەترسى. ئەگەر بېيىن دەلىك (سەگى مېنە) ھاتە مائەكەپەۋە ئەۋا لەگەل ژنىكى پەست ۋە ھەلە خەرجدا ھاۋسەرگىرى دەكات، ئەگەر بېيىن سەگىك كەلبەي لى بدات ئەۋا دوچارى نازار ۋە شەكەنجە دەبىتەۋە.

سەرپەرشتىيار : ئەگەر كەسى لەخەۋيدا بېيىن بېيىت بە سەرپەرشتىيارى شوپنىك، بەلگەي ئەۋەپە دۈشمن لەگەلدا فرۋفيل دەكات. ئەگەر بۇ بە سەرپەرشتىيارى ناۋىكى سافو زولال بەلگەي ئەۋەپە دەبىتە ئەمىندارى پادشا، ئەگەر بېيىن لە پلەۋپايەي كەم بىكرىتەۋە دەست بەردار بىكرىت بەلگەي ئەۋەپە زەرەرو زيان دەبىنىت، ئەگەر سەرپەرشتىيارى كارى خىر بىت بەلگەي ئەۋەپە خىرو چاكە دەبىنى، ئەگەر سەرپەرشتىيارى كارى فەساد ۋە تاۋان بىت لىكەندەۋەكەي پىچەۋانە دەبىت.

سەرپۇش : لىكەندەۋەي سەرپۇش لەخەۋدا بۇ ژنان مىردەۋ بۇ پىاۋان ژنە، ئەگەر ژنى لەخەۋيدا سەرپۇشەكەي بىكەۋىتە خوارەۋە بەلگەي ئەۋەپە لەمىردەكەي جىيا دەبىتەۋە. ئەگەر بېيىن بەشىكى سەر پۇشەكەي بسوتى بەلگەي ئەۋەپە لەلاپەن ھەرمانىرەۋاۋ دەسلەتدارى ئەۋا شوپنە ترسىك بە مىردەكەي دەكات.

سەرگەوتن : ئەگەر بېيىنى لە سەر كۆيۈك دانىشتۇپ يان لەسەر درەختىك يان تەپۈلگەيەك يان كۆشكىك، ئەودى كە خوازىيارىيەتى بەدەستى دېنىت وە ھەندىكىش دەللىن ئەگەر سەرگەوتنەكەي بە نارەھەتى بىت، ئەودى كە بە دەستى دېنى بە نارەھەتى و ناسۆرەو بەدەست دېت وە ئەگەر بېيىنى بە پلىكانەدا سەرىكەوئىت لە كاروبارى دىنىدا پەلو پاىە بەدەست دېنىت بە تايىمەت ئەگەر پەلكانەكە لە جۆرى گل بىت. وەئەگەر پەلكانەكە لە جۆرى بەردو گەج بىت لەدىندا كەم وگورتى دەبىت.

سەراھى : لىكدانەودى سەراھى لەخەودا، لىپرسراوئىكى تەماەكارە. ئەگەر كەسكى رەوشت بەرزو چاكى لەخەودا بېيى كە سەراھى بكات ئەوا زانست و زانىارى فىر دەبىت. ئەگەر بازىرگانى لەخەودا بېيى سەراھى بكات ئەوا لە رىگاي بازىرگانىيەو سەروەت و سامان بەدەست دېنى.

سەوزە - سەوزايى : سەوزە لەخەودا بەلگەي دىنە. ئەگەر كەس بېيىنى زەوييەكى ھەبىت و سەوزەي زۆرى لى روابىت بەلگەي ئەوئە صالح و داوئىن پاكە. ئەگەر بېيىنى سەوزەي نەناسراو لەزەوييەكەيدا روابىت وە ئەو بەسەرسامىيەو سەپريان بكات و بزانىت زەوى و ناوەكە خۇي خاوەنىيەتى، ھەموو ئەوانە بەلگەي دىن و دىنايە. ئەگەر بېيىنى درەخت گەلى ناسراو وەكو سىو لەو بابەتانە لە زەوييەكەدا ھەبىت، بەلگەي ئەوئە بژىوى زياد دەكات وە ئەگەر سەوزەي تال و نەناسراوى بېيى ئەوا لىكدانەوئەكەي

بېچەوانە. نه‌گەر سه‌وزه‌ی ناسراوی بېنی و لئی خوارد نه‌وا
سه‌رومت و بزئوی زور به‌دمست دین.

سه‌وزه‌لانی : لیکدانه‌وه‌ی می‌رگو سه‌وزه‌لانی له‌خه‌ودا دینی
پیرۆزی نیسلا مه‌ نه‌گەر بېینی به‌سه‌وزه‌لانییه‌کدا که خوی خاوه‌نی
نه‌بیت پیاسه بکات به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه دېنیکي پاک و بېگه‌ردی ده‌بیت،
نه‌گەر بېینی سه‌وزه‌لانییه‌که هینی که‌سێک بیت و نه‌و ته‌ماشای بکات
به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه له‌گه‌ل که‌سێ پاک و ږه‌وشت به‌رزدا هه‌لس‌وکه‌وت
ده‌کات، نه‌گەر له سه‌وزه‌لانییه‌کدا که هی خوی بیت پیاسه بکات
به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه ژيانی فراوانی په‌یدا ده‌کات و کاره‌کانی به‌ره‌و پیش
ده‌روات.

سه‌هۆل : لیکدانه‌وه‌ی بېینینی سه‌هۆل له‌خه‌ودا به‌تایبەت
له‌ومرزی زستاندا غه‌م و په‌ژارده‌.

سپیناخ : بېینینی سپیناخ له‌خه‌ودا غه‌م و نه‌ندیشه‌یه وه
خواردنی زیان و که‌مبونه‌وه‌ی سامانه به‌لام نه‌گەر بېینی له‌گه‌ل
گوشت و ږوندا سورگرابیته‌وه وه لئی بخوات به نه‌ندازه‌ی نه‌وه‌ی که
خواردویه‌تی خیر و سودی پێ ده‌کات.

سلاوات دان (درود) : نه‌گەر که‌سێ له‌خه‌ویدا سلاوات له دیاری
پېغه‌مبه‌ر (د.خ) بدات نه‌وا نارم‌زووه‌گانی به‌دی دین و بزئوی زیاد
ده‌کات و کو‌تایی کاره‌گانی به‌خو‌شی ته‌واو ده‌بیت.

سمۆره : لیکدانه‌وه‌ی سمۆره له‌خه‌ودا پیاوێکی نه‌ناسراو و
ده‌وله‌مه‌نده. نیسقان و پېستی سمۆره له‌خه‌ودا دارایی و نیعمه‌ته وه
گوشته‌که‌ی سامانی پیاوێکی نه‌ناسراوه. نه‌گەر بېینی سمۆره

بکوژیت و گۆشتهکهی هږیدا نهوا سهرومتو سامانی پیاوړکی نهاسراو لهناو دهبات.

سرکه : لیکدانهوهی سرکه له خهودا، مالی جهلال و بهرمکته وه خواردنهوهی سرکه له خهودا لیکدانهوهی باشه.

سرود : لیکدانهوهی سرود خویندن لهخهودا، قسهی پرو پوچو درویه نهگهر ببینی سرود بخویننی قسهیهکی درؤ دمکاتو دوچارى غم و پهژاره دهبیت. نهگهر ببینی سرودیک به سازو دمهؤل بخویننی نهوا دوچارى بهلایهک دهبیت، نهگهر ببینی سرود بخوینن و بگریټ، نهوا قسهیهکی درؤ دهبیسی.

سریش : لیکدانهوهی سریش لهخهودا، غم و پهژارویه و خواردنی بهلگهی کهم و کورتی سهرومتو سامانه.

سمیل : سميل له خهودا بهلگهی ههیهټ و شکویه. نهگهر ببینی کهسن به مقهست سميلى بپرېټو نارایشی بکات لیکدانهوهکهی چاکه بهلام نهگهر ببینی سميلى لهبندا بتاشن نهوا پلهو پایهی کهم دهبیتهوه.

سوراحی : نهگهر کهسن لهخهويدا ببینی سوراحیهکی پر له ناو یان شهربهټی ههبیټو لیى بخواتهوه نهوا ژن دهیننی ومیان له ژنهکهی یان کهنیزمکهکهی کورپکی دهبیت.

سورمه (کل) : لیکدانهوهی سورمه لهخهودا سهرومه. نهگهر ببینی بؤ بههیزکردنی چاوی سورمهی بهکارهینا، نهوا خوازپاری دروستی و چاکسازی په له کاروباری دینیدا. نهگهر بؤ جوانی چاوی سورمهی بهکارهینا نهوا خوۍ له نیوان خهلکیدا به چاک و چاکهخواز

دەناسىنىڭ. ئەگەر بېيىن كەسىك سورمەي پى بدات ئەوا بەو
ئەندازمە سەروەت بەدەست دېنى.

سورمەدان (كل دان) : لىكدانەوئى سورمەدان لەخەودا ژنىكە.

كە ھەمىشە پادى پەرورەدگار دەكات و خەلگى بۇ پىڭگى راست
بانگىشت دەكات. ئەگەر كەسى بېيىن سورمەدانى ھەبىت ئەوا لە
گەل ئەو جۆرە ژنەدا ھاوسەرگىرى دەكات بەلام ئەگەر بېيىن
سورمەدانەكەى بشكى وە پان وون بېيىت ئەوا ژنەكەى دەمرىت.

سفرە : ئەگەر كەسى لە خەويدا بېيىن سفرىكە تازەى ھەبى
ئەوا سەروەت و سامان بەدەست دېنى، كەنیزەكى جوان دەكرى، وە
ئەگەر سفرىكە پىسى ھەبىت، ئەوا كەنیزەكەى ناشرىن دەكرىت.
ئەگەر بېيىن ئەو سفرىكە پى لە نان بىت ئەوا سوودى لەلايەن
كەنیزەكەو بەدەست دەكات.

سواری : ئەگەر كەسى لەخەودا بېيىن سواری بكات ئەوا لە
لايەن پاشاوە سەروەت و سامانى دەست دەكەوئىت. ئەگەر بېيىن لەگەل
ژمارىكە خەلگدا سواری بكات و ھەموو سوارەكان گوى پاپەلى بوون.
ئەوا دەبىت بە سەرۆكى گروپىك. ئەگەر بېيىن گروپىك سواری بكەن
لە جىيەكدا ئەوا لەو جىگەيەدا پارانىكى توند دەبارىت. ئەگەر بېيىن
سواریكى ئەناس سەروەتلىك پان شتىكى پى بدات ئەوا لەكەسىكى
ئەناسراوەو سودىكى پى دەكات. ئەگەر ئەو سوارانە ناشنابوون ئەوا
لە لايەن دۆست و ميان ناشنايەكەو سودو قازانجى پى دەكات. ئەگەر
بېيىن سوارەكان جل و بەرگيان پۆشى بىت و سواری ئەسپى لاواز بن
لىكدانەوئى پىچەوانەى ئەوى تر دەبىت.

سوپ (شۆربا) : لیکدانهوهی شۆربا لهخهودا نهگهر ترش و
چهور نهبیئت سودو قازانچه بهلام نهگهر ترش بیئت نهوا دوچاری
نازارو میحنهت دهبیئت.

سووریزه : لیکدانهوهی سووریزه لهخهودا، زیادبوونی سهرومت و
سامانه. نهگهر ببینی لهشی سووریزه دهرکردبیئت نهوا سهرومتی
ههڵان به زهحمهت و رهههوه بهدهست دین، نهگهر سووریزه لهشی
سوورو روون بوو نهوا سهرومتی ههرا بهدهست دین.

سوجهه : نهگهر کهس لهخهودا ببینی لهبهر رهزامهندی خوی
گهوره سوجهه ببات نهوا بهسهه پیاویکی گهورهدا زال دهبیئت. نهگهر
ببینی بۆ شتی یان کهسیک سوجهه ببات نهوا نومیدو نارمزووهکانی
بهدی نایهت.

سوڵتان : نهگهر کهس له خهویدا ببینی سوڵتانیک بروات بۆ
مزگهوت یان مائیک وه یان گوندیک بهلگهی نهوهیه بهلاو نهشکههه
بهو شوینه دهگات. نهگهر ببینی لهشهردا بهسهه سوڵتاندا زال ببیئت
نهوا نارمزووهکانی بهدی دین.

سوزن : لیکدانهوهی سوزن لهخهودا، منداڵه. نهگهر ببینی
سوزنی ههبیئت وهیان کهس پێی بدات نهوا مندالی دهبیئت. نهگهر
ببینی سوزنی ههبیئت و خراپ بیی وه یان وونی بکات نهوا مندالهکهی
بی سهروشوین دهبیئت وه یان دهمریئت.

سۆده : نهگهر کهس لهخهویدا ببینی بۆنهخۆشیک سۆدهو ناوی
دروست کرد وه نهو سۆدهیهش بۆ نهخۆشهکه چاک بوو نهوا نهو

كەسە خوازىارى دىنو كىرەۋەى چاكەيە بەلام ئەگەر سۆدەكە بۇ
نەخۇشەكە چاك نەبوو لىكەدەۋەى پىچەۋانەيە.

سۆفى : ئەگەر لەخەۋىدا بوۋىت بە سۆفى ۋە يان لەگەل
سۆفىاندا لە خانەقادا نىشتەجى بوۋىت ئەۋا ۋاز لەدنيا دىنى ۋە بە
كارەكانى رۇزى كۆتايىيەۋە خەرىك دەبىت. ئەگەر بىيىن لە
سۆفىيەكان جيا دەبىتەۋە ئەۋا خەزو مەيل بۇ كارو ژيان پەيدا
دەكات.

سىۋ : لىكەدەۋەى سىۋ لە خەۋدا ئەگەر سەۋز بىت مىندالە،
ئەگەر سوربىت سودو قازانچە لەلايەن پاشاۋە ۋەئەگەر سېى بىت
قازانچە لەلايەن بازارگانەۋە ۋەئەگەر زەردو ترش بىت بەلگەى نازارو
نەخۇشە، ئەگەر بىيىن سىۋى سېى بىكات بە دوۋكەرتەۋە بەلگەى
ئەۋەيە جىادەبىتەۋە لەشەرىكەكەى خۇى، ئەگەر بىيىن سىۋى سور
لەدرەختەكەى بىكاتەۋە ۋە بىخوات بەلگەى ئەۋەيە كچىكى دەبىت

سۆسى ئارد : لىكەدەۋەى سۆس لەخەۋدا نىازمەندىيە. ئەگەر
بىيىن خەلگى سۆسى ئارد بخۇن ئەۋا گرانى ۋە قات ۋە قىرى لەۋ سەر
زەمىنەدا. رۋو ئەدات ئەگەر بىيىن سۆس لە مائەكەيدا قىرى بداتە
دەرۋە، يان بىدات بەكەسى ئەۋا لەۋ شوپنەدا گرانى رۋنادات.

سى كۈچكەى قابىلەمە : بىيىنى سى كۈچكە لەخەۋدا پىاۋى
خاۋەن مائە يان كەپبانوۋى مائە، ئەگەر بىيىن قابىلەمەيەكى دەست
كەۋىت يان كەسى پىى بدات كەپبانوۋەك دىنىت ۋە ئەگەر بىيىن
قابىلەمەكە بىشكى كەپبانوۋى مائە دەمرىت.

ستهه كردن : نهگهر بېښئ لهخهويدا ستهه لئ بکړيت، نهوا بهسهر ستهه کارېکدا زال دهبیت وه نهگهر بېښئ خوی ستهه له کهسئ بکات نهوا نهو کهسه بهسهریدا زال دهبیت، نهگهر بېښئ پاشایهک ستهه لئ بکات نهوا له لایهه پاشاوه زمرهرو زیانی پئ دهگات.

سستی (لهنگی - شهل) : نهگهر لهخهودا بېښئ یهکئ له نهندامی لهشی سست بیت به شیوهیهک کهنهتوانئ لهجیگه بهرزدهبیتهوه نهوا توبه دهگاتو رازهکانی خوی لهخهلکی دهشاریتهوه، نهگهر هم جوړه خهوه کهسیکی گوناخبار بېښئ لیکدانهوهکهی پیچهوانه دهبیت.

سنوق : سنوق لهخهودا بهلگهی پلهو پایهوه سهر بهرزییهوه هندیکیش دهلین بهلگهی ژنه. نهگهر بېښئ سنوقی تازهی ههبیت نهوا بهو نهندازمیه پلهو پایهوه دهست دهکهوئت یان ژن دههئنی.

سک : به بوچوونی ئیبن سیرین بېښنی سک لهخهودا منداله.

سینه (سنگ) : لیکدانهوهی سینه لهخهودا شهریهتو دیندارییه. نهگهر له خهودا بېښئ سینهی پان بېت نهوا کارهکانی بهرو پئش دهجیت. نهگهر بېښئ سینهی بچوکو تهنگ بیتهوه نهوا کهلینیک له دینهکهیدا پهیدا دهبیت. نهگهر بېښئ له سهر سینهی دا خهتی نوسراوی سهوز ههبیت نهوا خواوهندی گهوره پاداشتو خپرو چاکهی پئ دهبهخشئ بهلام نهگهر بېښئ به خهتی رهش نوسرابی نهوا پئ شایهتمان له دنیا دهردهجیت.

سیر : لیکدانه‌وه‌ی سیر له خه‌ودا مالی چه‌رامه.

سیبهر : لیکدانه‌وه ی سیبهر له‌خه‌ودا گه‌وره‌یه هه‌روه‌ها
گه‌وره‌یی و گرنگی پاشایش ده‌گریته‌وه وه لیکدانه‌وه‌ی سیبهری بچوک
پادشا ده‌گریته‌وه. نه‌گهر له خه‌ودا سیبهری دیوار ببینی به‌لگه‌ی
نه‌ومیه له‌لایهن پیاویکی گه‌وره‌وه که بژیوی ژیا‌نی به دهستی نه‌وه
پله‌و پایه‌و سهر بلندی به‌دهست دینی. نه‌گهر سیبهری دره‌خت
له‌خه‌ودا ببینی نه‌وا ئارامی و ئاسایش ده‌بینی له‌و پیاوانه‌ی که
خزمه‌تی ده‌گهن. نه‌گهر ببینی له سیبهری دره‌ختیکی بی بهر یان
درکێکدا بیت نه‌وا که‌سیکی بی دین و بی بر‌وایه‌و مردنی نزیک
بوته‌وه.

پیتی (ش)

شادی : لیکدانه‌وی شادی کردن له خه‌ودا، غه‌مو په‌ژاره‌یه.
 نه‌گهر بېینئ که‌سئک شادو خوش ږوو بوو سهر نه‌نجامه‌که‌ی
 خوشی و شادی ده‌بئ.

شار : نه‌گهر که‌سئ له‌خه‌ویدا بچیت بؤ شار نه‌وا دینه‌که‌ی
 به‌هیز ده‌بیت و سهر نه‌نجامی چاک و خیر ده‌بیت. نه‌گهر بېینئ بؤ
 شارئک ږرواتو له‌و شاره‌دا به‌ ئاسایشی نیشته‌جئ بوو نه‌وا بؤ
 خرزمتی پادشا دږرواتو سودو قازانجی لی ده‌بینئ.

شاره‌گان : نه‌گهر له‌خه‌ویدا بېینئ بچیته شارئکه‌وه به‌لگه‌ی
 نه‌وه‌یه دینه‌که‌ی به‌هیز ده‌بئ و به‌ ئارمزووه‌کانی ده‌گات. نه‌گهر بېینئ
 له‌ شار چوو دمره‌وه پان گردیانه دمره‌وه نه‌وا لیکدانه‌وه‌ی پېچه‌وانه
 ده‌بئ. نه‌گهر بېینئ له‌ شارئکه‌وه بؤ شارئکی تر ږروات نه‌وا ژنه‌که‌ی
 ته‌لاق دمدات و ژنه‌که‌ی می‌ردی تر ده‌گات. نه‌گهر بېینئ له‌ شاری
 موسلمانانه‌وه بؤ شاری کافران ږروات نه‌وا ده‌جیته سهر دینی
 کافره‌گان. نه‌گهر بېینئ له‌ شارئکی گهرمه‌سیردا به‌فرو سه‌هول
 هه‌بیت نه‌وا له‌و شاره‌دا قات و قری و گرانی ده‌بیت وه نه‌گهر شارئکی
 کوپستان بیت به‌لگه‌ی هراوانی نیعمه‌ت ده‌بیت. نه‌گهر بېینئ له
 لادیوه بؤ شار ږروات نه‌وا به‌ ئارمزووه‌کانی ناگات.

شایه‌تمان (شهادتین) : نه‌گهر له‌خه‌ودا بېینئ که‌سکی صالح و
 دروست کار شایه‌تمان بلت نه‌وا به‌ موسلمانانی یه‌وه له‌دنیا درده‌جیت

وه نهگەر فاسدو گوناچار بیلّیت نهوا تۆبه له گوناچهکانی دهکات وه نهگەر کافرو موشرک بیت نهوا موسلمان دهبیت.

شانه : لیکدانهوی شانه لهخهودا، پیاویکی بئ نهسل و نهسهبو و رپاکاره. نهگەر ببینئ سهرو ریشی خوی شانه بکات لهغهمو پهزاره رزگاری دهبن.

شانه بهسهر (پهپوسلیمانیه) : نهگەر کهسئ لهخهویدا پهپوسلیمانیه ههبوو نهوا لهگهئ پیاویکی سهرناس و خیرخوازدا دهبیته هاوړئ و کار پهیدا دهکات. نهگەر ببینئ پهپو سلیمانیه قسهی لهگهئدا بکات لهکارو بارهکانی جیهان ناگادار دهبن.

شان (کتف) : شان لهخهودا بهلگهی نارامی و رازوویی و جوانی یه. نهگەر ببینئ شانی سست و لاوازو شکاوبیت نهوا لیکدانهوهکهی پیچهوانهی نهوهیه.

شان و مل : دانیال (ع) دهلئ : لیکدانهوی شان و مل لهخهودا نارامی و یقارو جوانییه، نهگەر کهسئ لهخهویدا ببینئ شان و ملی ساغو بههیزبیت بهلگهی نهوهیه و یقارو ناراستهکانی نهو کهسه زیاتر دهبیت، نهگەر پیچهوانهی نهوه ببینئ بهلگهی نهوهیه نهمانهت و حهقی خهنگی به نهستوی نهو کهسه دهبیت وه ههندیکیش دهلّین نهگەر کهسئ ببینئ لهسهر شان و ملی مو برویت بهلگهی نهوهیه له جیگهیهکهوه که پێشتر زانیاری لهباریهوه نهپوه سهروعت و سامان بهدهست دین.

شاهین (له عهنا دهچیت - شکارییه - دهنوکی رهق و چنگی بههیزه - پهڕهکانی زهرده) : ههرکس لهخهویدا شاهین

ببینئ بهلگه‌ی نهومیه له لایهن پاشایه‌کی سته‌مکاره‌وه به پله‌و پایه دهگات. نه‌گهر ببینئ شاهین دهسته‌موی ببئ نه‌وا مندالیکی دهبنئ.

شاخ (شاخی ئاژه‌ل) : نه‌گهر کهسئ له‌خه‌ویدا ببینئ نه‌ندازمه‌ک شاخی ئاژه‌لی هه‌بیئت به‌لگه‌ی سودو قازانجی گه‌ورمه‌یه. نه‌گهر ببینئ شاخی مانگای هه‌بیئت نه‌وا سه‌رومتیک به‌دهست دینئ. نه‌گهر ببینئ شاخی گای بیابانی هه‌بیئت نه‌وا له‌ پیاویکی بیابانییه‌وه قازانجی دهست ده‌که‌وێت. له‌ خه‌ودا هه‌تا شاخی گه‌ورمه‌تر ببینئ سودمه‌که‌ی زۆرتر ده‌بیئت.

شه‌کر : نه‌گهر کهسئ له‌خه‌ویدا شه‌کر بخوات نه‌وا به‌ پله‌ سه‌رگه‌رمی کاریک ده‌بیئت له‌ کو‌تاییدا لئی په‌شیمان ده‌بیئت، نه‌گهر ببینئ خه‌رمانیك شه‌کری هه‌بیئت نه‌وا به‌و نه‌ندازمه‌یه سه‌رومت و سامان به‌دهست دینئ، نه‌گهر ببینئ شه‌کرکه‌ به‌روشنیئت نه‌وا زه‌رمرو زیان ده‌بینیئت وه‌ که‌رینی شه‌کر له‌خه‌ودا چاک‌تره‌ له‌ فره‌وشتنی.

شه‌و : نه‌گهر له‌خه‌ودا ببینئ شه‌و ره‌شو تاریک بیئت دو‌چاری غه‌م و په‌ژاره‌ ده‌بیئت وه‌ نه‌گهر ببینئ مانگه‌شه‌و بیئت نه‌وا به‌ کامه‌رانی و خو‌ش به‌ختی ده‌گات.

شه‌راب : شه‌راب له‌خه‌ودا مانی حه‌رامه‌. نه‌گهر ببینئ له‌ناو شه‌رابدا نو‌قم بیئت نه‌وا دو‌چاری به‌لاو هیتنه‌ ده‌بیئت. ببینئ شه‌راب بخوات به‌ نه‌ندازه‌ی نه‌و شه‌رابه‌ که‌ ده‌بخوات سه‌روه‌تی حه‌رامی ده‌ست ده‌که‌وێت. نه‌گهر شه‌رابی کولای خوارد نه‌وا سه‌روه‌تی حه‌رام به‌ نا‌ره‌حه‌تی به‌ ده‌ست دینئ، نه‌گهر ببینئ شه‌رابی زۆری له‌مال‌دا

ههين به ئهندازهى ئهو شرابه له كويخايه كهوه سودو قازانجى دمست دهكهوئيت.

شهر بهت : ليكدانهوهى شهر بهت له خهودا نهگهر شيرين و خوش بو ن بي ت وهكو شهر بهتى هه ناريان سئو شمش لايهني ههيه: ١) پاكي له ديندا. ٢) سودو قازانج. ٣) زانستي بهنرخ. ٤) ته مهنى دوورو دريژ. ٥) ژيانى خوش و ناسان. ٦) په رستنى په روه رديگار. ليكدانهوهى ئهو شهر بهتانهى كه ترش بي ت وهكو شهر بهتى پئواس و ليمو و نارنج به لگه ي غهم و په زارهن. ئهو شهر بهتانهى كه بو نى ناخوش و تامى تاليان ههيه به لگه ي سودى دنيايى و روژى كوتاييه. ئهو شهر بهتانهى به بيانوى چاره سهر ده خوريت به لگه ي خيرو چاكه ي دين و دنيايه.

شهر وائ : ليكدانهوهى شهر وائ له خهودا، ژنه. نهگهر ببينئ شهر وائ لهين بكات ژن دههينئ يان كه نيزهك دهكرئ. نهگهر ببينئ شهر والهكه ي وون ببئ نهوا له ژنهكه ي جيا دهبيت هوه، نهگهر ببينئ شهر والهكه ي درابيت نهوا كه م و كورتى و نهنگيهك له ژنهكهيدا پهيدا دهبيت. نهگهر ببينئ شهر والهكه ي بسووتئ نهوا ژنهكه ي نهخوش دهكهوئيت.

شهر م : شهر م كردن له خهودا به لگه ي نيمانه.

شهلاق : نهگهر له خهودا ببينئ شهلاق له كه سيك دمداته به كار يكهوه سهرقال دهبيت و لهو كه سهيشهوه سودو قازانجى پئ ناگات، وه نهگهر ببينئ شهلاق له دمستى بكهوئته خوارهوه ئهو كار هى كه به دهستيه وهيه وازى لئ دينئ، نهگهر ببينئ شهلاق كارى دهكه ن و خوئن له لهشى بيته خوارهوه هسه ي سوك و ناخوش دهبيسى بهلام

نهگەر ببينئ خوږن له لهشى نهيهت به ئەندازەى ژمارەى شەلاقەکان
درهم بدمدست دپئ.

شەلەم : ببينئ شەلەم لەخەودا بەلگەى غەم و پەژارەيه. ئەگەر
ببينئ شەلەم بەکەسيك بدات ئەوا ئەرك و غەم و پەژارەى پئ دەدات.

شەمشەمه کوپره : ليکدانهوئ شەمشەمه کوپره لەخەودا
کەسانى گومرايه. ئەگەر ببينئ شەمشەمه کوپرهى هەبوو لەگەل
کەسانى گومراى دەبێتە هاوړئ. ئەگەر ببينئ شەمشەمه کوپره له
دەستى بەربو ئەو کەسانەى لئ دوور ددکەوێتەوه.

شەترەنج : ياريکردن به شەترەنج، درؤو توهمەتە. ئەگەر
ببينئ يارى شەترەنج بکات و له بەرامبەرەکەى بردهوه بەلگەى
ئەوهيه له حەرآمدا بەسەر کەسيکدا زال دەبێت، ئەگەر ببينئ
بەرامبەرەکەى بيباتەوه ئەوا توهمەتى دەدرێتە د' ببنەرى
خەوهکەو کارەکانى بئ هودە دەبێت.

شەلاق ليدان : ليکدانهوئ شەلاق ليدان د تەبەرکردنى کارى
ژنانه، ئەگەر ببينئ شەلاق کارى ددکەن ليکدانهوئەى پيچەوانەيه.

شەلبون : ليکدانهوئ شەلبون لەخەودا زەليل و رسوايونه لەناو
خزماندا.

شەرکردن : ئەگەر کەسئ لەخەويدا ببينئ لەگەل مروفيکدا يان
ناژەليکدا بەشەر بپت يان ناژەليکى تر که له رەگەزى خوئ بپت و
سەرکەوێت لەو شەرکردنەدا ئەوا بەسەر دوژمندا زال دەبێت.

شيوهگارى : ئەگەر کەسئ لەخەويدا شيوهى ناژەليک بکيشيئت
بەلگەى ئەوهيه درؤ لەگەل پەرورددگارى ددکات.

شمشیر : ئەگەر ببینی شمشیر لەناو کێلانە کەیدا بێت بەلگەی
 ژنە وە بەبێ کێلان (بەرگەگەیی) سەر وەستو دەسەلاتە. ئەگەر ژنێک
 لەخەودا ببینی شمشیر بە دەستی یەوێتی بێت ئەوا کۆرپکی دەبێت،
 ئەگەر ببینی شمشیرمەگەیی لە کێلان دابێت ئەوا منداڵەگەیی لە سکی
 دەمرێت. ئەگەر پیاویک ببینی شمشیرمەگەیی بەرپۆتی بە دەستە وەبێت و
 بیدات لە کەسیکی ترو کاری لێ نەکرد ئەوا نەسلەگەیی (پەگەزمەگەیی)
 بەرەو نەمان دەچێت، ئەگەر ببینی شمشیر بەگەردنیدا هەوا سەرا بێت
 ئەوا لەسەر زەمینێکدا دەبێتە فەرمان پەروا. ئەگەر ببینی بەبێ هۆ
 شمشیری لەکەسیکدا ئەوا ئەو کەسە نەواینگ دەردەگات. ئەگەر ببینی
 شمشیرمەگەیی لێ بستی و لە دەستی دەربەشتن ئەوا لە کارمەگەیی خۆی
 دوور دەخرێتەو، ئەگەر ببینی شمشیر لە کەمەری بێستنی ئەوا
 تەمەن درێژ دەبێت، ئەگەر ببینی شمشیری ئالتونی هەبێ ئەوا
 گەورەیهک یان سەرۆکیک ئاسایشی بۆ دابین دەکات. ئەگەر
 شمشیرمەگەیی ئاسن بێت ئەوا کارمەگەیی چاک دەبن وە ئەگەر لە توخمی
 بلور بێت ئەوا لەلایەن سەرۆک یان گەورەیهکەو سودو قازانجی پێ
 دەگات وە ئەگەر شمشیرمەگەیی لەجۆری مرواری بێت ئەوا لەزانیانەو
 کەلێک وەردەگرێت.

شوشە : بینینی شوشە لەخەودا بەلگەی ژنە و هەندیکیش
 خەزمەتکاری مائە، بەلام دەوڵەتمەندو جێگیر نییە. ئەگەر کەسێ لە
 خەویدا شوشەیان پێدا ئەوا لەگەڵ ژنێکی نەدارو هەژاردا
 هاوسەرگیری دەکات. ئەگەر ببینی لەناو شوشەکەدا پۆنی گۆل یان
 وەنەوشەیی تێدا بێت ئەوا لەگەڵ ژنێکی دەوڵەتمەندو دینداردا
 هاوسەرگیری دەکات، ئەگەر ببینی لەو شوشەدا شەربەتی هەنار یان

شەرىپەتى بەھىٰ بخوات ئەوا سەرودى ژن دەخوات. ئەگەر بىيىنى شوشە بشكىنى ئەوا ژنەگەى دەمرىت.

شوشەى شەراب : لىكدانەۋەى شوشە شەراب لەخەۋدا پەرش و بلاۋكردنەۋەو پىك بەندى نەكردنى ئەو سەرودى و شتانەىيە كە لە لايدا بە ئەمانەت دايان ناۋە وە ئەگەر لە شوشە شەرابدا شتىكى سەرخۇش كەرى بىنى بەلگەى ئەۋەىيە دەبىتتە حەرام خۆر.

شۆردن : شۆردنى سەرو لەش لەخەۋدا بە ئاۋى دەريا يان ئاۋى جۇگە بەلگەى دۆزىنەۋەى پىگە چارەى غەم و پەژارمىيە، ئەم خەۋە ئەگەر زىندانى يەك بىيىنى ئەوا ئازاد دەبىت وە ئەگەر قەرزار بىيىنى قەرزدەكانى دەداتەۋە وە ئەگەر نەخۇش بىيىنى چاك دەبىتتەۋە.

شفرە : لىكدانەۋەى شفرە لەخەۋدا سەرودىتىكە لەلايەن پاشاۋە بەدەست دىت، ئەگەر كەسى لەخەۋىدا شفرەى ھەبىت ئەوا لە لاين پاشاۋە سودى پى دەگات، ئەگەر شفرە وون بكات ئەوا سەرودى لەناۋ دەچىت.

شكار : ئەگەر كەسىك لەخەۋدا بىيىنى گايەكى كىۋى يان كەرە ۋەحشىيەك يان بزىنە كىۋىيەك شكار بكات و لە گۆشتەگەى بخوات، ئەوا سودو قازانجى دەست دەكەۋىت.

شكانىن : ئەگەر لەخەۋدا بىيىنى ئەندامىكى لەشى بشكى ئەوا يەكى لە نىزىكەكان و خزمەكانى زيان دەبىنى. ئەگەر بىيىنى يەكى لە نامىرە مۇسقىيەكان ۋەكو قىسارە لە خەۋىدا بشكى ئەوا سودو قازانجى پى دەگات.

شيعر ووتن : ئەگەر لەخەودا ببینی شيعری مەدح یان
هەجووی بە کەسێک ووت، ئەوا قسەى پرۆپوچ دەکات. ئەگەر ببینی
شاعیریك غەزەل و مەدح بڵێ ئەوا شیوەن و زارى دەکات. ئەگەر
دەربارەى تەوحید شيعری ووت بەلگەى درۆیە.

شیری ووشك : لێكدانەوێ شیری ووشك لەخەودا بژیوی
حەلالە. ئەگەر ببینی لە بیاباندا شیری ووشك کۆبکاتەوێ ئەوا
لەسەفەردا سەرودتێک بە دەست دێنێ. ئەگەر ببینی ئەندازمێهکی زۆر
شیری ووشکی لەمالدا هەبێت ئەوا لە سەرودتی خۆی ئەو پەری قازانج
دەبینێ. ئەگەر ببینی شیری ووشك بخوات ئەوا سەرودتی خۆی لە
پێناو ژنە کەیدا خەرج دەکات.

شیر (شیری تەم) : لێكدانەوێ شیر لەخەودا هەرجەند
تازمتر و شیرین تریبێت سود و قازانجی زۆرتر دەبێت. ئەگەر شیر لە
کەوچکدا ببینی ئەوا سەرودتی زیاد دەکات. ئەگەر شیری ترشاو
ببینی لێكدانەوێ پێچەوانەیە. ئەگەر ببینی شیری تازه بخوات ئەوا
سەرودتی حەلال بە دەست دێنێ و ئەگەر ژنیك لەخەودا ببینی شیر
لە مەمکیدا کۆببێتەوێ ئەوا مندالی دەبێت. ئەگەر ببینی شیر بدۆشی
بەلام لەجێی شیر خوێنی لەمەمکی بێت ئەوا سەرودتی حەرام
بە دەست دێنێ. ئەگەر ببینی لە مەمکی خۆی شیر بخوات ئەوا لە
کار و کاسبیدا زەرمرو زیان دەبینێ. ئەگەر ببینی بۆتەوێ بە منال و
مەمک بمزێت ئەوا بە ئارمژ و دەکانی ناگات.

شیلەى ترى : لىكدانهوى شىلەى ترى لەخەودا سودو قازانجە.
نەگەر ببىنى شىلە لە ترى (مىو) بگرت ئەوا ھاوسەرگىرى لەگەل
ژنىكى داوین پاكدادەكات.

شىلەى درەخت (صمغ) : نەگەر كەسى لەخەودا ببىنى شىلەى
هەبىت يان بىخوات ئەوا لە پارەى كەسىك خەرج دەكات. نەگەر
ببىنى شىلەىكى زۆرى هەبىتو بىدات بە كەسىكى تر ئەوا سەرۈەتى
خۆى بە كەسىك دەدات.

شىلان : لىكدانهوى شىلان لەخەودا مال و داراىى يە، نەگەر
ببىنى شىلان بدات بە كەسىك بەلگەى ئەودەى خەمەتىك بەو كەسە
دەكات، نەگەر ببىنى شىلانى هەبىتو لىى بخوات بەلگەى ئەودەى بەو
ئەندازەى سەرۈەتو سامانى دەست دەكەوت.

شىرىنى : لىكدانهوى شىرىنى لەخەودا شادى و بزیوى حەلالە.
نەگەر ببىنى كەسىك شىرىنى پى بدات ئەوا دەبىتە ھۆى كامەرانى و
خۆشحالى ئەو.

شوانى : شوانى كردن لەخەودا بۇ ئازەلە جۇراوجۆرەكان
لىكدانهوى جىاوازيان ھەيە. نەگەر ببىنى شوانى كۆمەلئ ئەسپ
بكات بە ھەرمان چەوايى و حكومەت دەكات، نەگەر ببىنى شوانى
كۆمەلئ كەر بكات بەخت ياومەرى دەبى و ھەرچەندىش نەگەر شوانى
پانەمەرىك بكات سەرۈەتو سامانى حەلال بە دەست دىنى.

شىتى (دېوانەيى) : لىكدانهوى شىتى لەخەودا ئەودەى كە بە
ئەندازەى ئەو شىتىيە سەرۈەتى حەرام بە بىنەرى خەوەكە دەكاتو

ئەو سەرۋەتە لە رېڭاي خېرو چاڭە خوازىدا خەرجى دەڭات بەلام
دەڭەۋىتە بەر لۆمەو سەرزەنشتى خەلگى.

شېر : ئەگەر لەخەودا بېيىنى شەر لەڭەن شىردا بڭات، لەڭەن
دوژمنىڭدا شەر دەڭات ئەو كەسەيان سەردەڭەۋىن كە لە خەۋەڭدا
سەر دەڭەۋىت. ئەگەر بېيىنى شېر لە پىشتەۋە بىت بۆي بەلام پىي
نەڭات، لە لايەن پاشاۋە ترسو لەرزى بۆ دىت. ئەگەر لەخەودا بېيىنى
لەدەست شېر رابڭات و شېرەكە بەدۋايدا نەپۇشت، لەۋى كە لىي
دەترسى پارېزراۋ دەبىت ئەگەر بېيىنى كە گۆشتى شېر بىخوات پادشا
پەلى پى دەبەخشى.

پیتی (ع)

عاشق بوون : نهگەر کهسی لهخهویدا عاشقی کهسیک بیت نهوا
نیازمه ندو به تهماع ده بیت، نهگەر ببینی عشقی شتیکی حه رام بوو
به لگهی نهومیه که دینی خراب و له که داربووه، نهگەر ببینی له
مه عشوقه کهی چیژی زور بیات نهوا سودو قازانجیکی پی دهگات.

عهنبر : نهگەر کهسی لهخهویدا عهنبهری هه بیت به لگهی
نهومیه به نه ندازهی نهو عهنبهره قازانج و سوودی دهست دهکه ویت،
نهگەر عهنبهر به کهسی بدات به لگهی نهومیه خر مه تیکی نهو کهسه
دهگات، نهگەر عهنبهره کهی وون بیت یان له ناو بجیت نهوا زمررو
زیان دهینیت.

عهنتهر : لیکدانه وهی عهنتهر لهخه ودا دوژمنیکی بی دین و
فیلبازه. نهگەر به سهر عهنتهره وه بوو وه نهو عهنتهره دهسته موی
بوو نهوا به سهر دوژمندا زال دهی وه نهگەر ببینی له گهل عهنتهردا
به جهنگ هاتو عهنتهره که زال بوو به سهریدا نهوا نه خوش
دهکه ویت و نه خوشیه کهی دهرمان ناکری وه یان عهیبه یه که له لهشیدا
پهیدا ده بیت که ناتوانی چاره سهری بکات.

عقاب (داله ره شه) : نهگەر ببینی داله رهشیک له کولانی کدا
بنیشیته وه نهوا پادشایه که بۆ نهو کولانه دهروات. نهگەر ببینی
خه لگی نهو کولانه داله که بکوژن پادشای نهو شوینه دهریت و هیان
له سهر حوکم لاده بریت. نهگەر ببینی داله که بیگریت په نا بۆ

پاشایهك دمبات وه نهگهر ببینی دالهكه شتیک له دهمی بینیته درهوه و
پیی بدات به نه ندازهی نهو شته به خشیش له پاشا وهرده گریت.

عود : لیكدانهوهی عود له خه ودا پیاوئیکی جوان و به شه ووق و
زه وقه، نهگهر ببینی عود له بهرده میدا دوگهل بکات و بۆنی بکات
نهوا سود و قازانچ و ناسایش له خه لکی ده بینیت.

عه ورت : نهگهر کهسی له خه ویدا عه ورتی دهر بکه ویت به
شیومیهك كه خه لکی ببینی نهوا نهینیه گانی ناشکرا ده بیت وه
نهگهر ببینی عه ورتی داپوشن نهوا نهینیه گانی به په نهانی
دهمینیته وه. نهگهر عه ورتی رووت و دیاربیت و خیرا دای پوشتیت به
شیومیهك كهس نه ببینی نهگهر نه خوش بیت نهوا چاك ده بیته وه وه
نهگهر هه رزار بیت هه رزه گانی ده داته وه.

عه سا (داردهست) (گۆچان) : لیكدانهوهی داردهست له خه ودا
پیاوئیکی گه وریه نهگهر ببینی عه سای به دهسته و ده بیت به لگهی
نهومیه به سه ر به رزی و پله و پایه ده گات نهگهر ببینی عه سا کهی وون
ببی لیكدانهوه کهی پیچه وانه ده بیت.

عه ساری (رۆن گیری) : لیكدانهوهی رۆن گیری له خه ودا
سه رگهرم بوونه به کاریکی خیر و چاکه وه که ده بیته هو ی نه وهی
خه لکی باسی به چاکه بکه و له دنیا دا به چاکه خوازی به نا و بانگ
بیت.

عه تر : نهگهر کهسی له خه ویدا ببینی عه تری پی بیت نهگهر
که سیکی زانابیت به لگهی نهومیه خه لکی له زانسته کهی به هره ده بن

ۋە ئەگەر ئەم خەۋنە كەسكى سەرمایەدار بېيىنى بەلگەى ئەۋەپە
سودو ھازانچ بە خەلكى دەگەپەنىت.

عەنقا : لىكدانەۋەى عەنقا لەخەۋدا پىاۋى گەۋرەۋ خۇش
پەفتارو پەستگۈپە. عەنقاى مېپە ژنى جوانە، ئەگەر بېيىنى عەنقا
ھەلى بگرئو ۋ بۇ ناسمانى ببات ئەۋا لەگەل كەسكى گەۋرەدا بۇ
سەفەر دەرۋات.

عەتر فرۇش : ئەگەر كەسك لەخەۋىدا عەتر فرۇشى بكات
بەلگەى ئەۋەپە خەلكى باسى بە خراپە دەكەن، ئەگەر بېيىنى لەگەل
عەتر فرۇشىكدا بېپتە ھاورئ پان دۇست بەلگەى ئەۋەپە خەلكى بە
سەخاۋەتو بەخشنەمىى ناۋى دەپەن.

عەقل : ئەگەر كەسئ لە خەۋىدا عەقلئ خۇى لە شىۋەى
پىاۋىكدا بېيىنى ۋ پىنى بلىن من عەقلئ تۆم ۋە بېنەرى خەۋەكە بزانىت
كە عەقلئ خۇپەتى لە كاتىكدا ئەگەر كەسكى شاپستەۋ چاك بىت
لەگەل كورپى پاشادا چاۋپىكەۋتن دەكاتو سوودو بەھرى لى دەبات.

پیتی (غ)

غوسل کردن : نه‌گهر که‌سی له‌خه‌ویدا ببینی له‌ ناوی پروبار
یان دهریادا غوسل دهربکات به‌لگهی نه‌ومیه چاکه‌ خوازو دینداره‌و
غهم‌و په‌زاره‌کانی له‌ناو ده‌چی وه‌ نه‌گهر نه‌خوش بیت چاک ده‌بیت‌ه‌وه
نه‌گهر قهرزاربیت قهرزه‌کانی دمداته‌وه وه‌ نه‌گهر زیندانی بیت نازاد
ده‌کریت، نه‌گهر ببینی به‌ ناوی گهرم غوسل دهربکات و پاشان
پوخسارو ه‌ردو دمستی بشوات نه‌وه کاری خیر نه‌نجام دمدات.

غ‌ه‌واصی : نه‌گهر که‌سی له‌ خه‌ویدا ببینی له‌ دهریادا غ‌ه‌واصی
بکات و مرواری دهربه‌ئینی نه‌وا به‌و نه‌ندازمیه زانست و دانایی
به‌دهست دینی و و‌میان له‌لایه‌ن پادشاه شتیکی پی دهریت، نه‌گهر له
دهریادا غ‌ه‌واصی بکات به‌لام هیچ دهرنه‌هینیت به‌لگهی نه‌ومیه
سه‌رگهرمی زانست و زانین ده‌بیت به‌لام سه‌رکوتوو نابیت و به‌هری
لی‌نابات.

پیتی (ف)

فالووده : ئەگەر كەسنى لەخەويدا ببینی قەپك فالووده بخوات
ئەوا قسەپەكى چاك و جوان و لەبار دمكات وه ئەگەر ببینی فالووده
بكات بەدەم كەسكەوه بەلگەى ئەومىه كاریكى چاك بۆ ئەو كەسە
ئەنجام دەدات.

فەرج (عەورەتى ژن) : ئەگەر پیاویك لەخەويدا ببینی وەكو
ژنان عەورەتى ژنانەى ھەبیت بەلگەى ئەومىه زەلیل و پسا دەبیت،
ئەگەر ببینی كەسكەىك لە گەلیدا جوت ببیت ئەوا ئارموزەكانى بەھۆى
ئەو كەسەوه دەستەبەر دەبیت. ئەگەر ببینی بە دو ژن يەك
عەورەتيان ھەبیت ئەوا ھەردو ژنەكە دەبنە ژنى پیاویك.

فەراشى : لىكدانەومى فەراشى لەخەودا ژنىكى دەلالە كە ژن بۆ
پیاوان پەيدا دمكات ئەگەر كەسنى لەخەويدا ببینی فەراشى بكات ئەوا
بۆ خۆى يان بۆ خەلكى ژن دەھینى.

فەرۆزە (جۆرە بەردىكى رەنگ شىنى گران بەھایە) :
لىكدانەومى فەرۆزە لەخەودا سەرکەوتن و ھیزو توانای پەيكەژى و
دەرونىيە، ئەگەر فەرۆزەپەك وون بكات ئەوا بە ئارموزەكانى ناگات.

فیرعەون : ئەگەر كەسكەىك لەخەويدا ببینی يەكەى لە
فیرعەونەكان يان پاشاپەكى ستمكار لە شارێكدا دەسلەلاتى گرتە
دەست بەلگەى ئەومىه رېئازى فیرعەونى لەو شارمدا پیاو دەكریت.

هشه کلاونه : لیكدانه وهی هشه کلاونه له خه ودا مندالی نۆكهره
وكمو (ههتی و پۆر) نهگهر له خه ودا ببینی هشه کلاونهی نیڕ بگری
نۆكهرمهکی كوری دهبیټ، وه نهگهر هشه کلاونهی میی گرت
نۆكهرمهکی كچی دهبیټ.

هراوانی : نهگهر كهسیك له خه ویدا له شوینیکی تهنگه وه بۆ
شوینیکی هراوان و پان و بهرین بروات بهلگهی نه وهیه له كارمکانیدا
بهروم پێش دهروات و له غهم و پهژاره پرزگاری دهبیټ، نهگهر ببینی
مالهكهی پان دوكانهكهی هراوان ببیټ نهوا بژیوی و دارایی زیاد
دهكات، نهگهر كهسیك ببینی جیگهكهی تهنگ ببیټ لیكدانه وهی
پێچهوانه دهبیټ.

هروشتن : نهگهر كهسیك له خه ویدا هورنان هروشی بكات
بهلگهی نه وهیه دینی پروزی نیسلام لای نهو كهسه بئ بایه خه، به
گشتی هروشتنی ههر شتیك كه له لایهن دهبنه وه به نرخ بیټ خراپه.
نهگهر ببینی نۆكهرمهکی خوی بهروشی نهوا به دناوو رسوا دهبیټ.

هروفتیل : هروفتیل له خه ودا فیلگردنه له خه لکی، نهگهر
فیلبازیك له خه ودا ببینی كه لهو فیلهی خوی پان كهسیکی تری شیفا
داوه له پهژارهیی دهر باز دهبیټ وه به مهرامی دلی دهكات وه نهگهر به
پێچهوانهی نه وه وه بیټ غهم و پهژاره دهبینیټ.

هروپن : نهگهر كهسیك ببینی له قیبله وه ههلبفری و پاشان له
جیگهكهی خوی نیشته وه به هازانچ و سوده وه له سهفه ره دهگه رپته وه
به تایبعت نهگهر ببینی ههروپالی ههبن، وه نهگهر ببینی بهبی بال
بهفری گوزهرانی دهگورپټ، وه نهگهر ببینی له سههربانی مالهكهی خوی

بۇ سەربانى مائىكى تر بفرئ ژنهكەى تەلاق دەدات و ژنىكى تر دېنىت
پان كەنيزمكىك دىكرىت.

فيل : هيچ حياوازييهك نيهه لهخهوى شمو وه رۆژدا مهگەر
فيل ببينىت. نهگەر كهسى لهشهودا خمو ببينى سوارى فيل بووبىت
لهگهل ژنىكى بهد كاردا دهبيتە هاوسەر وه نهگەر نهم خهوه له رۆژدا
ببيني ژنهكەى تەلاق دەدات وه پان كەنيزمكهكەى دىفرۇشيت. نهگەر
ببيني فيل بكوژيت پاشايهك به دەستى نهو دىكوژريت وه پان
قهلايهكى گهوره به دەستى نهو نازاد دىكرىت. وه نهگەر ببيني فيل
بىكوژيت مهرگى نزيك بووتهوه. نهگەر ببيني سوارى فيل بووبى و
كهسىكى تر نهو فيلهى بيت له خزمهتكردى پاشاكەى خوى بۇ لای
پاشايهكى تر دىروات.

فیتنه : نهگەر كهسىك له خهويدا ببيني له شوينىكدا فیتنه
بهرا بووبىت نهوا لهو شوينەدا گوناخ كردن و تاوان پهيدا دهبيت،
نهگەر ببيني فیتنه نهما بيت نهوا خهلكى نهو شوينه روودهكهنه
خوای گهوره.

پیتی (ق)

قازی : نهگەر کهسیک لهخهویدا بوبیت بهقازی بهلام شایانی
 نهو پلهیه نهبیت نهوا دوجاری بهلاو نازارو نهشکهنجه دهبیت بهلام
 نهگەر بینهری خهوهکه کهسیکی زانا بیت نهوا دهبیت بهقازی.

قارچک : لیکدانهوهی قارچک لهخهودا ژنیکه که هیچ خیر و
 سودیکی تیا بهدی ناکریت، نهگەر کهسن لهخهویدا ببینن زیاتر له
 سن قارچکی ههبیت نهوا له لایهن ژنیکهوه سودو قازانجی پی دهگات.

قاج : نهگەر کهسیکی سالح و چاکهکار لهخهویدا ببینن قاجی
 شمل بیت بهلگهی لاوازیونی باوهڤهکهی پیشان ددهات وه نهگەر
 ببینن قاجی به گوریسیکهوه بههستن له کهسیکهوه قازانجی پی
 دهگات. وه نهگەر ببینن قاجی نییه وه بهدارشعق به ریگادا پروات به
 کهسیکی پی وهفا پشت نهبهستیت وه نهگەر کهسیکی له
 کاربهدهستانی پاشا بینی ههردو قاجی برابیتهوه لهسهر کار
 لادهبری و مال و سامانی بههدهر دپروات، وه نهگەر بینی قاجی
 ناسنینی ههبیت سهروودی زیاد دهگات وه نهگەر بینی قاجی له زیوو
 زیربیت ماناگهی ههر ههمان شیوهی دهبیت، وه نهگەر ببینن قاجی
 له کووت و زنجیردا بیت زیانیکی لی دهکهویت، وه نهگەر ببینن قاجی
 به کوئهکهیهکهوه بهسترابیت ماناگهی چاکتر دهبیت. وه نهگەر بینی
 قاجی بو به تهله یان داوینکهوه وهیان قاجی بههقی له شوینیکدا به
 نهندازدی نهو داوو تهلهو چهقینه دوجاری گرهتاری و ڤرو ڤیل

دەبىتتە ۋە. ۋە ئەگەر بىنى قاچى لە شوئىنكىدا بخرىت لە كارى دىن و
 دنيا جن دەمىنى ۋە يان كەسك قسەى پى دەئىت كە دەبىتە ھۆى
 ئازاردانى، ۋە ئەگەر بىنى سۈارى چۈرپىيەك بوو ۋە قاچى خۆى
 رابودەشىنى ماناى ئەودىيە بە مەبەستى گەپشت بە ئامانجى خۆى
 كەسكى بە ھەول و كۆششە.

قاچى شوشە (چىنى) : لىكدانەۋەى قاچى شوشە لەخەودا زن
 يان كەنيزەكە خزمەتى دەكەن و لە ئامىرەكان و پىداۋىستىيە
 پارىزگارى دەكەن. ئەگەر لەخەودا ببىنى كە قاچى چىنى ھەيە
 كەنيزەكىك دەكرىت ۋە ئەگەر قاچەكە بشكى كەنيز ۋەيان زەكەى
 ھەلدىن يان دەمرن.

قازانگ : قازانگ لەخەودا كەپپانۋى مال ۋەيان خاۋەن مالمە
 ھەر عەيبو كەمو كورپىيەك لە قازانگەكەدا ببىنى بەندە بە خاۋەنى
 مالمەكەۋە. ئەگەر ببىنى لەناو قازانگەكەدا خواردەمەنى و گۆشتى
 تىداۋو بەلگەى ئەۋەيە بزی و ئامادە و بى نەركى پى دەكات، ئەگەر
 ببىنى قازانگ بشكى ئەۋا كەپپانۋى مالمەكە ۋەيان خاۋەن مالمەكە
 دەمرىت.

قازانگى مىسى : ببىنى قازانگى مىس لە خەودا خزمەتكارى
 مالمە. ئەگەر ببىنى مەنجهلى مىس بىت ئەۋا خزمەتكارەكەى جۈلەكە
 دەبىت.

قالب : ئەگەر كەسى لەخەۋىدا ببىنى قالبى پىلاۋى ھەبىت ئەۋا
 خزمەتكارىك پەيدا دەكات، ئەگەر ببىنى قالب وون بكات ئەۋا
 خزمەتكارەكەى لىى جيا دەبىتتە ۋە. ئەگەر ببىنى ئەندازدىەكى زۆر

قالی هه بیټ نهوا له خزمه تکاره که یه وه سودو قازانجی پئ دهگات به تایبته نهگهر بینهری خه وه که پینه چی بیټ.

قالی : نهگهر که سئ له خه ویدا قالی رابخاتو تایبته به خوئی بیټ نهوا ته مهنی دریز ده بیټ و بژیوی زیاد دهگات، نهگهر ببینئ له سهر قالی دابنیشیت به لام نه زانئ قالیه که هی کییه نهوا ومزعو حالی دهگوریت.

قهله رهش : نهگهر که سئ له خه ودا قهله رهش ببینئ نیشانهی پیاوی خراپه کارو بئ دین و درؤزنه له کارهکاندا. نهگهر ببینئ قهله رهش بگریټ و میان که سئ پئی بدات له گهل که سیکی بئ دین و درؤزندا سهرگهرمی کاری پر و پوچ ده بیټ. نهگهر ببینئ قهله رهش بکوژیت نهوا زال ده بیټ به سهر پیاوی بئ دین و درؤزندا. نهگهر ببینئ له جیگه په کدا کومه ئی قهله رهش کو بینه وه نهوا کومه ئی دزو جهرده لهو جیه دا کو ده بینه وه نهگهر ببینئ به ناشکرا قهله رهشی گرت له ینگای نادروسته وه سهروته پهیدا دهگات.

قه ره ویله (تهخته خه و) : نهگهر که سئ له خه ویدا ببینئ له سهر قه ره ویله که دا دابنیشی وه سهر نهو قه ره ویله یه فهرش نه گرابئ بؤ سه فهر دمروات وه نهگهر ببینئ له سهری خه وتبئ به پله و پایه دهگات به نه ندازهی نرخى نهو تهخته یه به سهر دوژمناندا زال ده بیټ وه نهگهر بینهری خه وه که نه هلی قه سادو خراپه کاری بیټ نهوا دارکاری دهگریټ به تایبته نهگهر به سهر تهخته که وه خه وتبئ وه نهگهر ببینئ تهخته که بشکئ و بکهو یته خواره وه له پله و پایه ی که م ده بیته وه و کاروباری خراپ ده بیټ.

قەزوان : لىكدانەودى ئاۋىكى قەززان لەخەودا سەرووتە، ئەگەر كەسنى لەخەودا بېيىن قەزوانى زۆرى ھەبىت ئەوا لە لايەن كەسىكى بەخىل و چەكلەۋە سودو ھازانجى پى دەگات.

قەسابى : بېيىنى قەسابى نەناسراۋ لەخەودا، مەرگە، ئەگەر بېيىن قەسابىك بۇ كۆلانەكەى يان مائەكەى بېت ئەوا لەو گەردەكەدا كەسىك دەمرىت، ئەگەر بېيىن قەسابى بىكات بەلام قەسابى پىشەى ئەو نەبى ئەوا كەسىك دەكوژىت يان بىرىندارى دەكاتو دوچارى غەم و پەژارە دەبىت.

قەتى و پۇر : لىكدانەودى قەتى لەخەودا مىندالى نۆكەر يان مىندالى خىزمەتكارە، ئەگەر بېيىن قەتى يان پۇرىگرت وە يان كەسنى پى بدات، نۆكەر يان خىزمەتكارەكەى مىندالىان دەبى. وە ئەگەر بېيىن پۇريان قەتى بە دەستىيەۋە بفرى و دەربازبىن نۆكەر يان خىزمەتكارەكەى دەمرىت.

قەمەى قەسابى : لىكدانەودى قەمە لەخەودا پىاۋىكى دلىرو ئازايە كە كارى ئاسان و سەخت بەلايەۋە جىاۋازى نىيە. ئەگەر بېيىن قەمەى ھەبىت وەيان كەسىك پى بدات ئەوا لەگەل ئەو جۆرە پىاۋودا دەبىتە ھاۋرى و سودى لى دەست دەكەۋىت. ئەگەر بېيىن قەمەكەى بشكى وەيان وون بىن ئەوا لەگەل ئەو جۆرە پىاۋودا جىا دەبىتەۋە.

قەلەم : ئەگەر كەسنى لەخەۋىدا قەلەمى ھەبىت وە يان كەسىك پى بدات ئەوا دەكەۋىتە شوين زانست و زانىارى و بە ئارەزوۋەكانى دەگات، ئەگەر بېيىن شتىك بە قەلەم بنوسى ئەوا خىرو چاكەكەى

بهنده بهودی که دهنوسن وه نهگهر به دوو قهلم بنوسیت گهر
کهسیکی له گهشتکردندا بیټ نهوا بهزویی له گهشتهکهی
دمگهرپتهوه.

قهلفان (سوهر) : نهگهر کهسن لهخهویدا قهلفان لهگهل
چهکیکی تردا بهدهستییهوه بیټ نهوا کهسیک پاریزگاری لی دهکات و
پشت و پهناي دهبیټ. نهگهر ببینی جگه له قهلفان چهکی تری پی
نهبیټ نهوا کهسیکی ناسراوو زانای ههیه به نهاندازی گهورمی نهو
قهلفانه دوستان و براكانی له کاره ناپهسههندو خراپهکان دوور
دهخاتهوه.

قهفهز : نهگهر کهسن لهخهویدا قهفهزی ههبیټ نهوا له
جیگهیهکی تهنگدا زیندانی دهکریټ وه نهگهر ببینی قهفهز بشکینی
نهوا له زیندان رزگاری دهبیټ.

قرزانگ : لیكدانهودی قرزانگ لهخهودا پیاوی کینه لهدل و
بهدرهوشته، نهگهر ببینی قرزانگ بگریټ لهگهل پیاویکی بهدرهوش
دا دهبیټه هاوړئ و سودی لی نهبینی وه نهگهر ببینی قرزانگی کوشت
پان فرپی دا دورددهکوټتهوه له هاوړپیهتی پیاوی بهدرهوش و
پروپوچ وه نهگهر ببینی گوشتی قرزانگی خوارد بهو نهاندازهیهی که
دهپخوات بهکاری پروپوچ سهرمایه کوډهکاتهوه.

قرقی : نهگهر لهخهودا قرقی دهستموی بینی کاتیک بانگیان
کردبیټ خاوهنهکه؟ پلهو پایهی بهرز دهبیټهوه. نهگهر ببینی قرقی
دهستموی ههبن بههوی کهسیکهوه به پلهو پایه دهکات، نهگهر
ببینی قرقی یهکه له دهستی بهر بیټ پلهو پایهی له دهست دمدات.

قورئان خویندن : نهگەر کەسێ لەخەویدا ببینی ئایاتی
پەحمەت بخوینێ ئەوا مژدەى لە لایەن پەرەمەردگارەوه پێ دەگات و
پێویستە سوپاسگوزاری بکات بەلام نهگەر ئایاتی سزا بخوینیتەوه ئەوا
دەکەوێتە بەر تورپیی پەرەمەردگار وە پێویستە تۆبە بکات.

قورئان فرۆشتن : نهگەر کەسێ لەخەویدا قورئان فرۆشی بکات
بەلگەى ئەومێهە کەسیکی ناپاکە و پێویستە تۆبە بکات.

قنوت : نهگەر کەسێ لەخەویدا دوای قنوت بخوینێ بەلگەى
ئەومێهە بە ئارمەزومەکانی دەگات و خەلکی باسی بە چاکە دەکەن.

قوربانی : نهگەر کەسێ لەخەویدا ببینی مەریک پان ووشتریک
بکات بە قوربانی ئەوا نهگەر بەندەبێت ئازاد دەبێت وە نهگەر
نەخۆش بێت چاک دەبێتەوه وە نهگەر ئازاد بێت کامەرانتەر دەبێت و
دەچێت بۆ حەج وە نهگەر ترسی لە شتیک هەبێت ئەوا پارێزراو
دەبێت وە نهگەر هەژارو بێ پارە بێت ئەوا یدەولەمەند دەبێت و
نهگەر ئەم خەونە لە نزیک جەزنی قورباندا ببینی ئەوا لێکدانەوهی
باشتر دەبێت.

قومری : قومری لەخەودا ژنی بێ سۆزو ناسازگارو کەم دینە.
نهگەر کەسێ لەخەویدا ببینی قومری هەبێت لەگەڵ ژنی کەم دین و
بێ سۆزدا هاوسەرگیری دەکات. نهگەر ببینی چوچکە قومری هەبێت
وە یان گۆشتەکەى بخوات بەو ئەندازەیه سەرومت و سامانی دەست
دەکەوێت.

قومار : نهگەر لەخەودا ببینی قومار دەکات دوچاری غەم و
پەژارە دەبێت وە یان گرفتاری فرت و قیل دەبێتەوه.

قورگ : نه گهر گهسی له خه مودا قورگ ببینی به لگه ی نه مانه منو
 دین و هه رزارییه . نه گهر قورگی به ساغی ببینی به لگه ی نه وه یه
 ده بیتا نه مانه منو و هه رزارییه چاک . ده اته وه . نه گهر ببینی قورگی
 نه خوش بیت لیکنه وه که ی پیچه وانه ده بیت . نه گهر قورگی نه
 فراوانی ببینی نه و رزق و بزوی زیاد ده کات . نه گهر قورگی به
 نه لگی ببینی به لگه ی نه وه یه نه مانه منو ده گهر قورگ نه منو .

قورقوشم : نه گهر گهسی له خه ویدا قورقوشم نه بیت ساع
 که سیک پی بدات نه و نه خالی دنیا شتیکی که موبن بایه خه به دست
 دینی . نه گهر ببینی قورقوشم بتاوتنیکوه نه و . له غیوان خه لکیدا
 رسوا ده بیت و سه رز هفتی ده کات .

قیامت : نه گهر گهسی له خه ویدا ببینی قیامت نه کات
 به لگه ی نه وه یه خواوندی که وره نه و سه رزه مینه دا ویزدان و
 دادپه روهی دمبارتنی وه نه گهر خه لکی نه و سه رزه مینه خرابه کار و
 گوناچارین نه و به روه دگار دوجاری به لاو موسیبه تیان ده کات وه
 نه گهر ستهم لیکراوبن نه و زالیان ده کات به سه ر ستهم کاراله .

قیبله : نه گهر گهسی له خه ویدا نویری روه و روزه لات کرد
 مانای نه وه یه خه زی له دینی نیسلام نییه . نه گهر ببینی بشتی له
 قیبله بیت و نویر بکات به لگه ی نه وه یه له دین و دنیا دا راستگو
 ده بیت و له به رستی خوا دا سه رگه وت و ده بیت .

هسه کردن (ئاخاوتن) : نه گهر له خه ویدا ببینی له گه ل که سیک
 چاک و خیرخوازا هسه بکات نه و زیانی نه و که سه به ده بیت له

خېرو خوښی وه نه گهر نه گهل كه سېنگی فاسدو گوناح باردا قسه بگات
لېكده انه و مگه ی پېچه وانه یه.

قسه : لېكده انه و مگه ی قسه گردن و بېستنی له خه ودا له پرووی
حالت و زمانه گانه وه حیا وازه.

(قسه گان و زمانه گان)

عهره یی : له گهل گه ورمه گان و سهرزگه گالدا ده بېته هاوړنی و
دانیشتنیان له گهل ده گات و سودو پله و پایه ی ده ست ده گه ویت.

فارسی : لېكده انه و مگه ی و مگو زمانی عهره یی یه.

عبری : میراتی ده ست ده گه ویت.

هیندی : له گهل كه سانی زه لیل و پی نه صلی و نه ژادا سهر وگار
په یدا ده گات.

تورکی : قسه ی ناخوښ ده بېستنی و هیان به ده ست كه سېنگی
به دکاره وه گرفتار ده یی.

قېزې : هه وال له رېش سپیانی لادئ ده بېستنی و ده بېته هاوړنیان.

یونانی : به زانست و دانا یی وه سهر گهرم ده بېت.

قشقې له (قزقېره) : لېكده انه و مگه ی قشقې له له خه ودا بیاوی

په یمان شکین و به دگرداره وه نه گهر بېین قشقې له ی هه یی له گهل
بیاوی په یمان شکیندا داده نیش و جاوېنکه و تن ده گات.

قیامت : نه گهر كه سن له خه ودا قیامت بېین نه و

په رومردگار له و سهرزه و بیه دا داده رومری و راستی ده بارین و نه گهر
خه نکی نه و سهرزه و بیه تاوانبار و ستم گارین نه و ناغات و به لا
به سهریاندا ده بارین و نه گهر خه نکی نه و جېیه خه نکی ستم

لېکراوبن، نهوا خواى گهوره بهسمر زۆرداران و سته مکاراندا سهریان دهخت. نهگهر خه لکى نهو جییه له رۆزى هیامهت له بهردهم بهر و مردگاردا راوستابن نهوا تورمپی و نهشکهنجهى خودا بهسمر نهو جییه دا دهبارت.

قىر : لیکدانه وى قىر له خه ودا رزق و بزیوییه، نهگهر له خه ویدا قىرى هه بێت نهوا به نهندازهى نهو قیره سهر و مت و سامان به دهست دینى، نهگهر له خه ویدا قىر بخوات مانای نهومیه بهو نهندازهیه مالى هه رام دهخوات.

قیساره (نامیری موسیقی - چنگ لیدان) : لیکدانه وى قیساره له خه ودا درۆ کردنه، نهگهر ببینی قیساره لى بدات قسهى درۆ دهکات و نازار و غه مى پى دهکات، نهگهر بینى پادشا قیساره پى بدات له لایهن پادشاهه خه لات و گهرمى پى دهکات وه نهگهر لایهنگرى ساز و ناواز و قیساره پى له غه م و پهژاره دهر باز ده بێت، نهگهر بینى قیساره کهى بشکى یان فرپى بدات، له قسهى درۆ و پروپوچ دوور دهکه ویته وه. نهگهر ببینی کهسى قیساره لى بدات و نهویش گوئ بگرئ نهوا بیسهرى قسهى درۆ و پروپوچ ده بێت.

فرقینه : ببینی فرقینه له خه ودا، نهگهر شیرین بێت به لکهى سهر و مت و بزیوییه که به ناسانى به دهستى دینى. نهگهر ترش بێت نهوا سهر و مت و بزیوى به نازار و نهشکهنجه به دهست دینى.

قفل : نهگهر کهسى له خه ویدا قفل بکاته وه به لکهى نهومیه له کارهکانیدا به رهو پێش دهر و ات و پهنگه بر و ات بۆ هه ج. نهگهر ببینی نهتوانئ قفل بکاته وه لیکدانه وى پیچه وانه ده بێت.

پیتی (ك)

كار : نهگەر لهخه ودا ببینی كهوازی له كارو پېشه‌ی خۆی هی‌ناو
سەرگه‌رمی کارینکی چاک‌تر بو کارو گوزمرانی با‌ش‌تر ده‌بیت وه نه‌گەر
ببینی كه کارگه‌لی جۆراوجۆر ده‌کات وه نه‌و کارانه کاری چاک‌بون
به‌لگه‌ی چاک‌یه له کاره‌کانیدا وه نه‌گەر کاره‌کان له‌خه‌ویدا خراپ
بوون به‌لگه‌ی خراپ‌یه.

کار : نه‌گەر که‌س له‌خه‌ویدا ببینی سەرگه‌رمی کاروباری
دنیا‌یی بیت به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه که‌مو کور‌تی دینی له‌ رۆژی کۆتاییدا
به‌لام له‌خه‌ویدا سەرگه‌رمی کاره‌کانی رۆژی کۆتایی بیت به‌لگه‌ی
نه‌وه‌یه پاداشت و مرده‌گریت و له‌ کاره‌کانی دنیا‌یدا سەرکه‌وتو ده‌بیت،
نه‌گەر ببینی کاره‌کانی دنیا‌یی ته‌واو بو‌بیت مانای نه‌وه‌یه مه‌رگی
نزیک بو‌ته‌وه وه نه‌گەر پێچه‌وانه‌ی نه‌و خه‌ونه ببینی
لێ‌کدانه‌وه‌که‌شی پێچه‌وانه ده‌بیت.

گارد : نه‌گەر که‌س له‌خه‌ویدا ببینی کار‌دیی‌کی به‌ ده‌سته‌وه بیت
وه کار‌ده‌که‌ش هی خۆی بیت به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه کور‌پکی ده‌بیت، نه‌گەر
ببینی له‌گه‌ڵ کار‌ده‌که‌دا چه‌کی تری پی بیت به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه ناودار
ده‌بیت وه هه‌ندیک‌یش ده‌لێن نۆکه‌ری‌کی چه‌به‌شی ده‌کریت.

کاروان : نه‌گەر که‌س له‌خه‌ویدا ببینی له‌گه‌ڵ کاروان‌یک‌دا بیت
به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه خێرو هه‌زانجی ده‌ست ده‌که‌وێت، نه‌گەر بینه‌ری
خه‌وه‌که که‌سی‌کی چاک و دروست‌کار‌بیت نه‌وا ده‌که‌وێته ناو نا‌زارو
نا‌ره‌حه‌تییه‌وه، نه‌گەر بینه‌ری خه‌وه‌که که‌سی‌کی به‌دکارو فاسد بیت

نهوا خيرو چاڪه دهبينيت، نهگهر ببيني له کاروانه کهدا به سواری
برپوات نهوا به نارمزوه کانی دهگات به لام نهگهر به پیاده برپوات
لیکدانه وهی پیچه وانه ده بیت.

کاسه : لیکدانه وهی کاسه دارینه له خه ودا نهگهر خوارده مهنی
تیدابیت مانای رزق و رۆزی حه لاله له سه فمردا. نهگهر کاسه که به تال
بیت به لگهی نه وهیه بیچاره و دهرمانده ده بیت، هه ندیک ده لّین
بینینی کاسه له خه ودا به لگهی خزمه تکاریکه که به دهمستی نه وه
کارگه لیکی چاک نه نجام دهریت وه بینینی کاسه ی زیو یان نالتون که
خوارده مهنی تیدابیت مانای به دهمستیانانی سه روهتی حهرامه وه
کاسه ی شوشه به لگهی ژنه.

کافر : نهگهر که سیکي کافر له خه ودا ببینی موسلمان بیت
به لگهی نه وهیه به موسلمانیتی له دنیا دهرده چیت، نهگهر ببینی
کافریک پرووه و هیله نویژ بکات یان سوپاسگوزاری خوی گه وره بکات
به لگهی نه وهیه موسلمان ده بیت و بژیوی زیاد دهگات.

کاسه ی سیرامیک : نهگهر که سن له خه ویدا ببینی که سیک
کاسه ی سیرامیکی پی بدات به لگهی نه وهیه هسه یه کی خوش له و
که سه ده بیسی و خوشحالی دهگات نهگهر ببینی کاسه سیرامیکه که ی
بشکی به لگهی نه وهیه هسه ی نه وه که سه خراپو بی جی ده بیت،
هه ندیک له خه و ناسان ده لّین لیکدانه وهی کاسه ی سیرامیک سن لایه نی
هه یه: یه که م مندا، دووهم: ژن و هاوسهر، سییه م دوست و هاوری - به
گشتی لیکدانه وهی کاسه ی سیرامیک له خه ودا هسه ی خوشه.

کاغز : نهگمر کهسی لهخهویدا ببینیت کاغز بخوینیتوه وه
 لهناو کاغزهکهدا ناوی خوی گهوره تیدابیت بهلگهی نهومیه بو
 سهر ریگهی راست رینمونی دهکریت بهلام نهگمر لهسهر کاغز شتی
 تر نوسرابیت نهوا بهریایی و خوهرستی هسه لهگهل خه لکیدا دمکات.
 کانال : نهگمر کهسی لهخهویدا ببینی کانالیک ههلبکه نیت،
 مانای نهومیه لهگهل خیزان و منالهکانیدا رهمفتاری هروفیل دمکات
 نهه لیكدانهومیه بو کاتیک دهبیت نهگمر کهنالهکه نهگات بهناو بهلام
 نهگمر کهنالهکه گهیشته بهناو لیكدانهومکهی هاوسهرگرییه.

کانی : لیكدانهومی سهرچاوه (کانی) لهخهودا نهگمر ناوی خوش
 تام و سازگاری بوو کهسیکی گهوره سهخواهتهمنده وه نهگمر ناومکهی
 لیل و بۆگهن بوو بهلگهی غهم و پهزاره و نازاره، نهگمر ببینی لهو
 کانیه مهسحی کرد له خهم و خهفت دمرباز دهبیت، نهگمر ببینی
 ناوی کانیهکه زیادی کرد عیزمت و پیاو چاکی لهو جینگهپهدا زیاد
 دمکات وه نهگمر ناوی کانیهکه کم بویهوه لیكدانهومکهی
 پیچهوانمیه.

گاهو : نهگمر کهسی لهخهویدا گاهوی شیرین بخوات بهلگهی
 نهومیه دوچاری غهم و پهزاره دهبیت وه نهگمر گاهوی تالی خوارد
 بهلگهی نهومیه زهرمر و زیان دهبینیت.

کالهک : بینینی کالهک لهخهودا نهخوشیه، کالهکی
 نهگهپوکه شیرین نهبیت چاکتره لهکالهکی زهردی گهپو، بینینی
 کالهکی گهوره چاکتره لهکالهکی بچوک وهخواردنی لهخهودا زهرمری
 نیه.

کهوگیر : نه گهر کهسئ له خه ویدا کهوگیری پاکي هه بیټ به لگه ی
نهوهیه کاره که ره که ی ژنیکی پاک و خیرخواز ده بیټ. نه گهر کهوگیری
بشکیت یان کونه و چلکن بیټ لیکدانه وه که ی پیچه وانه ده بیټ.

که ره روز : نه گهر کهسئ له خه ویدا ببینئ که ره روز بخوات به لام له
وهرزی که ره روزدا نه بیټ نه و نه و کهسه غه مگین و هزار ده بیټ وه
هه ندیکیش ده لټین نه گهر که ره روز ببینئ به لام لئی نه خوات نه و
غهم و په ژاره که ی که متر ده بیټ.

کهړی : لیکدانه وه ی کهړی له خه ودا هه ژاری و ته نگ دهستییه،
نښن سیرین ده لټیت کهړی له خه ودا به لگه ی نیمانه و ناکامی بینهری
خه وه که له کاره گانی دنیا یی دایه.

که ژاوه : نه گهر کهسئ له خه ویدا ببینئ له ناو که ژاوه دابیټ و
به سمر پستی نه سپ یان حوشره وه بیټ به لگه ی نهوهیه سودو پله و
پایه ی دهست ده که ویت، نه گهر ببینئ که ژاوه که ی بکه ویتنه خوار
لیکدانه وه که ی پیچه وانه ده بیټ.

که چه ل : نه گهر کهسئ له خه ویدا ببینئ له گهل که چه لیکدا قسه
بکات نه و له گهل که سیکی که ورده ده بیټه هاوړئ وه نه گهر که چه ل
خه و ببینئ سه ری مووی لی برویت واته دهو له مهند ده بیټ و ههرز
دهدات به خه لکی.

که تان : لیکدانه وه ی که تان له خه ودا مالی حه لاله که سوده که ی
له سودی لو که که متره، جل و بهرگی که تانی له خه ودا چاک و پیروژه وه
نه گهر ببینئ تووی که تان بخوات نه و مالی حه لال به دهست دینئ.

کهتیره : نه‌گهر کهسئ له‌خه‌ویدا کهتیره ببینئ به‌لگه‌ی نه‌ومه به نه‌ندازه‌ی نه‌و کهتیره‌یه له کهسئکی چه‌گل و ره‌زیله‌وه سه‌رومت و سامان به‌دهست دینئ.

کهشک : لیکدانه‌وه‌ی کهسئ له‌خه‌ودا له‌گه‌ل عه‌ناب و شه‌کرو و منه‌وشه‌دا کهشک دروست بکات و لئی بخوات به‌لگه‌ی نه‌ومه مالی جه‌لأل به‌دهست دینئ و له غه‌م و په‌زاره پرزگاری ده‌بیت، نه‌گهر له‌و خواردنه دروستکراوه‌ی نه‌خوارد لیکدانه‌وه‌که‌ی پیچه‌وانه ده‌بیت.

کهشتی : نه‌گهر کهسئ له‌خه‌ویدا سواری کهشتی بو‌بیت وه به‌سه‌لامه‌تی لئی دابه‌زنت نه‌وا له‌غهم و په‌زاره دهر باز ده‌بیت، نه‌گهر کهشتیه‌که‌ی تیک و پیک بشکن نه‌وا دو‌چارى به‌لاو موسیبه‌ت ده‌بیت، نه‌گهر ببینئ له‌ناو کهشتیه‌کدا له‌گه‌ل شت و مه‌ک و کالادا بیت به‌لگه‌ی نه‌ومه سه‌مه‌ر ده‌کات و سه‌روه‌تی جه‌لأل به‌دهست دینئ. نه‌گهر ببینئ سواری کهشتی بو‌بیت به‌لام. کهشتیه‌که راوه‌ستاوبیت به‌لگه‌ی نه‌ومه له سه‌مه‌ردا تیا ده‌مینیت.

که‌ر : لیکدانه‌وه‌ی سواربونی جو‌ره‌کانی که‌ر به‌م شیومه‌یه‌ی لای خواره‌ومه:

(که‌ری ره‌ش - په‌لو پایه) (که‌ری سه‌وز - زاهید و پارساوپاکی)
(که‌ری سپی - په‌لو پایه‌ی دنیا‌یی) (که‌ری ناوس - نومید‌ه‌واری و زیاد‌بوونی گامه‌رانی) نه‌گهر ببینئ گوشتی که‌ر بخوات له رینگای بازرگانییه‌وه سه‌رومت و سامان به‌دهست دینئ، نه‌گهر ببینئ خو‌ی که‌ره‌که بکوژیت و گوشته‌که‌ی بخوات له سه‌رومت و سامانی خو‌ی خه‌رج ده‌کات وه نه‌گهر له کاتی سوار‌بووندا که‌ره‌که‌ی به‌ریت خو‌ی به زوویی

دەمریت، ئەگەر ببینی کەرمکەى مردبى مال و دارايیەكەى لەدەست دەدات. ئەگەر ببینی لەکەرمکەى بکەوێتە خوارووە ھەزارو بى پاره دەبێت. ئەگەر ببینی لە کەرىك كە ھى خۆى نەبى دابەزى و دوبارە سوار ببیتەووە شتىك داوا دەکات كە بە خیرایى دەستى دەکەوێت. ئەگەر ببینی کەرمکەى خۆى لەگەل کەرىكى تردا گۆرپیەووە شیرازەى کاروبارى تىك دەچى و دەگۆرى.

کەوا : ئەگەر کەسى لەخەودا ببینی کەواپەكى تازەى بە لۆکە چنراوى لەبەردا بێت ئەوا لە غەم و پەژارە رزگارى دەبێت، ئەگەر کەواى لە جۆرى ئاوریشم یان حەریرى لەبەردابێت ئەوا لە کەسىكى گەورە و بەرپۆرمووە سود و قازانجى پى دەگات.

کەرى وەحشى : ئەگەر ببینی بۆتە خاوەن کەرە وەحشیەك دەستکەوتىكى پى دەگات. ئەگەر ببینی سواری کەرە وەحشیەك بووبى و کەرە وەحشیەكە دەستەمۆى بووبیت ئەوا گوناچىکارو بى دینەو لە دین دوور دەکەوێتەووە. ئەگەر ببینی کەرە وەحشى لەگەلیدا شەرىکات وەیان سەرى رابکێش ئەوا کارىكى پى لە رەنج و نازارى پى دەگات. ئەگەر ببینی لەگەل دوو کەرى وەحشیدا شەرىکات ئەوا دوو کەسى خراپەکار لەگەلیدا شەرى دەکەن وە ئەگەر ببینی کەرە وەحشیەكى ھىناپە مالمووە ئەوا پیاوێكى خراپەکار دىنیتە مالمووە.

کەلەك باز (دەست بى) (ساختەچى) : ئەگەر کەسى لە خەویدا دەست بى کرد، ئەوا کارى پى و پوچ دەکات ئەگەر ببینی سەبرى دەست بى بکات ئەوا دوچارى کارىكى خراپ دەبێت.

کهرویشک : لیكدانهوهی کهرویشک لهخهودا خراپه. نهگهر
 ببینی کهرویشک بگریټ یان کهسټ پی بدات، کهنیزهکی خراپ
 نهکړئ وه یان ژنی خراپ نههینئ. وه نهگهر ببینی پیستی
 کهرویشکی لهبهگرديټ وه یان گوشتهکهی بخوات له لایهن ژنهوه
 شتیکی نهندهکی دست دهکهوټ وه نهگهر ببینی بیچووه کهرویشکی
 ههبوو دوچارۍ رهنچو زهحمت دهبیتهوه.

کهو : لیكدانهوهی کهو لهخهودا ژن یا کهنیزهکی جوانه.
 نهگهر ببینی کهو بگریټ ژن دههینئ ومیان کهنیزهک دهکړټ نهگهر
 ببینی گوشتی کهو بخوات جل وبه رگتی پی دبهخشن.

کهفی دمريا : نهگهر کهسټ لهخهویدا کهفی دمريا ببینی نهوا
 له لایهن کهسیکی گهورهوه سودو قازانجی پی دهگات.

کهمتیار : کهمتیار لهخهودا بهلگه ی ژنی خراپهکارو ناپاکه.
 نهگهر ببینی کهمتیار له مائی نهودا بهستهنهوه ژنیکی ناپاکو خراپ
 دههینئ وه به گشتی بینینی کهمتیار لهخهودا خراپه.

کهلهرم : لیكدانهوهی کهلهرم لهخهودا سود بردنه لهژنان،
 لیكدانهوهی کهلهرمی نامادهکراو باشتره لهکهلهرمی کال، نهگهر
 لهخهودا کهلهرم بخوات نهوا له لایهن ژنیکهوه سودو قازانجی دست
 دهکهوټ.

کهلهکه : بینینی کهلهکه لهخهودا ژنه وه نهگهر ببینی کهلهکهی
 چهپی ودرههمی گردیټ بهلگه ی نهوهیه که ژنو کهنیزهکهکهی
 هردوکیان پیکهوه حامیله دهن وه نهگهر ببینی کهلهکهی
 سوربیتهوهو پارچهیهکی خویناوی لی بکهوټته خوارهوه واتای نهوهیه

ئەنگەي مىندالى دەبىت بى ئەۋەي كاتى خۇي بىت ۋە ئەگەر بىنى
ھەردو دەستى خستە سەر كەلەگەي واتاي ئەۋەيە غەم ۋە پەژارمەيەي
گەرەي بى دەگات.

كەلەشىر : ئەگەر كەس ئەخەۋدا بىنى كەلەشىرى ھەي ۋە
بزانىت كەلەشىرەكە ھى خۇيەتى، پياۋى عەجەم كە نۆكەرى
خۇيەتى بەسەرىدا زال دەي. ئەگەر بىنى كەلەشىر بكوژىت بەسەر
نۆكەردا زال دەي ۋە ئەگەر بىنى لەگەل كەلەشىردا شەر بكات
لەگەل پياۋى عەجەمدا دەبىتە ھاورى ۋە ئەگەر نازارى بە دەست
كەلەشىرەۋە بىنى لەۋ پياۋەۋە گەزەندەي بى دەگات. ئەگەر بىنى
كەلەشىر جوجكەي ھەبوو ۋە يان كەس بى بىدات ئەۋا كوپىك يان
نۆكەرىكى لە كەنيزەيەك دەبىت. ۋە ئەگەر بىنى گوپى لە دەنگى
كەلەشىر بىت رىگاي چاك ۋە چاكەخۋازى ھەلدەبىزىر.

كەمان : ئەگەر كەس ئەخەۋدا كەمان ھەلدات ۋە پياۋىك بەن
بكات بەلگەي ئەۋەيە داۋاي كۆمەك ۋە يارمەتى لە كەسىكى گەرە
دەگات. ئەگەر كەمانەكە لە جۆرى پىستراۋبىت بەلگەي ئەۋەيە داۋاي
يارمەتى لە كەسىكى خواناس دەگات، ئەگەر كەمان ھەلدات بەلام
كەسى نەگرت ئەۋا ئەۋ كەسە ھىچ يارمەتەيەكى نادات.

كەمەربەند : ئەگەر كەس ئەخەۋدا كەمەر بەند بىستى
ئەۋا بە ئەندازەي نرخی ئەۋ كەمەربەندە سەرۋەتى دەست
دەكەۋىت ۋە ھەرۋەھا مىندالەكانى دەبنە پىشتىۋانى، ئەگەر كەمەر
بەندى بە گەۋھەر پوكەشكراۋى لە كەمەرى بىستى بەلگەي ئەۋەيە

سەرۆتو سامان بە دەست دینیت هەندیکیش دەلێن کۆرێکی دەبیت
کە فەرمانڕەوایی و سەرۆکایەتی خێڵەکیان دەگرتە نەستۆ.

کەنو : نەگەر کەسێ لەخەویدا کەنویەک هەنگی هەبیت ئەوا بە
نارەزووەکانی دەگات و مانی حەلال بە دەست دینێ.

کەنیزەك : لێکدانەوهی کەنیزەك لەخەودا، مالاو نارەزووه،
نەگەر لەخەودا کەنیزەك بکڕیت ئەوا سەرۆت بە دەست دینێ، نەگەر
کەنیزەکە ی بفرۆشێ ئەوا لە سەرۆتەکە ی کەم دەبیتەوه.

کەوتن : نەگەر کەسێ لەخەویدا ببینێ بەرپودا بکەویت
نازایەتی و نیگەرانی پەیدا دەکات بە تاییبەتی لەجەنگ و ناکۆکیدا، وە
نەگەر ببینێ لەجینگەیهکی بەرز وەکو شاخ و میان درەخت وەیان
دیواریك بکەویتە خواروه بە نارەزووەکانی خۆی بە شیوەیهکی تەواو
ناگات وە مەرامەکانی نایەتەدی.

کەوان : نەگەر کەسێ لەخەویدا تیرۆکەوانی بە دەستەوهبیت
ئەوا لە سەفەردا سود و قازانج دەبینیت، نەگەر کەسێ کەوانی بێ
بدات بەلگە ی ئەومێه کۆر یان براهیهکی دەبیت، نەگەر بە کەوان تیر
بهاویژێ قسە ی حەق و پوچ دەکات، نەگەر کەوانی دا بە کەسیکی
تریان بیفرۆشیت یان لەناو بچیت ئەوا ژنەکە ی تەلاق دەدات.

کەوانی هەلاحی : نەگەر کەسێ لەخەویدا کەوانی هەلاحی
هەبیت بەلگە ی ئەومێه کەسیکی دوروه و هەندیکیش دەلێن لەگەڵ
ژنیکی سەرەرپۆو بێ گوێدا هاوسەرگیری دەکات، نەگەر کەوانی
هەلاحی وون بکات بەلگە ی ئەومێه لەو جوړه ژنە جیا دەبیتەوه.

كشميش : نهگەر كهسن لهخهويدا كشميشى ههبيت و لىي بخوات
نهوا بهو نهندازهيهى كه دهىخوات سودو هازانج بهدهست دىنى بهلام
نهگەر كشميش بهكهسيك بدات بهلگهى نهوميه خزمهتيك بهو كهسه
دهكات.

گرێكاران : نهگەر كهسن لهخهويدا ببينى ژمارميهك گرێكار له
مالهكهيدا كار بكهن بهلگهى نهوميه لهگهڵ كهسيكدا شهر دهكات،
نهگەر ببينى لهمالى پهكيكدا گرێكارى بكات يه لگهى نهوميه له
كارپكدا دوجارى گهفت دهبيت و خاوهن مالهمكش دوجارى شهر و
ناكوڤى دهبيت، نهگەر ببينى گرێكاران خوڻ له مالهمكه بهرنه دهرهوه
ليكدانهوهكهى پيچهوانه دهبيت.

كچ : كچ لهخهودا بهلگهى شادى و سهروهرى دنيايه. نهگەر
ببينى كچيكي ببى وهيان كهسيك كچيكي بى بهخشي به نهندازهى
جوانى نهو كچه خيرو بهركهت و سهروعت بهدهست دىنى. نهگەر
ببينى كچهكهى بمریت ليكدانهوهكهى پيچهوانهيه.

كونجى : ليكدانهوهى كونجى له خهودا مالى ههاله ههمو
پوژيک پو له زيادبونه، نهگەر ببينى نهندازهيهكى زور كونجى
ههبيت نهوا بهو نهندازهيه سهروعت و سامانى دهست دهكهويت.

كولهكه : نهگەر كهسن لهخهويدا ببينى لهمالهكهيدا كولهكه
برويت وه له وهرزى خویدا بيت بهلگهى نهوميه پلهوپايهى بهرز
دهبيتوه وه نهگەر كهسيكى نهخوش نهو خهوه ببينى چاك
دهبيتوه، نهگەر بهندميهك نهو خهوه ببينى نهوا نازاد دهبيت وه
نهگەر كاڤریش بيت نهوا موسلمان دهبيت وه نهگەر گهشتياريك نهو

خه وه ببینی دهگه ریته وه بۆ وولاته که ی خۆی وه نهگه ر گونا که ر
بیت تۆبه دهکات.

کورسی : لیکدانه وه ی کورسی له خه ودا زانست و نیمانه.

کوشتن : نهگه ر که سینک له خه ودا ببینیت بیکوژن به لگه ی
ئه وه یه ته مه نی درێژ ده بیت، نهگه ر له خه ودا که سینک بکوژیت به لام
سه ری له لاشه ی نه کرده وه به لگه ی ئه وه یه سودو فازانجیک به و که سه
دهگه یه نیت.

کولیچه : لیکدانه وه ی کولیچه له خه ودا به لگه ی ژبانیک ی خوش و
کامه رانییه، نهگه ر له خه ودا کولیچه بخوات نه واه سه روه ت و سامان
به ده ست دینی، نهگه ر کولیچه بخاته نیو ده مییه وه به لام نه توانیت
بیخوات به لگه ی ئه وه یه نه و سه روه ته ی که هه یه تی هی که سیکی تره.
گون : نهگه ر ببینی له کیوئیکدا کونیک هه بیت و بچیت نه و نه و
کونه وه نه واه له جفه ره رازمهکانی پادشا ناگادار ده بیت. نهگه ر شتیکی
له و کونه دا ده ره ئینا نه واه به نه ندازه ی نه و شته له لایه ن پاشا وه
خه لات ده کریت، نهگه ر ببینی زه و ی گون ببی نه واه که سینک ناگای له
رازمهکانی ده بیت. نهگه ر ببینی له شی کونیک ی تیدابیت و له و کونه وه
خوین هاته ده ره وه نه واه زه ره رو زیانیك دهکات، نهگه ر سویندی درۆی
خوارد نه واه لیکدانه وه ی پیچه وانه ی ده بیت مهگه ر تۆبه بکات تا
رژگاری ببی. نهگه ر ببینی سویندی خوارد نه واه ده که ویته نه واه هه رزی
وام (سولفه) و هه رزی خه لکیه وه و دو چاری غه م و په زاره ده بیته وه
له لایه ن پاشا وه.

کویر : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا کویر ببیت به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه بن
دین ده‌بن، نه‌گهر یه‌ك چاوی کویر ببی نه‌وانیوه‌ی دینه‌که‌ی له‌ده‌ست
ده‌دات و گوناخیک‌ی گه‌وره ده‌کات و پتویسته تۆبه بکات.

کیسه : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا کیسه‌یه‌ك پاره په‌یدا بکات نه‌وا
به نه‌ندازه‌ی نه‌و کیسه‌یه بژیوی زیاد ده‌کات به‌لام نه‌گهر کیسه‌که
به‌تال بیت نه‌وا لی‌کدانه‌وه‌که‌ی پی‌چه‌وانه ده‌بیت و هه‌ندی‌کیش ده‌لین
مردنی نزیک بۆته‌وه.

کیو : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا به‌سه‌ر کیویکه‌وه بانگ بدات یان
نویر بکات نه‌وا کاروباری چاک ده‌بیت، نه‌گهر له دامینی کیوه‌که
شوی‌نیک دروست بکات یان له کیوه‌که بکه‌ویتته خواره‌وه نه‌وا دو‌چاری
غهم و په‌زاره ده‌بیت.

کو‌ت کردن : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا ببینی که زنجیرو کو‌ت
له‌قاچی دابیت شیمان و باوه‌ری نه‌و که‌سه ئاته‌واوه و نه‌و که‌سه به
درووه خو‌ی به موسلمان ده‌زانیت وه که‌سیکی به‌خیل و چه‌کله و هیچ
شتیکی له‌ده‌ست نابیتته‌وه.

کۆلان : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا بجپته کۆلانیکی خوش و
ناوه‌دانه‌وه نه‌وا سود و قازانجی پی ده‌کات به‌تایبه‌ت نه‌گهر خه‌لکی
نه‌و کۆلانه که‌سانیکی خواناس بن. نه‌گهر خه‌لکی کۆلانه‌که که‌سانیکی
خراپ بن نه‌وا زهره‌رو زیان ده‌بینیت.

کفن : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا کفن بۆ مردویه‌کی ناشنا دروست
بکات دو‌چاری نازار و نه‌شکه‌نجه ده‌بیت، نه‌گهر کفن له مردوه‌که
بکاته‌وه پاریزگاری لی ده‌کات. نه‌گهر کفنی مردوه‌کان دابکه‌نیت نه‌وا

له مردومه مالی حەرام بە دەست دێن، ئەگەر بێنەری خەودەگە
کەسیکی فاسدو خراپەکاربێت جەختی دەکاتەووە کە کەسیکی
بەدگەردترو دوروووە.

کینگە : لێکدانەووی کینگە لەخەودا ئەگەر کینگەکە ناسراو بێت
بەلگەی منداڵی خەلکییە. ئەگەر کینگەیهک درەو بکات ئەوا هەندیک
خەلکی لەو شوێنەدا دەکوژرێن.

کتیب : ئەگەر کەسێ لەخەویدا کتیب بخوینێتەووە بەلگەی
ئەومێهه رێگەی دینی پەرورەدگار هەڵدەبژیرێت وە لە کارەکانیدا
بەرمو پێش دەچێت، ئەگەر کتیبی هەواڵ و باسو خواس بخوینێتەووە
ئەوا نزیک دەبێتەووە لە پاشا، ئەگەر کتیبی شەریعت بخوینێتەووە
ئەوا لە کارە ناپەسەندەکان دەست هەڵدەگرێت. ئەگەر کتیبی بنەما
دینیەکان بخوینێتەووە ئەوا سەرگەرمی کارێک دەبێت کە سودو
قازانجی لێ دەکات، ئەگەر کتیبی چیرۆک بخوینێتەووە ئەوا حەزو
نارەزو پێیدا دەکات بۆ فێربون لە ژایانی پێغمەمبەران، ئەگەر کتیبی
سەرگۆزشتە پاشاکان بخوینێتەووە ئەوا سەرزدەنش دەکرێت، ئەگەر
کتیبی حیکمەت بخوینێتەووە ئەوا سەرگەرمی قورئان خوێندن
دەبێت، ئەگەر کتیبی رێزمانەوانی بخوینێتەووە ئەوا سەرگەرمی
کاروبارەکانی دنیاوی دەبێت.

کرپنو فروش : لێکدانەووی کرپنو فروش لەخەودا خراپە.
ئەگەر ببینی کەسیک بیفروشی حال و ئەحوالی ئالۆز دەبێت و
پەژمۆردە دەبێت.

کلیل : لیکدانه‌وهی کلیل له‌خه‌ودا که گرفته‌کانی خه‌لکی چاره‌سەر ده‌کات هه‌روه‌ها به‌لگه‌ی زالبون و سه‌رکه‌وتنیشه، نه‌گهر که‌سێ له‌خه‌ودا کلیلێ زۆری هه‌بێت به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه پله‌و پابه‌ی زیاد ده‌کات.

کلاو : لیکدانه‌وه‌ی کلاو له‌خه‌ودا پله‌و پابه‌یه، نه‌گهر که‌سێ له‌خه‌ویدا ببینی کلاوێکی تایبه‌تی له‌سه‌ردابی‌ت نه‌وا لی‌پرسیاریه‌کی له‌لایه‌ن پاشاوه‌ بێ دهم‌پێردریت.

کلاو خوده (کلاوی سه‌ربازی) : ببینی کلاو خوده له‌خه‌ودابه‌لگه‌ی شتی‌که به‌هروهنێل پارێزگاری له‌خۆی بکات بێی. نه‌گهر کلاوی پۆلایی له‌سه‌ردابی‌ت نه‌وا به‌ نه‌ندازه‌ی چاکی و به‌نرخێ نه‌و کلاو‌خوده‌یه پله‌و پابه‌ی ده‌ست ده‌که‌وێت، نه‌گهر کلاو خوده له‌سه‌ری دابگریت نه‌وا له‌ پله‌و پابه‌ی که‌م ده‌بێته‌وه.

کلێسا : نه‌گهر که‌سێ له‌خه‌ودا به‌چێته کلێسا به‌لام ره‌وه‌و قیبه‌لی موسلمانان نوێژ بکات به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه تۆبه له‌ گونا‌حه‌کانی ده‌کات و دینه‌که‌ی توندو تۆل ده‌بێت چونکه کلێسا شوێنی خوا په‌رستییه.

کراس : کرمانی ده‌لیت : نه‌گهر که‌سێ له‌خه‌ویدا ببینی کراسی تله‌زه له‌به‌ر بکات به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه که‌ روکه‌شیکی چاکی ده‌بی و ناوه‌رۆکی خراب وه نه‌گهر ببینی کراس و شه‌روالی کۆنه‌و پیسی له‌به‌ردا بێت، نه‌گهر ده‌وله‌مه‌ند بێت هه‌زار ده‌که‌وێت وه له‌ غه‌م و په‌ژاره‌و گه‌هتاریدا ده‌بێت.

که رکەس* : ئەگەر کەسێ لەخەویدا ببینێ کەرکەسی هەبێ بە
 پەلو پایە دەگات وە لێکدانەوێ نیسقان و گوشتی کەرکەس هەر
 هەمان شتە.

کەرش : ئەگەر ببینێ کەرش لەسەری بوەریت ئەوا بە
 ئەندازەى ئەو کەرشە لەلایەن کەسیکەوێ نازار و بەلای پێ دەگات.
 ئەگەر ببینێ کەرشى سەری ئەمىنێ ئەوا ئە بەلای نازار و پارێزرار
 دەبێت. ئەگەر ببینێ لەگەڵ کەرشى سەریدا هەزى پاك بێتەوێ ئەوا
 لەخەمو پەژارە دەرپاز دەبێت.

کەم ئەندامى : ئەگەر کەسێ لەخەودا لەشى کەم ئەندامىەکی
 هەبێت بەلگەى ئەوێە بەو ئەندازەىە لەسەر وەتى کەم دەگات جگە
 لە کەم و کورتى لە زماندا چونکە لێکدانەوێ کەم و کورتى لەزماندا
 لێکدانەوێ کەى چاکەىە، ئەگەر ببینێ لەسەر وەتى دا کەم و کورتى
 هەبێت بەلگەى ئەوێە دوچارى نیکەرانى دەبێت.

کێشانه : ئەگەر کەسێ لەخەویدا ترازوێەکی بە دەستە و هەبێت و
 شتێک کێشانه بکات، بەلگەى ئەوێە لەنیوان خەلکیدا قەزاوەت و
 دادوەرى دەگات، ئەگەر ببینێ شتێکی توندو تۆڵ هەل بگریت و
 کێشانهى بکات، ئەگەر بینەرى خەوێکە مەلا بێت بەلگەى ئەوێە
 دەبێت بە هەزى وە ئەگەر مەلا نەبو بەلگەى ئەوێە بۆ کارى
 قەزاوەت کردن کارى دەکەوێتە لای هەزى.

کشتوکال : لێکدانەوێ کشتوکالێ و جوتیارى لەخەودا پشت
 بەستنه بە خوای گەورە و بە دەست هینانى بژیوى حەلālە.

* (کەرکەس) : ((جۆرێک بەلەندە شێوێ لە وشە دەچێت)). وەرگێڕ

كوللە : بىننى كوللەى زىندو لەخەودا مال و سامانە و كوللەى
پاككراو دىنارو درەمە. نەگەر بىننى لە شوپنىكدا كوللە پەيدا
بىيىتو زيان بگەپەنىت لەشكرىك بۆ ئەو شوپنە دىت و گاولى دەكات.

كونەپەپو : لىكدانەوەى كونەپەپو لەخەودا پياوى دزو
حەسودو تەماعكارە. نەگەر بىننى لەگەل كونەپەپودا شەپرى كرد
لەگەل پياويكدا شەپ دەكات. بە گشتى بىننى كونەپەپو لەخەودا لە
هەموو كاتىكدا خراپە.

كورسى : ئەگەر لەخەودا بىننى كورسى ھەبىت ئەوا خەلكى
تارىفى لى دەكەن و سوپاس و ستايشى دەكەن. ئەگەر بىننى كورسى
سپى ھەبىت بەلگەى ئەومپە لە لايەن كەسىكى گەورەو سودو
ھازانجى پى دەكات.

كۆشك : ئەگەر كەسى لەخەويدا بچىتە ناو كۆشكىكەو ئەوا
سەرۆتو سامان بەدەست دىنى بە تايبەت ئەگەر ئەو كۆشكە لەگەل
يان خشت دروست كرابىت، ئەگەر بىننى كۆشكەكە لە گەج و بەرد
دروست كرابىت ئەوا سەرۆتو سامانى دەست دەكەوئەت بەلام
وئەكەى لاواز دەبىت.

گردنە باوەش : گرمانى ئەئىت : ئەگەر كەسىك لەخەودا بىنى
كەسىكى ناسراو لەباومش بكات ئەگەر چاكەخوازو دروستكاربىت لەو
كەسەو سودى دىنى دەست دەكەوئەت وە ئەگەر بىننى مندالىكى
لەباومش كرد حەز لە خۆشەويستى و سۆزى منداڵ دەكات وە ئەگەر
بىننى شىرىكى لەباومش كرد لەگەل دوژمنەكەيدا ناشتى دەكات.

كۆتر : لىكدانەۋەى كۆتر لەخەودا ژنە، ئەگەر بىيىنى كۆتر بگرىت
وھيان كەسى پىنى بدات ژن دەھىنى ۋە ئەگەر بىيىنى گۆشتى كۆتر بخوات
ئەوا سەروەتى ژن دەخوات، ئەگەر بىيىنى كۆترى دزى و فرىيدا بۇ جىيەك
قەسەپەك كەوتۆتە شوپن ژنەكەى بەتەلاھدانى دەدات. ئەگەر بىيىنى
كۆمەلن بىچوۋە كۆترى ھەبى لە لايمەن ژنانەۋە سودى پى دەگات.

كۆكە : ئەگەر بىيىنى لەكاتى كۆكەكردن دا بەلغەمى فرىدا ئەوا
لەو نازارو بەلاۋ ئەشكەنجەپەى كە بە سەرىدا ھاتوۋە يان ئەو
پارمىپەى كە وونى كرىوۋە لەلەى كەسىكدا شكات دەگات. ئەگەر بىيىنى
لەكاتى كۆكەكرىندا سەفرى ھەلھىناپەۋە ئەوا كەسىكى ناپەسەندەو
خەلكى شكاتى لى دەكەن. ئەگەر بىيىنى لەپال كەسىكى گەورەدا
بىكۆكى ئەوا لە لى سەروۇكدا شكات دەگات. ئەگەر بىيىنى بە ھىۋاشى
بىكۆكى خەمخۆرى دىنە.

كۆيلە فرۆشى : ئەگەر كەسىك لەخەودا بىيىنى كۆيلە فرۆشى
بكات بەلگەى ئەۋمپە كە درۆى زۆر دەگات.

كۆتو زنجىر : لىكدانەۋەى كۆتو زنجىر لەخەودا بەلگەى
ھەزكرىنە لە كاھرى، ئەگەر كەسى لەخەويدا بىيىنى كۆتو زنجىر لە
گەردنى كرابىت بەلگەى ئەۋمپە بەدرۆ خۆى بە موسلمانى نىشان
دەداتو بە كاھرى لە دنيا دەردەچىت.

كۆلەكە : لىكدانەۋەى كۆلەكە لەخەودا خاۋەن مالو خوش
بەختە. ئەگەر بىيىنى كۆلەكەى راستو بەھىزى بىى ئەوا لە كەسىكى
سەرمایەدار پلەو پاپەو قازانچ بەدەست دىنى. ئەگەر بىيىنى كۆلەكەى
بىشكى يان بسووتى ئەوا ئەو كەسە لەدنيا دەردەچىت.

کۆم : لیکدانهوهی بیینی کۆم لهخهودا کارو کاسبیه، نهگهر بیینی کۆمی هاتبیتته دهرموه بهلگهی نهوهیه کاروباری رو لهخراپیه، نهگهر بیینی خوین له کۆمی بیتته دهرموه بهلگهی نهوهیه زهرموه زیان دهبینیت، نهگهر لهکۆمی کرم یان پارچه گوشت بیتته دهرموه بهلگهی نهوهیه مندالهکهی دهرمیت. نهگهر کۆمی برینی لی بیت بهلگهی نهوهیه بههۆی پارهوه دوحاری غهه و پهژاره دهبیت.

کیچ : کیچ لهخهودا دوژمنی لاوازه، نهگهر بیینی کیچ لهشی بگهزئ له لایهن دوژمنهوه قسهیهکی ناخۆش دهبیسی. نهگهر بیینی کیچ بکوژئ دوژمن تیک نهشکینئ. نهگهر بیینی کیچی زور بداته لهشی نهوا خهلکی نهقام قسهی ناخۆشی هئ دهلین و نازارو زیان دهبینئ.

ککک : نهگهر کهس لهخهویدا بیینی کهههک نهسپو کهر یان مانگا کلکی ههبیت نهوا سهروهت و سامانی زیاد دهبیت بهخۆشی و کامهرانی زیان دهگات بهلام له کاروباری دینیدا سست و تهمههله دهبیت.

کنگر : نهگهر کهس لهخهودا کنگری ههبیت و لیی بغوات نهوا دوحاری غهه و پهژاره دهبیت بهلام نهگهر لیی نهخوات دوحاری پهژاره نابیت.

کیسهه : لیکدانهوهی کیسهه لهخهودا هپاوی زانایه که چاوپیکهوتنی بۆ خهلکی سودو قازانجی تیدایه، نهگهر بیینی کیسهه بۆ مالهکهی بیت لهگهه کهسیکی پارسادا دادهنیشی وه نهگهر گوشتی کیسهه خوارد بهه و نهندازهیه زانست فیڕ دهبیت.

پیتی (گ)

گا : نهگەر لهخه‌ودا ببینی مانگای قه‌له‌وی هه‌بی وه بزانی که هی خۆیه‌تی له‌و سائه‌دا سه‌روعتو سامانی زۆر به‌دمست دینی، وه نه‌گەر مانگای له‌ری بینی لی‌کدانه‌وه‌که‌ی پینچه‌وانه‌یه. وه نه‌گەر ببینی مانگا بدۆشی‌ت و شیره‌که‌ی بخواته‌وه سه‌روعتو سامانی زیاد ده‌کات. وه نه‌گەر نه‌م خه‌وه (به‌نده‌یه‌ک) ببینی نازاد ده‌بی‌ت، نه‌گەر که‌سن زه‌لیل و ناله‌بار نه‌م خه‌وه ببینی نازیزو خۆشه‌ویست ده‌بی‌ت. نه‌گەر له‌خه‌ودا ببینی مانگا‌که‌ی ناوس بی‌ت نه‌وا ئومیده‌واری په‌یدا ده‌کات. نه‌گەر ببینی گایه‌کی قه‌له‌و بکڕی‌ت ژنیکی ده‌وله‌مه‌ند ده‌هینی. نه‌گەر ببینی مانگایه‌ک بکڕی‌ت و له‌گه‌لی قسه‌ بکات نه‌وا ژبانی له‌هه‌موو بواره‌کاندا به‌ره‌و پیش ده‌روات. وه نه‌گەر ببینی له‌گه‌ل مانگایه‌کدا شه‌ر بکات وه مانگا‌که‌ گازی لی‌ گرت نه‌وا خیانه‌ت به‌ ژنه‌که‌ی ده‌کات وه نه‌گەر ببینی مانگایه‌ک هاته‌ ماله‌که‌ی سه‌روعتو سامان به‌ره‌و ڕووی دی‌ت.

گامیش : لی‌کدانه‌وه‌ی گامیش له‌خه‌ودا پیاوی ده‌وله‌مه‌نده‌ وه لی‌کدانه‌وه‌کانی تری گامیش وه‌کو مانگایه.

گا‌ور : نه‌گەر که‌سن له‌خه‌ویدا بی‌ت به‌ گا‌ور به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه خوازیاری مالی دنیا‌یه.

گازگرتن : نه‌گەر که‌سن له‌خه‌ویدا ببینی یه‌کی‌ک گازی لی‌ بگری‌ت نه‌وا به‌ نه‌ندازه‌ی نه‌و گازه‌ زیان ده‌بینی، نه‌گەر که‌ر گازی لی‌ بگری‌ نه‌وا گۆله‌ی ده‌که‌وی‌ته‌ لی‌ژی، نه‌گەر گا‌ گازی لی‌ بگری‌ت نه‌وا

لهو ساله‌دا پهنچو نازار ده‌بینیت، گازو هه‌پ لیگرتنی جانه‌ومرو نازه‌ل
له‌خه‌ودا به‌لگه‌ی زهره‌رو زیانه.

گه‌ده : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا ببینن گه‌ده‌ی ساغو سه‌لامه‌ت
بیت نه‌وا به‌لگه‌ی نه‌ومه‌یه ته‌مه‌نی دریز ده‌بیت، نه‌گهر پیچه‌وانه‌ی
نه‌وه ببینن ته‌مه‌نی کورت ده‌بیت.

گه‌دایی : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا گه‌دایی بکاتو خه‌لکی پاره‌ی
ه‌ن بدات نه‌وا خیره به‌ره‌که‌تی ده‌ست ده‌که‌ویت.

گه‌ج : لی‌کدانه‌وه‌ی گه‌ج له‌خه‌ودا جه‌نگو دوژمنایه‌تییه، نه‌گهر
گه‌ج بفرۆشن لی‌کدانه‌وه‌که‌ی خراپه.

گه‌ردن (مل) : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا باریکی قورسی به‌مله‌وه
بیت به‌لگه‌ی نه‌ومه‌یه نه‌خۆش ده‌که‌ویت، نه‌گهر باریکی قورسی به
مله‌وه بیت به‌لام هیچ هه‌ست به‌ماندویی نه‌کات به‌لگه‌ی نه‌ومه‌یه
ته‌مه‌نی دریز ده‌بیت و دینی توندو تۆل ده‌بیت.

گه‌ردن به‌ند (ملوانکه) : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا گه‌ردن
به‌ندی هه‌بیت نه‌وا خوای گه‌وره فی‌ربونی قورنانی نه‌و که‌سه زیاد
ده‌کات، هه‌رحه‌ند گه‌ردن به‌نده‌که گران به‌هاتربیت نه‌وا زانستی
زیاتر ده‌بیت.

گه‌نه : لی‌کدانه‌وه‌ی گه‌نه له‌خه‌ودا زیانه، نه‌گهر که‌سن ببینن
گه‌نه له‌شی بخوات به‌و نه‌ندازه‌یه له‌مال و سامانی که‌م ده‌بیت‌ه‌وه.
نه‌گهر ببینن له‌شی چوار پیکه‌ی گه‌نه تی دابن خه‌لگی له‌چوا
پیکه‌ی که‌لک وهرده‌گری.

گهړان : نهگهر کهسئ لهخهويدا له جيگهيهکدا بگهرئ، لهو
 گوزمرانهى که تييدايه گوزمرانى چاکتر دمبيت وه نهگهر گهړانهکهى
 زوربوو بو سغهړيکى دريژخايهمن دپروات وه نهگهر بههوى نيزه يان
 داريکهوه بهرزبيتهوه بو جيگهيهکى تر پروات پشت به پياوړيکى
 بههيز دمهستيت تا يارمهتى بدات بو نهوى به مهبهستى کارهکهى
 بگات، نهگهر ببينئ بهسهر ديوارپکدا سهرېکهوئيتو بجيټه سهر پشتى
 نهسپ يان وولاخيک و دانيشئ نهوا دهرنيت نهگهر ببينئ به ههوادا
 پرواتو خانووى ژيرپي پوچوو بهلام نهمرد هاوسهرهکهى ليى جيا
 دمبيتتهوه بهلام دوباره دهگهړيټتهوه بولاي، نهگهر ببينئ لهکاتى پړئ
 پوشتنى به ناسماندا پرووى بو هيله وهرچهرخاندو خوى له مهککهو
 مهدينه بينيهوه بو حه ج دهجيت.

گهړى : ليکدانهوهى گهړى لهخهودا سهرومتو سامانه، نهگهر
 ببينئ شوئينيکى لهشى بخورينيت و گهړوبويت نهوا سهرومتو سامان
 بهدمست دپنئ، نهگهر لهشى گهړيه رهشهى بگريت ليکدانهوهکهى
 همرودهکولى سهرموه دمبيت.

گهلا : بينينى گهلا لهخهودا که به درهختهوه بيت خوو رهوشتى
 بينهري خهوهکهيه به تايبمت نهگهر له وهرزى گهلاډا بيت، وه نهگهر
 نهندازميهک گهلاى سهوزى له درهختيک کردهوه يان کهسينک پيى
 بدات بينهري خهوهکه رهوشت جوانه.

گهنج (ژير خاکی) : نهگهر کهسئ لهخهويدا گهنج بدوزيټتهوه،
 نهخوش دمکهوئيت، نهگهر ببينئ گهنج وون بکات ليکدانهوهکهى
 پينجهوانه دمبيت

گهنج بونه وه : نهگهر کهسێ لهخهويدا گهنج بويه وه و ريشی سپی دوباره ريش بويه وه نهوا خراپ و مايه پوچ دهبيت، نهگهر لاویکی نهاسراو ببینی نهوا به دهست دوژمنه وه زهلیلی دهبینی به نارمزووهکانی ناگات، نهگهر ببینی لاویک پیر ببی نهوا پله و پایهی زیاد دهکات ژنانیش له لیکدانه وهی ئەم خه ودا وەکو پیاوانن.

گهمنم : لیکدانه وهی گهمنم لهخه ودا، بزوی حه لاله که به نارچهتی دهست دهکه ویت، نهگهر گهمنی پاککراو بخوات به لگهی نه وهیه خهفت بارو خه مگین دهبيت. نهگهر ببینی سکی له خواره وه تا دهمی پر بیت له گهمنم، به لگهی نه وهیه به زوی دهریت.

گسک : لیکدانه وهی گسک لهخه ودا خزمه تکاره، گسکی گه و ره لهخه ودا خزمه تکاریکه که داوی شتانیکی گه و ره دهکات. نهگهر ببینی ماله کهی گسک لی بدات، ماله کهی له ناو دهجیت وه نهگهر ببینی مالی که سیک گسک لی بدات سامان و مالی که سیک پی دهکات به تایبەت نهگهر ببینی که خاک و خولی نهو ماله بو ماله کهی خوی بهینی.

گه وههر : ببینی گه وههر لهخه ودا ژنی سهرمایه دار و جوانه، نهگهر ببینی گه وههری هه بی له گه ل ژنیکدا هاوسه رگیری دهکات، نهگهر ببینی گه وههری وون ببی نهوا ژنه کهی ته لاق ددات.

گرئ : نهگهر لهخه ودا گرئ بدات له په تیک به لگهی نه وهیه پشت به کاریک دهبه ستیت، نهگهر شتیک به توندی گرئ بدات پان ببه ستی، نهوا کارهکانی بهین به ست دهکات، هه رچه ن گریکه

توندتر بیت ئەوا بن بەستەگە زیاتر دەبیت، ئەگەر نەتوانی گری
بکاتەو ئەوا کارەکانی ئالۆز دەبن و بە بن بەست دەگات.

گردۆلگە : ئەگەر ببینی لەسەر کیۆیک یان گردیک دانیشتی
لەکەسیکی پلەوپایەدار کە پلەوپایەکی بە ئەندازەی ئەو کیو
گردەبیت لە پیشتەر دەبی وە ئەگەر ببینی لەسەر تەپۆلکەیه کدا
رابطەستی بۆ لای پیاویکی گەورە دەروات وە لەو کەسەشدا رێزو
نیحترام و سەرۆت بە دەست دینی وە ئەگەر ببینی ئەو تەپەیه مولکی
خۆیمتی بەسەر پیاویکی گەورەدا زال دەبیت و سەرۆت و سامانی بۆ
خوی دەبات و لە جیگەیه کدا دادەنیشی وە ئەگەر ببینی لە تەپۆلکە
یان گردەووە کەوتە خواری یان کەسیک خستییه خواردووە بەهوی
پیاویکی گەورەووە بێ رێز دەبیت و نابروی دەچی و بە دەستییه وە نازار
دەبینی وە ئەگەر ببینی بە ناپەختی و زەحمەتەووە بۆسەر ئەو
تەپەیه بروات دوجاری غەم و پەژاردە و دەردی سەری دەبیت.

گریان و لاواندنەووە : ئەگەر کەسی لەخەودا گریان و لاواندنەووە
ببینی بەلگەی ئەوێهە خەلکی ئەو شوێنە پەرتەوازه دەبن،
ببینی دەسەلاتداری ئەو شوێنە بمریت و خەلکی بیلاویننەووە بەلگەی
نەوێهە دەسەلاتداری ئەو شوێنە زەرەرو زیان دەگات.

گیزەر : بینینی گیزەر لەخەودا، غەم و پەژارەیه، ئەگەر ببینی
لەخەودا گیزەر بخوات بەلگەی ئەوێهە دوجاری غەم و پەژارد دەبیت.

گریان : لیکدانەووەی گریان لەخەودا شادی و خوشحالییه لەلایەن
خوای گەورەووە ئەگەر لەخەودا لەبەر گوناح بگری وە یان لە کۆری
پرسە یان لە کاتی هورنان خویندندا بگری ئەوا پەروەردگار

ره‌حمه‌تی به‌سهردا دهبارینی و له گوناچه‌کانی خوش نه‌بیت، نه‌گهر
بگری به‌لام فرمیست له چاوی نه‌یه‌ت نه‌وا زیان ده‌بینیت. نه‌گهر
بگری له‌جینی فرمیست خوین له‌چاوی بیته‌ خوار نه‌وا له‌کاره
رابر دوه‌کانی به‌شیمان ده‌بیته‌وه.

گوریس چنن : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا ببینی گوریس بچنی
بو سه‌هه‌ر ده‌روات وه‌ ماوه‌ی سه‌هه‌ره‌که‌ی به‌نده‌ به‌ درپژی یان کورتی
گوریسه‌که‌.

گل : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا گل بخوات به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه‌ پاره‌ بو
ژنه‌که‌ی خه‌رج ده‌کات، نه‌گهر ببینی ماله‌که‌ی به‌ گل بکاته‌وه‌وه‌
سیواهی بدات نه‌وا دو‌چاری خه‌مو په‌ژاره‌ ده‌بیت، نه‌گهر ببینی سه‌وز
یان سوربیت، نه‌وا سه‌ره‌گه‌رمی گالته‌وه‌ گه‌پ ده‌بیت، ببینی. گلی ردش
له‌خه‌ودا خه‌مو په‌ژاره‌یه‌، نه‌گهر نوهم بیت له‌گله‌دا نه‌وا کوستی
ده‌که‌وینت و دو‌چاری به‌ت ده‌بیت.

گول : لیکدانه‌وه‌ی گول له‌خه‌ودا دو‌ لایه‌نی هه‌یه‌ یه‌کیکیان
نه‌وه‌ی گوله‌که‌ به‌ لقو دره‌خته‌که‌وه‌ بیت نه‌وی تریان کرابیته‌وه‌ له
دره‌خته‌که‌ی لیکدانه‌وه‌ی گولیک ده‌وامی نه‌بیت واته‌ ته‌مه‌نی که‌م
بیت به‌لگه‌ی خه‌مو په‌ژاره‌یه‌، نه‌گهر گول ببینی که‌ له‌وه‌رزی گولدا
نه‌بیت نه‌وا به‌ه‌وی ماله‌که‌یه‌وه‌ دو‌چاری خه‌مو په‌ژاره‌ ده‌بیت وه
نه‌گهر گول ببینی کرابیته‌وه‌ له‌ دره‌خته‌که‌ی نه‌وا دیسانه‌وه‌ دو‌چاری
خه‌مو په‌ژاره‌ ده‌بیت.

جوهره‌کانی گول

گوئی هه نار : لیكدانه وهی گوئی هه نار له خه ودا به لگهی
 زه ما وندو قازانجه، نه گهر ببینی گوئی هه نار له دره خته که ی بیهته وه
 نهوا له بوکه که یان که نیزه که که ی جیا ده بیته وه.

گوئی وه نه و شه : نه گهر که سئ له خه ویدا گوئی وه نه و شه
 ببینی وه نه و ورزی خوی دابیت نهوا له ژنیکه وه یان که نیزه کی که وه
 شتیکی دهست ده که ویت یان مندالی ده بیته. نه گهر گوئی وه نه و شه ی
 به لیکر آوه یی به یی نهوا دو چاری غه و په ژاره ده بیته.

گوئی تاج که له شیر : لیكدانه وهی گوئی تاج که له شیر له خه ودا
 شادی و خوشحالی به لām بو دینی بینهری خه وه که باش نییه، نه گهر
 له خه ودا گوئی تاجه که له شیر هه بیته یان که سئ پی بدات نهوا
 شادی و یگانه ره یی ده بیته، وه نه گهر نهو گوئی دا به که سیک نهوا نهو
 که سه خوشحال ده کات.

گوئی هه یو : لیكدانه وهی گوئی هه یو له خه ودا سودو قازانجی
 که مه، که مه گوئی هه یو ببینی وه له و مرزی خویدا نه بیته نهوا
 دو چاری هه یو خوار دنی نهو گوئی له خه ودا به لگهی نا هات و
 زیان و زهره ده که ره له خه ویدا سه ری پی بشوات نهوا تۆبه ده کات و
 پارسایی ده کاته پیشه ی خوی.

گوئی سونبلی : نه گهر که سئ له خه ویدا گوئی سونبلی تازه و
 که شی هه بیته که و به و نه نازیه سه رومت و سامانی دهست ده که ویت،
 نه گهر ببینی گوئی سونبلی سیس و ژاکاوی هه بیته نهوا لیكدانه وهی
 پیچه واته ده بیته.

گوڼه سهوسهن : نهگهر کهسن لهخهويدا گوڼه سهوسهني بيني بهلام لهومرزي خویدا بښت نهوا مندالي دهبښت يان شتيکي دهست دهکويټ، نهگهر گوڼه سوسهن به وهریوی ببښن نهوا دوچارى غم و پهزاره دهبښت، نهگهر ښهکى گوڼه سهوسهن لى بکاتهوهو پنى بدات بهلگى نهوهيه ښهکى تهلاق دمدات وه نهگهر گوڼه سهوسهن بدات به نوکهرهکى نهوا نوکهرهکى له دهستی رادهکات.

گوڼه شهويو : ليکدانهوى گوڼه شهويو لهخهودا بهلگى غم و پهزاره نهخوشييه.

گوڼه لادن : نهگهر کهسن لهخهويدا گوڼه لادانى ههبښت بهلگى نهوميه دهبښته کهسيکى پايه بهرزو ناودار.

گوڼه لاله : نهگهر کهسن گوڼه لالهى لهومرزي خویدا بيني بهلگى نهوميه مندالي دهبښت، نهگهر له و مرزي خویدا نه بښت بهلام به لاسکهکى خويهوه بښت نهوا ههوالتيکى پنى دمگات وه نهگهر بهومريوى ببښن نهوا دوچارى پهزاره دهبښت، نهگهر ښهکى ببښن گوڼه لاله له لکهکى بکاتهوهو پنى بدات بهلگى نهوميه ښهکى تهلاق دمدات ههرودها نهگهر پياو نهو کاره بکات ليکدانهومکى ههرودها دهبښت.

گوڼه نيړگس : دانيال (ع) دهلى : نيړگس لهخهودا پياوى بهشهو و زموږه، نهگهر ښه لاههودا ببښن گوڼه نيړگسى تهر و تازهى ههبښت نهوا کچيکى جوانى دهبښت وه نهگهر ميړدى نه بښت نهوا شو دمگات، نهگهر کهسن لهخهودا گوڼه نيړگس ههلبکهنيت نهوا ښهکى تهلاق دمدات.

گوڼه نه سرين : ليکدانه وې گوڼی نه سرين له خه ودا کامه رانی و
خوشحالییه. هه نديکيش ده لئن به لگه ی منډاله، نه گهر که سئ
له خه ودا ببينئ که سيک چه پکيک گوڼی نه سرينی پئ بدات نه و له
که ليدا گفتوگو و چاوپيکه وتن دهکات.

گوڼی یاسمين : نه گهر که سئ له خه ودا گوڼی یاسمين ببينئ
به و مهرجه ی له وهرزی خويدا بيت به لگه ی نه و ميه منډالتيکی
کامه ران و خوش به ختی ده بيت به لام ليکدرنه وې گوڼی یاسمين له
لقه که ی به لگه ی خه و په زار ميه. نه گهر که سئ گوڼی یاسمينی
له خه ودا پئ بدات به لگه ی نه و ميه ليک جيا ده بنه و. توبه له گوڼی
یاسمين له خه ودا به لگه ی ژنيکی کردار ناپه سهندو ده و له مهنده،
نه گهر گوڼی یاسمين سپی بيت نه و ليکدانه وې که ی ژنيکی ره وشت
به رزه.

گوڼی زمانه گا : ليکدانه وې گوڼی زمانه گا له خه ودا شهرو
ناکوکی و کيشمه کيشه.

گولاو : خواردنه وې گولاو له خه ودا به لگه ی دينی راست و مالی
حه لاله، نه گهر له خه ودا په کيک گولاوی پئ بدات و ليی بخواته و نه و
به و نه نډازه ميه سهروعت به ده ست دينی، نه گهر گولاوی پئ بدریت
به لام ليی نه خواته و ليکدانه وې که ی پيچه وانه ده بيت.

گواره : نه گهر که سئ له خه ودا گواره به هه ردو گوپيه و ده بيت
به لگه ی نه و ميه له بهر خه لکی نارايشت دهکات. نه گهر هه ردو گوڼی
گواره ی مرواری پيوه بيت به لگه ی نه و ميه زانستی قورنانی فير
ده بيت و ده بيت به زانا.

گون : نهگەر کهسێ لهخهويدا بينی گونی گهورهبو، سهروهت و دارایی زياد دهکات وه نهگەر ببينئ گونی بپرئ دوزمن بهسهريدا زال دهبيت، وه نهگەر لهخهويدا گونی بچوک بيتهوه هيزو دارایی نهو کهسه کهم دهبيتهوه، وه نهگەر ببينئ گونی چهپي دهرهيناو دور فرپئ دا نهخوش دهکوئت وه نهگەر بينی گونی به حمزو نارهووی خوی بهخشی به کهسێک واتاکهێ نهوهيه که مندالتيکی زوئي هميه که له نهسلي کهسێکی تره. وه نهگەر بينی گونی وهرهه می کردب وديان توشي فتيق بوئ واتای نهو خهوه نهوهيه که سهروهت و سامانی زور بهدمست دهنيت بهلام به دست دوزمنانهوه له دزواری دايه وه نهگەر ببينئ گونی دريزبيتهوه به شيوهيهک که بهزهويدا بخشی واتای نهوهيه سهروهتيکی زوری بو کۆ دهبيتهوه، وه نهگەر ببينئ لهگهل کهسێکدا گونيان نالوگۆرکرد واتای نهوهيه که ههردوکیان پيکهوه خيانهت له ژنی يهکتری دهکن، وه نهگەر ببينئ پيستی گونی لی بکاتهوه، کهسێ زولم له مندالهکهی نهو دهکات وه نهگەر ببينئ کهسێک گونی بگوشي و له هوش بکهوئت نهوا ههوالی مردنی مندالتيکی پئ دهکات وه نهگەر منداليشی نهبو نهوا پلهو پایهی کهم دهبيتهوه، نهگەر ببينئ گونی به حهبل يان تهنافهوه بهسترابئ مانای نهوهيه کارو کردارهکانی پهشیو دهبئ وه نهگەر گونی خهلکی بهو شيوه ببينئ بهرگری له خراپهێ دوزمنانی دهکات، وه نهگەر ببينئ گونی کهم و کوپی لی پهيدا بيت دوزمن بهسهريدا زال دهبيت و دوچاری غهه و پهزاره دهبيتهوه وه نهگەر ببينئ ژير گونی نهويان بری هيزو بازووی کهم دهبيتهوه.

گورگ : نهگەر ببينئ گورگ بيگهزئ ژنهكهى تهلاق دهدات وه
نهگەر ببينئ گورگ بكوژئتو گوشتهكهى بخوات بهو نهندازميه
نيرسى هئ دهكات.

گورز : ليكدانهوى گورز لهخهودا هياوئكى چاك و باوهردارو
راستگوئه.

گورچيله : ليكدانهوى گورچيله لهخهودا سهروهتئ شاراوهميه
كه ههيداي دهكات و خهرجى دهكات، نهگەر ببينئ گورچيله برژاوى
ههبيت نهوا نهو سهروهتئ كه شاردويهتتويهوه دوباره دهري
دههيتتويهوه.

گويز : ليكدانهوى گويز لهخهودا سهروهتتئكه به ناردههتئ
بهدهستئ دپئتت، نهگەر يارى به گويز بكات نهوا لهگهئ كهسيكدا
شهرو دوژمنايهتئ دهكات.

گوگرد : ليكدانهوى گوگرد لهخهودا غهمو پهژارهيه.

گوژه : نهگەر كهسئ لهخهويدا گوژهى گئى ههبيت نهوا
كههيزهكتك دهكپئت، نهگەر گوژهكه مسى سبئ بيت نهوا بهلگهى
خزمهتكارو نوكره، نهگەر لهگوژمدا ناو بخواتهوه نهوا لهگهئ
كههيزهكتكدا جوت دهبيت.

گلۆپه سهقف (قهنديل) : نهگەر كهسئ لهخهويدا گلۆپيئكى
سهقفى روناكى بينئ بهلگهى نهوهيه سهركهوتو دهبيت له بهرستنى
خوادا، نهگەر ببينئ له مالهكهيدا يان دوكانهكهيدا گلۆپى سهقف
ههئواسرابيت يان داگيرسابيت نهوا لهگهئ ژنيكى باشدا هاوسهركيرى

دەكات وە ئەگەر ئەم خەونە ژنىك بىيىنى بەلگەى ئەومىە زۆر
سەرگەرمى بەندايەتى كردنى خوا دەبىت.

گوناج : ئەگەر كەسى لەخەويدا دوچارى گوناج يان تاوان بوبىت
بەلام نەزانى گوناحەگەى چىيە بەلگەى ئەومىە دوچارى بەلاو
موسىبەت دەبىت.

گومەزى : لىكدانەومەى گومەزى لەخەودا، ژنە، ئەگەر لەخەودا
گومەزى تازە بىيىنى بەلگەى ئەومىە لەگەل ژنىكى جواندا
هاوسەرگىرى دەكات.

گوپچكە : ئەگەر كەسى لەخەويدا گوپى بكەويتە خوارەودە
بەلگەى ئەومىە ژنەكەى تەلاق دەدات ھەندىكىش دەلەين كچەكەى
دەمرىت يان مەرگى خۆى نزيك بۆتەو، ئەگەر لەخەودا كەر بىيى
بەلگەى ئەومىە دىنى ناتەواو.

گوپرەكە : ئەگەر كەسى لەخەويدا گوپرەكە نىرىكى ھەبوو ئەوا
كوپرىكى دەبىت وە ئەگەر گوپرەكەىەكى ميبەى ھەبوو ئەوا كچىكى
دەبىت.

گوچان : ئەگەر لەخەودا بىيىنى گوچانى بەدەستەو دەبىت و پىيى
بروا، ئەومەى كە بە شوپنىەومەىە بە دەستى دىنى وە بىنەرى خەومەكە
پلەو پايمەى بەرز دەبىتەو بەلام لە كاروبارى ئاينى و خواپەرستى دا
سست و تەمەل دەبى.

گۆرەوى : لىكدانەومەى گۆرەوى لەخەودا ژنى خزمەتكارە، ئەگەر
بىيىنى گۆرەوى تازەى ئاورىشمى يان دەزوى لەپىكرەبى
خزمەتكارىكى چاكى ئەبى وە بەھرەشى لى دەبات، ئەگەر بىيىنى

گۆرهوی خوری یان گول گولی هه بئ که نیزه کیکی جوان ده کړی یان له گهل ژنیکی جواندا هاوسه رگری دهکات، نه گهر ببینی گۆرهوی زمردی هه بئ نه وا خزمه تکاریکی نه خوش پهیدا دهکات، نه گهر ببینی گۆرهوییه که ی سوره خزمه تکاریکی شوخ و بئ شهرمی هه یه، نه گهر ببینی گۆرهوییه که ی رپرش بئ و بینهری خه وه که که سیکی باش بیت لیکدانه وه که ی چاک ده بیت وه نه گهر بینهری خه وه که که سیکی خراپ بئ لیکدانه وه که ی خراپ ده بیت، نه گهر ببینی گۆرهوییه که ی دپاوو کۆنه بیت خزمه تکاره که ی به فاسد تاوانبار دهکات وه نه گهر ببینی گۆرهوییه که ی وون ببیت یان بسوتی خزمه تکاره که ی دهمریت. گویچکه ماسی (سه دهف) : نه گهر ببینی گویچکه ماسی هه بیت نه وا خزمه ت کاریک پهیدا دهکات، نه گهر گویچکه ماسی وون کرد نه وا خزمه ت کاره که ی هه ئدیت.

گوشت : لیکدانه وه ی گوشت له خه ودا سهرومت و سامانه، هه رچی گوشته که پاکتر بیت سهرومت و سامانه که ناسانتر به دهست دیت، نه گهر له خه ودا گوشتی کال بخوات به لگه ی نه وه یه سهرومت به ناره حه تی به دهست دینی، کرین و فروشتنی گوشت له خه ودا خراپه.

گوشتی کولاو : لیکدانه وه ی گوشتی کولاو یان برزاو له خه ودا چاکتره له گوشتی کال. نه گهر گوشتی برزاوی مه ربخوات به لگه ی نه وه یه به و نه ندازه یه به زحمه ت و ناسۆره وه سهرومت و مال به دهست دینی، نه گهر گوشتی برزاوی گا یان نه سب بخوات به لگه ی نه وه یه له لایه ن پادشاهه سودو قازانجی پی دهکات.

گوشتی ووشك كراو : ئەگەر كەسئ لەخەويدا گوشتى ووشك
كراوى مەرى ھەبىت بەلگەى ئەومىيە سەرۆمتو سامان بەدەست دىئى،
ئەگەر گوشتى ووشكى ئەسبى ھەبىت بەلگەى ئەومىيە خەلگى
غەيبەتى دەكەن بە گشتى خواردنى گوشتى ووشك لەخەودا ھىچ
سودىكى نىيە.

گۆر : ئەگەر كەسئ لەخەويدا بىخەنە ناو گۆرەو بەلگەى
ئەومىيە زىندانى دەكرىت، ئەگەر بەسەر بانەكەپەو گۆر ھەلەكەن
بەلگەى ئەومىيە تەمەنى درىژ دەبىت.

گۆرستان : لىكدانەوھى گۆرستان لەخەودا، چاوپىكەوتنو
دانىشتنە لەگەل كەسانى سەر لىشواو نەقامدا.

گۆرپىنى ناو : ئەگەر كەسئ لەخەويدا ببىئى ناوى خۆى
بگۆرپىت، ناوەكانى (احمد، محمد، سعيد، يان صالح) بۆ خۆى
ھەلەزارد ئەوا لىكدانەوھى چاكە وئەگەر ناوىكى خراپتر لە ناوەكەى
خۆى بىت بەلگەى گوناح و تاوانە.

گۆزەى دەسكدار : لىكدانەوھى گۆزە لەخەودا، نۆكەرىكى دوو
پوو رپاكارە كە بەدەستى ئەو سەرۆمتو سامانى بەفېرۆ دەچىت.

گيا : گياى تەپو تازە لەخەودا بەلگەى بژىوى زۆرو دىندارى
بىنەرى خەومەكەپە، ئەگەر ببىئى لە شوپىنىكى سەر سەوزدا
دانىشتبىت، بەلگەى ئەومىيە لەدىندا كەسىكى جىگىرو راوستاوە،
ئەگەر ببىئى گيا لە لەشى رپاويت بەلگەى ئەومىيە رزقى زۆر دەبىت،
ئەگەر ببىئى گيا لە دەشت و بيابانەو بۆ مالمەو بەينىتەو بەلگەى
ئەومىيە لەسەفەردا سەرۆمتو سامان بەدەست دىئى، ئەگەر ببىئى

سەوزى و گيا لە ماله كەيدا ھېرى بدات بەلگەى ئەوھىيە سەروەت و سامانى خۆى لەرېنگاى خىردا خەرج دەگات، ئەگەر ببىنى گيا بخوات ئەوا نەخۆش دەكەوئت.

گيان (رۇح) : لىكدانەوھى رۇح لەخەودا منداڵ يان ژنىكى سازگار يان سەروەت و سامانە، ئەگەر ببىنى گيانى دەرېچى منداڵ يان ژنەكەى دەمرى وەيان سەروەت و سامانى تيا دەچى وەيان خۆى دەمرىت، وە ئەگەر رۇحى خۆى بە شىوھى پياوئىكى چاك و جوان ببىنى دەبىتە خاوەن منداڵىكى چاك و جوان و حال و گوزەرانى باش دەبىت وەيان بە خزمەتى پاشايەكى رىك و پىك دەگات وە ئەگەر رۇحى خۆى بە شىوھىيەكى ناشىرىن ببىنى لىكدانەوھەكى پىچەوانەيە.

گرجى (زمانى گرجستان) : بە چاوپىكەوتنى كەسى نەزان و بەدپەشتدا دوچارى غەم و پەژارە دەبى ھەروھە ئەگەر ببىنى بە زمانىكى نەناسراو كە ھەرگىز نەى بىستىنى ھسە بكات ئەوا لە كارىكدا سەرسام دەبىت و تيا ئەمىنى وە نازانى بە چ جورىك لىنى دەرباز ببىت.

نهوا به سمر دوژمندا زال دهبېټ، نه گهر بېبڼې له شوېنځېدا که
کوښتان و سار دېټ لافاو هه ټسېټ به لگه ی همد و به زارمیه وه نه گهر
له شوېنځې گهر مسمېر د اېټ لڼگدانده وه گه ی پېچه واله دهبېټ، نه گهر
بېبڼې لافاو جووه ناو مالتېک یان گز لالڼکې وه به لگه ی به ردو بڼې
جوونی پته له کاره گانی دا.

لاق (نیوان نه ژړو پاژنه) (ساق) : لڼگدانده ی لاق
له خه ودا به سهر و مت و بژړی خه لگه و ژبانېان به لاقه وه
به نده چونکه خه لگې له سهر لاق را ده و ستن، نه گهر بېبڼې
لاقی سالم و به هیزې نهوا و زغ و ژانی باش دهبېټ وه
نه گهر لاقې به لاوازو شکاوی بېبڼې نهوا ژانی لاواز دهبېټ.
لاق : نه گهر که سې له خه ویدا لاق بې به لگه ی نه ویه دین و نایي
نه و که سه که و کورتي هیه.

لانه (هیلانه) : نه گهر که سې بېبڼې له ماله که ویدا هیلانه ی
باننده یه ک هه بېټ به لگه ی نه ویه به نه ندازه ی نرخې نه و باننده یه
سودو هازانچ دهبېټ، نه گهر هیلانه خراب بکات به لگه ی نه ویه
کارڼکی ناپه سه ندو خراب نه نجام دودات، نه گهر هیلانه هه ټگرې و
له چې خوی دایېنځته وه به لگه ی نه ویه یارمه تی که سېک دودات،
نه گهر مریشکڼکی گه وړه له هیلانه دا بېبڼې به لگه ی نه ویه که سېکې
گه وړه په نای دودات و سودو هازانچې بې ده که په نېټ.

لارو له وړې روخسار : نه گهر که سې له خه ویدا به وړې
نه خوشېبه وه روخساری لارو له وړې بوېټ به لگه ی نه ویه له نیو
خه لکېدا شان گزو زه لیل دهبېټ.

لاوازی : نهگەر کهسێ لهخهويدا لاوازی بهلگهی نهوهیه
لهسهروهتی کهم دهبیتهوه، نهگەر لاوازی و ڕهنگ و ڕوخساریشی زهرد
بوییت بهلگهی نهوهیه دوجاری نهخووشی و خهم و پهژاره دهبییت.

لهپی دهست : نهگەر کهسێ لهخهويدا لهپی دهستی لێک
بخشیت بهلگهی نهوهیه له هاوڕێ و خزمهکانی خۆی جیا دهبیتهوه
ههندیکیش دهلێن لهو گهرهکهدا زهماوهند دهگریت، نهگەر ببینی
لهپی دهستهکانی برینداربییت نهوا لهسهفهردا تیا دهمینیت، نهگەر
لهپی دهستهکانی خۆی بههیزو توانا ببینی نهوا دهولههههه دهبییت
وه نهگەر پیچهوانهکهی ببینی ههژارو تهنگ دهست دهبییت.

لهش : نهگەر کهسێ ببینی لهخهويدا نهندامهکانی لهشی زیادی
کردووه، خیزان و خزمهکانی نهو کهسه زیاد دهکهن، وه نهگەر ببینی
نهندامهکانی نهو بریدریتهوه یان له لهشی جیابیتتهوه بۆ سهفهر
دهروات و خزمهکانی نهو کهسه پهڕتهوازه دهبن، نهگەر ببینی
نهندامی لهشی خۆی دهرپیت، خیزان و خزمهکانی خۆی له شارهکاندا
پهڕتهوازه دهکات.

لهغاوی نهسپ : نهگەر کهسێ لهخهويدا ببینی لهغاوی
نهسپهکهی بپهڕیت نهوا له پلهو پایهی کهم دهبیتهوه. نهگەر ببینی
وهکو نهسپ ههوسارکرایت نهوه ڕۆژو دهگریت بهلام هسهی زۆر
ناشیرین و خراب دهکات.

له کار دهرکردن : نهگەر کهسێ لهخهويدا ببینی که پیره
هیاویکی کهم ناو و نامۆ له کارهکهی دهرکرایت بهلگهی نهوهیه که
نهو پیره هیاوه گهنج دهبیتهوه بهلام نهگەر نهو پیره هیاوه ناسراو و

به‌ناوبانگ بێت لێكدانه‌وه‌ی نه‌ومیه نه‌نگی و كه‌م و كورتی ده‌بین. نه‌گهر نه‌م خه‌وه گهنجی ببینی لێكدانه‌وه‌كه‌ی پێچه‌وانه ده‌بێت، نه‌گهر ببینی كه‌سیكى گه‌وره له سهركار ده‌ربكه‌ن به‌لگه‌ی نه‌ومیه دینی لاوازه و پێویسته تۆبه بكات و بگه‌ڕێته‌وه.

له پێشه‌وه بوون : نه‌گهر له‌خه‌ودا ببینی كه له كارێكدا پێشی كه‌سیكى دایه‌وه و كه‌و كارمه‌كانی دین، هه‌ج و به‌نده‌یه‌تی و له‌و باب‌ه‌تانه له‌ پوژی كۆتاییدا سهربه‌رز ده‌بێت و خودا پاداشتی دمه‌اته‌وه، وه نه‌گهر له كارمه‌كانی پۆزانه‌دا پێشی كه‌سیكى دایه‌وه سهرومت و سامان و كامه‌رانی ده‌ست ده‌كه‌ویته‌.

له‌گه‌ردن دان (له‌م‌ل‌دان) : نه‌گهر كه‌سێ له‌خه‌ویدا له‌ ملی بدرێت و سه‌ری له‌ له‌شی به‌یته‌وه نه‌گهر به‌نده یان نۆكه‌ربێت نه‌وا نازاد ده‌بێت، نه‌گهر نه‌خۆش بێت چاك ده‌بێته‌وه، نه‌گهر قه‌رزدار بێت قه‌رزمه‌كانی دمه‌اته‌وه و هه‌ج ده‌كات، نه‌گهر كا‌فر بێت مو‌س‌لمان ده‌بێت، نه‌گهر سه‌ری له‌ له‌شی نه‌بێته‌وه نه‌وا لێكدانه‌وه‌كانی سه‌ره‌وه له‌ لێد‌مه‌كه‌وه ده‌كات به‌نه‌و به‌ گشتی له‌ گه‌ردندان له‌خه‌ودا بۆ هه‌زار چاكه‌و بۆ ده‌وله‌مه‌ند خراپه‌.

له‌رزه (له‌رینه‌وه) : نه‌گهر كه‌سێ له‌خه‌ویدا ببینی ئاسمان به‌له‌رێته‌وه به‌لگه‌ی نه‌ومیه له‌و شوێنه‌دا زو‌ل‌م و ستم قه‌رمانه‌وه‌یه، نه‌گهر ببینی مانگ یان خۆر به‌له‌رێته‌وه به‌لگه‌ی نه‌ومیه حاكم یان پاشای نه‌و شوێنه دو‌چارى زیان ده‌بێته‌وه.

له‌رزین : نه‌گهر كه‌سێ له‌خه‌ویدا ببینی سه‌ری به‌له‌رزیت به‌لگه‌ی نه‌ومیه دو‌چارى نازارو نه‌شكه‌منجه ده‌بێت، نه‌گهر ملی به‌له‌رزیت

به لگه‌ی نه‌ومیه نه‌مانمت داری ناکات، نه‌گهر دهسته‌کانی بلمرزیت
به لگه‌ی نه‌ومیه قسه‌ی ناخوش و تالّ ده‌بیس، نه‌گهر سکی بلمرزیت
نه‌وا له‌سهمفردا دوجاری زه‌حمت ده‌بیت.

له‌شکر : نه‌گهر که‌سێ له‌خه‌ودا ببینی له‌شکرێک نازاری خه‌لگی
شوینیک بدات مانای نه‌ومیه خه‌لگی نه‌و شوینه به‌هیزو توانا ده‌بن.

له‌قه : نه‌گهر که‌سێ له‌خه‌ویدا ببینی له‌قه له‌که‌سیک بدات
به‌لگه‌ی نه‌ومیه وه‌زع و پۆزگاری خراب ده‌بیت، نه‌گهر ببینی نه‌سپ یان
هیستر له‌قه‌ی لێ بدات به‌لگه‌ی نه‌ومیه کارمکانی خراب ده‌بیت، نه‌گهر
حوشتر له‌قه‌ی لێ بدات به‌لگه‌ی نه‌ومیه له‌ سهمفکردندا پهنج و نازاری
پێ ده‌گات، نه‌گهر گا له‌قه‌ی لێ بدات به‌لگه‌ی نه‌ومیه زیان ده‌بینی.

له‌علی (له‌بهرده به‌ نرخه‌کان وه‌کو یاقوت و مهرجان) :
لیکدانه‌وه‌ی بینینی له‌علی له‌خه‌ودا، ژنی ناسک و جوانه، نه‌گهر
له‌خه‌ودا له‌علی خسته ناو ناگروه به‌لگه‌ی نه‌ومیه له‌گه‌ل ژنیکی
ناوداردا هاوسه‌رگیری ده‌گات وه‌ یان که‌نیزه‌کیکی جوان ده‌کڕیت وه‌
هه‌ندیکیش ده‌لێن که‌چیکی ده‌بیت.

لیو : لیکدانه‌وه‌ی لیو له‌خه‌ودا به‌دی هاتنی ئاره‌زو‌ه‌کانه، بینینی
لیوی خواره‌وه چاکتره له‌ لیوی سه‌رموه، هه‌ندیک ده‌لێن بینینی لیو
له‌خه‌ودا به‌لگه‌ی خزمابه‌تییه، نه‌گهر ببینی لیوه‌کان هی خوی نه‌بن
به‌لگه‌ی نه‌ومیه له‌سه‌رومتی که‌م ده‌بیته‌وه‌و له‌وانه‌شه ژنه‌که‌ی به‌ریت،
نه‌گهر ببینی لیوی به‌رن به‌لگه‌ی نه‌ومیه ژنه‌که‌ی ته‌لاق ده‌دات.

لوت : نه‌گهر که‌سیک له‌خه‌ویدا ببینی که‌ می‌شکی له‌ لوتیه‌وه
بیته‌ دهر له‌ که‌سیکی گه‌وره‌و ناوداره‌وه قازانجیکی پێ ده‌گات، وه‌ نه‌گهر

ببینئ گیانله بهرئک و مکو میشو و کرم له لوتیییه وه بیته دهر مندائیکی
 دهبیت وه نه گهر بینئ لوتی کون گراوه و نه لقه و لوتیه وانه ی پیومکرایئ
 له گه ل خه لکیدا به رپزو نیحترامه وه رهفتار دهکات و هیان له گه ل ژنیکی
 گه و ره و ناوداردا دهبیته هاوسهر وه له و ژنه شه وه مال و سهر و قتی پی
 دهکات، وه نه گهر ببینئ لوتی گراوه به شیومیه ک که نه توانئ هه ناسه
 بدات کارمکانی به بن بهست دهکات وه نه گهر ببینئ لوتی روشابیت
 سهر و مت و سامانی له دهست دهجیت و کامه رانی له دهست دهکات.

لیمو : لیکدانه وه ی بینینی لیمو له خه ودا نه خوشیه، به گشتی
 لیمو له خه ودا هیچ سودیکی نیه.

لوییا : لیکدانه وه ی بینینی لوییا له خه ودا چ له وهرزی خوی
 دابیت یان له ههر وهرزیکی تردا بیت چ کال بیت یان لئیراوبیت
 به لگهی غه و په ژاره یه.

لقی درهخت : لقی درهخت له خه ودا برا و مندال و خزمانه.
 نه گهر ببینئ درهخته گهی لقی زوری هه بی نه وای نزیکه گانی واته
 خزمه گانی زیاد دهکن، نه گهر لقه گانی که م بوو لیکدانه وه ی
 پیچه وانه دهبیت. نه گهر ببینئ لقی له درهخته گهی خوی بیرئ نه وای
 په کی له نزیکه گانی دهر دهکات. نه گهر ببینئ لقی له درهخته گهی
 که م بویه وه نه وای په کی له مناله گانی یان نزیکه گانی دهریت. نه گهر
 ببینئ لقی درهختی خورمای به دهسته وه بیت نه وای دهبیته خاوه ن
 منال.

پیتی (م)

ماچ : نهگەر کهسئ لهخهويدا ببينئ که کهسيکی ماچکرد دهبيتە هاوړني نهو کهسه، وه نهگەر نهو کهسه نهناسراو بوو له جیگهیه کهوه که به بیرو هوشیدا نههاتی خیرو بهرکههتی پی دهگات وه نهگەر ببینئ کهسیکی ناسراو ماچی بکات لهو کهسهوه خیرو بهرکههتی پی دهگات.

مار : مار لهخهودا دوژمنیکی پهنهانه، نهگەر مار له مالهکهیدا ببینئ بهلگهی دوژمنی خیزانییه وه نهگەر مار له بیاباندا ببینئ بیتگانهیه، نهگەر ببینئ لهگهال ماردا شهر بکات لهگهال دوژمندا شهر دهگات، نهگەر مار زال بوو بهسهریدا دوژمن بهسهریدا زال دهبيت وه نهگەر نهو زال بوو بهسهر مارکهدا نهوا بهسهر دوژمندا زال دهبيت. نهگەر ببینئ گوشتی مار بخوات، به پاشایهتی دهگات، نهگەر ببینئ مار دوکهرت بکات سهروعتی دوژمن دهخوات وه نهگەر ماری مردو ببینئ له بهلایهکدا پاریزراو دهبی.

ماست : لیکدانهوهی ببیننی ماستی خوشو شیرین سودو هازانجه وه ماستی ترش غهمو پهزارهیه.

ماسی : نهگەر ببینئ کهسئ ماسیهکی سویر یان ووشکی پی بدات نهوا زولم و ستم دهگات، نهگەر ماسی بچوکی بینی له نوکهرهکهیهوه زیانی پی دهگات ههندیکیش دهلین بو سهفهردهروات.

ماسی گره : ببینی ماسی گره لهخهودا زیادبونی رزقو
رۆزییه و سهروهتیکه که له ژنهوه دهگات بهدهستی ببینهری خهوهکه،
نهگهر ببینی ماسیگره ی گرت وهیان کهسێ پێی بدات به ئەندازهی
نهوه مال و سهروهت له لایهن ژنهوه بهدهستی دهگات. نهگهر
ماسیگره ی کوشت و گوشتهکهی خوارد به ئەندازهی نهو گوشته
له مالی ژن دهخوات.

ماسی خۆر : مری ماسی خۆر لهخهودا بهلگه ی ژنه، نهگهر
ببینی مری ماسی خۆری هه بێ ژن دههینێ وه نهگهر ببینی مری
ماسی خۆر لهدهستی بهرببێ ژنهکه ی تهلاق دهدات.

ماش : نهگهر لهخهودا ببینی ماشی کولاو بخوات بهلگه ی نهومیه
سامانیکی کهم بهدهست دینێ وه نهگهر ماشی کال بخوات بهلگه ی
نهومیه دوچار ی غه م و په ژاره دهبیت.

مامۆستایی : نهگهر کهسێ لهخهویدا مۆستایی بکات بهلگه ی
نهومیه به پله و پایه دهگات. نهگهر ببینی وانه به مندا لان بلیتهوه
بهلگه ی نهومیه لهو شوینهدا قسهکانی کاریگهر دهبیت و خه لکی
گوێراپه لی دهکهن.

مانگ : لیکدانهوه ی مانگ لهخهودا پاشایه، نهگهر ببینی مانگ
ببیت به نیوه بهلگه ی نهومیه پاشاکه ی یان وهزیرمه که ی دهمریت،
نهگهر ببینی لهگه ل مانگدا قسه بکات بهلگه ی نهومیه دهبیت به
فه رمانه روه ی شوینیک، نهگهر ببینی دو مانگ لهگه ل په کتردا شه ر
بکه ن بهلگه ی نهومیه له نیوان دو پاشادا شه ر و ناکۆکی بهرپا دهبیت

وه نهگەر ببینیڤه کڻ لهو دو مانگه کمرت ببیت بهلگهڻ نهوهیه
یهکڻ لهو دو پاشایه لهسهر تهخت دهردهگریټ.

مهشکه ئاو : لیکدانهوهڻ مهشکه ئاو لهخهودا، سهفههرکردنه،
نهگەر ببینیڤه مشکهڻ تازهڻ ههبت بهلگهڻ نهوهیه بو سهفه
دهرواتو سهروهتڻ زور بهدهست دینیڤ، نهگەر مهشکهڻ کونهڻ
ههبت لیکدانهوهکهڻ پیچهوانه دهبت، نهگەر ببینیڤه مشکهکهڻ
کونی تیدابیت بهلگهڻ نهوهیه لهسهفهردا زهرهرو زیان دهکات.

مهرجان : لیکدانهوهڻ مهرجان لهخهودا، ژن پان مندانه، نهگەر
کهسڻ لهخهویدا مهرجانی ههبت بهلگهڻ نهوهیه لهگهل ژنیکی
مندالداردا هاوسهرگری دهکات، نهگەر مهرجانهکهڻ وون ببیت
بهلگهڻ نهوهیه ژنهکهڻ تهلاق دهدات.

مهړ : مهړ لهخهودا بهلگهڻ دهستکهوته، نهگەر ببینیڤه
بلهوهپینیڤه نهوا دهبتته گهورهو سهړکردهڻ گروپیک. نهگەر ببینیڤه
ژماریهک مهړی ههیه وا بزانیڤه خوی خاوهنیڤه نهو مهړانهیه نهوا
سهروهتو سامانیڤه زوری دهست دهکهویت. نهگەر ببینیڤه گوشتی
سورمهوگرای مهړ بخوات بهو نهندازهیه سهروهتو سامانیڤه دهست
دهکهویت. نهگەر مهړی گوشت بهسهر دوژمندا زال دهبیڤه سهروهتو
سامانهکهڻ دهخوات.

مهړه کیوی : ببینیڤه مهړه کیوی لهخهودا بهلگهڻ ژنیڤه
میهرمانه پان پیاویکی ریزداره. نهگەر ببینیڤه مهړهکیوی ههبن
لهلایهن گهورهیهکهوه سوودی پڻ دهکات. نهگەر ببینیڤه پیستی

مهرکټوی لی بکاته وه به سهر که سټکدا زال دهبیت و دست به سهر
ماله که پیدا ده گړیت.

معجون : نه گهر که سټ له خه ودا بو سهر نیشه معجون
دروست بکات به لگه ی نه وه به له لایمن خه لکټیه وه سودو قازانجی پی
دهگات، نه گهر ببینی معجونی ووزه به خش بغوات به لگه ی نه وه به
له لایمن پاشاوه سودو قازانجی پی دهگات.

مستی (سهر خوښی) : لیکنده وه ی مستی له خه ودا سهر وستی
حرام و ته مه لی کردنه له نو یژدا.

مسح کردن : نه گهر پیاوړیک له خه ویدا ببینی مسح بکات
به لگه ی نه وه به مندالی پاک و بی گهر دی دهبیت و دهبیته پیشه وای
خه لکی، نه گهر مسحی پیلاوه کانی بکات به لگه ی نه وه به له سهر ودا
سهر ووت و سامان به ددست دیني و کار و باره کانی به ره و پیشه ووت.

مه له کردن : لیکنده وه ی مه له کردن له خه ودا به دست هیثانی
بژوپیه به هرت و فیل کردن، نه گهر ببینی له کاتی مه له کردن له
ناوی زولال دا رېوچې نه و نه و پهری پله و پایه ی دنیایی به ددست
دیني.

مه مک : ببینی مه مک له خه ودا که چه، نه گهر که سټ ببینی شیر
له مه مک ی بیته خوار رزق و رزوی زیاد دهگات و مالی حلال به ددست
دیني، وه نه گهر ببینی خوین له مه مک ی هاته خوار مالی حرام به
دست دیني، وه نه گهر ببینی مه مک ی له راده به ددر شور بیته وه
کچیکي دهبیت، وه نه گهر ببینی شیر له مه مک یدا کو بیته وه نه گهر
ژنی نه بیت ژن دهیني و مندالی دهبیت، وه نه گهر ژنی هه بی

سەروتمەند دەبىت وە ئەگەر پىرەژن ئەم خەوە بىيىن ھەژار
دەكەوئ وە ئەگەر ژنىكى گەنج ئەم خەوە بىيىن تەمەنى درىژ
دەبىت وە ئەگەر كچىك ئەم خەوە بىيىن بەزويى دەمرىت.

مەمكە بەند (ستيان) : بىيىنى مەمكەبەند لەخەودا بۆ ژنان
گەيشتن بە پەلو پاىە و پىزو مەبەستە، وە بۆ پياوان پىرسانە و خەم و
پەژارمە، ئەگەر ژنىك بىيىن مەمكە بەندىكى تازەى ھەبى
پەلوپاىە و پىزى زىاد دەكات و بە ئارمىزووگانی دەگات، وە ئەگەر
پياويك بىيىن مەمكە بەندىكى ھەبى و ميان كەسيك پىى بدات خەلك
پشتى تى دەكەن و دل سارد و پەژارمە غەمگىن دەبىت.

مەچەكى دەست : لىكدانەوئ مەچەك لەخەودا، كەسيكى
دۆست و شەرىك و پاىە خدارە. ئەگەر بىيىن مەچەكى دەستى گەورە و
بەھىزبىت ئەوا لە ھاوئى يان شەرىكىكەوئ سود و قازانجى پى دەگات و
بە پەلو پاىەى دەگەيەنىت. ئەگەر بىيىن مەچەكى بشكى و داكەوئ
ئەوا ھاوئىكەى يان لىي جيا دەبىتەوئ يان دەمرى.

مەككە : ئەگەر كەسى لەخەودا لە مەككە دابىت، بەلگەى ئەومەيە
بۆ زيارەتى مالى خوا دەروات، ئەگەر بىيىن مەككە قەرەبالغ و ئاودان
بىت بەلگەى ئەومەيە سەروەت و سامان بە دەست دىنى، ئەگەر مەككە
بە چۆلەوانى بىيىن لىكدانەوئكەى پىچەوانە دەبى.

مەرەكەب : لىكدانەوئ مەرەكەب لەخەودا كار و كاسبى و
بژيوى گەيشتن بە ئارمىزووگانە، ئەگەر كەسى لەخەويدا مەرەكەب
لە كەسيكى تر و مەريگىرئ بەلگەى ئەومەيە بژيوى ئەو كەسە زىاد
دەكات. ئەگەر مەرەكەب جل و بەرگەكەى پىس بكات بەلگەى ئەومەيە

زمر ورو زیان دمبینی به لّام نه گهر بینهری خه وده که که سیکي نوسمرو
رؤشنیر بیت به لگهی نه وده به پله و پایه دهکات.

مهنی : لیکنانه ودهی مهنی له خه ودها سهر ودهتی که سیکي پی دهکات.
ببینی له چوکی مهنی بیته دهر وده، سهر ودهتی که سیکي پی دهکات.

مهنجه نیک : نه گهر که سئ له خه ودها ببینی بو شاری موسلمانان
گوللهی مهنجه نیک بته قیننی به لگهی نه وده غه یبه تی خه لکی دهکات،
نه گهر بو شاری کافران گوللهی مهنجه نیک بته قیننی به لگهی نه وده
باسی کافران به خرابی دهکات، نه گهر ببینی مهنجه نیقه که بشکی
به لگهی نه وده خه لکی نه و شاره پاریزراو دهن.

مه سینه : ببینی مه سینه له خه ودها مانای ژنیکی خزمه تکاره
وه هه ندیک ده لّین مه سینه خزمه تگوزاری گرو پیکه قسه ی
ومرده گرن و به رهنگاری نابنه وه وه نه گهر له خه ودها بینی مه سینه یه کی
تازه ی هه بو وده یان که سیک مه سینه یه کی تازه ی پی بدات خزمه تکار
یان به نده یه ک به و دهبه خشن وه نه گهر ببینی مه سینه که ی بشکی
خزمه تکاره که ی نه خوش ده که ویت یان دهر ویت وه نه گهر ببینی
مه سینه که ی وون ببی خزمه تکاره که ی هه لّئی و لّئی جیا دمبیته وه.

میزگردن : نه گهر که سئ ببینی له جیگایه کدا که شوینی
میزگردن نییه و میز بکات، گهر غه مگین و قهرزار بیت له په ژاره
دهرباز دمبیت و قهرزه کانی ددهاته وه وه نه گهر سهر وده مندو
به توانا بیت به نه ندازه ی نه و میزه له دارایی یه که ی که م دمبیته وه.

مشار : نه گهر که سئ له خه ودها ببینی به مشار دره ختیک
دمبریته وه له هه لّسوکه ت کردنی نه وه که سه که خاوه نی نه و

دره ختمیه دوردمکه و پتەمەو نازار بەو کەسە دەگەیه نیت، وە ئەگەر
ببینێ کۆر یان برا یان خوشکی خۆی بە مشار بپرێتەمەو لەتی بکات
کۆر یان خوشکی تری وەکو ئەوان پەیدا دەبێ.

مو : لێکدانەمەوی مو لەخەودا بۆ پیاوان پەژاردو خەمەو بۆ ژنان
نارایش و جوانکاریه. موی نازەلەکان لەخەودا سەرۆمتی ئەندەمە،
ئەگەر گەستیکی دەرۆش لەخەودا ببینێ موی سەری درپژ ببیت
بەلگەئەو مەیه دیانەتی چاکی هەیه بەلام ئەگەر دەرۆش نەبیت
بەلگەئەو مەو پەژاردەیه.

مرواری : لێکدانەمەوی مرواری لەخەودا ژن یان کەنیزەکیکی
جوانە، ئەگەر لەخەودا ئەندازمەکی زۆر مرواری هەبیت ئەوا بەو
ئەندازمە سەرۆمت و سامانی دەست دەکەوێت.

مزگەوت : لێکدانەمەوی مزگەوت لەخەودا ئەگەر تازە بێت
زانایەکە کە خەلکی پێنمونی دەکات بۆ سەر پێگەئەو پێست، ئەگەر
ببینێ مزگەوتێک بکاتەو بەلگەئەو مەیه چاکە لەگەڵ موسلماندا
دەکات.

منال بوون : ئەگەر لەخەودا ببینێ ژنەکەئەو کچێکی ببیت ئەوا
خێروچاکەئەو پێ دەکات و لەلایەن خێزان و خزمەکانییەو خۆشحال
دەبیت. ئەگەر ببینێ ژنەکەئەو کۆرێکی ببیت ئەوا پەژاردو غەمگین
دەبیت. ئەگەر پیاویک لەخەویدا ببینێ هاوسەرەکەئەو کۆرێکی ببیت
لەهەمان کاتدا ژنەکەئەو حامیلە بێت ئەوا کۆرێکی دەبیت وە ئەگەر
حامیلە نەبیت ئەوا ئەو پیاو بە زەحمەتی زۆرەو لە ماومەکی

دوورودرېژدا شت بېدەست دېنئ بەلام ئەگەر بېينئ كچى بېئ ئەوا
هازانجى زۆرتەر دەبېت.

مناره : لىكدانەوئى مناره لەخەودا پياوڤكە كە خەلكى بۇ رېڭاى
راست رېنمونى دەكات، ئەگەر لەخەودا منارەيەك دروست بكات
بەلگەى ئەومىيە كارىك دەكات كە دەبېتە ھۆى كۆبونەوئى موسلمانان،
ئەگەر لەخەودا مناره تىك بدات بەلگەى ئەومىيە كارىك دەكات كە
دەبېتە ھۆى بەش بەشكردى موسلمانان وميان ھەندىكىش دەلئىن
بانگ دەرى ئەو منارەيە دەمرېت.

مندالئى : ئەگەر كەسئ لەخەويدا مندال بېيتەوئە ئەوا دوچارى
غەم و پەژارە دەبېت چونكە مندال چاكى و خرابى لەخۇياندا دەست
نیشان ناكەن ھەندىكىش دەلئىن ومزعى خراب دەبېت.

مراوى : بەھەر ئەندازمەك مراوى لەخەودا بېينئ بەو
ئەندازمە سەرۆھت و سامان بېدەست دېنئ، بە تايبەت ئەگەر
لەمالەكەى يان مولكى خۇيدا بېينئ. ئەگەر بېينئ ژمارەيەكى زۆر
مراوى لەمال يان كۆلانەكەيدا كۆبىنەوئە ھاوھىو بكەن لەو گەرەكەدا
بەلایەك پروودەدات، ئەگەر بېينئ مراوېيەكان ھەسى لەگەلدا بكەن
بەھۆى ژنىكى سامان دارموە بۇ سەفەر دەروات و لەو سەفەرەدا
سەرۆھت و سامانى دەست دەكەوېت.

مريشكى مالى : بېينئى مريشكى مالى لەخەودا بەلگەى
خزمەتكارو كەنيزەكە. ئەگەر بېينئ مريشكى مالى ھەبئ
خزمەتكارىك پەيدا دەكات وميان كەنيزەكىك دەكرېت وە ئەگەر

ببینئ ژمارهیهکی زۆر مریشکی مائی ههبن بهسهرومیری و گهورهیی دهگات.

مردن : ههرکەس ئەیهوئیت بزانی و مزعی له لایهن خواوه چۆنه، بئویسته ببینئ کهسانی چاک و خێرخواز لهگهڵ نهودا به چ شیوازیك قسه دهکهن. نهگەر ببینئ مردوهکان به چاکی قسهی لهگهڵدا بکهن و خوشحال بن، بهلگهی نهومیه له لای پهرومردگار کهسیکی چاکه بهلام نهگەر قسهی ناشیرین و ناخوشیان کرد لیکدانهوهکهی بپهچهوانه دمبیت.

موسلمان بون : نهگەر کهسی لهخهودا ببینئ موسلمان بئی و له پیشیشدا موسلمان بوبیت، بهلگهی نهومیه کارهکانی رێک بهند دمبیت، نهگەر ببیته کافر دوچاری به لایهك دمبیت، نهگەر ببینئ کافرێک به دهستی نهو موسلمان بیت بهلگهی نهومیه کهسیک له گوناو و تاوان دهگیرێتهوه.

مینبههر : لیکدانهوهی مینبههر لهخهودا پاشایهکی موسلمانه، نهگەر ببینئ بچیته سههر مینبههر و تار بدات دمبیته جینگهی ریزو بایهخی پادشا بهلام نهگەر خوی زانا نه بیت پهکی له خزمهکانی دمبیت بهزاناو سودی له لایهن پادشاهه پێ دهگات، نهگەر ببینئ لهسههر مینبههردا باسو خواسی ناشهرعی باس بکات یان شیعر بلێت بهلگهی نهومیه کافرو رسوا دمبیت ههندیکیش دهلێن دارکاری دهکهن، نهگەر پادشا ببینئ لهسههر مینبههردا بیت و مینبههرهکه بشکی وه یان بکهوێته خوارهوه بهلگهی نهومیه لهسههر کار لادهبریت.

مقهست : لیکدانهوهی مقهست لهخهودا کهسیکه کهشت بهش بهش دهکات. نهگهر ببینی موی خوی یان جلو بهرگهکانی به مقهست بپریت نهوا لیکدانهوهکهی چاکه، نهگهر مقهستی پی بدن نهوا مندالی دهپیت.

مشک : مشک لهخهودا بهلگهی ژنیکی دوو پرووه که له ناوهړوکدا فاسدو بهدکاره بهلام له پوکهدا پاکو داوین پاک دمکهوینته بهرچاو. نهگهر ببینی مشک بگریت لهگهل ژنیکی وهادا هاوسهرگیری دهکات نهگهر ببینی ژماریهکی زور مشکی یهک رنگ لهمالهکهیدا کوښنهوه بهو نهاندازهیه ژنان لهمالهکهیدا کوښنهوه.

میش : ببینی میس لهخهودا خهلکی خرابو ناپهسهنده، نهگهر ببینی میس دهوری لیدایی له کهسیکی دهست بلاو سهروت بهدهست دینی، نهگهر ببینی میس بجیته ناو گوینچکهیهوه له کهسیکی خرابو ههلهشهوه قسهی ناشیرین دهیسیو غه مبار دهی.

میشوله : لیکدانهوهی میشوله لهخهودا پیاوی زهلیل و لاوازه که کاری بچوک و ناجور نهنجام دهکات. نهگهر ببینی لهگهل میشولهدا شهریکات لهگهل پیاویکی لاوازا بهشهریدیت. نهگهر ببینی میشوله بهگهرویدا جووه خوار لهگهل پیاویکی لاوازو بی نهقلدا به کاریکی بچوک و بی بایهخهوه سهرگهرم دهنو لهو پیاوهشهوه سودیکی کهمی پی دهکات، نهگهر ژماریهکی زور میشوله لهسهر لهشی کوښنهوهو لهشیان گهزی خهلکانی نهقام لهپاش مله قسهی پی دهلین و زیانی پی دهگهیهنن چونکه میشوله خوینی خهلکی دهمزیت. نهگهر ببینی

میشوله چووه ناو گوینچکهو لوتییوهو بووه هوی نازارو
نهشکه نهجهدانی نهوا له خه لکی لاوازهو نازارو نارحهتی پی دهگات.

میشک : نهگهر کهسی لهخه ودا ببینی میسکی بکهوئته سهر
زهوی بهلگهی نهومیه سهر وحتو سامانی لهکیس دهچیت، نهگهر
ببینی میسکی لهسهر زهوی کو بکاتهوهو بیخاتهوهو جینگهی خوئی،
بهلگهی نهومیه سهر وحتو سامان بهدهست دینی.

میوانی : لیكدانهوهکهی میوانی لهخه ودا کوپونهومیه بو
گفتوگوکردن، نهگهر گروپیک بو میوانی دهوحت بکات بهلگهی
نهومیه به کاریکهوهو سهرگهرم دهبی و دهبیته هوی دواکهوحتی
لهکارمکانی تر، نهگهر به میوانی بانگ هیشتیان کرد بو باخیکی سهر
سهوزو پر لهمیوه بهلگهی نهومیه لهجهنگدا شهید دهبیته.

میوه : نهگهر کهسیک لهخه ودا میوهی تازهو شیرین بخوات،
سودو قازانج دهبینی، نهگهر ببینی میوه لهدرهختیک بکاتهوه، به
نهاندازی نهو میوهیه سودو قازانج دهبینی، نهگهر ببینی میوه
لهدرهختهوه بهربیتتهوهو بکهوئته بهر پی بهلگهی نهومیه بهبی
نارحهتی سهر وحتو سامان بهدهست دینی.

مقاش : مانای مقاش لهخه ودا، خزمهتکاریکی دلیره، کهمال له
پاشا دهسینیت و دهیدات بههزاران، نهگهر لهخه ودا ببینی به مقاش
شتیکی له ناگرهینایه دهر و دای بهخه لکی لهلایهن پاشاوه سودیکی
پی دهبهخسری.

ملوانكە : ئەگەر كەسنى لەخەودا بېيىنى ملوانكەى زىو يان ئالتۇنى لەمل دابىت ئەوا بە ئەندازەو نرخى ئەو ملوانكەىيە دەسلەت بە دەست دىنى.

مۆركرىن : ئەگەر كەسنى لەخەودا بېيىنى گل مۆر بكات بەلگەى ئەومىيە شادى و كامەرانى دەيىنى، بېيىنى كەسىكى گەورەو بەرپىز پىنى بلىن برۇ مۆر لە قاسەكە بدە بەلگەى ئەومىيە ئەو كەسە قاسەى پى دەسپىردىت، ئەگەر بېيىنى پادشا مۆرى پى بدات بەلگەى ئەومىيە ئارموزمگانى بەدى دىت.

مۆم : لىكدانەومى مۆمى سېى لەخەودا سەرومت و سامانە، مۆمى زەرد نەخۇشپىيە، ئەگەر بېيىنى مۆمەكەى وون بېى لەسەرومتى كەم دەيىتەو، بەگشتى بېيىنى مۆم لەخەودا بەھەر رەنگىك بىت سەرومت و خىرە بەلام رەنگى سېى باشتىرپىيانە، ئەگەر بېيىنى مۆم بە ئاگر بسوتىنى بەلگەى ئەومىيە پادشا دەست بەسەر سەرومتەكەيدا دىگرت، ئەگەر بېيىنى مۆم بدات بەخەلكى بەلگەى ئەومىيە پارەى خۆى خەرج دەكات بۇ كارە خىرەگان.

مۆم : لىكدانەومى مۆم لەخەودا كامەرانى و قەرمان رەواىى و پەلەوپايەى. ئەگەر بېيىنى بە دەستى خۆى مۆم داگىرسىنى، ئەوا پەلەوپايەو بىزىوى زىاد دەكات، ئەگەر بېيىنى لە مائەكەيدا مۆمىك داگىرسابىت و بە روناكى مۆمەكە مائەكەى روناك بويىتەو ئەوا لەو سالاەدا نىعمەتى زۆرى دەست. دەكەوئىت. ئەگەر بېيىنى مۆمىكى داگىرساوى لەكەسىك وەرگرت ئەوا لە لاپەن كەسىكەو پەلەوپايەى دەست دەكەوئىت. ئەگەر بېيىنى كەسىك مۆمىكى داگىرساوى بە مۆم

دانهگهوه پې بدات نهوا له لايهن هۆزېكى گهورموه ژنيك دمهينى به
شيوهمهك نهگهر موم دانهكه زيوى بيت نهو ژنه صالح و چاك دمبيت.
نهگهر ئالتونى بيت نهوا له خيزانيكى بهتواناو بههيزه، نهگهر
قورقوشمى ببيت نهوا مهلازادهيه وه نهگهر سفاى بيت نهوا له
خهلكى ناسايى دمبيت.

مؤميايى : ليكدانهوى خواردن و بينينى مؤميايى لهخهودا
غهم و پهزارميه.

مؤرانه : زيندموريكه كه هاوينان له ههواى گهرمدا له
جلوبهرگى خورى دا پهيدا دمبن و بينينى لهخهودا دراوسينى دزه.
نهگهر ببينى مؤرانه جلو بهرگهكهى خواردبى نهوا دز سهرومت و
مالى دمدرئ وه نهگهر ببينى مؤرانهكه بكوژيت نهوا دزهكه
دمدوژيتهوهو داراييهكهى خوى لى دمهسنيتهوه.

منال : نهگهر كهسينك لهخهويدا كچى ببيت نهوا سهلامهتى و
تهدروستى بهدمست دينيت. نهگهر ببينى كورپكى ببيت
ليكدانهوهكهى پيچهوانهيهو كچپكى له هاوسهرمكهى دمبيت وه نهگهر
لهخهودا كچى ببيت نهوا كورپكى له هاوسهرمكهى دمبيت.

مس : نهگهر كهسى لهخهويدا مسى ههبيت بهلگهى نهوهيه بهو
نهندازميه سهرومت و سامان بهدمست دينى.

پیتی (ن)

نارنج : نه گهر که سی له خه ویدا ببینی نارنجی هه بیت وه ژماره ی نارنجه کان له یه که وه تا سی بیت به لگه ی مندا له نه گهر له وژماره یه زیاتر بیت به لگه ی سودو و قازانجه .

نارگیل : نه گهر که سی له خه ویدا ببینی نارگیلی هه بیت به لگه ی نه و میه له باره ی نه ستیر مناسیه وه هسه دهکات .

نینۆک : لیکدانه وه ی نینۆک له خه ودا، هیز و توانایه، نه گهر ببینی نینۆک به مقهست بکات به لگه ی نه و میه دین و نیما نی به هیز ده بیت .

ناوک : لیکدانه وه ی بینینی ناوک له خه ودا ژن یان که نیزه که، نه گهر ببینی ناوکی بکه ویته خواره وه به لگه ی نه و میه ژنه که ی ته لاق دهکات وه نه گهر ببینی ناوکی گه وره بیت به لگه ی نه و میه سه ر و مت و سامان به دهست دینی وه نه گهر پێچه وانه که ی ببینی بیت لیکدانه وه که شی پێچه وانه ده بیت، نه گهر ببینی ناوکی کۆن بیت به لگه ی نه و میه له کار وباری ژن و میردایه تیدا که م و کورتی هه یه .

ناوچه وان (تهویل) : بینینی ناوچه وان له خه ودا ریزو به له و پایه ی خه لگیه چونکه سوجه ی خودای پی ده کری. نه گهر ببینی ناوچه وانی نیشانه یه کی پێوه بیت نه و که سه به پاک دامینی و رپه و شته رزی به ناوبانگ ده بیت وه نه گهر که سی ببینی ناوچه وانی برینی لی بیت و خوینی پیا بیته خوار، ریزو پایه ی به رزده بیت وه .

وہ نہ گھر ناوچہوانی بچوک بیتہ وہ تہعبیرمگی پیچہوانہی نہومیہ،
 وہ نہ گھر ناوچہوانی بگورپیت بؤ شیوہیہکی تر زیانیکی لی دمکھوئیت،
 وہ نہ گھر لہناوچہوانی مووی لی بروپیت قہرزاز دمبیت وہ نہ گھر نہو
 مووہ سوربیت قہرزازی ژنہگہی دمبیت. وہ نہ گھر ناوچہوانی
 دومہلی لی بیت سہرومت و سامانی زور دمبیت، نہ گھر ببین لی
 ناوچہوانیہوہ مارو دوپشک یان ہر شتیکی لہو بابہتانہ بیتہ
 دمرہوہ رمنج و زہمہتی ہی دمگات.

نالہی مردو : نہ گھر کھسیک لہخہویدا ببین مردویہک نالہ
 دمگات بہلگہی نہومیہ نہو کھسہ لہدنیاا کھسیکی بہدگارو خراب
 بوہ، نہ گھر ببین کھسیکی مردو بہہوی سہرنیشہوہ بنالی بہلگہی
 نہومیہ نہو کھسہ لہدنیاا کھسیکی خو بہزل زان بووہ، نہ گھر لہتاو
 نازاری چاو بنالی لہدنیاا سہیری ناموسی خہلکی کردوہ، نہ گھر
 لہتاو دمردی گوئی بنالی بہلگہی نہومیہ گوئی بؤ غہیبت کردنی
 خہلکی شل کردوہ، نہ گھر لہتاو دمردی ددان بنالی بہلگہی نہومیہ
 لہگہل ژنانی ہہرزہ خرابہکاردا ہہلسوکھوتی ناشہری کردوہ،
 نہ گھر لہتاو دمردی سک بنالی بہلگہی نہومیہ کھسیکی جہرام
 خوربوہ.

نامہ : نہ گھر کھسی لہخہودا ببین نامہیہکی داخراو یان
 مۆرکراوی ہہبیت بہلگہی نہومیہ قسہیہکی نہینی دمبیستی

نان : نانی پاکو خاوپن لہخہودا بہلگہی کامہرانی و خوش حالی
 یہ نہ گہرنانہکہ ناپہسہندبوو بہلگہی نہومیہ دووچاری ژیانیکی
 ناپہسہند دمبیتہوہ. نہ گہرببین نان بکریٹ و بیبات بؤمالہوہ

بەلگەى ئەومىيە بۆيۈى ھەلەل بەدەست دېنى و سامانى زىاد دەكات،
ئەگەر بېيىنى نان بەگەسىك بىدات بەلگەى ئەومىيە خىزمەت بەوگەسە
دەكات.

ناشتن (وھشاندىن) : دانيال (ع) دەلى : لىكدا ئەومىي ناستن و
دورپنەومىي ھىشوى پىگەپشتو لەخەودا ئەگەر لەومرزى خۇيدا بىت
بەلگەى سودو قازانچە بەلام ئەگەر ھىشوى كالو ئەگەپىوبىت
بەلگەى نەخۇشى كۆلىرا پان نەخۇشى ترە. ئەگەر بېيىنى لەكاتى
گونجاودا ناستن و درەومىي كرد بەلگەى ئەومىيە ھەرمانەكانى
پەرومردگار ئەنجام دەدات.

نال : ئەگەر كەسىن لەخەويدا نالى ئەسپى ھەبىت بەلگەى
ئەومىيە لەلاپەن پاشاۋە قازانچى دەست دەكەۋىت، ئەگەر نالى ھىستى
ھەبىت بەلگەى ئەومىيە كەسىكى گەورە يارمەتى دەدات، ئەگەر نالى
كۆى درىزى ھەبىت بەلگەى ئەومىيە لەسەفەردا پارەو پولى دەست
دەكەۋىت، ئەگەر بېيىنى نالەندى بىكات بەلگەى ئەومىيە سەفەر
دەكات.

نەعنا : بېيىنى نەعنا لەخەودا غەم و پەژارمىيە، ئەگەر بېيىنى لە
زەۋىيەكەيدا نەعنا پىروپىت بەلگەى ئەومىيە دوچارى غەم و پەژارە
دەبىت، ئەگەر بېيىنى نەعنا ھەلەكەنىت و دوورى بىخاتەۋە بەلگەى
ئەومىيە رىزگارى دەبىت لە غەم و پەژارە.

نەۋت : بېيىنى نەۋت لەخەودا دل گرپدانە بە زىانەۋە، ئەگەر
بېيىنى نەۋت بەمالىت بە لەشى خۇيدا بەلگەى ئەومىيە لەگەل ژنىكى
داۋىن پىسدا جووت دەبىت، ھەندىكىش دەلىن شتىكى ھەرام دەخوات.

نگین : بینینی نگین لهخه ودا، پله وپایه و گهورمیه، نهگهر
بینی نگینه کهی بشکیت یان وون ببی بهلگهی نهومیه لهسهرومتی
که دم دبیتته وه یان مندالی دهریت.

نوئیز : نهگهر لهخه ودا ببینی روو به مهککه نوئیز بکات بهلگهی
نهومیه بو حج دهروات وه نهگهر بو حج نهرووات بهلگهی نهومیه
همزی له دینی مسیحه، نهگهر روو خوړناوا نوئیز بکات بهلگهی
نهومیه همزی له دینی په هودییه، نهگهر روو و باکور نوئیز بکات بهلگهی
نهومیه پشت دهکاته دین، نهگهر ببینی نوئیز بکات بهلام نمرانی قیبله
له کوپویه بهلگهی نهومیه له کاروباری دینی دا سرگردان دهبیت.

نهخوښی : نهگهر کهس لهخه ویدا ببینی نهخوښه نه وه دینی
خراپه وه لهگهل خه لکیدا دوو روو وه هندی دهلین لهو سالد
دهمریت، وه نهگهر ببینی له نهخوښی چاک دبیتته وه له مالی خویدا
نه بوو وه لهگهل کهسیدا قسه نه کرد، مانای نهومیه که
نهخوښیه کهی دریزتر دهبیتته وه نهگهری مردنیشی روو له
زیادبونه، بهلام نهگهر ببینی لهگهل خه لکیدا هلس و کهوت بکات و
قسه بکات به خیرایی له نهخوښی چاک دهبیتته وه.

نههنگ : نههنگ لهخه ودا پیاوی دزه. نهگهر ببینی نههنگ
له ناودا بیبات و نوقمی ناوی بکات له ناودا نوقم دهبیت. نهگهر ببینی
نههنگ گازی لی بگریت له لایه دوزمنه وه توشی زهررو زیان دهبیت.
نیسک : لیکنده وهی نیسک لهخه ودا خیره چونکه نییراهیم
خهلیل همزی لئی بووه.

نادیار (غایب) : نه گهر که سئ له خه ویدا ببینئ نادیارئک له سه فهر بگه رپته وه به لگه ی نه و میه له کاره گانیدا به ره و پپش دهر وات به لام که سه نادیاره که بو سه فهر یکی تر دهر وات و درهنگتر هه والئ ده بیسری.

نه عامه : لیکنانه وه ی نه عامه له خه ودا پیاوی بیابانی یه وه نه گهر نه عامه مییه بوو ژنی بیابانی فه شهنگه. نه گهر ببینئ نه عامه مییه ی هه بی یان که سئ پئی بدات نه و ژنیکی فه شهنگی بیابانی ده هیئ وه یان که نیزه کیک ده کریئ. نه گهر ببینئ سواری نه عامه بیئ نه و بو سه فهر یکی بیابانی دهر وات.

نه ی : دانیال (ع) نه لئ : نه گهر که سئ له خه ودا ببینئ بر یکی زور نه یی هه بیئت به لگه ی نه و میه سودو قازانجیکی که می ده ست ده که وئت.

نه ی لیدان : لیکنانه وه ی نه ی لیدان له خه ودا غه و په ژار میه وه بیستنی دهنگی نه ی غه و په ژار میه.

نیزه : نه گهر که سئ له خه ویدا ببینئ جگه له نیزه چه کی تری پی نه بیئت به لگه ی نه و میه برا یان مندائی ده بیئت، نه گهر له گه ل نیزه دا چه کی تری پی بیئت به لگه ی نه و میه بریار و فه رمانه گانی له شاره گاندا جی به جی ده کریئ، نه گهر ببینئ نیزه که ی بشکی به لگه ی نه و میه منال یان برا که ی ده مرئت.

نوسه ری : نه گهر که سیکی زانا له خه ودا ببینئ نوسه ری بکات به لگه ی نه و میه قازانجی ده ست ده که وئت، نه گهر ببینئ شیعو نه فسانه بنوسی به لگه ی نه و میه سه رگه رمی کاری دنیا یی ده بیئت، نه گهر قورئان یان هه ر باب ته یکی تری ناینی بنوسی به لگه ی نه و میه

خېر و بهر ده که تی د مست ده که ویت، نه گهر ببینی که سیکي گه وره نامه
 بنوسی به و مهرجه ی که سه که چاکه خواز بیت به لگه ی سودو قازانجه
 وه نه گهر به دگار و گونا کار بیت به لگه ی نه و میه توبه ده کات، نه گهر
 ببینی به پرنکی سور بنوسی به لگه ی نه و میه سر گهر می گالته و گه پ
 دمییت، نه گهر به پرنکی زهر د بنوسی به لگه ی نه و میه نه خوش
 ده که ویت، نه گهر به پرنکی سهوز بنوسی به لگه ی نه و میه ناوبانگ
 دهر ده کات، نه گهر به پرنکی ئالتونی یان زیوی بنوسی به لگه ی نه و میه
 له لایهن پاشاوه سودو قازانجی د مست ده که ویت.

نهوشاتر : نه گهر که سیک له خهوی دا نهوشاتری هه بیت
 دوو چاری خه و په ژاره دمییت .

نیشاسته : نه گهر که سیک ببینی له خه ودا نیشاسته بخوات
 به لگه ی نه و میه دوو چاری خه و په ژاره دمییت، نه گهر ببینی هه و
 به نیشاسته دروست بکات و لئی بخوات به لگه ی نه و میه سودو قازانج
 دمیینی، نه گهر ببینی له گه نم نیشاسته دروست بکات ، به هوی کارو
 کاسپی یه وه بزپوی خوی پهیدا ده کات.

نزگهره : نه گهر له خه ودا ببینی نزگهره بکات. قسه ی ناشیرین و
 جنیو ددهات.

نوقم بوون : نه گهر که سی له خه ویدا له دریا په کدا نوقم ببی و
 بمریت نهوا له لایهن پاشاوه له ناو ده چی.

نۆکهر : نه گهر که سی له خه ویدا ببینی بوبیت به نۆکهری
 که سیک نهوا له بهر نهو کاره سهخته ی که دمیکات نه خوش ده که ویت.

پیتى (۵)

هاوین : بینینی هاوین له خه ودا پاشایه کی به هیژو به توانایه، نه گهر ببینی که هاوین نه وهنده گهرمه خه لکی نهو جییه توشی زمره رو زیان بنو و نازار بجیژن به لگهی نهومیه خه لکی نهو جییه له لایه ن پاشاوه خیر و چاکه یان بو دی. نه گهر هاوین له کاتی خویدا ببینی پله و پایه ی بهرز ده بیته وه وه نه گهر له کاتی خویدا نه بو ته عبیره که ی پیچه وانه یه.

هاوسهرگیری : نه گهر که سی له خه ویدا ژنی هینا شهره فیکى گهره ی دمست ده که ویت وه نه گهر زگورت و ته نها بیت له گهل ژنیکی ده و له مه ندا هاوسهرگیری ده کات وه نه گهر بینى ژنه که ی ته لاق بدات شهره فیکى گهره ی له کیس ده چى وه نه گهر بینى له گهل ژنیکیدا که مردوو ده هاوسهرگیری بکات له گهلیدا جووت بوو له سه رومت و سامانى نهو ژنه ی بهرده که ویت وه نه گهر له گهلیدا جوت نه بو نه ندازمیه کی که می له سه رومت و سامانى نهو ژنه ی به ده ست ده کات، نه گهر ژنیک له خه ویدا ببینی پیاویکی مردو له گهلیدا هاوسهرگیری کردو له گهلیدا جووت بوو سه رومتی نهو ژنه روو له که مبوون ده بیت و میان حالى نهو ژنه دژوار ده بیت وه نه گهر پیاویک خه وى بینى و ژنى هینا به لام ژنه که نه بینى و ناویشى نه زانى مردنى نزیك بوته وه، وه نه گهر ژنیک خه وى له و جوړه بینى و به لام ماله که نه ناسراو بو وه نهو ماله خاوه نه که ی مردوبیت و نهو مردوو له گهل ژنه که دا جووت بو نه و

نەو ژنه دهمریت وه ئەگەر نەو ماله ناسراوبیت زیان به سهرووستو سامانی نەو ژنه دهکات.

هه‌و‌ر : ئەگەر کەسێ لەخەودا ببینی هه‌و‌ر له ناسماندا بره‌وپه‌ته‌وه له‌گه‌ڵ زاناو گه‌وره‌ پیاواندا چاوپێکه‌وتن و گفتوگو دهکات وه ئەگەر پادشا له‌خەودا هه‌و‌ر ببینیت گه‌شتیاران و هه‌والنێران بۆ ده‌ورو‌به‌ری ولاته‌که‌ی خۆی ده‌نێ‌ری وه ئەگەر ببینی هه‌وری له ناسمان گرتو هینایه‌ خوارمه‌وه کاره‌کانی باش و پله‌وپایه‌ی به‌رز ده‌بیته‌وه وه ئەگەر بینی هه‌ر له‌سه‌ر نه‌ودا سیبه‌ری دروستکرد له‌و ساله‌دا خێرو کامه‌رانی زۆری ده‌ست ده‌که‌ویت.

هه‌رزن : بینینی هه‌رزن له‌خەودا مانای مال و نارمه‌زووه‌ خواردنی هه‌رزن مانا‌که‌ی خراپه‌ به‌لام ئەگەر هه‌رزن فر وشت مانای زیان و زه‌رمه‌.

هه‌لامه‌ت : ئەگەر ببینی کەسیکی تر و میان خۆی هه‌لامه‌ت بگریت نه‌وا چهن پۆژێک نه‌خۆش ده‌که‌ویت به‌لام زوو چاک ده‌بیته‌وه وه هه‌رچه‌ند هه‌لامه‌ته‌که‌ له‌خەودا کاریگه‌ربیت ماوه‌ی نه‌خۆشییه‌که زیاتر ده‌بیت.

هه‌لاجی : هه‌لاج له‌خەودا پیاویکی به‌هێزو توانایه‌ که‌ نازارو گرفتارییه‌کانی خه‌لکی به‌هۆی نه‌وه‌وه چارمه‌سەر ده‌کړیت. ئەگەر کەسێ له‌خه‌ویدا ببینی هه‌لاجی بکات له‌گه‌ڵ پیاویکدا که‌ نه‌م خاسیه‌تانه‌ی تێدا‌بیت چاوپێکه‌وتن و دانێشتن دهکات.

هه‌ل هاتن (پراکردن) : نه‌گهر که‌سێ له‌خه‌ویدا هه‌ل بێت، نه‌وا
 کامه‌ران و سه‌رکه‌وت و ده‌بی‌ت چونکه موسی (ع) له‌خه‌ودا له‌ده‌ستی
 فیرعه‌ون هه‌له‌ات پاشان به‌سه‌ر فیرعه‌وندا زالبو.

هه‌ویر شیلان : هه‌ویر شیلان له‌خه‌ودا به‌لگه‌ی دینداریه‌وه
 شیلانی ناردی گه‌نم به‌لگه‌ی سامانیکه له‌ پێگه‌ی بازرگانیه‌وه ده‌ست
 ده‌که‌وێت به‌مه‌رجێ نارده‌که لێی بێت واته (نارده‌که نانی جوانی لێ
 دروست بکړیت) وه نه‌گهر نارده‌که لێی نه‌هات به‌لگه‌ی گوناح
 زۆرکردن و تاوانه.

هه‌نار : هه‌ناری شیرین له‌خه‌ودا کۆکردنه‌وه‌ی مال و سامانه،
 هه‌ناری ترش له‌خه‌ودا خه‌م و په‌ژاره‌یه، نه‌گهر هه‌نار له‌خه‌ودا ببینی
 و نه‌زانی ترشه‌یان شیرین لێکدانه‌وه‌که‌ی وه‌کو هه‌ناری شیرینه.

هه‌نجیر : لێکدانه‌وه‌ی خواردنی هه‌نجیر له‌خه‌ودا خراپه،
 نه‌گهر ببینی هه‌نجیر بخوات یان کۆی بکاته‌وه یان که‌سێ پێی بدات
 به‌لگه‌ی ونه‌وه‌یه دو‌چار ی خه‌م و په‌ژارده‌بی‌ت و کارپێک ده‌کات
 په‌شیمانی به‌شویندا دێت.

هه‌نگ : لێکدانه‌وه‌ی هه‌نگ له‌خه‌ودا پیاوی په‌ست و مایه‌ پوچه،
 نه‌گهر ببینی هه‌نگ پێوه‌ی ببه‌ت پیاوی خراپ و مایه‌ پوچ نازاری
 ده‌دات وه‌یان هه‌سێ ناشیرین ده‌بی‌سێ، نه‌گهر ببینی ژماره‌یه‌کی زۆر
 هه‌نگ ده‌وریدا بێ له‌ نیوان خه‌لکی مایه‌ پوچدا گرفتار ده‌بی به
 تایبه‌ت نه‌گهر ببینی هه‌نگه‌کان بیگه‌زن.

هه‌نگوین : نه‌گهر هه‌نگوین له‌گه‌ل شانه‌دا ببینی به‌لگه‌ی
 نه‌وه‌یه نیرس یان ده‌ستکه‌وتی‌کی خه‌لا‌ی ده‌ست ده‌که‌وێت. نه‌گهر

سودیکی نییه نهگهر ببینی له هاوانه کهدا شتیکی خواردمه‌نی
 بکوتیت، سودو قازانجی دهست دهکهویت، نهگهر له هاواندا دهرمان
 بکوتیت سامانیک ددوژیته وه وه نهگهر خواردنه که شیرین بیت
 سودو قازانجی دهست دهکهویت به‌لام نهگهر تال بیت زهره‌رو زیان
 دهکات.

هه‌دیه : نهگهر کهسێ له‌خه‌ودا ببینی هه‌دیه به‌که‌سیک بدات
 یان هه‌دیه بنی‌ری‌ت بۆ که‌سیک نه‌وا به‌و نه‌ندازه‌یه سودو قازانجی
 دهست دهکهویت.

هه‌وا : نهگهر کهسێ له‌خه‌ودا ببینی هه‌وا مه‌یله‌و سوری‌ت،
 به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه له‌و شوینه‌دا کوشت و کوشتار به‌رپا ده‌بیت، نهگهر
 ببینی هه‌وا مه‌یله‌و سه‌وز بیت به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه له‌و شوینه‌دا سه‌وزه‌و
 دانه‌وی‌له‌ زیاد دهکات، نهگهر ببینی هه‌وا ته‌پ و تو‌زاوی بیت یان
 سارد‌بیت، به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه پاشایه‌کی نامۆ ڤوو دهکاته نه‌و شوینه‌و
 نازار و نه‌شکه‌نجه به‌خه‌لکی نه‌و شوینه ده‌که‌یه‌نیت.

هه‌وکردنی له‌ش : لی‌کدانه‌وه‌ی هه‌وکردنی له‌ش یان ناوسانی
 له‌ش له‌خه‌ودا سه‌روه‌ت و سامانه، نهگهر کهسێ ببینی له‌شی هه‌وی
 کردبێ یان دومه‌لی کردبێ به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه به‌و نه‌ندازه‌یه سه‌روه‌ت و
 سامانی دهست دهکهویت به‌ تایبه‌ت نهگهر له دومه‌له‌که‌وه کیم و
 جه‌راعه‌تی لی بیت.

پیتی (و)

والی : نه گهر که سئ له خه ویدا ببینی فهقیانه که ی یان
عه مامه که ی به سترابیت به فهقیانه یان عه مامه ی والی په که وه
به لگه ی نه وه یه پله وپایه ی پاریزراو ده بیت.

ومزیر : نه گهر که سئ له خه ویدا ببینی ومزیری پاشایه ک بیت
به لگه ی نه وه یه پله وپایه ی دست ده که ویت به لام نه گهر پاشاکه
سته مکار بیت لیکدانه وه که ی پیچه وانه ده بیت، نه گهر ببینی
ومزیریک جل و بهرگی پی بدات به لگه ی نه وه یه ده بیت ده سه لاتدارو
فهرمانره وای جیکه یه ک، نه گهر ومزیر بیت بو مالی به لگه ی نه وه یه
له لایه ن پادشاه ده وچاری غم و په ژاره ده بیت، نه گهر ببینی له گه ل
ومزیردا خواردن بخوات نه واه گه وره یی و پله وپایه ی دست ده که ویت
نه گهر مالی ومزیر خراب بی یان ومزیر نه خوش بکه ویت یان
له سه رکار لابریت وه یان نه سپی ومزیر له قه بدات له ومزیر که
وه یان له نه سپه که ی بکه ویت خواره وه. هه مو نه مانه به لگه ی
لابردن و دهرکردنی ومزیر.

وسمه : نه گهر که سئ له خه ویدا ببینی وسمه یه کی زور
له ماله که یدا هه بیت به لگه ی نه وه یه دوچاری غم و په ژاره ده بیت،
نه گهر ببینی وسمه له ماله که ی فری بداته دهره وه به لگه ی نه وه یه
له غم و په ژاره رزگاری ده بیت.

ویرانی : لیکدانسه‌وهی ویرانی له‌خه‌ودا گو‌م‌راییه. نه‌گهر
له‌خه‌ودا ببینی شوینیکی ناوه‌دان ویران بکات به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه له
کاروباری دینی و دنیا‌ییدا سه‌ری لی ده‌ش‌وویت.

ورگ لی‌هاتن : نه‌گهر که‌سن ببینی سکی وه‌کو ژنی دوگیان
که‌وره ببن مال و سامان به‌ده‌ست دینیت وه هه‌رچه‌ند سکی که‌وره‌تر
بن سامانی زۆرت‌ری ده‌ست ده‌که‌وویت.

ووشتر : نه‌گهر که‌سن ببینی سواری خوشتریکی نه‌ناس‌راو
بووبیت و به‌توندی ب‌پروات نه‌وا سه‌فه‌ر ده‌کات، نه‌گهر ببینی به‌سه‌ر
خوشتر وه‌ کێ‌پ‌ر‌ک‌نی کرد غه‌م‌گین و په‌ژاره ده‌بیت، نه‌گهر ببینی
به‌سه‌ر خوشتر وه‌یه و پ‌نگای وون کرد و پ‌نگاکه‌ش نه‌زانی نه‌وا به
ماته‌می ده‌مین‌یه‌وه و چاره‌سه‌ری کاری خۆی پ‌ئ ناک‌ری، نه‌گهر ببینی
خوشتر یکی می‌یه‌ی په‌یدا کرد ژن نه‌هینئ وه نه‌گهر خوشتر له‌گه‌ل
بێ‌چ‌وو‌مه‌که‌ی دابوو نه‌وا ژن‌یک ده‌هینئ که من‌دالی هه‌بیت. نه‌گهر
ببینئ خوشتر پرووی تن نه‌کات و گو‌پ‌رایه‌لی نه‌کات نه‌وا توشی په‌ژاره
ده‌بیت.

وورج : لیکدانسه‌وهی وورج له‌خه‌ودا دوژمنی زه‌ب‌ون و دزو
بیم‌یشه‌که. نه‌گهر ببینی سواری وورج بو‌بیت له‌لایه‌ن پادشاهه‌ لاری و
نازار ده‌بینئ وه نه‌گهر ببینی وورچه‌که بکوژیت زالی ده‌بیت به‌سه‌ر
دوژمن‌دا وه نه‌گهر گوشتی وورچه‌که‌ی خوارد و میان پ‌سته‌که‌ی لی
کرده‌وه بۆ خۆی دوچار‌ی ترس ده‌بیت‌وه.

وون بون : نه‌گهر که‌سن له‌خه‌ویدا وون ببیت، به‌لگه‌ی نه‌وه‌یه
سه‌رگه‌ردان ده‌بیت و هه‌یج که‌س قه‌د‌ری ناگ‌ریت، نه‌گهر هاوسه‌ره‌که‌ی

«خەون جىھاننىكى ئالغۇز دورۇر چار ئەگەر بۇ چەند سائىكىش بىت
ئاوات كانى مەرقەتيا بەدى دىت و دەبىتتە لائەيەكى خەوانە وە»

نرخى (3500) دىنارە